Opłata pocztowa uiszczona gotówką.

Nr. 9. Warszawa, dnia 30 kwietnia 1939 r. **Rok XXII.**

DZIENNIK URZĘDOWY
MINISTERSTWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

Prenumerata roczna 12 zł. **Cena egzemplarza 3 zł 50 gr.**

Prenumeratę należy wpłacać na konto P.K.O. Nr 30-197 „Dziennik Urzędowy Ministerstwa Spraw Wewnętrznych" zaznaczając na odwrocie blankietu nadawczego „Należność za prenumeratę Dziennika Urzędowego Min. Spraw Wewn.".

Sprzedaż numerów pojedyńczych i ubiegłych roczników — Ministerstwo Spraw Wewnętrznych (intendentura) Warszawa, ul. Nowy Świat 69, tel. 663-97.

Wysyłka pojedyńczych numerów i roczników wyłącznie za zaliczeniem pocztowym.

Ogłoszenia o wydawnictwach związanych z zagadnieniami administracji państwowej przyjmowane są wyłącznie na warunkach podanych w Dzienniku Urzędowym Min. Spraw Wewn. z dn. 31 stycznia 1938 r. Nr 4, poz. 14 po uprzednim wpłaceniu należności na konto czekowe Dziennika Urzędowego M. S. Wewn. Nr 30197 z podaniem tytułu wpłaty.

Ceny ogłoszeń: cała strona 50 zł, 1/2 str. 30, 1/4 str. — 15 zł.

Redakcja zastrzega sobie prawo odmowy umieszczenia głoszenia w całości lub jego części bez podania motywów.

Adres Redakcji: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, ul. Nowy Świat 69, Wydział Org. Prawny Tel. 220-20. Adres Administracji: Nowy Świat 69, tel. 678-40

TREŚĆ.

A. DZIAŁ URZĘDOWY.

I. ROZPORZĄDZENIA I ZARZĄDZENIA MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH.

II. OKÓLNIKI Nr. Nr. 19—20.

III. PISMA OKÓLNE.

B. PRZEDRUKI.

I. DZIENNIK USTAW R. P. Nr. Nr. 30—34.

II. MONITOR POLSKI Nr. Nr. 84 — 97.

III. INNE WYDAWNICTWA.

A.

I. Rozporządzenia i Zarządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych.

69.

ZARZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

z dnia 14 kwietnia 1939 r.

o likwidacji zrzeszenia wolnomularskiego „Schlaraffia Brahamontana" w Bydgoszczy.

(Nr PB. 40-303-39-39).

Na mocy art. 5 dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 listopada 1938 roku (Dz. U. R. P. Nr 91 poz. 624) w związku z art. 1 ust. 1 tegoż dekretu zarządzam likwidację zrzeszenia wolnomularskiego „Schlaraffia Brahamontana" w Bydgoszczy.

(—) Sławoj Składkowski
MINISTER

70.

ZARZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

z dnia 20 kwietnia 1939 r.

o likwidacji zrzeszenia wolnomularskiego „Grundstücksverwertungsgesellschaft".

(Nr PB. 40-303-40-39).

Na mocy art. 1 ust. 2 dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 listopada 1938 roku (Dz. U. R. P. Nr 91, poz. 624) rozwiązuję spółkę p. n. „Grundstücksverwertungsgesellschaft" jako zrzeszenie zależne od wolnomularstwa i jednocześnie z mocy art. 5 tegoż dekretu zarządzam likwidację wymienionego zrzeszenia.

(—) Sławoj Składkowski
MINISTER

71.

ZARZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH.

z dnia 26 kwietnia 1939 r.

o wzorowych zestawach sprzętu technicznego dla straży (pogotowi) pożarnych miejscowych.

(Nr AP. 33-232).

Na podstawie § 11 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 16 października 1937 r. o rozmieszczeniu, liczebności i zaopatrzeniu miejscowych straży (pogotowi) pożarnych i uznaniu straży pożarnych za miejscowe (Dz. U. R. P. Nr 78 poz. 573) zarządzam co następuje:

§ 1.

(1) Dla straży i pogotowi pożarnych zmotoryzowanych ustala się następujące wzorowe typy samochodów pożarniczych, nazywanych w dalszych postanowieniach zarządzenia niniejszego „autopogotowiami pożarniczymi".

a) autopogotowie pożarnicze typu AM. I,
b) autopogotowie pożarnicze typu AM. II,
c) autopogotowie pożarnicze typu AM. III,
d) autopogotowie pożarnicze typu AO. I,
e) autopogotowie pożarnicze typu AO. II.

(2) Dla straży pożarnych niezmotoryzowanych ustala się następujące wzorowe typy wozów pożarniczych, nazywanych w dalszych postanowieniach zarządzenia niniejszego „pożarniczymi pogotowiami konnymi".

a) pożarnicze pogotowie konne typu K. I,

b) pożarnicze pogotowie konne typu K. II.

(3) Autopogotowia pożarnicze typów: AMI, AMII i AMIII są samodzielnymi jednostkami straży pożarnych miejskich lub prywatnych, przeznaczonymi do niesienia pomocy i ratunku przy użyciu co najmniej 3 prądów wody.

(4) Autopogotowia pożarnicze typów AOI i AOII są samodzielnymi jednostkami okręgowych pogotowi pożarnych lub straży pożarnych, pełniących obowiązki okręgowych pogotowi pożarnych, przeznaczonymi do niesienia pomocy i ratunku przy użyciu co najmniej 3 prądów wody.

(5) Pożarnicze pogotowie konne typów K I i K II są samodzielnymi jednostkami wiejskich lub miasteczkowych straży pożarnych przeznaczonymi do niesienia pomocy i ratunku przy użyciu co najmniej jednego prądu wody.

§ 2.

(1) Autopogotowie pożarnicze typu AM I powinno posiadać:

a) podwozie ciężarowe o nośności brutto co najmniej 3.500 kg,

b) silnik o mocy co najmniej 50 K. M.,

c) zbiornik do przewożenia wody o pojemności około 1.800 ltr.,

d) autopompę co najmniej wielkości „III" lub motopompę wielkości „II" z całkowitym wyposażeniem,

e) sprzęt, wymieniony w załączniku Nr 1,

oraz być przystosowane do przewożenia w pozycji siedzącej 6 ludzi ze sprzętem osobistym.

(2) Autopogotowie pożarnicze typu AM II powinno posiadać:

a) podwozie ciężarowe o nośności brutto co najmniej 3.500 kg,

b) silnik o mocy co najmniej 50 K. M.,

c) zbiornik do przewożenia wody o pojemności około 1.800 ltr.,

d) autopompę co najmniej wielkości „III" lub motopompę wielkości „II" z całkowitym wyposażeniem,

e) sprzęt, wymieniony w załączniku Nr 2,

oraz być przystosowane do przewożenia w pozycji siedzącej 8 ludzi ze sprzętem osobistym.

(3) Autopogotowie pożarnicze typu AM III powinno posiadać:

a) podwozie ciężarowe o nośności brutto co najmniej 3.500 kg,

b) silnik o mocy co najmniej 50 K. M.,

c) autopompę co najmniej wielkości „III" lub motopompę wielkości „II" z całkowitym wyposażeniem,

d) sprzęt, wymieniony w załączniku Nr 3,

oraz być przystosowane do przewożenia w pozycji siedzącej 10 ludzi ze sprzętem osobistym.

(4) Autopogotowie pożarnicze typu AOI powinno posiadać:

a) podwozie ciężarowe o nośności brutto co najmniej 3.500 kg,

b) silnik o mocy co najmniej 50 K. M.,

c) autopompę co najmniej wielkości „III" i motopompę wielkości „II", albo 2 motopompy wielkości „II" z całkowitym wyposażeniem,

d) sprzęt, wymieniony w załączniku Nr 4

oraz być przystosowane do przewożenia w pozycji siedzącej 10 ludzi ze sprzętem osobistym.

(5) Autopogotowie pożarnicze typu AO II powinno posiadać:

a) podwozie ciężarowe o nośności brutto co najmniej 2.000 kg,

b) silnik o mocy co najmniej 35 K. M.,

c) mopotompę wielkości „II" z całkowitym wyposażeniem,

d) sprzęt, wymieniony w załączniku Nr 5

oraz być przystosowane do przewożenia w pozycji siedzącej 6 ludzi ze sprzętem osobistym.

(6) Pożarnicze pogotowie konne typu K I powinno posiadać:

a) wóz czterokołowy,

b) sikawkę ręczną z całkowitym wyposażeniem,

c) sprzęt wymieniony w załączniku Nr 6

oraz być przystosowane do przewożenia w pozycji siedzącej 6 ludzi ze sprzętem osobistym.

(7) Pożarnicze pogotowie konne typu K II powinno posiadać:

a) wóz czterokołowy,

b) motopompę wielkości „O" lub wielkości „I" z całkowitym wyposażeniem,

c) sprzęt, wymieniony w załączniku Nr 7

oraz być przystosowane do przewożenia w pozycji siedzącej 6 ludzi ze sprzętem osobistym.

(8) Wyposażenie motopompy wielkości „O" zawiera załącznik Nr 8, wyposażenie motopompy wielkości „I" zawiera załącznik Nr 9, wyposażeniem motopompy wielkości „II" oraz autopompy wielkości „III" zawiera załącznik Nr 10, wyposażeniem sikawki ręcznej zawiera załącznik Nr 11.

§ 3.

Podwozia, nadwozia, auto i motopompy, wozy konne, drabiny, urządzenia pianotwórcze, hydronetki, węże, łączniki i gaśnice powinny być wyprodukowane zgodnie z wymaganiami technicznymi Związku Straży Pożarnych R. P. i przed oddaniem ich do użytku zbadane i ocechowane przez Związek.

§ 4.

Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

(—) Sławoj Składkowski

MINISTER SPRAW WEWNĘTRZNYCH

Załącznik Nr 1
do zarządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych
z dnia 26 kwietnia 1939 r. (poz. 71).

Sprzęt technicznego autopogotowia pożarniczego AM I

L. p.	Rodzaj sprzętu	Ilość	Uwagi
1	Drabina drążkowa	1	
2	Drabina przystawna lub słupkowa	1	
3	Sito kominowe	1	
4	Węże tłoczne Tg/75	200 mtr.	
5	Węże tłoczne Tg/52	120 mtr.	
6	Stojak hydrantowy z kluczem	1	o ile jest potrzebny
7	Zbiornik brezentowy o pojemności 3000 ltr. z rurą wylewową	1	
8	Mostek dla ochrony węży	2	
9	Przyrząd ratowniczy Höniga	1	
10	Aparat do ratowania zaczadzonych	1	
11	Linka	30 mtr.	
12	Kompletne ubranie azbestowe (bluza, spodnie, kapuza)	1	
13	Rękawice azbestowe	3 pary	
14	Tarcza azbestowa	1	
15	Komplet narzędzi do pracy przy prądzie wysokiego napięcia (buty, rękawice, nożyce, cęgi izolowane, zwój izolacji)	1	buty i rękawice powinny być sprawdzone na napięcie do 6.000 volt
16	Topór duży z dziobem	1	
17	Łom	1	
18	Bosak ciężki	1	
19	Bosak podręczny	1	
20	Bosak sufitowy	1	
21	Maska gazowa z pochłaniaczem przeciwdymowym	6	
22	Pochłaniacz przeciwdymowy	6	
23	Komplet pochłaniaczy specjalnych	1	
24	Aparat tlenowy	2	
25	Butla zapasowa z tlenem do aparatu tlenowego	2	
26	Pochłaniacz zapasowy do aparatu tlenowego	2	
27	Wapno chlorowane	100 kg.	dla użycia przy odkażaniu
28	Buty	2 pary	
29	Rękawice	6 par	
30	Grabie	2	
31	Agregat oświetleniowy z reflektorem	1	
32	Latarka elektryczna ręczna bateryjna	6	
33	Radioodbiornik	1	
34	Radiostacja nadawcza	1	pożądana
35	Laryngofon lub telefon z przewodnikami	1	
36	Urządzenie pianotwórcze, umożliwiające jednocześnie mechaniczne odkażanie terenu z zapasem środków pianotwórczych na 20 mtr. 3 piany	1	
37	Hydronetka wodno-pianowa	1	
38	Gaśnica śniegowa	1	
39	Gaśnica samochodowa	1	
40	Apteczka w/g wzoru Zw. Straży Pożarnych R. P.	1	
41	Nosze	1	
42	Łopata	2	
43	Widły	1	
44	Piła poprzeczna	1	
45	Rak do cięcia blachy	1	
46	Wiadro metalowe	1	

Załącznik Nr 2.
do zarządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych
z dnia 26 kwietnia 1939 r. (poz. 71).

Sprzęt techniczny autopogotowia pożarniczego typu AM II.

L. p.	Rodzaj sprzętu	Ilość	Uwagi
1	Drabina drążkowa	1	
2	Drabina przystawna lub słupkowa	1	
3	Sito kominowe	1	
4	Węże tłoczone Tg/75	200 mtr.	
5	Węże tłoczone Tg/52	120 mtr.	
6	Stojak hydrantowy z kluczem	1	o ile jest potrzebny
7	Zbiornik brezentowy o pojemności 3.000 ltr z rurą wylewową	1	
8	Mostek dla ochrony węży	2	
9	Przyrząd ratowniczy Höniga	1	
10	Aparat do ratowania zaczadzonych	1	
11	Linka	30 mtr.	
12	Kompletne ubranie azbestowe (bluza, spodnie, kapuza)	1	
13	Rękawice azbestowe	3 pary	
14	Tarcza azbestowa	1	
15	Komplet narzędzi do pracy przy prądzie wysokiego napięcia (buty, rękawice, nożyce, cęgi izolowane, zwój izolacji)	1	buty i rękawice powinny być sprawdzone na napięcie do 6.000 volt
16	Topór duży z dziobem	1	
17	Łom	1	
18	Bosak ciężki	1	
19	Bosak podręczny	1	
20	Bosak sufitowy	1	
21	Maska gazowa z pochłaniaczem przeciwdymowym	8	
22	Pochłaniacz przeciwdymowy	8	
23	Komplet pochłaniaczy specjalnych	1	
24	Aparat tlenowy	2	
25	Butla zapasowa z tlenem do aparatu tlenowego	2	
26	Pochłaniacz zapasowy do aparatu tlenowego	2	
27	Wapno chlorowane	100 kg	dla użycia przy odkażaniu
28	Buty	2 pary	
29	Rękawice	8 par	
30	Grabie	2	
31	Agregat oświetleniowy z reflektorem	1	
32	Latarka elektryczna ręczna bateryjna	6	
33	Radioodbiornik	1	
34	Radjostacja nadawcza	1	pożądana
35	Laryngofon lub telefon z przewodnikami	1	
36	Urządzenie pianotwórcze, umożliwiające jednocześnie mechaniczne odkażenie terenu, z zapasem środków pianotwórczych na 20 mtr. 3 piany	1	
37	Hydronetka wodno-pianowa	1	
38	Gaśnica śniegowa	1	
39	Gaśnica samochodowa	1	
40	Apteczka w/g wzoru Związku Str. Pożarn. R. P.	1	
41	Nosze	1	
42	Łopata	2	
43	Widły	1	
44	Piła poprzeczna	1	
45	Rak do cięcia blachy	1	
46	Wiadro metalowe	1	

Załącznik Nr 3.
do zarządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych
z dnia 26 kwietnia 1939 r. (poz. 71).

Sprzęt techniczny autopogotowia pożarniczego typu AM III.

L. p.	Rodzaj sprzętu	Ilość	Uwagi
1	Drabina drążkowa	1	
2	Drabina przystawna lub słupkowa	1	
3	Węże tłoczne Tg/75	300 mtr.	
4	Węże tłoczne Tg/52	120 mtr.	
5	Stojak hydrantowy z kluczem	1	o ile jest potrzebny
6	Mostek do ochrony węży	2	
7	Wór ratunkowy	1	
8	Linka	30 mtr.	
9	Kompletne ubranie azbestowe (bluza, spodnie, kapuza)	1	
10	Rękawice azbestowe	3 pary	
11	Tarcza azbestowa	2	
12	Komplet narzędzi do pracy przy prądach wysokiego napięcia (buty, rękawice, nożyce, cęgi izolowane, zwój izolacji).	1	buty i rękawice powinny być sprawdzone na napięcie do 6.000 volt
13	Topór duży z dziobem	1	
14	Łom	1	
15	Bosak ciężki	1	
16	Bosak podręczny	1	
17	Bosak sufitowy	1	
18	Maska gazowa z pochłaniaczem przeciwdymowym	10	
19	Pochłaniacz przeciwdymowy	10	
20	Komplet pochłaniaczy specjalnych	1	
21	Aparat tlenowy	4	
22	Butla zapasowa z tlenem do aparatu tlenowego	3	
23	Pochłaniacz zapasowy do aparatu tlenowego	3	
24	Wapno chlorowane	100 kg	dla użycia przy odkażaniu
25	Buty	2 pary	
26	Rękawice	6 par	
27	Grabie	2	
28	Agregat oświetleniowy z reflektorem	1	
29	Latarka elektryczna ręczna bateryjna	10	
30	Radioodbiornik	1	
31	Radiostacja nadawcza	1	pożądana
32	Laryngofon lub telefon z przewodnikami	1	
33	Urządzenie pianotwórcze, umożliwiające jednocześnie mechaniczne odkażanie terenu z zapasem środków pianotwórczych na 40 mtr. 3 piany	1	
34	Gaśnica śniegowa	1	
35	Gaśnica samochodowa	1	
36	Aparat do cięcia metali	1	
37	Apteczka w/g wzoru Związku Straży Pożarnych R. P.	1	
38	Nosze	1	
39	Łopata	2	
40	Widły	1	
41	Piła poprzeczna	1	
42	Rak do cięcia blachy	1	
43	Wiadro metalowe	1	

Załącznik Nr 4
do zarządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych
z dnia 26 kwietnia 1939 r. (poz. 71).

Sprzęt techniczny autopogotowia pożarniczego typu AO I.

L. p.	Rodzaj sprzętu	Ilość	Uwagi
1	Drabina drążkowa	1	
2	Drabina słupkowa	1	
3	Sito kominowe	1	
4	Węże tłoczne Tg/75	500 mtr.	
5	Węże tłoczne Tg/52	240 mtr.	
6	Stojak hydrantowy z kluczem	1	o ile jest potrzebny
7	Mostek do ochrony węży	4	
8	Aparat do ratowania zaczadzonych	1	
9	Kompletne ubranie azbestowe (bluza, spodnie kapuza)	1	
10	Rękawice azbestowe	6 par	
11	Tarcza azbestowa	2	
12	Komplet narzędzi do pracy przy prądach wysokiego napięcia (buty, rękawice, nożyce, cęgi izolowane, zwój izolacji)	1	buty i rękawice powinny być sprawdzone na napięcie do 6.000 volt
13	Topór duży z dziobem	1	
14	Łom	1	
15	Bosak ciężki	1	
16	Bosak podręczny	1	
17	Bosak sufitowy	1	
18	Maska gazowa z pochłaniaczem przeciwdymowym	10	
19	Pochłaniacz przeciwdymowy	10	
20	Komplet pochłaniaczy specjalnych	1	
21	Aparat tlenowy	2	
22	Butla zapasowa z tlenem do aparatu tlenowego	2	
23	Pochłaniacz zapasowy do aparatu tlenowego	2	
24	Wapno chlorowane	100 kg	dla użycia przy odkażaniu
25	Buty	2 pary	
26	Rękawice	6 par	
27	Grabie	2	
28	Agregat oświetleniowy z reflektorem	1	
29	Latarka elektryczna ręczna bateryjna	10	
30	Radioodbiornik	1	
31	Radiostacja nadawcza	1	pożądana
32	Laryngofon lub telefon z przewodnikami	1	
33	Urządzenie pianotwórcze, umożliwiające jednocześnie mechaniczne odkażanie terenu z zapasem środków pianotwórczych na 20 $mtr.^3$ piany	1	
34	Gaśnica śniegowa	1	
35	Gaśnica samochodowa	1	
36	Hydronetka wodno-pianowa	1	
37	Apteczka w/g wzoru Związku Str. Pożarnych R. P.	1	
38	Nosze	1	
39	Łopata	2	
40	Widły	1	
41	Piła poprzeczna	1	
42	Rak do cięcia blachy	1	
43	Kopacz	1	
44	Wiadro metalowe	1	

Załącznik Nr 5.
do zarządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych
z dnia 26 kwietnia 1939 r. (poz. 71)

Sprzęt techniczny autopogotowia pożarniczego typu AO II.

L. p.	Rodzaj sprzętu	Ilość	Uwagi
1	Drabina syst. Szczerbowskiego	1	
2	Sito kominowe	1	
3	Węże tłoczne Tg/75	300 mtr.	
4	Węże tłoczne Tg/52	120 mtr.	
5	Stojak hydrantowy z kluczem	1	o ile jest potrzebny
6	Mostek dla ochrony węży	2	
7	Aparat do ratowania zaczadzonych	1	
8	Kompletne ubranie azbestowe (bluza, spodnie, kapuza)	1	
9	Tarcza azbestowa	1	
10	Rękawice azbestowe	3 pary	
11	Komplet narzędzi do pracy przy prądach wysokiego napięcia (buty, rękawice, nożyce, cęgi izolowane, zwój izolacji)	1	buty i rękawice powinny być sprawdzone na napięcie 6000 volt
12	Topór duży z dziobem	1	
13	Łom	1	
14	Bosak ciężki	1	
15	Bosak podręczny	1	
16	Bosak sufitowy	1	
17	Maska gazowa z pochłaniaczem przeciwdymowym	6	
18	Pochłaniacz przeciwdymowy	6	
19	Komplet pochłaniaczy specjalnych	1	
20	Aparat tlenowy	2	
21	Butla zapasowa z tlenem do aparatu tlenowego	2	
22	Pochłaniacz zapasowy do aparatu tlenowego	2	
23	Wapno chlorowane	100 kg	dla użycia przy odkażaniu
24	Buty	2 pary	
25	Rękawice	6 par	
26	Grabie	2	
27	Agregat oświetleniowy z reflektorem	1	
28	Latarka elektryczna ręczna bateryjna	6	
29	Radioodbiornik	1	pożądana
30	Radiostacja nadawcza	1	
31	Laryngofon lub telefon z przewodnikami	1	
32	Urządzenie pianotwórcze, umożliwiające jednocześnie mechaniczne odkażanie terenu z zapasem środków pianotwórczych na 20 mtr. 3 piany	1	
33	Gaśnica śniegowa	1	
34	Gaśnica samochodowa	1	
35	Hydronetka wodno-pianowa	1	
36	Apteczka w/g wzoru Związku Str. Pożarnych R. P.	1	
37	Nosze	1	
38	Łopata	2	
39	Widły	1	
40	Piła poprzeczna	1	
41	Rak do cięcia blachy	1	
42	Wiadro metalowe	1	

Załącznik Nr 6
do zarządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych
z dnia 26 kwietnia 1939 r. (poz. 71)

Sprzęt techniczny pożarniczego pogotowia konnego typu K. I.

L. p.	Rodzaj sprzętu	Ilość	Uwagi
1	Drabina syst. Szczerbowskiego	1	
2	Drapacz strzech . , ...	1	
3	Sito kominowe	1	
4	Węże tłoczne T-I-5 lub Tg/I-5	100 m.	
5	Bosak ciężki	1	
6	Bosak lekki	1	
7	Bosak podręczny	1	
8	Bosak sufitowy	1	
9	Topór duży z dziobem lub siekierą	2	
10	Łom	1	
11	Maska gazowa z pochłaniaczem przeciwdymowym . .	6	
12	Pochłaniacz przeciwdymowy	6	
13	Pochodnia	2	
14	Latarka elektryczna ręczna bateryjna	6	
15	Hydronetka wodno-pianowa	1	
16	Apteczka w/g wzoru Związku Str. Pożarnych R. P. .	1	
17	Łopata	2	
18	Widły	1	
19	Wiadro brezentowe	4	
20	Wiadro metalowe	1	
21	Piła poprzeczna	1	

Załącznik Nr 7
do zarządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych
z 26 kwietnia 1939 r. (poz. 71)

Sprzęt techniczny pożarniczego pogotowia konnego typu K. II.

L. p.	Rodzaj sprzętu	Ilość	Uwagi
1	Drabina syst. Szczerbowskiego	1	
2	Drapacz strzech	1	
3	Sito kominowe	1	
4	Węże tłoczone T-I-5 lub Tg. I. 5	150 m.	
5	Bosak ciężki	1	
6	Bosak lekki	1	
7	Bosak podręczny	1	
8	Bosak sufitowy	1	
9	Topór duży z dziobem lub siekierą	2	
10	Łom	1	
11	Maska gazowa z pochłaniaczem przeciwdymowym .	6	
12	Pochłaniacz przeciwdymowy	6	
13	Pochodnia	2	
14	Latarka elektryczna ręczna bateryjna	6	
15	Hydronetka wodno-pianowa	1	
16	Apteczka w/g wzoru Związku Str. Pożarnych R. P. .	1	
17	Łopata	2	
18	Widły	1	
19	Wiadro brezentowe	4	
20	Wiadro metalowe	1	
21	Piła poprzeczna	1	

Załącznik Nr 8
do zarządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych
z dnia 26 kwietnia 1939 r. (poz. 71).

Wyposażenie motopompy wielkości „0“.

L.p.	Nazwa przedmiotu
1	7,5 mtr węża ssawnego okręconego sznurem w odcinkach 2,5 mtr,
2	Smok z zaworem zwrotnym i z kółkiem do linki,
3	Kosz i pływak,
4	Linka długości 12 mtr z zatrzaśnikiem,
5	Dwie prądownice automatyczne ze zmianą średnicy pyszczka od 9 do 16 mm,
6	Trójnik,
7	Latarka elektryczna do umocowania na pompie,
8	Naczynie o pojemności 10 litrów na mieszankę zabezpieczone przed wybuchem,
9	Pudełko zamykane na $^1/_2$ kg smaru,
10	Oliwiarka podręczna,
11	Lejek do mieszanki i do wody,
12	Komplet narzędzi w torbie (młotek żelazny, śrubokręt, szczypce, dwa podwójne klucze do nakrętek, klucz do magneto, gaźnika i świecy, klucz trzonowy (kanałowy) (o ile potrzebny), kawałek drutu miedzianego ∅ 2—2,5 mm z wygiętym uszkiem do przepychania kurków odwadniających, sprawdzian do świec szczelinowy, szczotka do czyszczenia świecy),
13	Komplet narzędzi w torbie wężowego (młotek drewniany, dwa klucze do łączników ssawnych, dwa klucze do łączników tłocznych (o ile są potrzebne), dwa bandaże, pierścienie gumowe dla łączników ssawnych i tłocznych w pudełku blaszanym i w talku),
14	Zapasowa świeca do silnika,
15	Zapasowe kółko cierne do pompki zasysającej (o ile jest wykonane z fibru),
16	Uszczelnienie do dławicy,
17	Pierścień tłokowy,
18	Uszczelka pod głowicę silnika,
19	Przepisy obsługi, opis silnika, gaźnika (karburatora) systemu zapalania, systemu chłodzenia, pompy i przyrządów zasysających,
20	Dwie tablice wydajności pomp,
21	Krzywa wydajności pompy,
22	Tablica inwentarzowa motopompy.

Załącznik Nr 9
do zarządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych
z dnia 26 kwietnia 1939 r.

Wyposażenie motopompy wielkości „I“

L.p.	Nazwa przedmiotu
1	10 mtr. węża ssawnego o średnicy w świetle 60 mm, okręconego sznurem w odcinkach 2—2,5 mtr lub 3,3 mtr (zależnie od sposobu przewożenia)
2	Smok z zaworem zwrotnym i z kółkiem do linki,
3	Kosz i pływak,
4	Linka długości 15 mtr. z zatrzaśnikiem o średnicy 10 mm,
5	Dwie prądownice automatyczne ze zmianą średnicy pyszcza od 0 do 20 mm,
6	Trojnik szczelny na wysokie ciśnienia,
7	Dwa pasy do noszenia motopompy,
8	Latarka elektryczna do umocowania na pompie,
9	Naczynie o pojemności 10 ltr. na mieszankę, zabezpieczone przed wybuchem,
10	Pudełko zamykane na 1 kg smaru,
11	Oliwiarka i benzyniarka,
12	Dwa lejki do wody i do mieszanki,
13	Kompet narzędzi w torbie, (młotek żelazny, śrubokręt, szczypce, dwa podwójne klucze do magneto, klucz do gaźnika, klucz do świec, klucz trzonowy, kanałowy (w miarę potrzeby), kawałek drutu miedzianego o ∅ 2 — 2,5 mm z wygiętym uszkiem dla przepychania kurków odwadniających, sprawdzian do świec szczelinowy, szczotka do oczyszczania świec),
14	Komplet narzędzi w torbie wężowego (młotek drewniany, dwa klucze do łączników ssawnych, dwa bandaże i dwie podpinki, pieścienie gumowe do łączników ssawnych i tłocznych w pudełku blaszanym i w talku,
15	Zapasowa świeca do silnika,
16	Kabel zapasowy do świec,
17	Zapasowe kółko cierne do pompki zasysającej (o ile jest wykonane z fibru),
18	Uszczelnienie do dławicy,
19	Dwa pieścienie tłokowe,
20	Uszczelka pod głowicę silnika,
21	Przepisy obsługi, opis silnika, gaźnika (karburatora), systemu zapalania, systemu chłodzenia, pompy i przyrządów zasysających,
22	2 tablice wydajności pomp,
23	Krzywa wydajności pomp,
24	Tablica inwentarzowa motopompy.

Załącznik Nr. 10
do zarządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych
z dn. 26 kwietnia 1939 r. (poz. 71).

Wyposażenie motopompy wielkości „II“ i autopompy wielkości „III“

L. p.	Nazwa przedmiotu
1	10 mtr. węża ssawnego o średnicy w świetle 80 mm. okręconego sznurem w odcinkach 2,5 lub 3,3 m. (zależnie od sposubu przewożenia).
2	Smok z koszem i zaworem wzrotnym, zaopatrzonym kółkiem do linki,
3	Pływak,
4	Linka o średnicy 12 mm, długości 15 m. z zatrzaśnikiem,
5	Trzy prądownice z automatyczną zmianą średnicy pyszczka od 0 do 20 mm., w tym jedna z wbudowanym monometrem,
6	Czwórnik 75/3 × 52 szczeliny na wysokie ciśnienie,
7	Przelot trójnikowy bezzaworowy ∅ 52/2 × 52,
8	Dwa pasy do noszenia motopompy,
9	Przełącznik tłoczno-ssawny (75/110 × 1/4" lub 52 × 110 × 1/4" w zależności czy motopompa służy, jako wyposażenie pogotowia okręgowego czy miejskiego).
10	Naczynie o pojemności 15 ltr. na mieszankę, zabezpieczone przed wybuchem,
11	Pudełko zamykane na 1 kg smaru,
12	Oliwiarka i benzyniarka,
13	Lejek do wody i do mieszanki,
14	2 ściekacze do węży (jeden do węży ∅ 75 mm., drugi do węży ∅ 52 mm.),
15	Komplet narzędzi w torbie (jeden młotek żelazny, śrubokręt, szczypce uniwersalne, dwa podwójne klucze na nakrętek, klucz do iskrownika ze sprawdzianem przerywacza, klucz do gaźnika, klucz do świec, klucz trzonowy (kanałowy), kawałek drutu miedzianego ∅ 2—2,5 mm. z wygiętym uszkiem dla przetykania kurków odwadniających, sprawdzian do świec, szczotka druciana do czyszczenia świec),
16	Komplet narzędzi w torbie wężowego (młotek drewniany, dwa klucze do łączników ssawnych, trzy bandaże i dwie podpinki, 3 pierścienie gumowe dla łączników ssawnych i 6 do tłocznych w pudełku blaszanym i w talku),
17	Świeca zapasowa dla silników dwucylindrowych lub dwie dla silników trzycylindrowych,
18	Kabel zapasowy do świec,
19	Zapasowe kółko cierne do pompki zasycającej (o ile jest wykonane z fibru),
20	Uszczelnienie do dławicy,
21	Dwa pierścienie tłokowe,
22	Uszczelka pod gławicę silnika,
23	Przepisy obsługi, opis silnika, gaźnika (karburatora), systemu zapalania, systemu chłodzenia, pompy i przyrządów zasysających,
24	5 tablic wydajności pomp,
25	Krzywa wydajności pomp.
26	Tablica inwentarza motopompy lub autopompy.

Załącznik Nr 11
do zarządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych
z dnia 26 kwietnia 1939 r. (poz. 71).

Wyposażenie sikawki ręcznej.

L. p.	Nazwa przedmiotu
1	8 mtr. węża ssawnego okręconego sznurem w 2 odcinkach po 4 mtr. długości ze smokiem przytwierdzonym na stałe i zaopatrzonym w kółko do zamocowań pływaka.
2	Pływak.
3	Sznur o długości 10 mtr. o ∅ 5—6 mm.
4	40 mtr. węża tłoczonego T-I-5 w 2 odcinkach z półłącznikami normalnymi.
5	Prądownica z 2-ma pyszczkami o średnicy 10 i 12 mm., z łopatką, nakładaną na prądownice dla prądu rozpylonego.
6	Latarka zabezpieczona od stłuczenia, umocowana na sikawce.
7	$^1/_4$ kg. smaru do cylindrów w zamykanym pudełku blaszanym.
8	Komplet narzędzi w skrzynce (oliwiarka podręczna, klucz podwójny pasujący do nakrętek, klucz obustronny (o ile potrzebny) do cylindrów i do powietrznika).
9	Komplet narzędzi w torbie wężowego (jeden młotek drewniany, 2 klucze obustronne ssawno-tłoczne, 2 bandaże do węża tłocznego guzikowy i gorsetowy, 2 pierścienie gumowe do łączników ssawnych i 2 pierścienie gumowe do łączników tłocznych w talku w pudełku blaszanym).
10	2 tuby kleju do węży (z opisem sposobu użycia kleju).
11	Zapasowy sznur lub pierścień uszczelniający do tłoków.
12	2 tablice inwentarza sikawki.

II. Okólniki Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

72.

OKÓLNIK Nr 19

z dnia 20 kwietnia 1939 r.

o ulgach w ponoszeniu świadczeń w naturze (szarwarku) dla właścicieli koni, oddających je do p. w. konnego (krakusów) oraz poborowych (ochotników) odbywających zasadniczą służbę wojskową z własnymi końmi.

(Nr Wojsk. L. 1-5-3).

Do

P. P. Wojewodów i Przewodniczących Wydziałów Powiatowych.

Okólnikiem Ministra Spraw Wewnętrznych Nr 11 z 11 lutego 1933 r. Nr Wojsk. L. 1/39/1 zostało zalecone stosowanie ulg (zwolnień) dla właścicieli koni, oddających konie do p. w. konnego (krakusów), od obowiązku dostarczania podwód gminnych lub od obowiązku świadczeń pieniężnych (składek) na pocztę gminną, w przypadku zastąpienia powinności podwodowej składką na utrzymanie poczty gminnej. Wobec zachodzącej konieczności przyznania dalszych przywilejów właścicielom koni, świadczącym na rzecz p. w. konnego, wynikającej z potrzeb związanych z interesami obrony Państwa, zarządzam stosowanie, w odniesieniu do wymienionych właścicieli koni, również ulg przy nakładaniu świadczeń w naturze (szarwarku) opartych na ustawie z dnia 26 marca 1935 r. o świadczeniach w naturze na niektóre cele publiczne (Dz. U. R. P. Nr 27, poz. 204). Przedmiotem ulg mają być zatem zarówno świadczenia w robociźnie pieszej bądź zaprzęgowej, jak również przypadająca do uiszczenia równowartość pieniężna.

W przyznawaniu tych ulg, jako też zwolnień od obowiązku dostarczania podwód gminnych, należy traktować na równi z właścicielami koni, którzy oddają konie do szeregów krakusów, również poborowych (ochotników) kawalerii, odbywających zasadniczą służbę wojskową z własnymi końmi.

Przyznawanie ulg lub ich cofanie powinno odbywać się na zasadach i w trybie przewidzianym w okólniku z 11 lutego 1933 r. z tym, że w odniesieniu do poborowych (ochotników) kawalerii, odbywających służbę wojskową z własnymi końmi, przyznawanie ulg (zwolnień) powinno następować na podstawie okazanego odpisu protokołu przyjęcia konia do szeregów, wydanego przez pułk kawalerii.

Wymienione ulgi (zwolnienia) przysługiwać mają przez cały czas trwania zasadniczej służby wojskowej, odbywanej z własnym koniem, nawet podczas chwilowej niezdolności konia do służby wojskowej (choroba, uszkodzenie), a również i w czasie ustalonych przerw w jej odbywaniu, przypadających między poszczególnymi okresami ćwiczeń. Właściciel koni traci przyznane uprawnienia do ulg (zwolnień) w razie zdyskwalifikowania konia do wykonywania służby wojskowej i nieprzedstawienia innego konia, nadającego się do służby w kawalerii.

O powstaniu okoliczności uzasadniającej cofnięcie ulg lub ich wznowienie zawiadamiają zainteresowane gminy dowódców formacyj, w których poborowi (ochotnicy) pełnić będą służbę wojskową.

Z uwagi na znaczenie, jakie posiada sprawa udzielania wymienionych ulg (zwolnień) dla rozwoju p. w. konnego i kawalerii, podniesienia zaprawy jeździeckiej wśród społeczeństwa i przysposobienia koni do pracy pod siodłem, polecam wywierać nacisk na organa stanowiące związków samorządowych, by uchwały ich w sprawie ulg od określonych wyżej świadczeń w naturze (szarwarku) odpowiadały w całej rozciągłości postanowieniom niniejszego okólnika.

Od P. P. Wojewodów wymagam zarządzenia dopilnowania, w drodze nadzoru, ścisłego wykonania i przestrzegania przez organa zarządzające i wykonawcze związków samorządowych uchwał powziętych w sprawie wspomnianych ulg (zwolnień) dla właścicieli koni, świadczących na rzecz p. w. konnego, bądź odbywających z nimi zasadniczą służbę wojskową.

(—) Sławoj Składkowski
MINISTER

Otrzymują:
P. Generalny Inspektor Sił Zbrojnych,
P. Minister Spraw Wojskowych:
Państwowy Urząd W. F. i P. W.,
Departament Kawalerii,
P. Komendant Główny Policji Państwowej,
Ministerstwo Komunikacji,
Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych.

73.

OKÓLNIK Nr 20

z dnia 15 kwietnia 1939 r.

o kinach dźwiękowych małego typu.

(Nr AA. 29-d-52).

Do

P. P. Wojewodów i Komisarza Rządu na m. st. Warszawę.

W pkt. 15 okólnika swego Nr 6 z r. 1936 (Dz. Urz. Min. Spraw Wewn. Nr 4, poz. 16) Ministerstwo Spraw Wewnętrznych uznało za możliwe i wskazane poczynienie pewnych ulg dla przedsiębiorstw kinematograficznych, wyświetlających filmy aparatami małego typu o taśmie niepalnej. Ulgi te polegały na dopuszczeniu do wyświetlania opisanych wyżej filmów również w salach szkół za zgodą władz szkolnych i w innych lokalach publicznych ze względu na budowę i urządzenie nieprzeznaczonych na cele przedstawień kinematograficznych, pod warunkiem jednak zachowania wymogów bezpieczeństwa publicznego w związku z nagromadzeniem się większej liczby osób w danym lokalu.

Wobec wprowadzenia obecnie na rynek przez PAT nowego typu małych aparatów projekcyjnych dźwiękowych „Movector Super 16 AEG" o taśmie niepalnej wąskiej, dostępnych — zarówno ze względu na swą cenę (około 2 600 zł) jak i urządzenia — dla szerszego grona zainteresowanych, a przy tym dobrej jakości oraz wobec zaopatrzenia tych aparatów w dostateczną ilość odpowiednich filmów polskich względ-

nie w Polsce kopiowanych—Ministerstwo Spraw Wewnętrznych poleca, co następuje:

1) **Przedsiębiorstwa stałe.**

Należy popierać otwieranie kin z aparatami opisanego wyżej typu w miejscowościach, gdzie nie ma w ogóle żadnego teatru świetlnego (miasteczka, wsie) i udzielać w tym celu odpowiednich zezwoleń na przedsiębiorstwa kinowe z siedzibą stałą, wskazując w pozwoleniu lokal, w jakim przedsiębiorstwo ma funkcjonować. Przed uruchomieniem przedsiębiorstwa lokal winien być zbadany ze stanowiska bezpieczeństwa publicznego, t. zn. dla ustalenia czy można dozwolić na gromadzenie się w nim większej liczby osób. W tym względzie powinny być brane pod uwagę ogólnie obowiązujące zasady i przepisy.

W braku przepisów, dotyczących wewnętrznego urządzenia dla kinoteatrów tego typu, wymogi, jakim ma odpowiadać to urządzenie, pozostawia się ocenie władz.

2) **Przedsiębiorstwa wędrowne.**

Należy wydawać zezwolenia na takie imprezy poza ewent. kontyngentem ustalonym przez Urzędy Wojewódzkie dla ich województw i nie licząc się z ewent. konkurencją dla już istniejących przedsięwzięć wędrownych, korzystających z aparatów niższego pod względem jakości typu.

Wydając pozwolenie, należy zawsze z urzędu rozważyć kwestię ochrony przed funkcjonowaniem powyższych imprez w miejscowościach, gdzie istnieją już stałe kinematografy i miejscowości te wyłączać z pozwolenia.

W pozwoleniu, oprócz innych wskazanych okolicznościami warunków musi być zamieszczony warunek wyświetlania filmów jedynie aparatami wskazanego w pozwoleniu typu. Nadto należy zawsze stawiać warunek wyświetlania tylko takich filmów, które albo posiadają tekst mówiony wyłącznie polski, albo nie zawierają tekstu mówionego w ogóle.

Powyższe wskazówki nie stoją oczywiście na przeszkodzie odmowie pozwolenia z uwagi na osobę petenta lub inne specjalne okoliczności. Należy w każdym wypadku badać, czy osoba petenta jest odpowiednia z punktu widzenia bezpieczeństwa i porządku publicznego i czy nie zachodzą przeszkody wyszczególnione w art. 9 ustawy o filmach i ich wyświetlaniu.

Wskazówki niniejszego okólnika będą miały zastosowanie również do aparatów omówionego na wstępie typu wyprodukowanych w kraju.

(—) Sławoj Składkowski
MINISTER

III. Pisma Okólne Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

74.

PISMO OKÓLNE

z dnia 15 kwietnia 1939 r.

w sprawie wniosków o nadanie medalu Prezydenta Rzeczypospolitej na pamiątkę złotych godów małżeńskich.

(Nr GL 80-85-3).

Do

P. P. Wojewodów i Komisarza Rządu na m. st. Warszawę.

W uzupełnieniu pisma okólnego z dnia 3 czerwca 1938 r. Nr GL. 80-85 (Dz. Urz. Min. Spraw Wewn. Nr 17, poz. 91) Ministerstwo Spraw Wewnętrznych na życzenie Kancelarii Cywilnej Prezydenta Rzeczypospolitej komunikuje, iż wnioski o nadanie medalu na pamiątkę złotych godów małżeńskich winny być kierowane przez osoby zainteresowane do właściwych Urzędów Wojewódzkich, które po skrupulatnym zbadaniu sprawy i zaopiniowaniu przesyłać je będą b e z p o ś r e d n i o Kancelarii Cywilnej.

Podobny tryb załatwienia należy stosować i do innych podobnych spraw (trzymanie do Chrztu synów obywateli itd.), w których Pan Prezydent decyduje według Swego osobistego uznania.

(—) Hausner
DYREKTOR GABINETU

75.

PISMO OKÓLNE

z dnia 20 kwietnia 1939 r.

o wartości depozytowej obligacyj 5% Pożyczki Obrony Przeciwlotniczej.

(Nr GB. 35-17).

Do

Urzędów Wojewódzkich i Komisariatu Rządu na m. st. Warszawę.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych podaje do wiadomości i stosowania poniżej umieszczone pismo Ministerstwa Skarbu z dnia 17 kwietnia 1939 r. Nr D. II. 9163/139 w sprawie wartości depozytowej obligacyj 5% Pożyczki Obrony Przeciwlotniczej.

(—) Hausner
DYREKTOR GABINETU

O t r z y m u j ą n a d t o:
Komenda Główna Policji Państwowej,
Korpus Ochrony Pogranicza,
Główny Urząd Statystyczny,
Państwowe Zakłady Wodociągowe w Katowicach,
Gazeta Administracji i Policji Państwowej.

MINISTERSTWO SKARBU
L. D. II. 9163/1/39
Warszawa,
dn. 17 kwietnia 1939 r.

Do

Kancelarii Cywilnej Prezydenta Rzeczypospolitej, Biura Sejmu i Biura Senatu, Najwyższej Izby Kontroli, Prezydium Rady Ministrów i wszystkich Ministerstw w miejscu.

W myśl art. 8 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 28 marca 1939 r. wydanego w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych o wypuszczeniu wewnętrznej pożyczki państwowej na cele obrony Państwa (Dz. U. R. P. Nr 26, poz. 176) obligacje 5% Pożyczki Obrony Przeciwlotniczej mają wszelkie prawa papierów pupilarnych i mogą być używane do składania na kaucje cywilne i wojskowe.

W związku z powyższym Ministerstwo Skarbu komunikuje, że obligacje wymienionej pożyczki mogą być przyjmowane przez władze, urzędy, przedsiębiorstwa i zakłady państwowe jako wadia przy przetargach oraz jako kaucje na zabezpieczenie wszelkiego rodzaju umów oraz zaliczek wypłacanych na dostawy i roboty rządowe jak również na zabezpieczenie udzielonych przez Skarb Państwa kredytów akcyzowych, celnych i transportowych. Wartość depozytową (wadialną i kaucyjną) rzeczonych obligacyj ustala się niniejszym na zł 85 za 100 złotych wartości imiennej.

Do czasu wydania subskrybentom oryginalnych obligacyj 5% Pożyczki Obrony Przeciwlotniczej (stosownie do §§ 10 i 15 powołanego na wstępie rozporządzenia obligacje wydane będą w terminie do dnia 1 grudnia 1939 r.) pokwitowania na wpłatę całkowitej należności z tytułu zadeklarowanej subskrypcji (t. zw. pokwitowania subskrypcyjne) mogą być zastępczo przyjmowane na kaucje i wadia według tej samej wartości depozytowanej, co i oryginalne obligacje, t. j. złotych 85 za 100 złotych wartości imiennej, przy zachowaniu następujących warunków:

1) Pokwitowania subskrypcyjne przyjmowane będą wyłącznie od pierwonabywców pożyczki, t. j. od osób, na imię których pokwitowania te zostały wystawione.

2) Do każdego pokwitowania subskrypcyjnego winno być dołączone zaświadczenie placówki, która subskrypcję przyjęła, stwierdzające, iż wpłata objęta tym pokwitowaniem stanowi pokrycie całej subskrybowanej kwoty.

3) Pokwitowania, stwierdzające wpłatę jedynie tylko części subskrybowanej kwoty, nie mogą być przyjmowane na kaucje i wadia.

4) Pokwitowania subskrypcyjne mogą być przyjmowane na wadia przy przetargach bez ograniczeń, zaś tytułem kaucyj — na zabezpieczenie wyłącznie po dniu 4 kwietnia 1939 r. zawartych umów, przyznanych zaliczek i kredytów. Pokwitowania te nie mogą być natomiast przyjmowane:

a) na zamianę kaucyj, złożonych w państwowych papierach wartościowych przed dniem 5 kwietnia 1939 r. oraz

b) gdy formalnie nowa umowa stanowi w istocie swej bezpośrednie przedłużenie umowy wygasającej i nie ustala przy tym kaucji wyższej od przyjętej w umowie poprzedniej; w razie natomiast ustalenia wyższej kaucji—pokwitowania subskrypcyjne mogą być przyjmowane jako uzupełnienie kaucji dotychczasowej.

5) Przy składaniu zabezpieczenia (wadium lub kaucji) w postaci pokwitowania subskrypcyjnego pierwonabywca winien równocześnie złożyć formalnie podpisaną deklarację upoważniającą kasę Urzędu Skarbowego, w której zabezpieczenie to będzie przechowywane, do dokonania zamiany tego pokwitowania we właściwej placówce na oryginalne obligacje 5% Pożyczki Obrony Przeciwlotniczej.

(—) W. Domaniewski
DYRETOR DEPARTAMENTU

76

PISMO OKÓLNE

z dnia 22 kwietnia 1939 r.

o korespondencji w sprawach budżetowo-rachunkowych.

(Nr GB. 18 41)

Do
Urzędów Wojewódzkich i Komisariatu Rządu na m. st. Warszawę.

W czasie inspekcji w wojewódzkich oddziałach budżetowo - gospodarczych zauważono, że korespondencja w sprawach budżetowych i rachunkowych oraz rachunki, wyliczenia (zliczenia) i sprawozdania jest kierowana nie tylko do oddziału budżetowo-gospodarczego, lecz również do wydziałów fachowych. Miały miejsce wypadki, że wydziały fachowe załatwiały pisma w sprawach budżetowo-rachunkowych bez porozumienia się z oddziałem budżetowo - gospodarczym.

To postępowanie jest sprzeczne z postanowieniem zawartym w ust. 4 art. 35 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1938 r. o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej (Dz. U. R. P. Nr 80, poz. 555 z 1936 r.), uniemożliwia wykonywanie okólnika Ministra Spraw Wewnętrznych Nr 85 z 1935 r. w sprawie odpowiedzialności za wykonywanie budżetu (Dz. Urz. M. S. Wewn. Nr 40 poz. 225) i powoduje wygasanie kredytów, opóźnienia w asygnowaniu i księgowaniu oraz liczne uwagi Kontroli Państwowej.

W celu usunięcia tych niewłaściwości Ministerstwo nie naruszając obowiązujących przepisów kancelaryjnych dla urzędów wojewódzkich (okólnik Nr 182 z 1931 r.) prosi o przestrzeganie następujących zasad:

1) korespondencja wpływająca do Urzędu Wojewódzkiego (Kom Rządu na m. st. Warszawę) w sprawach budżetowych i rachunkowych winna być kierowana tylko do oddziału budżetowo - gospodarczego (OB).

Sprawy wymagające specjalnego załatwienia (technicznego, lekarskiego, farmaceutycznego) oddz. OB obowiązany jest natychmiast przekazać do właściwych wydziałów;

2) wszystkie rachunki, wyliczenia (zliczenia) i sprawozdania rachunkowe winny wpływać tylko do oddziału OB, który dowody wymagające sprawdzenia pod względem merytorycznym, po odnotowaniu w księdze zaliczek, winien przesłać do odpowiednich wydziałów. Wydziały resortów zespolonych zgodnie z § 21 przepisów rachunkowo-kasowych, sprawdzają rachunki pod względem merytorycznym, po czym winny je zwrócić do oddziału OB w celu sprawdzenia pod względem formalnym i rachunkowym oraz asygnowania bądź definitywnego uznania w księdze zaliczek;

3) pisma w sprawach budżetowo-rachunkowych winny wychodzić tylko z oddz. OB; wyjątek mogą stanowić sprawozdania i wnioski wymagające przytoczenia danych specjalnych bądź uzasadnienia technicznego, które jednakże powinny być przed wysłaniem uzgodnione z oddz. OB.

Powyższe nie dotyczy spraw z zakresu Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej oraz samorządu.

(—) Hausner
DYREKTOR GABINETU

77.

PISMO OKÓLNE

z dnia 22 kwietnia 1939 r.

o wypłacie dodatków i udziałów komunalnych uiszczonych papierami wartościowymi

(Nr SF. 21-16-12)

Do

P. P. Wojewodów, Przewodniczących Wydziałów Powiatowych oraz Prezydentów i Burmistrów Miast.

W związku z pismem okólnym z dnia 17 października 1938 r. Nr SF. 21-16-10 (Dz. Urz. Min. Spr. Wewn. Nr 31, poz. 191) — Ministerstwo Spraw Wewnętrznych podaje do wiadomości pismo Ministerstwa Skarbu z dnia 6 kwietnia 1939 r. L. D. III-2716/4/39.

(—) Podwiński
DYRETOR DEPARTAMENTU

MINISTESTWO SKARBU
Warszawa,
dnia 6 kwietnia 1939 r.
L. D. III. 2716/4/39.

Do

wszystkich Izb Skarbowych oraz Urzędów Wojewódzkiego Śląskiego (Wydział Skarbowy).

Nawiązując do zarządzenia z dnia 27 września 1938 r. L. D. III. 13888/4/38 — Ministerstwo Skarbu zawiadamia, że dodatki komunalne do podatków państwowych i udziały samorządowe w podatkach państwowych uiszczone po dzień 31 marca 1938 r. w myśl obowiązujących przepisów, papierami wartościowymi — winny być wypłacone związkom samorządowym w gotówce według następującej skali procentowej, ustalonej dla poszczególnych rodzajów papierów wartościowych:

1) 5% Państw. Renta Ziem.	zł 68,25	za 100	n. war.
2) 6% Poż. Narodowa	„ 68,25	„ 100	„	„
3) 4% Poż. Konsolidacyjna	„ 68,25	„ 100	„	„
4) 5% Poż. Konwer. z 24 r.	„ 68,75	„ 100	„	„
5) 3% Państw. Ren. Ziem.	„ 60,—	„ 100	„	„
6) 4½ Listy zast. P. B. R.	„ 75,—	„ 100	„	„
7) 3% Prem. Poż. Inwest.	„ 85,—	„ 100	„	„
8) 4½ Pań. Poż. Wew. z 37 r.	„ 65,50	„ 100	„	„

Wobec dokonania zaliczkowej wypłaty na skutek powołanego wyżej zarządzenia Ministerstwa Skarbu L. D. III. 13888/4/38 — winny kasy wypłacić zainteresowanym związkom samorządowym tylko różnicę między sumą zaliczkowo wypłaconą, a sumą należną według podanej skali.

Dla wyrównania rachunkowego różnicy między kwotą całkowicie wypłaconą, a sumą figurującą na kontach związków „wpłaty walorami", stanowiącą wartość nominalną przyjętych obligacyj na rzecz związków — kasy zarachują ustaloną różnicę, w trybie § 30 przepisów rachunkowo-kasowych dla kas, na przychód do sum obrotowych na r-k Centralnej Księgowości Ministerstwa Skarbu w grupie „A" nowe specjalnie otwarte stałe konto pt. „R-k różnic kursowych".

W zawiadomieniu wz. Nr 5 należy zaznaczyć, że wystawione ono zostało w związku z niniejszym zarządzeniem.

O wydanych zarządzeniach powiadomi Izba zainteresowany Urząd Wojewódzki, wyjaśniając, że wypłata jest ostatecznym uregulowaniem należności przypadającej związkom samorządowym z tytułu przyjętych papierów wartościowych na dodatki i udziały komunalne po dzień 31 marca 1938 r.

(—) Nowak
DYREKTOR DEPARTAMENTU

78.

PISMO OKÓLNE

z 24 kwietnia 1939 r.

o „Dniu Spółdzielczości"

(Nr AP. 2-30).

Do

P. P. Wojewodów, Komisarza Rządu na m. st. Warszawę i Starostów.

Wzorem lat ubiegłych związki spółdzielcze urządzają w dniu 11 czerwca rb. obchód „Dnia Spółdzielczości".

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych prosi, aby o ile nie będą stały na przeszkodzie względy bezpieczeństwa, porządku i spokoju publicznego, władze ustosunkowały się przychylnie do organizowanych w tym dniu przez komitety „Dnia Spółdzielczości", zgromadzeń, widowisk, zabaw itp. imprez.

(—) Godlewski
DYREKTOR DEPARTAMENTU

79.

PISMO OKÓLNE

z dnia 24 kwietnia 1939 r.

o korkach do straszaków

(Nr AP. 41-31).

Do

Urzędów Wojewódzkich i Komisariatu Rządu na m. st. Warszawę.

Odnośnie pisma okólnego z dnia 3.IX.1938 Nr AP. 41/31 (Dz. Urz. Min. Spraw Wewn. Nr 26 poz. 162) w związku z zapytaniem niektórych Urzędów Wojewódzkich, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych po porozumieniu się z Ministerstwami Skarbu oraz Przemysłu i Handlu wyjaśnia i zarządza co następuje:

I. 1) opłata stemplowa od pozwoleń na, sprzedaż korków do straszaków wynosi 5 zł, o ile sprzedaż ta będzie prowadzona nie jako samodzielne przedsiębiorstwo handlowe, lecz ubocznie przez przedsiębiorstwo handlowe jakiegokolwiek rodzaju;

2) opłata stemplowa od pozwolenia na prowadzenie samodzielnego przedsiębiorstwa handlu korkami do straszaków wynosi 40 zł, do której dochodzi 10% podatek;

3) w związku z powyższym przy wydawaniu pozwoleń, o których mowa, będą pobierane opłaty następujące: a) od podania o pozwolenie 5 zł, i od każdego załącznika po 50 gr, b) od pozwolenia 5 zł względnie 40 zł — plus 10% dodatek od wszystkich tych opłat.

4) osoby, posiadające pozwolenie na handel bronią i amunicją, mogą się również trudnić sprzedażą korków do straszaków bez uzyskania na to specjalnego pozwolenia i nie są w związku z tym obowiązane do składania dodatkowych opłat stemplowych.

II. Korki świetlne, kapiszony do pistolecików dziecięcych, metalowe naboje do straszaków nie są objęte wytycznymi w mowie będącego pisma okolnego.

III. Na przykrywkach na zewnętrznej stronie pudełek, mieszczących korki do straszaków, winien być umieszczony adres wytwórni przy wskazaniu władzy, która udzieliła zezwolenia na produkcję.

W ten sposób rozciągnięta będzie na sprzedawcę odpowiedzialność za posiadanie i sprzedaż korków, pochodzących jedynie z wytwórni koncesjonowanych, co da gwarancję bezpieczeństwa tych wyrobów, a władzom powołanym do ścigania nielegalnych wyrobów, ułatwi wykonanie ich zadań.

IV. W miejscach sprzedaży skrzynki względnie pudełka, zawierające korki do straszaków, winny być składane w specjalnym miejscu zdala od towarów łatwopalnych, które zagrażają w wypadkach eksplozji szybkim rozszerzaniem się pożaru.

(—) Godlewski
DYRETOR DEPARTAMENTU

80.

DECYZJA

Na podstawie art. 1 ust. (1) dekretu z dnia 2 października 1935 r. (Dz. U. R. P. Nr 72, poz. 455) i § 2 rozporządzenia z dnia 15 listopada 1935 r. (Dz. U. R. P. Nr 86, poz. 534) udzielam Związkowi Zawodowemu Pracowników Kolejowych Rzeczypospolitej Polskiej (Warszawa, ul. Czerwonego Krzyża 20) pozwolenia na ustanowienie i używanie odznaki według załączonego wzoru [1]).

Odznaka może być używana:

a) na szyldach, papierach i legitymacjach;

b) na pieczęciach z nazwą stowarzyszenia w otoku,

c) jako odznaka członkowska do noszenia w klapie.

Pieczęcie z odznaką mogą być używane, zgodnie ze statutem stowarzyszenia.

Za odznaki członkowskie Zarząd pobierać może od członków jednolitą opłatę tytułem zwrotu kosztów, nie więcej jednak niż 60 gr.

Wydawanie odznaki stowarzyszenia osobom nie będącym jego członkami jest zakazane.

(Warszawa, dnia 20 kwietnia 1939 r. Nr AP. 3-287).

(—) Nakoniecznikow-Klukowski
PODSEKRETARZ STANU

81.

DECYZJA

Na podstawie art. 1 ust. (1) dekretu z dnia 2 października 1935 r. (Dz. U. R. P. Nr 72, poz. 455) i § 2 rozporządzenia z dnia 15 listopada 1935 r. (Dz. U. R. P. Nr 86, poz. 534) udzielam Kołu Ochotników b. 205 pp. im. Jana Kilińskiego (Warszawa, ul. Sosnowa 9 m. 23) pozwolenia na ustanowienie i używanie odznaki pamiątkowej i chorągwi według załączonych wzorów [1]).

Odznaka pamiątkowa może być używana zgodnie z regulaminem tejże odznaki, stanowiącym nierozłączną część niniejszego zezwolenia.

Chorągiew może być używana przy zbiorowych wystąpieniach Zarządu i jego członków.

(Warszawa, dnia 20 kwietnia 1939 r. Nr AP. 3-300).

(—) Nakoniecznikow-Klukowski
PODSEKRETARZ STANU

82.

DECYZJA

Na podstawie art. 1 ust. (1) dekretu z dnia 2 października 1935 r. (Dz. U. R. P. Nr 72, poz. 455) i § 2 rozporządzenia z dnia 15 listopada 1935 r. (Dz. U. R. P. Nr 86, poz. 534) udzielam Legii Inwalidów Wojennych Wojsk Polskich im. Gen. J. Sowińskiego (Warszawa, ul. Wilcza 5 m. 12) pozwolenia na ustanowienie i używanie odznaki według załączonego wzoru [1]).

Odznaka może być używana:

a) na pieczęciach z nazwą stowarzyszenia w otoku;

b) jako odznaka członkowska do noszenia w klapie.

Pieczęcie z odznaką mogą być używane zgodnie ze statutem stowarzyszenia.

Za odznaki członkowskie Zarząd pobierać może od członków jednolitą opłatę tytułem zwrotu kosztów, nie więcej jednak niż 3 zł. 50 gr.

Wydawanie odznaki stowarzyszenia osobom nie będącym jego członkami jest zakazane.

(Warszawa, dnia 20 kwietnia 1939 r. Nr AP. 3-307).

(—) Nakoniecznikow-Klukowski
PODSEKRETARZ STANU

[1]) nie przedrukowano.

[1]) nie przedrukowano.

B.

I. Przedruki z Dziennika Ustaw R. P.

z 4 kwietnia Nr 30 Rok 1939

Poz. 200. Ustawa z dnia 30 marca 1939 r. o powszechnym obowiązku świadczeń rzeczowych.

DZIAŁ I.

Przepisy wstępne.

Rozdział I.

Przepisy ogólne.

Art. 1. Powszechny obowiązek świadczeń rzeczowych:

1) obowiązek udzielania danych o przedmiotach świadczeń rzeczowych;

2) obowiązek przysposobienia się do działalności, odpowiadającej potrzebom obrony Państwa lub warunkom wojennym (obowiązek przysposobienia do świadczeń rzeczowych);

3) obowiązek odstępowania na rzecz Państwa przedmiotów świadczeń rzeczowych i podporządkowania się dla tego celu innym zarządzeniom władzy (obowiązek świadczeń rzeczowych).

Art. 2. (1) Powszechny obowiązek świadczeń rzeczowych wykonywa się na żądanie władzy, określonej w ustawie niniejszej.

(2) Żądanie władzy następuje w formie zarządzenia ogólnego, lub nakazu, skierowanego do oznaczonej osoby.

(3) W przypadku niewykonania zarządzenia lub nakazu w czasie, miejscu i w sposób określony — wykonanie nastąpi przy użyciu środków przymusowych.

Art. 3. W razie wybuchu wojny lub zarządzenia mobilizacji, tudzież w przypadkach, gdy tego wymagać będzie interes obrony Państwa, stwierdzony uchwałą Rady Ministrów — Rada Ministrów jeżeli dane uprawnienie nie służy innej władzy — może:

1) zakazać wywozu wszelkiego rodzaju ruchomości za granicę, lub przywozu z zagranicy na obszar Państwa lub do pewnych jego części, albo też wywóz lub przywóz ograniczyć;

2) normować oraz poddawać kontroli obrót towarowy i pieniężny, oraz działalność instytucyj z tym obrotem związanych, zarówno na rynkach wewnętrznych, jak i w stosunkach z zagranicą;

3) wprowadzać na rzecz Państwa lub innych podmiotów prawnych wyłączność wytwórczości i obrotu surowców, półfabrykatów i fabrykatów;

4) normować wytwórczość i spożycie;

5) nakazać lub też zakazać wytwarzania lub przerobu pewnych produktów;

6) tworzyć przymusowo związki i zrzeszenia gospodarcze, mające na celu organizowanie wytwarzania, przetwarzania, gromadzenia i rozdziału przedmiotów świadczeń rzeczowych.

Rozdział II.

Zakres powszechnego obowiązku świadczeń rzeczowych pod względem przedmiotowym.

Art. 4. (1) Przedmiotem świadczeń rzeczowych może być rzecz (ruchoma lub nieruchoma), albo prawo, potrzebne do celów obrony Państwa.

(2) Przedmiotem świadczeń rzeczowych mogą być zarówno rzeczy i prawa już istniejące, jak i te, które dopiero powstaną (wytwory pracy, płody natury).

Art. 5. (1) Powszechnemu obowiązkowi świadczeń rzeczowych nie podlegają:

1) rzeczy i prawa, wolne od obowiązku świadczeń rzeczowych z mocy przepisów prawa międzynarodowego lub zwyczajów międzynarodowych;

2) świątynie i domy modlitwy wszystkich uznanych w Państwie wyznań religijnych wraz ze znajdującymi się w nich przedmiotami, przeznaczonymi bezpośrednio do służby Bożej;

3) przedmioty kultu;

4) mające charakter publiczny: archiwa, biblioteki, muzea oraz zbiory naukowe i artystyczne, tudzież prywatne zbiory i poszczególne przedmioty sztuki i kultury o stwierdzonej wartości zabytkowej; rozporządzenie Ministrów: Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego oraz Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych określi, które archiwa, biblioteki i zbiory naukowe i artystyczne uważać należy za mające charakter publiczny oraz rodzaje prywatnych zbiorów i przedmiotów sztuki i kultury, które uważać należy za mające wartość zabytkową;

5) parki narodowe;

6) rezerwaty roślinne i zwierzęce, które określi w rozporządzeniu Minister Rolnictwa i Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych.

(2) Od powszechnego obowiązku świadczeń rzeczowych mogą być zwolnione przedmioty świadczeń rzeczowych, które określi w drodze rozporządzenia Minister Spraw Wojskowych w porozumieniu z właściwymi ministrami. Rozporządzenie to określi również władze właściwe do udzielania zwolnień oraz tryb postępowania w tych sprawach.

Art. 6. (1) Zakłady lecznicze mogą być przedmiotem świadczeń rzeczowych jedynie dla celów sanitarno-wojskowych za zgodą Ministra Opieki Społecznej, a jeżeli chodzi o zakłady weterynaryjne — za zgodą Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych.

(2) Kliniki szkół akademickich (dla ludzi i zwierząt) mogą być przedmiotem świadczeń rzeczowych jedynie dla celów sanitarno-wojskowych za zgodą Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Rozdział III.

Zakres powszechnego obowiązku świadczeń rzeczowych pod względem podmiotowym.

Art. 7. (1) Powszechnemu obowiązkowi świadczeń rzeczowych podlegają wszystkie osoby, w których posiadaniu na obszarze Państwa znajdują się przedmioty świadczeń rzeczowych.

(2) Za posiadacza w rozumieniu ustawy niniejszej uważa się osobę, która ma rzecz w swym faktycznym władaniu, lub z prawa pewnego korzysta bez względu na tytuł prawny. Jeżeli chodzi o osoby prawne, za posiadaczy uważa się osoby, sprawujące zarząd majątkiem.

Art. 8. (1) Obowiązki posiadacza ciążą na ustanowionym według ustawy niniejszej pełnomocniku, jeżeli zarządzenie lub nakaz (art. 2) nie stanowi inaczej.

(2) Pełnomocnik jest z mocy ustawy niniejszej upoważniony do występowania wobec władzy imieniem posiadacza; wszelkie jego wystąpienia w zakresie obowiązków, wynikających z ustawy niniejszej, mają moc wiążącą posiadacza.

Art. 9. (1) Pełnomocnika ustanawia na żądanie władzy posiadacz przedsiębiorstwa przemysłowego lub górniczego handlowego lub składowego, albo też gospodarstwa wiejskiego spośród osób, odpowiadających warunkom wymaganym ustawą niniejszą.

(2) Jeżeli przedsiębiorstwo lub gospodarstwo wiejskie obejmuje kilka zakładów pracy, będących odrębnymi jednostkami administracyjnymi, posiadacz obowiązany jest ustanowić na żądanie władzy również pełnomocników dla każdego zakładu z osobna. Pełnomocnik przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego koordynuje załatwienie spraw przez pełnomocników poszczególnych zakładów.

(3) Posiadacz przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego na żądanie władzy obowiązany jest ustanowić również zastępcę pełnomocnika.

(4) Do zastępcy pełnomocnika stosuje się odpowiednio przepisy, odnoszące się do pełnomocnika.

Art. 10. Władzą właściwą do żądania ustanowienia pełnomocnika oraz do spraw związanych z jego ustanowieniem, jest władza uprawniona według ustawy niniejszej do zarządzenia przysposobienia do świadczeń rzeczowych danego przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego.

Art. 11. (1) Pełnomocnikiem można ustanowić osobę, która:

1) posiada obywatelstwo polskie;

2) włada biegle językiem polskim w słowie i piśmie;

3) posiada pełne zaufanie władz państwowych;

4) należy do stałych pracowników przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego i zajmuje w nich stanowisko kierownicze, albo należy do zarządu przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego, albo też jest jednym z ich współwłaścicieli lub posiadaczy; w przypadkach wyjątkowych można ustanowić pełnomocnikiem pracownika przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego, nie odpowiadającego powyższym wymogom, lecz posiadającego odpowiednie kwalifikacje zawodowe.

(2) W przedsiębiorstwach i gospodarstwach wiejskich, które Minister Spraw Wojskowych uzna za szczególnie ważne dla obrony Państwa, pełnomocnik lub jego zastępca powinien posiadać wykształcenie techniczne, odpowiednie dla danej gałęzi produkcji, a nadto kwalifikacje specjalne, które określi w drodze rozporządzenia Minister Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrami: Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Reform Rolnych.

Art. 12. (1) Pełnomocnika należy ustanowić w terminie, oznaczonym przez właściwą władzę, termin ten nie będzie krótszy niż dwa tygodnie.

(2) O ustanowieniu pełnomocnika należy zawiadomić władzę, która zażądała jego ustanowienia, dołączając równocześnie pisemną deklarację odnośnej osoby o gotowości przyjęcia obowiązków pełnomocnika.

Art. 13. (1) Pełnomocnik może pełnić swe czynności po zatwierdzeniu go przez właściwą władzę.

(2) Władza może odmówić zatwierdzenia lub udzielone zatwierdzenie cofnąć, jeżeli pełnomocnik nie odpowiada lub przestał odpowiadać warunkom, określonym w art. 11.

(3) W razie niezatwierdzenia pełnomocnika lub cofnięcia zatwierdzenia, władza właściwa wyznaczy nowy termin, nie krótszy niż dwa tygodnie, na ustanowienie pełnomocnika.

Art. 14. (1) W razie nieustanowienia przez posiadacza przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego w terminie nakazanym przez władzę pełnomocnika, albo jeżeli władza dwukrotnie odmówiła zatwierdzenia pełnomocnika ustanowionego przez posiadacza — władza wyznaczy na czas określony w zarządzeniu pełnomocnika komisarycznego.

(2) Władzą właściwą do ustanowienia pełnomocnika komisarycznego jest minister właściwy do zarządzenia przysposobienia do świadczeń rzeczowych danego przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego.

(3) Do pełnomocnika komisarycznego stosuje się odpowiednio przepisy odnoszące się do pełnomocnika.

Art. 15. (1) Pełnomocnik komisaryczny otrzymuje od przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego wynagrodzenie, według przeciętnych wynagrodzeń osób, zajmujących stanowiska kierownicze w danej gałęzi i rodzaju przedsiębiorstw lub gospodarstw wiejskich, w wysokości, ustalonej przez właściwą władzę (art. 10) w drodze polubownej z danym przedsiębiorstwem lub gospodarstwem wiejskim.

(2) W razie niemożności polubownego uzgodnienia wysokości wynagrodzenia dla pełnomocnika komisarycznego, władza skierowuje wniosek do sądu okręgowego o ustalenie wysokości wynagrodzenia. Sąd rozpoznaje wniosek taki w postępowaniu niespornym (incydentalnym), którego koszty ponosi przedsiębiorstwo lub gospodarstwo wiejskie.

(3) Do czasu ustalenia wysokości wynagrodzenia, przedsiębiorstwo lub gospodarstwo wiejskie wypłaca pełnomocnikowi komisarycznemu, jako zaliczkę, kwotę, odpowiadającą wynagrodzeniu przez nie proponowanemu.

Art. 16. (1) Posiadacz przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego obowiązany jest niezwłocznie zawiadomić władzę o wypowiedzeniu pracy lub zwolnieniu z pracy pracownika, pełniącego obowiązki pełnomocnika (pełnomocnika komisarycznego, zastępcy).

(2) Rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych w porozumieniu z interesowanymi ministrami określa wzajemne obowiązki i prawa posiadacza przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego i pełnomocnika.

DZIAŁ II.

Obowiązek udzielania danych o przedmiotach świadczeń rzeczowych.

Art. 17. (1) Osoby, na których ciąży powszechny obowiązek świadczeń rzeczowych, obowiązane są już w czasie pokoju udzielać na własny koszt w czasie, miejscu i w sposób przez władze wskazany ustnych lub pisemnych danych o przedmiotach świadczeń rzeczowych.

(2) Dane o przedmiotach świadczeń rzeczowych obejmują wszelkie informacje, niezbędne dla władzy, celem poznania przedmiotów świadczeń rzeczowych (stwierdzenia ich ilości, jakości, miejsca położenia, stanu itp.), tudzież do zaprojektowania zmian i kontroli.

(3) Dane o przedmiotach świadczeń rzeczowych mają być na koszt obowiązanego, stosownie do żądania władzy, uzupełniane zestawieniami, sprawozdaniami, wykresami, obliczeniami, rysunkami itp.

Art. 18. Posiadacze przedsiębiorstw przemysłowych i górniczych oraz handlowych i składowych obowiązani są na żądanie władzy przesyłać okresowe sprawozdania o zmiennych elementach przedsiębiorstwa, tudzież powiadamiać władzę bezwłocznie o wypadkach technicznych.

Art. 19. Władzą właściwą do żądania danych o przedmiotach świadczeń rzeczowych są:

1) w stosunku do posiadaczy przedsiębiorstw przemysłowych i górniczych, handlowych i składowych oraz gospodarstw wiejskich — władze uprawnione do zarządzenia przysposobienia do świadczeń rzeczowych tych przedsiębiorstw i gospodarstw;

2) w stosunku do wszystkich innych osób, podlegających powszechnemu obowiązkowi świadczeń rzeczowych, — powiatowe władze administracji ogólnej, działające w porozumieniu z władzą wojskową, określoną przez Ministra Spraw Wojskowych.

Art. 20. (1) Rozporządzenie Ministrów: Przemysłu i Handlu, Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych i innymi właściwymi ministrami określi, co w rozumieniu ustawy niniejszej uważać należy za przedsiębiorstwa przemysłowe i górnicze, przedsiębiorstwa handlowe i składowe oraz za gospodarstwa wiejskie.

(2) Rozporządzenie, wymienione w ust. (1), może zaliczyć do przedsiębiorstw przemysłowych również określone typy zakładów rzemieślniczych, tudzież grupy i organizacje przemysłowe, handlowe, rzemieślnicze i rolne o charakterze administracyjno - gospodarczym (koncerny, syndykaty, kartele, związki i zrzeszenia przemysłowe, handlowe, rolne, cechy rzemieślnicze itp.).

(3) Rozporządzenie, wymienione w ust. (1), może zaliczyć do przedsiębiorstw handlowych również banki komunalne, komunalne kasy oszczędności, gminne kasy pożyczkowo-oszczędnościowe, spółdzielnie kredytowe oraz inne instytucje kredytowe i oszczędnościowe.

(4) Ilekroć ustawa niniejsza używa ogólnie określenia przedsiębiorstwa, należy przez to rozumieć przedsiębiorstwa przemysłowe i górnicze oraz przedsiębiorstwa handlowe i składowe, określone w rozporządzeniu wymienionym w ust. (1).

Art. 21. (1) Posiadacze przedsiębiorstw oraz gospodarstw wiejskich obowiązani są, niezależnie od ogólnego obowiązku udzielania danych o przedmiotach świadczeń rzeczowych, udzielać danych o przedmiotach świadczeń rzeczowych delegatom właściwych ministerstw.

(2) Rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych w porozumieniu z właściwymi ministrami określa właściwości władz, uprawnionych do wysyłania delegatów imieniem ministra, tryb ustanawiania delegatów oraz ich obowiązki i prawa.

Art. 22. Delegaci właściwego ministra, okazujący polecenie władzy, mają prawo wstępu do wszystkich pomieszczeń i urządzeń przedsiębiorstw i gospodarstw wiejskich, celem zebrania danych o przedmiotach świadczeń rzeczowych.

Art. 23. Posiadacze przedsiębiorstw obowiązani są na żądanie delegatów właściwego ministra:

1) poczynić wszelkie ułatwienia przy przeglądzie przedsiębiorstwa oraz przy sporządzaniu planów i szkiców danego przedsiębiorstwa (terenów z dojazdami, budowli, składów, magazynów, maszyn i urządzeń technicznych itp.), oraz okazywać lub dostarczać do wglądu na żądanie posiadane plany i rysunki, dotyczące przedsiębiorstwa;

2) udzielać ustnie lub pisemnie wyjaśnień, dotyczących maszyn i urządzeń technicznych,

składu osobowego władz i personelu, produkowania, zdolności wytwórczej, pojemności składów i magazynów oraz sposobu przechowywania i magazynowania;

3) okazywać zapasy i podawać ich ilość, a w szczególności paliwa, materiałów pędnych i smarów, surowców, półfabrykatów i fabrykatów, również części wymiennych, narzędzi i innych ruchomości;

4) okazywać księgi i dokumenty rachunkowe oraz przedstawiać wszystkie elementy i sposoby kalkulacji kosztów własnych;

5) wskazywać źródła zakupów oraz nazwiska dostawców;

6) podawać do wiadomości wysokość, pochodzenie oraz rodzaj kapitału i obrotów handlowych przedsiębiorstwa.

Art. 24. Posiadacze gospodarstw wiejskich obowiązani są na żądanie delegatów właściwego ministra:

1) poczynić wszelkie ułatwienia przy przeglądzie gospodarstwa wiejskiego oraz przy sporządzaniu planów i szkiców danego gospodarstwa (terenów z dojazdami, budowli, składów, magazynów, maszyn, ich części, urządzeń itp.), oraz okazywać lub dostarczać do wglądu na żądanie posiadane plany i rysunki, dotyczące gospodarstwa;

2) udzielać ustnie lub pisemnie wyjaśnień, dotyczących ilości i jakości środków produkcji, składu osobowego zarządu i personelu, inwentarza żywego i martwego, wszelkich posiadanych zapasów i sposobów ich przechowywania oraz sposobu i planu prowadzenia gospodarki.

Art. 25. (1) Minister Spraw Wojskowych oraz inni ministrowie w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych mogą już w czasie pokoju zarządzić rejestrację przedmiotów świadczeń rzeczowych;

(2) Rejestracja przedmiotów świadczeń rzeczowych obejmuje informacje, niezbędne dla władzy, celem ustalenia ilości i jakości przedmiotów świadczeń rzeczowych, miejsca ich położenia, tudzież osób ich posiadaczy.

(3) Osoby, na których ciąży powszechny obowiązek świadczeń rzeczowych, obowiązane są stosownie do zarządzenia, wymienionego w ust. (1), ustnie lub pisemnie, w czasie, miejscu i w sposób wskazany przez władzę, zgłaszać posiadane przedmioty (ruchomości i nieruchomości, prawa), jako przedmioty świadczeń rzeczowych.

DZIAŁ III.

Obowiązek przysposobienia do świadczeń rzeczowych.

Rozdział I.

Przepisy ogólne.

Art. 26. Obowiązkowi przysposobienia do świadczeń rzeczowych podlegają:

1) przedsiębiorstwa przemysłowe i górnicze,

2) przedsiębiorstwa handlowe i składowe,

3) gospodarstwa wiejskie,

określone w rozporządzeniu Ministrów: Przemysłu i Handlu, Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Skarbu, wydanym na podstawie art. 20.

Art. 27. Przysposobienie do świadczeń rzeczowych polega:

1) na przygotowaniu przedsiębiorstw i gospodarstw wiejskich, albo też ich części, do działalności, odpowiadającej potrzebom obrony Państwa lub warunkom wojennym;

2) na przystosowaniu przedsiębiorstw i gospodarstw wiejskich do przejścia na wytwórczość wojenną.

Art. 28. Przysposobienie do świadczeń rzeczowych może zarządzać władza zarówno w czasie pokoju, jak i podczas wojny.

Rozdział II.

Przysposobienie do świadczeń rzeczowych przedsiębiorstw przemysłowych i górniczych.

Art. 29. (1) Do występowania z żądaniem przysposobienia do świadczeń rzeczowych przedsiębiorstw przemysłowych i górniczych właściwe są władze następujące:

1) w stosunku do przedsiębiorstw przemysłu drzewnego przerabiającego surowce — Minister Rolnictwa i Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrami: Przemysłu i Handlu, Spraw Wojskowych oraz Skarbu;

2) w stosunku do przedsiębiorstw przemysłowych, przerabiających surowce pochodzenia roślinnego i zwierzęcego oraz przemysłu spożywczego — Ministrowie: Rolnictwa i Reform Rolnych, Przemysłu i Handlu oraz Skarbu, każdy w zakresie swej właściwości w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wojskowych i Skarbu;

3) w stosunku do przedsiębiorstw przemysłowych, których produkcja wojenna ma być przygotowana i w całości wykorzystana dla potrzeb Sił Zbrojnych — Minister Spraw Wojskowych;

4) w stosunku do pozostałych rodzajów przedsiębiorstw przemysłowych oraz w stosunku do przedsiębiorstw górniczych — Minister Przemysłu i Handlu, w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wojskowych i Skarbu oraz innymi interesowanymi w danej gałęzi przemysłu lub górnictwa ministrami.

(2) W stosunku do przedsiębiorstw samorządowych wymienieni w ust. (1) ministrowie działają również w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

(3) Rada Ministrów może przekazać pod czasowy zarząd Ministra Spraw Wojskowych lub też innego ministra pewne kategorie przedsiębiorstw przemysłowych i górniczych lub też poszczególne zakłady tych przedsiębiorstw.

(4) Właściwi ministrowie mogą przekazywać swe uprawnienia w całości lub części w' -

dzom i organom podległym, które działają w porozumieniu z władzą wojskową, określoną przez Ministra Spraw Wojskowych.

Art. 30. Celem przygotowania przedsiębiorstw przemysłowych i górniczych do działalności, odpowiadającej potrzebom obrony Państwa, albo warunkom wojennym, posiadacze przedsiębiorstw przemysłowych i górniczych, tak istniejących, jak i nowo zakładanych, obowiązani są już w czasie pokoju na żądanie władzy:

1) dostosować budowę lub przeróbkę obiektu przedsiębiorstwa do potrzeb tej działalności oraz wyposażyć je w potrzebne urządzenia, maszyny, narzędzia oraz inne ruchomości — wedle wymagań władzy;

2) posiadać i utrzymywać w należytym stanie oraz w miejscu i w sposób, wskazany przez władze, materiały ruchu, surowce, półfabrykaty i inne materiały w ilości niezbędnej do zapewnienia ciągłości produkcji wojennej, nakazanej przez władzę.

Art. 31. Celem przystosowania przedsiębiorstw przemysłowych i górniczych do przejścia ich na wytwórczość wojenną, określoną przez właściwą władzę, posiadacze tych przedsiębiorstw obowiązani są już w czasie pokoju na żądanie władzy:

1) opracować na własny koszt i utrzymać w stanie aktualności plan eksploatacyjny przedsiębiorstwa, odpowiadający potrzebom wytwórczości wojennej, a obejmujący: plan przeprowadzenia potrzebnych adaptacyj technicznych, plan gromadzenia i uzupełnienia zapasów, surowców i półfabrykatów oraz plan organizacji pracy, przy uwzględnieniu uzupełnień personalnych oraz przeszkolenia personelu;

2) zmontować i zainstalować wskazane przez władzę urządzenia techniczne i maszyny;

3) dostosować na własny koszt kwalifikacje osobowe i fachowe personelu przedsiębiorstwa do potrzeb wytwórczości wojennej;

4) uruchomić tytułem próby wytwórczość wojenną.

Art. 32. (1) Posiadacze przedsiębiorstw przemysłowych i górniczych obowiązani są w czasie wojny, mobilizacji, tudzież w przypadkach, gdy tego wymagać będzie interes obrony Państwa, stwierdzony uchwałą Rady Ministrów, podporządkować się wszelkim żądaniom władzy, mającym na celu przystosowanie przedsiębiorstwa do wytwórczości wojennej lub działalności, stosownie do żądania władzy.

(2) W szczególności wymienieni w art. 29 ministrowie, każdy w swoim zakresie działania, lub upoważnione przez nich władze i organa podległe, mogą:

1) normować działalność przedsiębiorstwa pod każdym względem tak co do metod wytwórczości, rodzaju i jakości wytworów, jako też co do rodzaju i jakości surowców i półfabrykatów, które mają być przy tym użyte;

2) zarządzić dokonanie w przedsiębiorstwie, stosownie do swego uznania, zmian i przeróbek, dotyczących zmiany zarówno charakteru, jak i rodzaju dotychczasowej wytwórczości.

Rozdział III.

Przysposobienie do świadczeń rzeczowych przedsiębiorstw handlowych i składowych.

Art. 33. (1) Do występowania z żądaniem przysposobienia do świadczeń rzeczowych przedsiębiorstw handlowych i składowych właściwe są władze następujące:

1) w stosunku do przedsiębiorstw trudniących się handlem lub składem przedmiotów powszedniego użytku w rozumieniu dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 lutego 1938 roku o poruczeniu spraw aprowizacyjnych Ministrowi Rolnictwa i Reform Rolnych (Dz. U. R. P. Nr 13, poz. 89) — Minister Rolnictwa i Reform Rolnych, Minister Przemysłu i Handlu i Minister Skarbu, każdy w zakresie swej właściwości, w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wojskowych i Skarbu;

2) w stosunku do aptek publicznych, składów aptecznych, oraz składnic (aptek) z materiałem sanitarnym ubezpieczalni społecznych, instytucyj o charakterze samorządowym, tudzież w stosunku do hurtowych składów materiału sanitarnego — Minister Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wojskowych i Skarbu;

3) w stosunku do banków i instytucyj bankowych w rozumieniu prawa bankowego, oraz w stosunku do innych instytucyj kredytowych i oszczędnościowych, które podlegać mogą obowiązkowi przysposobienia do świadczeń rzeczowych wedle rozporządzenia, wydanego na podstawie art 20 ust. (3) — Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych;

4) w stosunku do wszystkich innych przedsiębiorstw handlowych i składowych — Minister Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wojskowych, Skarbu i innymi interesowanymi w danej gałęzi handlu ministrami.

(2) W stosunku do przedsiębiorstw samorządowych, wymienieni w ust. (1) ministrowie działają również w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

(3) Rada Ministrów może przekazać pod czasowy zarząd Ministra Spraw Wojskowych lub też innego ministra pewne rodzaje handlu lub poszczególne ich przedsiębiorstwa.

(4) Właściwi ministrowie mogą przekazywać swe uprawnienia w całości lub w części władzom i organom podległym, które działają w porozumieniu z władzą wojskową, określoną przez Ministra Spraw Wojskowych.

Art. 34. (1) Posiadacze przedsiębiorstw handlowych i składowych obowiązani są już w czasie pokoju, celem przysposobienia tych przedsiębiorstw do świadczeń rzeczowych, na żądanie władzy:

1) posiadać i utrzymywać w należytym stanie oraz w ilości, miejscu i w sposób wskazany przez władze przedmioty handlu i składu, jako zapasy wojenne;

2) dokonać nakazanej przez władzę przeróbki zakładu, celem pomieszczenia zapasów wojennych, lub też podporządkować się wszelkim zarządzeniom władzy co do stworzenia odpowiednich warunków na pomieszczenie i rozdział zapasów wojennych;

3) podporządkować się wszelkim żądaniom władzy w zakresie kontroli zapasów wojennych, tudzież sposobów ich odświeżenia.

(2) Właściwi ministrowie (art. 33) w porozumieniu z Ministrami Spraw Wojskowych i Skarbu, mogą zarządzić już w czasie pokoju na całym obszarze Państwa lub też w poszczególnych jego częściach sprawdzenie stanu przysposobienia do świadczeń rzeczowych przedsiębiorstw handlowych i składowych w sposób, określony w zarządzeniu tych ministrów.

Rozdział IV.

Przysposobienie do świadczeń rzeczowych gospodarstw wiejskich.

Art. 35. Celem przysposobienia do świadczeń rzeczowych gospodarstw wiejskich posiadacze tych gospodarstw obowiązani są już w czasie pokoju, na żądanie Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych, w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wojskowych i Skarbu lub upoważnionej przez nich władzy:

1) posiadać i utrzymywać w należytym stanie oraz w ilości, miejscu i w sposób wskazany przez władzę, maszyny, narzędzia i inne środki wytwórcze, tudzież pomieszczenia na te ruchomości;

2) prowadzić gospodarkę w nakazanym przez władzę kierunku oraz wykonywać określone prace i inwestycje, związane z tym kierunkiem;

3) przystosować gospodarstwa wiejskie pod względem terenowym do potrzeb obrony Państwa w sposób nakazany przez władzę; rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych określi sposoby i warunki przystosowania terenowego gospodarstwa.

Art. 36. W związku z nałożeniem obowiązku przysposobienia gospodarstw wiejskich do świadczeń rzeczowych, wojewoda, na wniosek dowódcy okręgu korpusu (terytorialnego dowódcy równorzędnego), może zarządzić:

1) wdrożenie z urzędu postępowania scaleniowego;

2) włączenie do obszaru scalenia gruntów pod budynkami i podwórzami oraz gruntów otoczonych murem, bez względu na brak zgody właścicieli;

3) uwzględnienie nałożonego na uczestników scalenia obowiązku przeniesienia zabudowań na miejsce wskazane przez władzę w projekcie scalenia (w warunkach objęcia w posiadanie scalonych gruntów) z określeniem terminu przeniesienia zabudowań nie krótszego niż dwa lata, poczynając od wprowadzenia uczestników scalenia w posiadanie wydzielonych im gruntów.

Art. 37. Minister Rolnictwa i Reform Rolnych, w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wojskowych i Skarbu, może zarządzić już w czasie pokoju na całym obszarze Państwa lub w poszczególnych jego częściach sprawdzenie stanu przysposobienia do świadczeń rzeczowych gospodarstw wiejskich w sposób określony w zarządzeniu tych ministrów.

Art. 38. (1) W czasie wojny, mobilizacji, tudzież w przypadkach, gdy tego wymagać będzie interes obrony Państwa, stwierdzony uchwałą Rady Ministrów, posiadacze gospodarstw wiejskich obowiązani są podporządkować się wszelkim zarządzeniom władzy, mającym na celu przystosowanie gospodarstw wiejskich do wytwórczości wojennej lub działalności, stosownie do żądania władzy.

(2) W szczególności Minister Rolnictwa i Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrami Spraw Wojskowych i Skarbu lub też upoważnione przez nich władze i organa mogą nakazać posiadaczom gospodarstw wiejskich:

1) wykonanie określonych prac i inwestycyj, związanych z nakazaną produkcją;

2) wykonanie określonych prac i inwestycyj, związanych z zabezpieczeniem środków wytwórczych lub uzyskanych wytworów;

3) wprowadzenie samopomocy rolnej, polegającej na obowiązku wzajemnej pomocy w obrębie gmin (gromad) i mającej na celu uzyskanie jak najwydatniejszej wytwórczości rolnej, ogrodowej lub hodowlanej w zakresie ustalonym przez Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wojskowych i Spraw Wewnętrznych.

Rozdział V.

Przepisy wspólne dla przysposobienia do świadczeń rzeczowych.

Art. 39. (1) Dostarczane przez Państwo dla celów przysposobienia do świadczeń rzeczowych urządzenia, maszyny, narzędzia, materiały ruchu, inwentarz żywy lub martwy, surowce, półfabrykaty, fabrykaty, produkty rolne i inne ruchomości nie stają się własnością przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego.

(2) Przepisu ust. (1) nie stosuje się, jeżeli z posiadaczem przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego zawarto umowę w sprawie przysposobienia do świadczeń rzeczowych i w niej postanowiono inaczej.

Art. 40. (1) Przysposobienie do świadczeń rzeczowych odbywa się w zasadzie na koszt posiadacza przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego.

(2) Jeżeli jednak nakazane przysposobienie do świadczeń rzeczowych wykracza poza

własny gospodarczy interes przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego — koszt przysposobienia w całości lub w części, wykraczającej poza własny gospodarczy interes przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego, obciąża Skarb Państwa.

(3) Jeżeli nakazane przysposobienie do świadczeń rzeczowych powoduje dla przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego rzeczywiste szkody, może posiadacz żądać odszkodowania w wysokości istotnie poniesionych strat.

(4) Jeżeli posiadacz przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego przyjmie z mocy umowy obowiązki nałożone przez władzę, a dotyczące przysposobienia, stosuje się zamiast przepisu ust. (2) i (3) postanowienia umowy.

Art. 41. (1) Minister, do którego zakresu działania należy wydawanie zarządzeń i nakazów w sprawie przysposobienia do świadczeń rzeczowych, w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wojskowych i Skarbu lub upoważniona przez nich władza rozstrzyga w drodze orzeczenia ostatecznego, czy i w jakiej wysokości Skarb Państwa jest odpowiedzialny z tytułu nakazanego przysposobienia do świadczeń rzeczowych.

(2) Władza właściwa wydaje orzeczenie, na wniosek interesowanego posiadacza przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego.

(3) Przed wydaniem orzeczenia należy:

1) ustalić szczegółowo i ściśle zakres nakazanego przysposobienia do świadczeń rzeczowych;

2) ustalić stanowisko i żądania przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego, któremu nakazano przysposobienie do świadczeń rzeczowych;

3) zasięgnąć w razie potrzeby opinii rzeczoznawców, delegowanych przez odpowiednie zrzeszenia gospodarcze oraz instytucje samorządu gospodarczego.

(4) Interesowanemu służy prawo w terminie dni trzydziestu od dnia doręczenia orzeczenia domagać się w trybie powództwa sądowego ustalenia, w jakiej wysokości Skarb Państwa jest odpowiedzialny z tytułu nakazanego przez władzę przysposobienia do świadczeń rzeczowych;

(5) Wniesienie pozwu nie wstrzymuje obowiązku wykonania nakazanego przez władzę przysposobienia do świadczeń rzeczowych.

Art. 42. (1) W przypadku niewykonania w terminie oznaczonym czynności, dotyczących przysposobienia do świadczeń rzeczowych, władza, która przysposobienie nakazała, może zarządzić wykonanie nakazanych czynności w trybie administracyjnym.

(2) Koszty wykonania tych czynności ponosi obowiązany do ich wykonania, chyba że ciążą one na Skarbie Państwa.

(3) Władza, która zarządziła wykonanie nakazanych czynności w trybie administracyjnym, orzeka o wysokości sumy, stanowiącej równowartość wykonania i zawiadamia obowiązanego o treści tego orzeczenia, doręczając mu nakaz zapłaty.

(4) Niewpłacona w terminie dni trzydziestu od daty doręczenia nakazu zapłaty, ustalona kwota kosztów (ust. (3)) podlega ściągnięciu w trybie administracyjnym.

(5) Interesowanemu służy prawo w terminie dni trzydziestu od daty doręczenia nakazu zapłaty domagać się w trybie powództwa sądowego obniżenia ustalonych kosztów. Sąd może na wniosek powoda w drodze zabezpieczenia powództwa zawiesić toczące się administracyjne postępowanie egzekucyjne.

Art. 43. (1) Przedsiębiorstwa i gospodarstwa wiejskie lub ich części przysposobione do świadczeń rzeczowych na koszt Skarbu Państwa mogą być zbywane tylko za zezwoleniem władzy, która nakazała przysposobienie.

(2) Przepisu ust. (1) nie stosuje się przy przenoszeniu własności przedsiębiorstw i gospodarstw wiejskich lub ich części, w drodze egzekucji.

(3) Ograniczenie prawa zbywania podlega ujawnieniu w księgach hipotecznych (gruntowych) i w rejestrach handlowych, na wniosek władzy, która nakazała przysposobienie.

Art. 44. Doprowadzenie do poprzedniego stanu przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego, przysposobionego do świadczeń rzeczowych, może nastąpić tylko za zezwoleniem władzy, która nakazała przysposobienie.

Art. 45. (1) Doprowadzenie do poprzedniego stanu przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego na koszt Skarbu Państwa następować będzie na żądanie interesowanego i tylko wówczas, jeżeli utrzymanie stanu przysposobienia wykracza poza własny gospodarczy interes przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego lub powoduje rzeczywistą szkodę.

(2) Orzeczenie w sprawie odpowiedzialności Skarbu Państwa wydaje ostatecznie minister, który nakazał przysposobienie w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wojskowych i Skarbu, lub też upoważniona przez nich władza, po wysłuchaniu interesowanego i zasięgnięciu w razie potrzeby opinii odpowiednich zrzeszeń gospodarczych oraz instytucji samorządu gospodarczego.

(3) W razie odmówienia roszczeniu, interesowanemu służy prawo w terminie dni trzydziestu od dnia doręczenia orzeczenia domagania się w trybie powództwa sądowego ustalenia odpowiedzialności Skarbu Państwa z tytułu obowiązku, wynikającego z ust. (1).

DZIAŁ IV.

Obowiązek świadczeń rzeczowych.

Rozdział I.

Przepisy ogólne.

Art. 46. (1) W razie wybuchu wojny lub zarządzenia mobilizacji powstaje z mocy samego prawa na całym obszarze Państwa obowią-

zek odstępowania na rzecz Państwa za wynagrodzeniem przedmiotów świadczeń rzeczowych, tudzież podporządkowania się w tym celu innym zarządzeniom władzy, przewidzianym w ustawie niniejszej (obowiązek świadczeń rzeczowych).

(2) Rada Ministrów może wprowadzić obowiązek świadczeń rzeczowych bądź na całym obszarze Państwa, bądź też w poszczególnych jego częściach, gdy tego wymagać będzie interes obrony Państwa, stwierdzony uchwałą Rady Ministrów.

Art. 47. (1) Obowiązek świadczeń rzeczowych trwa przez czas wojny lub pozostawania wojska, albo marynarki wojennej (ich części) w stanie zmobilizowanym. Termin ustania tego obowiązku ogłasza w drodze obwieszczenia Minister Spraw Wojskowych.

(2) W przypadku, określonym w art. 46 ust. (2), obowiązek świadczeń rzeczowych trwa do czasu zniesienia go przez Radę Ministrów.

Art. 48. (1) Minister Spraw Wojskowych w porozumieniu z interesowanymi ministrami oznaczać będzie w drodze zarządzeń, jakie rodzaje rzeczy (ruchomości i nieruchomości) oraz praw będą podlegać obowiązkowi świadczeń rzeczowych.

(2) Rzeczy i prawa, objęte obowiązkiem świadczeń rzeczowych wedle zarządzenia wymienionego w ust. (1), mogą być z dniem, wskazanym w tym zarządzeniu zajęte na rzecz Państwa dla celów świadczeń rzeczowych.

(3) Z dniem zajęcia przedmioty, wymienione w zarządzeniu, zostają wyłączone z obrotu i nie mogą być przerabiane, ani przenoszone na inne miejsce, jeżeli zarządzenie, wymienione w ust. (1), nie stanowi inaczej.

Art. 49. (1) W warunkach, wymienionych w art. 46, podlegają obowiązkowi świadczeń rzeczowych bez potrzeby wydawania zarządzenia (art 48 ust. (1)) o objęciu pewnych przedmiotów obowiązkiem świadczeń rzeczowych:

1) artykuły żywności pochodzenia roślinnego, zwierzęcego lub mineralnego;

2) artykuły codziennej potrzeby, służące potrzebom higieny osobistej, mieszkania lub zwierząt;

3) pomieszczenia dla ludzi lub zwierząt.

(2) Wykaz artykułów, wymienionych w ust. (1), określi rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Reform Rolnych.

Rozdział II.

Zakres obowiązku świadczeń rzeczowych.

Art. 50. Obowiązek świadczeń rzeczowych obejmuje:

1) obowiązek odstąpienia na rzecz Państwa prawa własności, użytkowania, używania i innych praw, odnoszących się do przedmiotów świadczeń rzeczowych lub ograniczenia tych praw;

2) obowiązek oddania na rzecz Państwa nieruchomości do użytku lub do swobodnego rozporządzenia;

3) obowiązek podporządkowania się żądaniom władzy w zakresie pewnego określonego wykonywania praw majątkowych lub korzystania z tych praw.

Art. 51. (1) Odstąpienie na rzecz Państwa prawa własności nieruchomości tytułem świadczenia rzeczowego następuje w drodze wywłaszczenia.

(2) Przy wywłaszczaniu nieruchomości nie stosuje się przepisów o obwieszczeniach, zawartych w art. 8 § 2, art. 11 § 2, art. 13, art. 21 § 2 oraz w art. 25 § 1 prawa o postępowaniu wywłaszczeniowym (Dz. U. R. P. z 1934 r. Nr 86, poz. 776).

Art. 52. (1) Oddanie do użytku nieruchomości uprawnia Państwo do urządzania na nich umocnień i fortyfikacyj, stawiania fabryk i innych budowli, budowy mostów, lotnisk, dróg, kolei żelaznych, urządzeń telekomunikacyjnych i innych urządzeń do celów wojennych, tudzież do eksploatacji lasów i kopalin.

(2) Oddanie nieruchomości do swobodnego rozporządzenia nadaje Państwu, oprócz uprawnień, określonych w ust. (1), również prawo istotnej zmiany lub zburzenia budynków.

(3) Na żądanie właściciela nieruchomości, oddanej do użytku lub swobodnego rozporządzenia, przeprowadza się jej wywłaszczenie; zgłoszenie tego żądania nie wstrzymuje przejęcia nieruchomości.

Art. 53. (1) W zakresie podporządkowania się żądaniom władzy (art. 50 pkt 3) ministrowie, właściwi do zarządzenia przysposobienia do świadczeń rzeczowych lub upoważnione przez nich władze i organa, mogą:

1) nakazać przedsiębiorstwu przemysłowemu lub górniczemu prowadzenie pewnego rodzaju wytwórczości przemysłowej lub wydobycia górniczego, lub zakazać dotychczasowej produkcji;

2) nakazać przedsiębiorstwu przemysłowemu lub górniczemu magazynowanie i przechowywanie wyprodukowanych lub wydobytych przedmiotów;

3) nakazać przedsiębiorstwu handlowemu w zakresie jego obrotów magazynowanie i przechowywanie przedmiotów świadczeń;

4) mianować w przedsiębiorstwach przemysłowych i górniczych delegatów w charakterze instruktorów, inspektorów, kontrolerów i dozorców robót;

5) zarządzać wytwarzanie lub wydobywanie przedmiotów, albo też wykonywanie pewnych robót we własnym zakresie działania przez swoje organa przy użyciu całości lub części należących do przedsiębiorstwa: pomieszczeń, maszyn, silników, urządzeń, sprzętu, inwentarza, surowców, fabrykatów, półfabrykatów wszelkiego rodzaju zapasów i innych ruchomości;

6) wziąć przedsiębiorstwo w przymusowy zarząd lub w przymusową dzierżawę.

(2) Minister, właściwy do zarządzenia przysposobienia do świadczeń rzeczowych przedsiębiorstw przemysłowych i górniczych, może w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych zarządzić łączenie przedsiębiorstw w przymusowe organizacje i tak powstałym organizacjom nadawać statuty. Na uczestników przymusowej organizacji może być nałożony obowiązek pokrycia kosztów założenia i działalności organizacji oraz kosztów nadzoru rządowego. Spory uczestników organizacji między sobą oraz spory uczestników z organizacją, wynikłe w zakresie działalności organizacji, rozpatrywane będą przez sądy polubowne, których tryb powoływania określa statut.

Art. 54. (1) Minister Rolnictwa i Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych lub upoważnione przez nich władze i organa mogą w zakresie art. 50 pkt 3) nakazać posiadaczom gospodarstw wiejskich:

1) uprawę pewnych roślin, jej rozszerzenie, zmniejszenie lub zaniechanie;

2) hodowlę pewnych zwierząt, jej zwiększenie, zmniejszenie, zmianę kierunku lub zaniechanie;

3) wyróbkę pewnych sortymentów drzewnych lub pozyskiwanie użytków ubocznych, związanych z produkcją leśną, lub też jej ograniczenie albo zaniechanie;

4) kopanie torfu opałowego według nakazanego systemu oraz zbiór torfu ściółkowego lub też wzmożenie, ograniczenie bądź zaniechanie kopania albo zbiórki;

5) magazynowanie i przechowywanie w sposób określony środków wytwórczych lub uzyskanych wytworów.

(2) Władze, wymienione w ust. (1), mogą ustanawiać dla oznaczonych gospodarstw wiejskich przymusowy zarząd lub przymusową dzierżawę, jeżeli tego wymaga interes obrony Państwa, albo też jeżeli:

1) gospodarstwo zostało opuszczone przez posiadacza bez ustanowienia zastępcy;

2) posiadacz gospodarstwa wiejskiego zaprzestanie prowadzenia gospodarstwa;

3) gospodarstwo lub część gospodarstwa leży odłogiem, albo jest zupełnie zaniedbane;

4) posiadacz gospodarstwa wiejskiego nie stosuje się do nakazów lub zakazów, wydanych na podstawie ust. (1).

(3) Sposób stwierdzenia warunków, uzasadniających ustanowienie przymusowego zarządu lub przymusowej dzierżawy w gospodarstwach wiejskich, określi rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych.

Art. 55. Rozporządzenie Ministrów: Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Reform Rolnych, wydane w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wojskowych i Skarbu, określi tryb postępowania przy obejmowaniu przedsiębiorstw lub gospodarstw wiejskich w przymusowy zarząd lub przymusową dzierżawę, obowiązki i prawa osób, sprawujących przymusowy zarząd lub przymusową dzierżawę, tudzież tryb postępowania przy likwidacji przymusowego zarządu lub przymusowej dzierżawy.

Art. 56. (1) Przedsiębiorstwa i gospodarstwa wiejskie lub ich części, wzięte w przymusowy zarząd lub przymusową dzierżawę i przysposobione w tym czasie na koszt Skarbu Państwa do świadczeń rzeczowych, mogą być zbywane tylko za zezwoleniem władzy, która nakazała przysposobienie.

(2) Ograniczenie prawa zbywania podlega ujawnieniu w księgach hipotecznych (gruntowych) i rejestrach handlowych, na wniosek władzy, która nakazała przysposobienie.

(3) Doprowadzenie do poprzedniego stanu przysposobionych do świadczeń rzeczowych przedsiębiorstw i gospodarstw wiejskich, wziętych w przymusowy zarząd lub przymusową dzierżawę, może nastąpić w trybie i na warunkach, określonych w art. 44 i 45.

Rozdział III.

Zgłaszanie zapotrzebowań na przedmioty świadczeń rzeczowych.

Art. 57. Prawo zgłaszania zapotrzebowań na przedmioty świadczeń rzeczowych służy Ministrowi Spraw Wojskowych oraz innym ministrom w zakresie ich działalności, a także władzom i organom przez nich upoważnionym.

Art. 58. Przy zgłaszaniu zapotrzebowań na przedmioty świadczeń rzeczowych oraz przy ich pobieraniu należy w miarę możności kierować się zasadą równomiernego obciążenia ludności świadczeniami.

Art. 59. Władze upoważnione do zgłaszania zapotrzebowań świadczeń rzeczowych, kierują zgłoszenia te celem wykonania zapotrzebowania do władz administracyjnych, które określi rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych w porozumieniu z interesowanymi ministrami.

Rozdział IV

Pobranie przedmiotów świadczeń rzeczowych.

Art. 60. (1) Władze administracyjne, określone w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 59, wydają na podstawie otrzymanych zapotrzebowań odpowiednie zarządzenia i nakazy, oraz doręczają je osobom, obowiązanym do świadczeń bezpośrednio lub za pośrednictwem władzy, odbierającej przedmiot świadczeń.

(2) Nakaz należy kierować bezpośrednio do posiadacza przedmiotu świadczeń rzeczowych lub pełnomocnika, jeżeli przepisy ustawy niniejszej lub wydanego na jej podstawie rozporządzenia nie stanowią inaczej.

(3) Obowiązek wykonania nakazu ciąży na osobach, którym zgodnie z przepisami ustawy niniejszej, lub wydanego na jej podstawie rozporządzenia nakaz doręczono.

Art. 61. W przypadku zgłoszenia zapotrzebowania na ten sam przedmiot świadczenia przez władze wojskowe i inne władze państwowe, pierwszeństwo zaspokojenia zapotrzebowania służy władzom wojskowym.

Art. 62. (1) Organ, odbierający przedmiot świadczenia, obowiązany jest przy odbiorze doręczyć świadczącemu dowód wykonania świadczenia.

(2) Jeżeli posiadacz przedmiotu świadczenia jest nieobecny lub niewiadomy, należy pobrać świadczenie w obecności dwóch świadków.

(3) W przypadku, wymienionym w ust. (2), dowód wykonania świadczenia składa się u sołtysa lub u przełożonego gminy, którzy obowiązani są doręczyć go posiadaczowi przedmiotu świadczenia.

Art. 63. (1) Organ, odbierający przedmiot świadczenia, ma prawo, bez osobnego zgłoszenia zapotrzebowania, zarządzenia i pobrania przedmiotów służących do opakowania, oraz prawo czasowego środka przewozowego, jeżeli celem dostarczenia przedmiotu świadczenia do oznaczonego miejsca i w oznaczonym czasie okaże się konieczne odpowiednie jego opakowanie lub użycie środka przewozowego. Środek przewozowy powinna na jego zapotrzebowanie dostarczyć powiatowa władza administracji ogólnej.

(2) Organ, odbierający przedmiot świadczenia, stwierdza pobranie przedmiotów, służących do opakowania oraz czasowe użycie środka przewozowego w dowodzie wykonania świadczenia, odnoszącym się do głównego przedmiotu świadczenia, jeżeli opakowanie lub środek przewozowy pobrano u tej samej osoby.

Art. 64. (1) Jako przedmioty świadczeń rzeczowych, mogą być pobrane również ruchomości:

1) złożone i przechowywane w domach składowych, w składach i magazynach celnych, w magazynach kolejowych, pocztowych oraz w magazynach lub składach innych przedsiębiorstw przewozowych;

2) przewożone lub transportowane lądem, wodą lub powietrzem.

(2) Wydanie przedmiotów świadczenia zwalnia w przypadkach, wymienionych w ust. (1), depozytariuszów lub przewoźników od ciążących na nich obowiązków prawnych. Wynagrodzenie z tytułu tych świadczeń służy interesowanym na zabezpieczenie tych samych praw, jakie im służyły na wydanych przedmiotach świadczeń.

(3) Rozporządzenie wykonawcze określi sposób pobierania przedmiotów świadczeń rzeczowych, wymienionych w ust. (1).

Art. 65. (1) Pobranie przedmiotów świadczeń rzeczowych może nastąpić także w drodze repartycji.

(2) Repartycja polega na ustaleniu ilości przedmiotów świadczenia, jakie mają być dostarczone przez poszczególne okręgi administracyjne i w następstwie przez poszczególne podmioty obowiązane do świadczeń.

(3) Rozporządzenie wykonawcze określi władze, właściwe dla zarządzenia repartycji i do pobrania w drodze repartycji przedmiotów świadczeń rzeczowych, oraz sposób pobrania w drodze repartycji przedmiotów świadczeń rzeczowych.

Rozdział V.

Wynagrodzenie za świadczenia.

Art 66. (1) Za świadczenia rzeczowe należy się wynagrodzenie.

(2) Wynagrodzenie nie należy się za zużycie dróg prywatnych oraz nie przynoszących dochodów placów niezabudowanych i budynków nieużytkowanych.

Art. 67. Podstawą określenia wysokości wynagrodzenia jest:

1) cennik przedmiotów świadczeń rzeczowych, albo

2) orzeczenie powiatowej komisji świadczeń rzeczowych, albo

3) orzeczenie specjalnej komisji świadczeń rzeczowych.

Art. 68. (1) Dla ustalenia ceny przedmiotów świadczeń rzeczowych masowej produkcji i zbytu powołuje się wojewódzkie (stołeczną) komisje cennikowe i główną komisję cennikową.

(2) Do przedmiotów świadczeń rzeczowych masowej produkcji i zbytu zalicza się przede wszystkim przedmioty powszedniego użytku.

(3) Rozporządzenie Ministrów: Spraw Wewnętrznych, Spraw Wojskowych, Skarbu, Przemysłu i Handlu, Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Opieki Społecznej określi:

1) skład wojewódzkiej (stołecznej) komisji cennikowej i głównej komisji cennikowej; w skład tych komisyj, obok przedstawicieli władzy, wchodzić będą również przedstawiciele instytucyj samorządu gospodarczego oraz samorządu terytorialnego;

2) właściwość tych komisyj oraz ich obszar działania;

3) tryb postępowania przy ustalaniu ceny przedmiotów świadczeń rzeczowych.

Art. 69. (1) Komisje cennikowe ustalają ceny przedmiotów świadczeń rzeczowych periodycznie lub w miarę potrzeby i ogłaszają je w formie cenników, oznaczonych liczbami porządkowymi, ze wskazaniem miejscowości i daty wydania cennika, tudzież obszaru, na którym cennik ma obowiązywać.

(2) Wymienieni w art. 68 ust. (3) ministrowie przygotują już w czasie pokoju wykaz przedmiotów masowej produkcji i zbytu, które powinny być objęte cennikiem przedmiotów świadczeń rzeczowych.

Art. 70. (1) Dla ustalenia wysokości wynagrodzenia za świadczenia:

1) nie objęte cennikiem przedmiotów świadczeń rzeczowych i których ustalenie wysokości wynagrodzenia nie należy do specjalnej komisji świadczeń rzeczowych;

2) objęte cennikiem przedmiotów świadczeń rzeczowych w przypadku nieustalenia wynagrodzenia przez organ pobierający przedmiot świadczenia lub upoważniony do wypłaty, powołuje się powiatowe komisje świadczeń rzeczowych.

(2) Rozporządzenie Ministrów: Spraw Wewnętrznych, Spraw Wojskowych, Skarbu, Przemysłu i Handlu, Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Opieki Społecznej określi skład powiatowych komisyj świadczeń rzeczowych oraz tryb postępowania przy ustalaniu wynagrodzenia za świadczenia rzeczowe.

(3) W skład powiatowych komisyj świadczeń rzeczowych wchodzić będą, obok przedstawicieli władzy, przedstawiciele instytucyj samorządu gospodarczego oraz przedstawiciele samorządu terytorialnego.

Art. 71. (1) Powiatowe komisje świadczeń rzeczowych powołuje do życia wojewoda (Komisarz Rządu na m. st. Warszawę) w porozumieniu z dowódcą okręgu korpusu (terytorialnym dowódcą równorzędnym) z chwilą powstania warunków, przewidzianych w art. 46.

(2) Powiatowe komisje świadczeń rzeczowych ustalają wynagrodzenie za świadczenia rzeczowe w formie orzeczenia.

Art. 72. (1) Dla ustalenia wysokości wynagrodzenia z tytułu:

1) wzięcia nieruchomości do używania, użytkowania, użytku lub swobodnego rozporządzenia;

2) przysposobienia przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego do świadczeń rzeczowych w warunkach, określonych w art. 46;

3) podporządkowania przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego żądaniom władzy, przewidzianego w art. 53 lub 54;

4) odstąpienia praw do dóbr majątkowych, nie będących rzeczami, powołuje się specjalne komisje świadczeń rzeczowych.

(2) Rozporządzenie Ministrów: Spraw Wewnętrznych, Spraw Wojskowych, Skarbu, Przemysłu i Handlu, Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Opieki Społecznej określi skład specjalnej komisji świadczeń rzeczowych oraz tryb postępowania przy ustalaniu wynagrodzenia za świadczenia rzeczowe, wymienione w ust. (1).

(3) W skład specjalnej komisji świadczeń rzeczowych wchodzić będą, obok przedstawicieli władzy, przedstawiciele instytucyj samorządu gospodarczego oraz samorządu terytorialnego.

Art. 73. (1) Specjalne komisje świadczeń rzeczowych tworzy w miarę potrzeby oraz w potrzebnej ilości kompletów minister, który wydał zarządzenie lub nakaz, powodujące w następstwie obowiązek wypłaty wynagrodzenia za świadczenie lub przysposobienie.

(2) Specjalne komisje świadczeń rzeczowych urzędują w miejscowości, oznaczonej przez właściwego ministra.

(3) Specjalne komisje świadczeń rzeczowych ustalają wynagrodzenie za świadczenia rzeczowe w formie orzeczenia.

Art. 74. (1) Wynagrodzenie za świadczenie rzeczowe, objęte cennikiem, wypłaca organ pobierający przedmiot świadczenia lub organ upoważniony do wypłaty w wysokości, określonej w cenniku.

(2) Jeżeli cena przedmiotu świadczenia jest w cenniku określona tylko przez podanie jej najniższej lub najwyższej granicy (skala cen), wysokość wynagrodzenia za świadczenia ustala w ramach skali cen organ pobierający przedmiot świadczenia, przy użyciu znawców, jeżeli istnieje możność ich powołania.

Art. 75. Wynagrodzenie za świadczenia:

1) do których ustalenia powołane są powiatowe lub specjalne komisje świadczeń rzeczowych;

2) objęte cennikiem, lecz za które należność nie została wypłacona przez organ pobierający przedmiot świadczenia,

wypłacają kasy państwowe wedle zasad, określonych rozporządzeniem Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych i innymi właściwymi ministrami.

Art. 76. (1) Wynagrodzenie za pobrane świadczenie będzie wypłacone w gotówce lub asygnatami.

(2) Warunki i sposób wypłaty wynagrodzenia określa rozporządzenie wykonawcze.

(3) Warunki i terminy wykupu asygnat ustala Minister Skarbu, któremu zarazem służy prawo ustalania oprocentowania oraz warunków odstępowania asygnat przez ich pierwotnych posiadaczy.

Art. 77. (1) Wynagrodzenie za pobrane świadczenie wypłaca się tylko na podstawie dowodu wykonania świadczenia.

(2) Organ, dokonywający wypłaty lub kasa państwowa, zaznacza na dowodzie wykonania świadczenia wysokość i sposób wypłaty wynagrodzenia.

(3) Osoba, której wypłacono wynagrodzenie za świadczenie, potwierdza odbiór wynagrodzenia organowi, który dokonał wypłaty wynagrodzenia.

Art. 78. (1) Wynagrodzenie za świadczenie, pobrane w drodze repartycji, będzie wypłacone zarządowi gminy za okazaniem dowodu wykonania świadczenia.

(2) Zarząd gminy obowiązany jest, niezwłocznie po otrzymaniu wynagrodzenia, wypłacić każdemu ze świadczących należną kwotę.

Art. 79. Interesowany, który nie zadawala się wysokością wynagrodzenia, ustalonego w cenniku lub w orzeczeniu powiatowej, albo specjalnej komisji świadczeń rzeczowych, może w terminie dni trzydziestu od dnia zawiadomienia wykonywającego świadczenia o wysokości przyznanego wynagrodzenia domagać się ustalenia wysokości wynagrodzenia w drodze powództwa sądowego.

DZIAŁ V.

Bezpieczeństwo i ochrona tajemnicy.

Art. 80. (1) Wszelkie nakazy, polecenia, informacje lub wyjaśnienia, dotyczące powszechnego obowiązku świadczeń rzeczowych oraz związane z nimi pisma, umowy, dokumenty i wiadomości stanowią tajemnicę w rozumieniu art. 9 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. o niektórych przestępstwach przeciwko bezpieczeństwu Państwa (Dz. U. R. P. Nr 94, poz. 851).

(2) Przepis ust. (1) dotyczy również pracowników, dostawców i odbiorców, którzy ze względu na zajmowane stanowisko lub wykonywanie zawodu w danym przedsiębiorstwie lub gospodarstwie wiejskim, albo ze względu na uskuteczniane dostawy lub odbiór powzięli wiadomość o sprawach, wymienionych w ust. (1).

Art. 81. (1) Przysposabiane do świadczeń rzeczowych przedsiębiorstwa i gospodarstwa wiejskie obowiązane są do stworzenia na własny koszt warunków, zapewniających bezpieczeństwo i ochronę tajemnicy państwowej w zakresie nakazanym przez władzę właściwą.

(2) Władzą właściwą do wydawania nakazów w sprawach bezpieczeństwa i ochrony tajemnicy państwowej jest minister właściwy do zarządzenia przysposobienia do świadczeń rzeczowych, działający w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych.

(3) Rada Ministrów: może przekazać Ministrowi Spraw Wojskowych sprawy związane z bezpieczeństwem i ochroną tajemnicy państwowej przedsiębiorstw lub gospodarstw wiejskich, co do których zarządzone przysposobienie do świadczeń rzeczowych należy do innego ministra.

(4) Właściwi ministrowie mogą przekazywać swe uprawnienia, dotyczące zapewnienia bezpieczeństwa i ochrony tajemnicy państwowej w całości lub w części, władzom i organom podległym, które działają w porozumieniu z władzą wojskową, wyznaczoną przez Ministra Spraw Wojskowych.

Art. 82. Władza właściwa, celem zapewnienia bezpieczeństwa i ochrony tajemnicy państwowej, może w szczególności już w czasie pokoju nakładać na posiadaczy przedsiębiorstw i gospodarstw wiejskich, przysposabianych do świadczeń rzeczowych:

1) obowiązek podporządkowania się wszelkim zarządzeniom władzy, mającym na celu zapewnienie bezpieczeństwa i ochronę tajemnicy przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego we wszelkich przejawach jego wytwórczości lub działalności;

2) obowiązek opracowania i wprowadzenia w życie regulaminu wewnętrznego o bezpieczeństwie i zachowaniu tajemnicy według wskazówek władzy i zatwierdzonych przez władzę;

3) obowiązek niezatrudniania lub zwalniania z pracy wskazanych przez władzę członków zarządu, jeżeli nie zamieszkują w kraju.

Art. 83. (1) Dane o przedmiotach świadczeń rzeczowych, zebrane od posiadaczy przedmiotów świadczeń rzeczowych, albo od pełnomocników (pełnomocników komisarycznych, zastępców) oraz dane, zebrane na podstawie rejestracji przedmiotów świadczeń rzeczowych, mogą być zużytkowane tylko dla celów, przewidzianych ustawą niniejszą.

(2) Wykorzystanie przez władze skarbowe uprawnień, przewidzianych ordynacją podatkową w stosunku do spraw objętych ustawą niniejszą, może odbywać się jedynie w sposób ustalony przez Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych.

DZIAŁ VI.

Przepisy szczególne.

Art. 84. (1) W czasie wojny Naczelny Wódz ma prawo stawiania Rządowi wiążących postulatów w sprawach świadczeń rzeczowych oraz prawo zgłaszania zapotrzebowań na przedmioty świadczeń rzeczowych — na obszarze całego Państwa. Prawo zgłaszania zapotrzebowań służy również władzom (organom) wojskowym, wskazanym przez Naczelnego Wodza.

(2) Naczelny Wódz może zastrzec sobie wykonanie na obszarze operacyjnym wszystkich lub pewnych uprawnień, które na podstawie niniejszej ustawy służą poszczególnym ministrom.

(3) W czasie wojny, w razie nagłej potrzeby lub na obszarze, na którym władze administracyjne na skutek działań wojennych nie funkcjonują, mogą władze, uprawnione do zgłaszania zapotrzebowań, kierować zapotrzebowania do zarządu gminy, który postępuje w myśl art. 60. Gdyby i ten sposób nie dawał pewności, że świadczenie będzie na czas wykonane, mogą władze kierować zapotrzebowania w formie nakazów wprost do osób, od których żąda się świadczenia. Władze (organa) wojskowe mogą w tych przypadkach pobrać świadczenia nawet bez zapotrzebowania i bez nakazu — wprost od posiadacza przedmiotu świadczenia. Dowód wykonania świadczenia musi być świadczącemu zawsze wręczony.

(4) Naczelny Wódz drogą zarządzenia może określić również inne zmiany, poza określonymi w ust. (3), jakie należy stosować przy wykonaniu ustawy niniejszej na obszarze operacyjnym.

Art. 85. (1) Przepisy ustawy niniejszej stosuje się również do:

1) przedsiębiorstw i zakładów monopolowych,

2) przedsiębiorstw, zakładów i majątków państwowych, posiadających samoistną osobowość prawną,

3) państwowych przedsiębiorstw przemysłowych, handlowych i górniczych, wydzielonych z administracji państwowej w myśl rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 17 marca 1927 r. o wydzielaniu z administracji państwowej przedsiębiorstw państwowych przemysłowych, handlowych i górniczych oraz o ich komercjalizacji (Dz. U. R. P. Nr 25, poz. 195),

4) Banku Polskiego, Pocztowej Kasy Oszczędności oraz banków państwowych,

5) prywatnych przedsiębiorstw i zakładów oczyszczających i odwadniających spirytus oraz Polskiej Wytwórni Papierów Wartościowych, — ze zmianami, wymienionymi w ust. (2).

(2) Zmiany te są następujące:

1) władzą właściwą do wydawania zarządzeń i nakazów z mocy ustawy niniejszej w stosunku do przedsiębiorstw, zakładów i majątków, wymienionych w ust. (1) pkt 1), 2), 3), jest działający w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych — minister, któremu wymienione przedsiębiorstwa podlegają, zaś w stosunku do banków, instytucyj, przedsiębiorstw i zakładów, wymienionych w ust. (1) pkt 4), 5) — Minister Skarbu, działający w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych; uprawnienia te może właściwy minister przekazywać w całości lub w części władzom i organom podległym, które działają w porozumieniu z władzą wojskową, określoną przez Ministra Spraw Wojskowych;

2) przysposobienie do świadczeń rzeczowych przedsiębiorstw, zakładów, majątków, banków i instytucyj, wymienionych w ust. (1) pkt 1), 2), 3), 4) — odbywa się na ich własny koszt:

3) wymienione w ust. (1) pkt 1), 2), 3), 4) przedsiębiorstwa, zakłady, majątki, banki i instytucje otrzymują wynagrodzenie z tytułu świadczeń rzeczowych w drodze rozliczeń rachunkowych ze Skarbem Państwa.

(3) Rada Ministrów może określić również inne zmiany, poza wymienionymi w ust. (2), które należy stosować do wymienionych w ust. (1) przedsiębiorstw, zakładów, majątków, banków i instytucyj przy wykonywaniu ustawy niniejszej.

Art. 86. (1) Przepisy ustawy niniejszej stosuje się również do zakładów leczniczych i lecznic weterynaryjnych, które określą w drodze rozporządzenia Minister Opieki Społecznej oraz Rolnictwa i Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych.

(2) Przy stosowaniu ustawy niniejszej w stosunku do zakładów leczniczych i lecznic weterynaryjnych wprowadza się zmiany następujące:

1) władzą właściwą do wydawania zarządzeń i nakazów z mocy ustawy niniejszej w stosunku do zakładów leczniczych jest Minister Opieki Społecznej, działający w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wojskowych i Skarbu, a o ile chodzi o zakłady lecznicze kolei państwowych — również w porozumieniu z Ministrem Komunikacji; w stosunku do lecznic weterynaryjnych właściwym jest Minister Rolnictwa i Reform Rolnych, działający w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wojskowych i Skarbu; uprawnienia te Ministrowie: Opieki Społecznej i Rolnictwa i Reform Rolnych mogą przekazywać w całości lub w części władzom i organom podległym, które działają w porozumieniu z władzą wojskową, określoną przez Ministra Spraw Wojskowych;

2) obowiązek udzielania danych o przedmiotach świadczeń rzeczowych dotyczy: ilości i jakości łóżek szpitalnych, karetek pogotowia, przyrządów, narzędzi i przyborów lekarskich, dentystycznych i elektromedycznych, środków leczniczych i opatrunkowych i wszelkich innych posiadanych ruchomości, sposobu ich przechowywania i odświeżania, tudzież ilości i kwalifikacyj osobowych i fachowych personelu, zatrudnionego stale w zakładzie leczniczym;

3) celem przysposobienia zakładu leczniczego lub lecznicy weterynaryjnej do świadczeń rzeczowych, posiadacze tych zakładów i lecznic tak istniejących, jak i nowozakładanych obowiązani są już w czasie pokoju — na żądanie właściwej władzy (ust. (2) pkt 1)):

a) dostosować budowę zakładu leczniczego lub lecznicy weterynaryjnej, albo też ich przeróbkę do działalności, odpowiadającej potrzebom obrony Państwa lub warunkom wojennym,

b) posiadać i utrzymywać w należytym stanie oraz ilości i miejscu, wskazanym przez władze, zapasy wojenne, dotyczące łóżek szpitalnych, karetek pogotowia, przyrządów, narzędzi i przyborów lekarskich, dentystycznych oraz elektromedycznych, środków leczniczych i opatrunkowych, tudzież innych ruchomości, związanych z leczeniem i udzielaniem porad lekarskich,

c) dostosować kwalifikacje osobowe i fachowe personelu, zatrudnionego stale w zakładzie leczniczym lub lecznicy weterynaryjnej, do potrzeb wskazanych służbą sanitarno-wojskową w czasie wojny,

d) podporządkować się wszelkim żądaniom władzy w zakresie kontroli zapasów wojennych, tudzież sposobów ich odświeżania.

(3) Rada Ministrów może określić również inne zmiany, poza wymienionymi w ust.

(2), które należy stosować do zakładów leczniczych i lecznic weterynaryjnych przy wykonywaniu ustawy niniejszej.

Art. 87. Umowy, podania i świadectwa w sprawie wykonania powszechnego obowiązku świadczeń rzeczowych są wolne od opłat stemplowych.

Art. 88. Towary celne, pobrane tytułem świadczenia rzeczowego, są wolne od należności celnych i innych, wymierzanych przy odprawie celnej oraz od ograniczeń przywozowych, z wyjątkiem towarów, pobranych do czasowego użytku, które są wolne tylko czasowo od tych należności.

DZIAŁ VII.

Przepisy karne.

Art. 89. Kto:

1) nie ustanawia pełnomocnika lub jego zastępcy,

2) nie zawiadamia władzy o wypowiedzeniu pracy lub o zwolnieniu z pracy pracownika, pełniącego obowiązki pełnomocnika, pełnomocnika komisarycznego lub zastępcy,

3) pełnomocnikowi, pełnomocnikowi komisarycznemu lub zastępcy, utrudnia wykonywanie obowiązków, wynikających z ustawy niniejszej lub przepisów na jej podstawie wydanych,

4) organowi, upoważnionemu do pobrania przedmiotów świadczeń rzeczowych, utrudnia pobranie tych przedmiotów,

podlega karze aresztu do dwóch miesięcy lub grzywny do 2000 zł, albo obu tym karom łącznie.

Art. 90. Kto:

1) nie udziela danych o przedmiotach świadczeń rzeczowych,

2) nie zgłasza do rejestracji przedmiotów świadczeń rzeczowych,

3) nie stosuje się do zarządzeń lub nakazów władzy, mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa lub ochronę tajemnicy przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego,

podlega karze aresztu do trzech miesięcy lub grzywny do 3000 zł, albo obu tym karom łącznie.

Art. 91. Kto:

1) bez zezwolenia władzy zbywa przedsiębiorstwa lub gospodarstwo wiejskie, przysposobione do świadczeń rzeczowych,

2) bez zezwolenia władzy doprowadza do poprzedniego stanu przedsiębiorstwo lub gospodarstwo wiejskie, przysposobione do świadczeń rzeczowych,

podlega karze aresztu do jednego roku lub grzywny do 50.000 zł, albo obu tym karom łącznie.

Art. 92. (1) Kto wbrew przepisom ustawy niniejszej, lub rozporządzeń, zarządzeń albo nakazów, wydanych na jej podstawie:

1) nie przysposabia do świadczeń rzeczowych przedsiębiorstwa lub gospodarstwa wiejskiego, stosownie do żądania władzy lub obowiązku przyjętego umową,

2) nie dostarcza lub nie wytwarza, stosownie do żądania władzy, przedmiotów świadczeń rzeczowych,

3) nie stosuje się do nakazów lub zakazów, wydanych na podstawie art. 3, 32, 38, 48, 53 lub 54,

podlega karze więzienia do roku lub aresztu do roku. Obok kary pozbawienia wolności, można orzec grzywnę do 100.000 zł,

(2) Jeżeli jednego z czynów, wymienionych w ust. (1), dopuszczono się w czasie wojny, sprawca podlega karze więzienia do lat trzech lub aresztu do lat trzech. Obok kary pozbawienia wolności można orzec grzywnę do 300.000 zł.

Art. 93. Do orzekania o przestępstwach, przewidzianych w art. 89 i 90, powołane są powiatowe władze administracji ogólnej.

DZIAŁ VIII.

Przepisy końcowe.

Art. 94. Z dniem wejścia w życie ustawy niniejszej tracą moc obowiązującą:

1) rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. o rzeczowych świadczeniach wojennych (Dz. U. R. P. Nr 95, poz. 859);

2) art. 80 do 82 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o zakładach leczniczych (Dz. U. R. P. Nr 38, poz. 382).

Art. 95. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrowi Spraw Wojskowych oraz innym właściwym ministrom w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych.

Art. 96. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Poz. 201. Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 23 marca 1939 r. o zmianach w organizacji niektórych urzędów skarbowych w okręgach izb skarbowych w Kielcach i Łodzi oraz Izby Skarbowej Grodzkiej w Warszawie.

Poz. 202. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 24 marca 1939 r. o zmianie granic miasta Skarżysko-Kamienna w powiecie i województwie kieleckim.

Poz. 203. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 28 marca 1939 r. o zniesieniu gminy wiejskiej Gościeszyn w powiecie żnińskim, województwie poznańskim.

Poz. 204. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 marca 1939 r. o określeniu właściwości miejscowej sądów grodzkich dla ziem odzyskanych na Orawie i nad rzeką Cygielką.

---

z 7 kwietnia Nr 31 Rok 1939

Poz. 205. Ustawa z dnia 30 marca 1939 r. o zmianie prawa o postępowaniu wywłaszczeniowym.

Art. 1. Prawo o postępowaniu wywłaszczeniowym z dnia 24 września 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr 86, poz. 776) ulega następującym zmianom:

1) art. 38 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Jeżeli wywłaszczona nieruchomość jest obciążona na rzecz osób trzecich, ustaloną sumę odszkodowania należy złożyć do depozytu sądowego celem jej podziału zgodnie z przepisami kodeksu postępowania cywilnego, chyba, że wywłaszczony i osoby trzecie zgodzą się na niezwłoczną wypłatę sumy.

§ 2. Sumę odszkodowania należy złożyć do depozytu sądowego także wtedy, gdy z powodu innych przeszkód prawnych lub z powodu odmowy przyjęcia odszkodowania niezwłoczne wydanie jej uprawnionemu jest niemożliwe.

§ 3. Na wniosek jednego z uprawnionych sąd przystąpi do niezwłocznego podziału sumy, złożonej w myśl § 1 do depozytu. Sąd dokona podziału:

1) tej sumy, którą wywłaszczający oznaczy jako niesporną przy złożeniu do depozytu, jeżeli oznaczy jako niesporną co najmniej 70%;

2) 70% złożonej sumy, jeżeli wywłaszczający oznaczy jako niesporną mniejszą część;

3) całej sumy, jeżeli wywłaszczający nie oznaczy części niespornej";

2) art. 39 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Wyjąwszy przypadki, przewidziane w artykule poprzedzającym, suma odszkodowania, ustalona orzeczeniem wojewody, powinna być przez wywłaszczającego wypłacona uprawnionemu niezależnie od tego, czy zażądał on ustalenia odszkodowania przez sąd.

§ 2. Jeżeli wywłaszczający kwestionuje wysokość ustalonego odszkodowania, winien on wpłacić uprawnionemu jego część niesporną, co najmniej jednak 70%. Sporna część odszkodowania powinna być złożona do depozytu sądowego.

§ 3. Wywłaszczający powinien niezwłocznie zapłacić odszkodowanie, jeżeli objął już nieruchomość w posiadanie.";

3) art. 44 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Wywłaszczonemu służy prawo pierwokupu co do wywłaszczonej nieruchomości.

§ 2. Jeżeli wywłaszczenie dotyczyło większej ilości osób, zawiadomienie interesowanych może być dokonane za pomocą obwieszczeń publicznych we właściwych gminach.

§ 3. Prawo pierwokupu nie dotyczy nieruchomości, wywłaszczonych na wniosek władz wojskowych."

Art. 2. § 1. Przepisy ustawy niniejszej stosuje się do spraw, będących w toku.

§ 2. Jeżeli przed dniem wejścia jej w życie suma odszkodowania została już złożona do depozytu sądowego w myśl art. 38 § 1 — sąd wezwie wywłaszczającego do oświadczenia w ciągu dni 14, jaką część tej sumy uważa za niesporna, po czym dokona podziału, stosując art. 38 § 3.

§ 3. Jeżeli suma złożona została do depozytu w myśl art. 38 § 2 przed dniem wejścia w życie ustawy niniejszej — sąd wypłaci uprawnionemu sumę odszkodowania, stosując przepisy art. 39 § 2, po wezwaniu wywłaszczającego, w miarę potrzeby, do oświadczenia w ciągu dni 14, jaką część sumy odszkodowania uważa za niesporną.

Art. 3. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych oraz innym ministrom — stosownie do zakresu ich działania.

Art. 4. Ustawa niniejsza wchodzi w życie po upływie siedmiu dni od dnia ogłoszenia.

Poz. 206. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 marca 1939 r. o zwalnianiu od niektórych obowiązków, wynikających z ustawy o ochronie przed pożarami i innymi klęskami.

Na podstawie art. 29 ust. (2) ustawy z dnia 13 marca 1934 r. o ochronie przed pożarami i innymi klęskami (Dz. U. R. P. Nr 41, poz. 365) zarządza się co następuje:

§ 1. Artykuły, powołane w rozporządzeniu niniejszym bez bliższego określenia, oznaczają przepisy ustawy z dnia 13 marca 1934 r. o ochronie przed pożarami i innymi klęskami (Dz. U. R. P. Nr 41, poz. 365), paragrafy, powołane bez bliższego określenia, oznaczają przepisy rozporządzenia niniejszego.

§ 2. Od obowiązków, określonych w art. 28, zwalnia się:

1) posłów na Sejm i senatorów;

2) zawodowych konsulów państw obcych i przydanych im zawodowych urzędników oraz członków ich rodzin prowadzących wspólne z nimi gospodarstwo domowe, jeżeli posiadają obywatelstwo państwa wysyłającego i z zastrzeżeniem wzajemności.

§ 3. Od obowiązków, określonych w art. 28 ust. (2) pkt 1), 2) i 3), zwalnia się:

1) funkcjonariuszów państwowych i pracowników kontraktowych w urzędach państwowych oraz pracowników przedsiębiorstw, zakładów i instytucyj państwowych;

2) sędziów i prokuratorów sądów powszechnych, sędziów sądów administracyjnych oraz asesorów i aplikantów sądowych;

3) personel nauczający i pomocniczy w szkołach państwowych, publicznych i prywatnych wszystkich kategoryj, stopni i typów;

4) przełożonych gmin i urzędujących ich zastępców, sołtysów i urzędujących podsołtysów, funkcjonariuszów samorządowych i pracowników samorządowych przedsiębiorstw, zakładów i instytucyj;

5) pracowników zakładów użyteczności publicznej;

6) pracowników prywatnych przedsiębiorstw, zakładów i instytucyj które pracują na rzecz obrony Państwa;

7) pracowników instytucyj ubezpieczeń społecznych i Funduszu Pracy;
— jeżeli w czasie pożaru lub innej klęski spełniają obowiązki wynikające z ich stanowiska.

§ 4. Od obowiązków, określonych w art. 28 ust. (2) pkt 4), zwalnia się:

1) osoby czasowo w gminie przebywające;

2) osoby nie będące właścicielami lub użytkownikami nieruchomości położonych na obszarze gminy miejsca ich zamieszkania;

3) kobiety;

4) mężczyzn do lat 17;

5) czynnych członków Korpusu Technicznego Związku Straży Pożarnych R. P. oraz czynnych członków straży pożarnych i okręgowych pogotowi pożarnych;

6) uczniów szkół średnich, szkół zawodowych i słuchaczów rzeczywistych szkół akademickich;

7) uczniów kursów (szkół) wojskowego przysposobienia specjalnego;

8) duchownych i zakonników uznanych w Państwie wyznań religijnych oraz uczniów seminariów duchownych i nowicjuszów zakonów.

§ 5. Od obowiązków, określonych w art. 28 ust. (2) pkt 5), zwalnia się:

1) kobiety mające powyżej lat 40;

2) czynnych członków Korpusu Technicznego Związku Straży Pożarnych R. P. oraz czynnych członków straży pożarnych ochotniczych, zawodowych, prywatnych i okręgowych pogotowi pożarnych;

3) osoby, wymienione w § 4 pkt 1), 6), 7) i 8).

§ 6. Od obowiązków, określonych w art. 28 ust. (2) pkt 4) i 5), zwalnia się osoby wymienione w § 3, co do których ich władze przełożone stwierdzają, że wykonywanie tych obowiązków może odbić się istotnie ujemnie na toku urzędowania lub pracach w danym urzędzie, przedsiębiorstwie, zakładzie lub instytucji.

§ 7. (1) Osoby, na których ciąży obowiązek określony w art. 28 ust. (2) pkt 4), mogą wykonywać go przez zastępcę.

(2) Zastępcze wykonanie tego obowiązku nie może być powierzone osobom, wymienionym w art. 29 ust. (1) oraz w § 4 pkt 3), 4), 6) i 7).

(3) Przełożony gminy może zakazać zastępczego wykonania tego obowiązku przez osoby karane za przestępstwa z chęci zysku lub za zbrodnie przeciwko Państwu.

§ 8. Za wykonanie obowiązku, określonego w art. 28 ust. (2) pkt 4), odpowiedzialna jest osoba, która podjęła się wykonania tego obowiązku zastępczo.

§ 9. (1) Obowiązki, określone w art. 28 ust. (2) pkt 5), mogą być na wniosek osoby obowiązanej zamienione przez przełożonego gminy na obowiązek świadczeń w naturze na cele ochrony przed pożarami i innymi klęskami, jeżeli liczba obowiązanych do służby w straży pożarnej przymusowej, przewyższa liczbę, potrzebną do zapewnienia na obszarze działania straży należytej ochrony przed pożarami i innymi klęskami.

(2) Świadczenia w naturze mogą być wykonane tylko na obszarze tej gminy, która powołała obowiązanego do wykonania obowiązków.

§ 10. Świadczenia w naturze (§ 9) polegają na:

1) dostarczeniu środków przewozowych lub inwentarza pociągowego;

2) wykonaniu określonych robót;

3) czasowym odstąpieniu przedmiotów, potrzebnych do wykonania robót;

4) odstąpieniu własności materiałów, potrzebnych do wykonania robót.

§ 11. (1) Wartość zamiennych świadczeń w naturze określa się dniówkami robocizny pieszej.

(2) Roczna wysokość zamiennych świadczeń w naturze odpowiada 7 dniówkom robocizny pieszej.

(3) Przy obliczaniu wartości zamiennych świadczeń w naturze, przyjmuje się równowartość pieniężną dniówki robocizny pieszej, ustaloną prze rady gminne (miejskie) w wykonaniu przepisów o świadczeniach w naturze na niektóre cele publiczne.

(4) W gminach, nie stosujących na swoim obszarze świadczeń w naturze na niektóre cele publiczne, równowartość pieniężną dniówki

robocizny pieszej ustalają corocznie właściwe rady gminne (miejskie) w drodze uchwał, do których mają zastosowanie przepisy art. 65 ustawy z dnia 23 marca 1933 r. o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorialnego (Dz. U. R. P. Nr 35, poz. 294).

§ 12. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych.

§ 13. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Poz. 207. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 marca 1939 r. o przygotowaniu w czasie pokoju obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej w dziedzinie budownictwa przemysłowego.

Na podstawie art. 5 pkt 4, 5, 6, 7, 8 i 10 ustawy z dnia 15 marca 1934 r. o obronie przeciwlotniczej i przeciwgazowej (Dz. U. R. P. Nr 80, poz. 742) zarządza się co następuje:

Przepisy wstępne.

§ 1. (1) Za zakłady przemysłowe w rozumieniu rozporządzenia niniejszego uważa się zakłady, określone w ust. (2), (3) i (4). Zakłady te dzielą się na 3 kategorie: A, B, C.

(2) Do kategorii A zalicza się:

1) zakłady przemysłowe, pracujące na potrzeby obrony Państwa;

2) zakłady przedsiębiorstw państwowych oraz przedsiębiorstw, zastrzeżonych ustawowo wyłącznie Państwu, zatrudniające ponad 300 robotników;

3) zakłady przemysłowe, podlegające przepisom rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowym (Dz. U. R. P. Nr 53, poz. 468) w brzmieniu ustawy z dnia 10 marca 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr 40, poz. 350), zatrudniające ponad 300 robotników.

(3) Do kategorii B zalicza się:

1) zakłady przedsiębiorstw państwowych oraz przedsiębiorstw, zastrzeżonych ustawowo wyłącznie Państwu, zatrudniające ponad 150 robotników;

2) zakłady przemysłowe, podlegające przepisom rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o prawie przemysłowym, zatrudniające ponad 150 robotników;

3) zakłady użyteczności publicznej z wyjątkiem zakładów wodociągowych, kanalizacyjnych i elektrowni, zatrudniające ponad 150 robotników, obsługujące miasta i inne osiedla w rozumieniu art. 6 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. Nr 23, poz. 202).

(4) Do kategorii C zalicza się zakłady użyteczności publicznej i zakłady przemysłowe, podlegające przepisom rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o prawie przymysłowym, nie zaliczone do kategorii A lub B.

§ 2. Przepisów rozporządzenia niniejszego nie stosuje się do:

1) zakładów przemysłu gospodniego,

2) cegielni, klinkierni, kamieniołomów, wapienników, tartaków, fabryk dykt i płyt spilśnionych z włókna drzewnego (płyty izolacyjne),

3) zakładów przemysłowych i handlowych, mieszczących się w domach o przeważającym charakterze mieszkalnym,

4) zakładów przemysłowych, zatrudniających poniżej 50 robotników,

5) zakładów rzemieślniczych.

§ 3. (1) Minister Spraw Wojskowych w porozumieniu z właściwym ministrem może w poszczególnych przypadkach, ze względu na rodzaj produkcji, zdolność produkcyjną albo wysokość kapitału zainwestowanego, zarządzić zastosowanie do zakładu przemysłowego, zaliczonego do kategorii niższej, — warunków, wymaganych dla kategorii wyższej, jak również zarządzić zastosowanie przepisów rozporządzenia niniejszego do zakładu, wyłączonego spod jego działania, stosownie do przepisu § 2.

(2) W przypadkach, zasługujących na uwzględnienie, w zależności od położenia, rodzaju produkcji, zdolności produkcyjnej albo wysokości kapitału zainwestowanego, właściwy minister w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych może zezwolić na niestosowanie do poszczególnych zakładów przemysłowych przepisów rozporządzenia niniejszego w całości lub w części.

§ 4. W miejscowościach, w których obowiązują przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 1938 r. o przygotowaniu w czasie pokoju obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej w dziedzinach regulacji i zabudowania osiedli oraz budownictwa publicznego i prywatnego (Dz. U. R. P. Nr 32, poz. 278), przepisy te stosuje się do nowourządzanych zakładów przemysłowych, o ile nie są sprzeczne z przepisami rozporządzenia niniejszego.

Usytuowanie zakładów przemysłowych.

§ 5. (1) Zakładów przemysłowych nie należy urządzać w bezpośrednim sąsiedztwie innych zakładów istniejących lub nowozakładanych.

(2) Zakłady przemysłowe mogą być urządzane obok siebie, gdy względy gospodarcze lub

techniczne wymagają skupienia takich zakładów. Powierzchnia obszaru, na którym może być dopuszczone określone wyżej skupienie zakładów, nie może przewyższać 10 ha.

(3) Skupienia zakładów przemysłowych, obejmujące obszary ponad 10 ha, są dopuszczalne wówczas, gdy względy bezpieczeństwa życia lub zdrowia ludzkiego albo poważne względy gospodarcze stoją na przeszkodzie zastosowania przepisów ust. (1) i (2). W tym przypadku obszary skupień zakładów przemysłowych należy podzielić na części, każda o powierzchni, nie przewyższającej 10 ha, odgraniczając je od siebie za pomocą pasm niezabudowanych o szerokości co najmniej 150 m, zadrzewionych, zakrzewionych lub obsianych trawą albo znajdujących się pod uprawą rolną, ogrodniczą itp.

§ 6. (1) Zakłady przemysłowe, zaliczone do kategorii A i B, należy zakładać w znacznym oddaleniu od punktów łatwej orientacji lotniczej (skrzyżowań arterii komunikacyjnych, rozwidleń rzek, lasów o charakterystycznych zarysach itp.), uznanym za wystarczające przez właściwego terytorialne dowódcę okręgu korpusu bądź dowódcę floty.

(2) Odstępstwa od przepisu ust. (1) są dopuszczalne za zgodą właściwego terytorialnie dowódcy okręgu korpusu bądź dowódcy floty w przypadkach, gdy do zakładu przemysłowego ze względu na jego charakter nie można zastosować tego przepisu.

§ 7. Powierzchnia obszaru, przeznaczonego pod nowourządzany zakład przemysłowy, powinna posiadać takie rozmiary, przy których byłoby możliwe zachowanie przepisów rozporządzenia niniejszego w ogóle, a przepisów § 9 w szczególności, przy dalszej rozbudowie zakładu, jeżeli można przypuszczać, że zajdzie w przyszłości potrzeba takiej rozbudowy.

§ 8. (1) Kolonie robotnicze i urzędnicze, przeznaczone dla pracowników nowourządzanego zakładu przemysłowego, zaliczonego do kategorii A, należy zakładać w odległości co najmniej 800 m. od najbliższych budynków, bądź od najbliższego miejsca pracy zakładu przemysłowego. Do kolonii tych stosuje się przepisy rozporządzenia Rady Ministrów o przygotowaniu w czasie pokoju obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej w dziedzinach regulacji i zabudowania osiedli oraz budownictwa publicznego i prywatnego.

(2) Przepisu ust. (1) nie stosuje się do budynków, przeznaczonych na mieszkania dla pracowników, których obecność na obszarze zakładu przemysłowego jest stale konieczna.

Zabudowanie działek.

§ 9. (1) Procent zabudowania powierzchni działki przy wznoszeniu nowych budynków i przy gruntownej przebudowie budynków istniejących w stosunku do całej powierzchni działki nie może przewyższać:

1) dla zakładów przemysłowych, zaliczonych do kat. A — 25%,

2) dla zakładów przemysłowych, zaliczonych do kat. B — 35%,

3) dla zakładów przemysłowych, zaliczonych do kat. C — 45%.

(2) W przypadkach, zasługujących na uwzględnienie, w razie uzasadnionej konieczności rozbudowy istniejących zakładów, wojewoda — a na obszarze m. st. Warszawy — Komisarz Rządu, mogą zezwolić w porozumieniu z terytorialnie właściwym dowódcą okręgu korpusu bądź dowódcą floty na przekroczenie norm, określonych wyżej w ust. (1), o 10% powierzchni działki dla zakładów przemysłowych, zaliczonych do kat. A i B, oraz o 15% powierzchni działki dla zakładów przemysłowych, zaliczonych do kat. C.

(3) Właściwy minister może zezwolić w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych na zachowanie przy gruntownej przebudowie budynków w zakładzie przemysłowym istniejącego procentu zabudowania, przekraczającego normy, określone w ust. (2), gdy projektowana przebudowa polepszy warunki obrony przeciwlotniczej pod względem sposobu zabudowy i konstrukcji budynków. Zabudowa nie może jednak w żadnym przypadku przewyższać 50% dla zakładów przemysłowych, zaliczonych do kategorii A i B oraz 60% dla zakładów przemysłowych, zaliczonych do kategorii C.

§ 10. (1) W nowourządzanych zakładach przemysłowych odległości pomiędzy najbliższymi budynkami powinny co najmniej wynosić.

1) 50 m. w zakładach przemysłowych, zaliczonych do kategorii A,

2) półtora wysokości wyższego budynku, nie mniej jednak niż 25 m, w zakładach przemysłowych, zaliczonych do kategorii B.

(2) Odległość budynków, określonych w ust. (1), od granic działki, powinna wynosić co najmniej połowę odległości, ustalonej w tymże ustępie, jeżeli przepisy obowiązujące nie wymagają zachowania większej odległości.

(3) Przepisów ust. (1) i (2) nie stosuje się w przypadkach, gdy względy techniczne albo warunki produkcji stoją na przeszkodzie zachowaniu odległości, określonych w tych ustępach.

(4) Odległości pomiędzy budynkami w nowourządzanych zakładach przemysłowych, zaliczonych do kategorii C oraz pomiędzy budynkami, określonymi w § 11 ust. (2), w nowourządzanych zakładach przemysłowych, zaliczonych do kategorii A lub B, jak również odle-

głości tych budynków od granic działki powinny czynić zadość przepisom § 22 rozporządzenia Rady Ministrów o przygotowaniu w czasie pokoju obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej w dziedzinach regulacji i zabudowania osiedli oraz budownictwa publicznego i prywatnego.

Konstrukcje budynków.

§ 11. (1) Wykonywanie ścian, filarów nośnych i konstrukcji dachu z drzewa w zakładach, zaliczonych do kategorii A i B jest zabronione, z wyjątkiem przypadków, określonych w ust. (2).

(2) Konstrukcje wymienione w ust. (1) mogą być wykonane z drzewa: 1) w otwartych budynkach pomocniczych, nie posiadających ścian jak: szopy, składy itp., 2) w budynkach i urządzeniach o charakterze tymczasowym.

§ 12. W zakładach przemysłowych, zaliczonych do kategorii A i B, konstrukcje hal fabrycznych i warsztatowych o powierzchni powyżej 1.000 m² oraz budynków fabrycznych o 4 kondygnacjach i wyższych lub o wysokości przewyższającej 16 m, należy wykonywać jako szkieletowe: żelazo-betonowe albo żelazne (stalowe) obetonowane lub obłożone cegłą.

§ 13. W budynkach innych, poza określonymi w § 12, przy budowie ścian zewnętrznych z cegły powina być stosowana zaprawa wapienno-cementowa lub cementowa.

§ 14. (1) Dachy w budynkach, wznoszonych w zakładach przemysłowych, zaliczonych do kategorii A lub B, z wyjątkiem budynków, określonych w ust. (2) oraz budynków, określonych w § 11 ust. (2), należy wykonywać z żelazo-betonu o grubości płyty co najmniej 8 cm, albo innych materiałów ogniotrwałych, o wytrzymałości na przebicie, odpowiadającej wytrzymałości płyty żelazo-betonowej grubości 8 cm.

(2) Przepisu ust. (1) nie stosuje się do budynków, mieszczących kotłownie wysokiego ciśnienia, składy materiałów wybuchowych itd. oraz budynków parterowych, przeznaczonych na magazynowanie, przetwarzanie lub obrabianie materiałów ognioodpornych. W tych przypadkach konstrukcja dachowa powinna być wykonana z materiałów ogniotrwałych, a pokrycie dachu — z materiałów niezapalnych.

(3) W przypadkach, zasługujących na uwzględnienie, właściwa władza, w porozumieniu z właściwym dowódcą okręgu korpusu bądź dowódcą floty, może zezwolić na odstępstwa od przepisu ust. (1).

§ 15. W nowowznoszonych budynkach w zakładach, zaliczonych do kategorii A lub B, zabrania się budowy dachów dwu lub wielospadowych, o pochyłości, przekraczającej 10%.

§ 16. Stropy i sklepienia budynków w zakładach przemysłowych, zaliczonych do kategorii A lub B, z wyjątkiem budynków, określonych w § 11 ust. (2), należy wykonywać z kamienia naturalnego, cegły, betonu, żelazo-betonu, stali obetonowanej i tym podobnym materiałów ogniotrwałych.

§ 17. (1) Oświetlenie nowowznoszonych budynków w zakładach przemysłowych, zaliczonych do kategorii A lub B, za pomocą płaszczyzn oszklonych poziomych albo pochyłych, jest dopuszczalne tylko przy zastosowaniu luxferów i wytrzymałości na przebicie, odpowiadającej wytrzymałości płyty żelazo-betonowej o grubości co najmniej 8 cm, zapewniających rozproszenie światła na zewnątrz.

(2) Przepisu ust. (1) nie stosuje się do otworów świetlnych z pionową płaszczyzną oszklenia, urządzanych na dachach pochyłych.

§ 18. Schody wewnętrzne, łączące poszczególne kondygnacje w ogniotrwałych budynkach nowowznoszonych albo gruntownie przebudowywanych, powinny być urządzane jako schody ogniotrwałe, w znaczeniu art. 214 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli.

Urządzenia zabezpieczające pracowników.

§ 19. (1) W nowourządzanych zakładach przemysłowych, zaliczonych do kategorii A lub B, powinny być wybudowane schrony przeciwlotnicze, przeznaczone do przechowywania ważnych akt, wzorców, projektów itp. oraz przewidziane tereny pod rowy przeciwlotnicze dla zabezpieczenia pracowników przed skutkami działania bomb lotniczych.

(2) Zakłady przemysłowe istniejące, powinny być przystosowane do wymagań, określonych w ust. (1), w okresie 2 lat od dnia wejścia w życie rozporządzenia niniejszego.

(3) Do czasu wydania przepisów szczególnych o schronach przeciwlotniczych i miejscach pod rowy przeciwlotnicze, właściwa władza w każdym poszczególnym przypadku określi warunki, jakim powinny te schrony i miejsca odpowiadać.

§ 20. (1) Nowourządzane zakłady przemysłowe, zaliczone do kategorii A lub B, powinny posiadać punkty ratowniczo-sanitarne oraz kąpieliska odkażające.

(2) Nowourządzane zakłady przemysłowe, zaliczone do kategorii C, powinny posiadać kąpieliska i ambulatoria w ten sposób urządzone, aby kąpieliska można było w każdej chwili zamienić na kąpieliska odkażające, a ambulatoria na punkty ratowniczo-sanitarne.

(3) W przypadkach wyjątkowych, wojewoda, a w Warszawie — Komisarz Rządu, mo-

gą w porozumieniu z terytorialnie właściwym dowódcą okręgu korpusu bądź dowódcą floty zezwolić na urządzenie jednego punktu ratowniczo-sanitarnego i kąpieliska odkażającego dla kilku zakładów.

(4) Istniejące zakłady przemysłowe powinny być dostosowane do przepisów ust. (1), (2) i (3) w okresie dwóch lat od dnia wejścia w życie rozporządzenia niniejszego.

(5) Do czasu wydania przepisów szczególnych o ratownictwie sanitarnym w obronie przeciwlotniczej, właściwa władza w każdym poszczególnym przypadku określi warunki, jakim powinny odpowiadać punkty ratowniczo-sanitarne i kąpieliska odkażające.

Urządzenia wodociągowe.

§ 21. (1) W zakładach przemysłowych. zaliczonych do kategorii A lub B, własne urządzenia wodociągowe (ujęcia wody, stacje pomp, zbiorniki, hydrofory itp.) należy zakładać w odległości co najmniej 300 m od budynków, potrzebnych dla ruchu zakładów.

(2) W przypadkach, gdy warunki terenowe lub techniczne stoją na przeszkodzie zachowaniu odległości, określonej w ust. (1), należy urządzenia te umieścić w oddzielnych budynkach podziemnych, a gdy to jest niemożliwe. — w oddzielnych budynkach naziemnych.

§ 22. Instalacje wodociągowe w zakładach, zaliczonych do kategorii A, powinny posiadać zapewniony dopływ wody co najmniej z dwóch niezależnych i odpowiednio wydajnych źródeł zaczerpu wody (zasadnicze i rezerwowe).

§ 23. Nowourządzone zakłady przemysłowe, zaliczone do kategorii A, posiadające urządzenia pompowe, powinny mieć zapewnioną bezpośrednią dostawę energii z dwóch niezależnych źródeł.

§ 24. (1) Główne odcinki sieci wodociągowej w nowo urządzanych zakładach przemysłowych, zaliczonych do kategorii A, powinny posiadać podwójne przewody, umieszczone co najmniej w odległości 50 m od siebie albo pojedyncze, zagłębione co najmniej 2,5 m. pod powierzchnią terenu.

(2) W istniejących zakładach przemysłowych, zaliczonych do kategorii A, posiadających sieć wodociągową, główne odcinki tej sieci powinny być dostosowane do wymagań ust. (1) w okresie dwóch lat od dnia wejścia w życie rozporządzenia niniejszego, jeżeli względy techniczne i terenowe nie stoją temu na przeszkodzie.

Instalacje elektryczne.

§ 25. (1) Instalacje elektryczne w zakładach przemysłowych, zaliczonych do kategorii A, powinny posiadać dwa niezależne źródła energii elektrycznej.

(2) Przepisu ust. (1) nie stosuje się, gdy realizacja jego napotyka na znaczne trudności.

§ 26. (1) Instalacja elektryczna nowourządzanych zakładów przemysłowych powinna być tak założona, aby było zapewnione centralne wyłączenie prądu — całkowite lub częściowe — jako też zmniejszenie jasności oświetlenia.

(2) Zakłady przemysłowe powinny posiadać urządzenia, zapewniające światło bezpieczeństwa na wypadek wyłączenia światła. Urządzenia te powinny posiadać niezależne źródło energii świetlnej.

(3) Instalacja oświetleniowa wewnątrz zakładów przemysłowych powinna być tak wykonana, aby przy częściowym wygaszaniu oświetlenia do jak najmniejszej widoczności całego budynku z zewnątrz można było zapewnić ciągłość pracy w zakładzie.

Przepisy przejściowe i końcowe.

§ 27. (1) Przepisów rozporządzenia niniejszego nie stosuje się do budynków kolejowych, określonych w art. 329 ust. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli.

(2) Przepisów rozporządzenia niniejszego, dotyczących nowourządzanych zakładów przemysłowych, nie stosuje się:

1) do budynków, wznoszonych na podstawie pozwoleń, udzielonych przed jego wejściem w życie;

2) do budynków, wznoszonych na podstawie pozwoleń, udzielonych po wejściu w życie rozporządzenia niniejszego w przypadkach, gdy prośba o pozwolenie na budowę zgłoszona została przed 1 maja 1939 r., a ponadto budowa została rozpoczęta w okresie co najwyżej jednego miesiąca od daty uzyskania pozwolenia na budowę.

§ 28. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się: Ministrowi Spraw Wewnętrznych, Ministrowi Spraw Wojskowych, Ministrowi Przemysłu i Handlu oraz innym właściwym ministrom.

§ 29. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 maja 1939 r.

Poz. 208. Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 27 marca 1939 r. o urządzeniach przeładunkowych na morskich statkach handlowych.

---

z 11 kwietnia Nr 32 Rok 1939

Poz. 209. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 7 kwietnia 1939 r. wydane w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wojskowych, Spraw Wewnętrznych i Skarbu o samopomocy rolnej.

Na podstawie art. 38 ust. (2) i 95 ustawy z dnia 30 marca 1939 r. o powszechnym obowiązku świadczeń rzeczowych (Dz. U. R. P. Nr 30, poz. 200) zarządzam co następuje:

§ 1. W warunkach określonych w art. 38 ust. (1) ustawy o powszechnym obowiązku świadczeń rzeczowych stosowana będzie samopomoc rolna zgodnie z przepisami rozporządzenia niniejszego.

§ 2. (1) Samopomoc rolna obejmuje obowiązek okazywania wzajemnej pomocy przez:

1) wzajemne świadczenia w formie robocizny oraz użyczania sprzężaju, środków transportu, uprzęży, narzędzi i maszyn rolniczych;

2) wspólne dokonywanie upraw, siewu, pielęgnacji, zbiorów, omłotów oraz zabezpieczenia i przewozu plonów i produktów gospodarstw wiejskich.

(2) Obowiązek samopomocy rolnej można rozszerzyć na materiał siewny i pasze.

§ 3. Samopomoc rolna opiera się na zasadzie wzajemnej wymiany świadczeń w naturze lub odpłatności w gotówce, z wyjątkiem samopomocy okazywanej wspólnie (§ 2 ust. (1) pkt 2) posiadaczom gospodarstw wiejskich, którzy ze względu na specjalnie trudne warunki bytowania nie mogą dopełnić świadczeń wzajemnych.

§ 4. (1) Wprowadzenie samopomocy rolnej na obszarze całego województwa lub jego części zarządza wojewoda.

(2) Rozszerzenie obowiązku samopomocy na materiały siewne i pasze w myśl § 2 ust. (2) zarządza starosta na podstawie uchwały wydziału powiatowego.

§ 5. (1) Samopomocą rolną na obszarze gromady kieruje przodownik wiejski. Przodownika wiejskiego oraz w miarę potrzeby jednego do trzech jego pomocników powołuje starosta po wysłuchaniu opinii społecznej reprezentacji rolnictwa. Starosta może w każdym czasie odwołać przodownika wiejskiego i jego zastępców.

(2) Do obowiązków przodownika wiejskiego w zakresie samopomocy rolnej należy:

1) zorganizowanie i kierowanie samopomocą rolną w obrębie gromady na podstawie wytycznych ustalanych przez starostę w porozumieniu ze społeczną reprezentacją rolnictwa;

2) doraźne rozstrzyganie sporów wynikłych przy wykonywaniu samopomocy rolnej.

§ 6. (1) Bezpośredni nadzór nad działalnością przodownika wiejskiego sprawuje wójt, a nadzór zwierzchni starosta.

(2) Organa ustrojowe gromady i gminy obowiązane są do okazywania przodownikowi wiejskiemu wszelkiej pomocy w zakresie wykonywanych przez niego czynności.

§ 7. Jeżeli zajdzie konieczność okazania pomocy na rzecz innej gromady rozmiar i formę wzajemnych świadczeń w granicach określonych w § 2 ustala zarząd gminy na wniosek przodowników wiejskich gromad zainteresowanych.

§ 8. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

---

z 14 kwietnia Nr 33 Rok 1939

Poz. 210. Ustawa z dnia 5 kwietnia 1939 r. o pożyczkach premiowych.

Poz. 211. Ustawa z dnia 5 kwietnia 1939 r. o pomocy Skarbu Państwa przy niektórych długoterminowych pożyczkach w listach zastawnych Państwowego Banku Rolnego.

Poz. 212. Ustawa z dnia 5 kwietnia 1939 r. o zmianie ustawy o oddaniu „Francusko-Polskiemu Towarzystwu Kolejowemu", Spółce Akcyjnej w Paryżu, kolei Herby Nowe — Gdynia z odnogą Siemkowice—Częstochowa do eksploatacji oraz o udzieleniu poręki państwowej.

Poz. 213. Zarządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 11 kwietnia 1939 r. o poborze rekruta w 1939 r.

Poz. 214. Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 4 kwietnia 1939 r. wydane w porozumieniu z Ministrami Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Reform Rolnych w sprawie zmiany rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 27 października 1938 r. o zniżkach celnych i zwolnieniach od cła.

Poz. 215. Rozporządzenie Ministrów Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Sprawiedliwości z dnia 6 kwietnia 1939 r. o zniesieniu niektórych wojewódzkich urzędów rozjemczych do spraw majątkowych posiadaczy gospodarstw wiejskich.

---

z 17 kwietnia Nr 34 Rok 1939

Poz. 216. Obwieszczenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 28 lutego 1939 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli.

Na podstawie art. 2 ustawy z dnia 14 lipca 1936 r. o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. Nr 56, poz. 405) ogłaszam jednolity tekst rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. Nr 23, poz. 202) z uwzględnieniem zmian wynikających z:

1) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnym (Dz. U. R. P. Nr 36, poz. 341),

2) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 3 grudnia 1930 r. zmieniającego rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. Nr 86, poz. 663),

3) ustawy z dnia 28 stycznia 1932 r. o stosunkach prawnych w obszarach warownych i rejonach umocnionych (Dz. U. R. P. Nr 19, poz. 124),

4) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 21 maja 1932 r. o ustanowieniu urzędu Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych (Dz. U. R. P. Nr 51, poz. 480),

5) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 21 maja 1932 r. w sprawie zniesienia urzędu Ministra Robót Publicznych (Dz. U. R. P. Nr 51, poz. 479),

6) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 21 czerwca 1932 r. o przekazaniu zakresu działania Ministra Spraw Wewnętrznych w sprawach zdrowia publicznego Ministrowi Pracy i Opieki Społecznej (Dz. U. R. P. Nr 52, poz. 493),

7) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 12 lipca 1932 r. o wprowadzeniu nazwy „Minister Opieki Społecznej" i „Ministerstwo Opieki Społecznej" (Dz. U. R. P. Nr 64, poz. 597),

8) ustawy z dnia 23 marca 1933 r. o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorialnego (Dz. U. R. P. Nr 35, poz. 294),

9) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o zespoleniu urzędów ziemskich z władzami administracji ogólnej i organizacji komisyj ziemskich (Dz. U. R. P. Nr 85, poz. 635),

10) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 września 1934 r. — Prawo o postępowaniu wywłaszczeniowym (Dz. U. R. P. Nr 86, poz. 776),

11) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 grudnia 1934 r. o unormowaniu właściwości władz i trybu postępowania w niektórych działach administracji państwowej (Dz. U. R. P. Nr 110, poz. 976),

12) ustawy konstytucyjnej z dnia 23 kwietnia 1935 r. (Dz. U. R. P. Nr 30, poz. 227),

13) ustawy z dnia 14 lipca 1936 r. o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. Nr 56, poz. 405).

Minister Spraw Wewnętrznych:

Sławoj Składkowski

Załącznik do obw. Min. Spraw Wewn. z dnia 28 lutego 1939 r. (poz. 216).

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 16 lutego 1928 r.

o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli.

Na podstawie art. 44 ust. (6) Konstytucji i ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr 78, poz. 443) postanawiam co następuje:

Postanowienia ogólne.

Art. 1.

Przepisy rozporządzenia niniejszego tudzież rozporządzenia i przepisy miejscowe, na podstawie tego rozporządzenia wydane, mają zastosowanie:

1) przy budowie, zmianach budowlanych i utrzymaniu:

a) wszelkich budynków naziemnych i podziemnych zarówno w osiedlach, jak i poza osiedlami;

b) urządzeń, związanych z budynkami, tudzież urządzeń pomocniczych przy budowie;

2) przy tworzeniu nowych osiedli i działek budowlanych;

3) przy zakładaniu, urządzaniu i zmianach w obrębie osiedli, ulic i dróg, placów i wszelkich terenów, przeznaczonych do użytku publicznego;

4) przy projektowaniu, zakładaniu, urządzaniu i zmianach poza obrębem osiedli wszelkiego rodzaju urządzeń i terenów o określonym przeznaczeniu w związku z istniejącymi lub zamierzonymi inwestycjami o znaczeniu państwowym, bądź w związku z rozwojem i potrzebami osiedli istniejących i nowozakładanych.

Art. 2.

Uzyskanie pozwolenia władz na budowę, zmiany budowlane i użytkowanie budynków i urządzeń, związanych z budynkami, jest wymagane tylko w wypadkach, przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu (art. 332, 333, 334, 357) lub w wydanych na jego podstawie przepisach miejscowych (art. art. 408 — 417).

Art. 3.

Nowe działki budowlane w osiedlach tworzy się:

a) na podstawie zatwierdzonego planu parcelacji terenów (art. art. 52 — 67);

b) w drodze scalenia działek niezabudowanych i niezdatnych do zabudowania (art. art. 68 — 143);

c) w drodze odpowiedniego łączenia działek wadliwie zabudowanych i niezdatnych do zabudowania (przekształcenia) (art. art. 144—170).

Art. 4.

Zakładanie przez gminę w miastach i miasteczkach (gminach miejskich) i uzdrowiskach, uznanych za posiadające charakter użyteczności publicznej, ulic, dróg, placów i wszelkich terenów, przeznaczonych do użytku publicznego, tudzież zmiany tych urządzeń mogą być dokonywane tylko na podstawie planów zabudowania odnośnych osiedli, sporządzonych w trybie, przewidzianym w niniejszym rozporządzeniu (art. art. 7—51).

Art. 5.

(1) W miarę potrzeby będą wydane dla miast, uzdrowisk, uznanych za posiadające charakter użyteczności publicznej, i gmin wiejskich, miejscowe przepisy policyjno - budowlane, zastosowane do warunków lokalnych.

(2) O ile nie chodzi o miasta, wydzielone z powiatowych związków samorządowych, albo o uzdrowiska, uznane za posiadające charakter użyteczności publicznej, przepisy takie mogą być wydane wspólnie dla kilku albo dla szeregu miast, lub gmin wiejskich.

Art. 6.

Za osiedla w rozumieniu niniejszego rozporządzenia uważa się:

a) miasta i miasteczka,

b) uzdrowiska, uznane za posiadające charakter użyteczności publicznej na podstawie ustawy z dnia 23 marca 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr 31, poz. 254), w granicach okręgu ochrony sanitarnej,

c) osady wiejskie i fabryczne, kolonie robotnicze i w ogóle wszelkie skupienia w jednej grupie, co najmniej 10 budynków mieszkalnych.

CZĘŚĆ I.

Tworzenie i zabudowanie osiedli.

TYTUŁ I.

Plany zabudowania.

Rozdział 1.

Istota planu zabudowania i zasady tworzenia i zabudowania osiedli.

Art. 7.

(1) Dla przeprowadzenia regulacji i prawidłowego zabudowania miast i miasteczek (gmin miejskich) oraz uzdrowisk, uznanych za posiadające charakter użyteczności publicznej, — powinny być sporządzone plany zabudowania.

(2) Dla osiedli, nie wskazanych w ust. (1), plany zabudowania powinny być sporządzone, gdy zachodzi tego potrzeba, a w szczególności: gdy wymagają tego zamierzania inwestycyjne o państwowym znaczeniu, gdy ma być założone nowe osiedle, gdy osiedle ma charakter letniskowy, albo podmiejski, lub gdy chodzi o odbudowę osiedla, zniszczonego wskutek klęski żywiołowej. Jeżeli taka potrzeba nie zachodzi, plany zabudowania dla tych osiedli będą sporządzane w miarę możności.

(3) Regionalne plany zabudowania i wspólne plany zabudowania dla dwóch lub więcej osiedli będą sporządzane w przypadkach, określonych w art. 8 ust. (4).

(4) Plany zabudowania powinny być oparte na pomiarowych zdjęciach sytuacyjnych i wysokościowych.

Art. 8.

(1) Plany zabudowania mogą być sporządzane jako plany ogólne lub szczegółowe. Dopuszcza się sporządzanie ogólnych planów zabudowania, będących zarazem w całości lub w części szczegółowymi planami zabudowania.

(2) Plany ogólne mogą być sporządzane dla obszaru całego osiedla, lub znacznej jego części, bądź jako plany wspólne dla kilku sąsiednich osiedli lub znacznej ich części, bądź wreszcie jako plany regionalne dla obszaru całego województwa, albo jego części, lub kilku sąsiednich województw, albo ich części.

(3) Plany szczegółowe powinny być sporządzane na podstawie prawomocnego ogólnego planu i mogą obejmować obszar całego osiedla, lub jego części.

(4) Wspólne plany zabudowania dla dwóch lub więcej osiedli, nie należących do tego samego powiatowego związku samorządowego, lub też dla uzdrowiska, uznanego za posiadające

charakter użyteczności publicznej, i sąsiednich osiedli, albo dla kilku takich uzdrowisk i osiedli oraz regionalne plany zabudowania powinny być sporządzane, gdy według uznania Ministra Spraw Wewnętrznych warunki gospodarcze, potrzeby rozwoju osiedli lub interes publiczny tego wymagają.

Art. 9.

Sporządzenie szczegółowego planu zabudowania bez uprzedniego sporządzenia ogólnego planu zabudowania jest dopuszczalne:

a) o ile szczegółowy plan zabudowania obejmie obszar całego osiedla i uczyni zadość wymogom artykułu 10;

b) w razie klęski żywiołowej, jak pożar itp., wskutek której została zniszczona część osiedla;

c) w wypadkach, gdy zachodzi potrzeba otwarcia nowej ulicy, i

d) w ogóle w wypadkach, gdy zachodzi nieodzowna potrzeba uregulowania zabudowania istniejącej lub nowopowstałej części osiedla.

Art. 10.

Ogólne plany zabudowania obejmują:

1) linie regulacyjne, odgraniczające obszary, przeznaczone:

a) na główne arterie komunikacyjne, razem z urządzeniami pomocniczymi,

b) na inne urządzenia komunikacyjne, jak lotniska, porty wodne itp., oraz pod budowę budynków, zakładów i urządzeń użyteczności publicznej,

c) na place publiczne, skwery, parki, ogrody, place sportowe i inne podobne urządzenia, przeznaczone do użytku publicznego,

d) na uprawę leśną, rolną, ogrodniczą (ewentualnie ogródki działkowe) lub inną podobną,

e) na cele wyłącznie mieszkaniowe,

f) na cele mieszkaniowe z dopuszczeniem zakładów przemysłowych, nie podpadających pod przepisy art. 18,

g) na cele wyłącznie przemysłowe;

2) podział miejscowości na strefy według sposobu zabudowania jedno lub wielopiętrowego, zwartego, grupowego, luźnego lub mieszanego, ogniotrwałego lub nieogniotrwałego, gdy ten ostatni jest dopuszczalny, z określeniem najwyższej dopuszczalnej wysokości i gęstości zabudowania dla poszczególnych stref;

3) profile podłużne i charakterystyczne poprzeczne istniejących i projektowanych przewidzianych w planie arterii komunikacyjnych.

Art. 11.

Szczegółowe plany zabudowania obejmują:

a) linie regulacyjne, odgraniczające obszary, przeznaczone na wszelkie arterie komunikacyjne, razem z urządzeniami pomocniczymi i stanowiące granice tych obszarów,

b) frontowe linie zabudowania,

c) poziom ulic i placów na terenie, objętym planem zabudowania,

d) sposób zabudowania terenów budowlanych w ogóle, a w szczególności: stosunek powierzchni, przeznaczonej pod zabudowę, do całkowitej powierzchni poszczególnych działek; wewnętrzne linie zabudowania, określające położenie wznoszonych budynków; tylne linie zabudowania, których nie mogą przekraczać tylne ściany budynków, wznoszonych w głębi działek; wysokość frontowych budynków i budynków, wznoszonych w głębi działek, w granicach, ustanowionych w ogólnym planie zabudowania; poziome i pionowe zarysy (gabaryty) budynków i ogrodzeń oraz ich poszczególnych części; części dzielnic mieszkalnych, w których dopuszcza się urządzanie w budynkach pomieszczeń, przeznaczonych na zakłady handlowe, rzemieślnicze i drobne zakłady przemysłowe, oraz bliższe określenie charakteru tych zakładów, a także rodzaje zakładów przemysłowych, dla których można wznosić budynki w poszczególnych częściach dzielnic, przeznaczanych na cele przemysłowe.

Art. 12.

Plany zabudowania powinny uwzględniać wymogi zdrowotne, bezpieczeństwo od ognia, dogodność i rozwój komunikacji oraz racjonalne odwodnienie miejscowości, w szczególności powinny uwzględniać wymogi, wynikające z art. art. 13 — 20.

Art. 13.

Wymiary placów i szerokość dróg i ulic powinny być zastosowane do przeznaczenia i przewidywanego ruchu. Szerokość głównych arterii komunikacyjnych, mierzona między liniami regulacyjnymi, powinna wynosić co najmniej 18 metrów.

Art. 14.

(1) Wzajemna odległość linij zabudowania zarówno przy nowozakładanych, jak i istniejących publicznych ulicach powinna wynosić co najmniej 12 metrów.

(2) O ile w osiedlu dozwolone jest wznoszenie budynków nieogniotrwałych, odległość ta powinna wynosić co najmniej 18 metrów.

(3) Ustalenie mniejszej od 12 metrów odległości pomiędzy liniami zabudowania przy ulicach istniejących jest dopuszczalne w wypadkach:

a) gdy przy tych ulicach znajdują się budynki zabytkowe, lub

b) gdy za tym przemawiają zasługujące na uwzględnienie warunki miejscowe.

Art. 15.

Ulice i place powinny być zastosowane do terenu — i tak założone, aby zapewniały dostęp promieniom słonecznym do budynków mieszkalnych tudzież do budynków, przeznaczonych dla inwentarza żywego.

Art. 16.

Gęstość zabudowania powinna być unormowana stosownie do przeznaczenia nowych lub charakteru istniejących dzielnic (dzielnice handlowe, przemysłowe, mieszkaniowe). Dla poszczególnych stref i dzielnic, ulic lub dróg, powinny być ustanowione:

a) odległość budynków od ulic, granic i innych budynków,

b) wysokość budynków,

c) wymiary niezabudowanej powierzchni na działkach budowlanych.

Art. 17.

(1) Bloki budowlane powinny być tworzone w sposób, umożliwiający ich celowe, ekonomiczne i higieniczne zabudowanie zgodnie z wymogami artykułów 12 — 16.

(2) Dla budynków mieszkalnych należy tworzyć bloki takich rozmiarów i kształtu, ażeby zabudowanie poszczególnych działek było możliwe wyłącznie traktami przelotowo przewietrzanymi. Wyjątki są dopuszczalne jedynie w wypadkach, usprawiedliwionych warunkami miejscowymi.

Art. 18.

Dla zakładów przemysłowych, które mogą zagrażać bezpieczeństwu publicznemu, a przede wszystkim życiu i zdrowiu sąsiadów, lub też mogą ich narażać na szkody i specjalne uciążliwości z powodu hałasu, wyziewów itp., powinny być w planie zabudowania przewidziane odrębne dzielnice.

Art. 19.

Przy ustalaniu poziomów ulic i placów należy poza dogodnością komunikacji i zabudowania mieć na względzie, aby opady atmosferyczne posiadały należyty odpływ, kanały zaś i ścieki — dogodny spadek, względnie, ażeby je można było ująć w odpowiedni system.

Art. 20.

(1) Przy sporządzaniu planów zabudowania powinny być uwzględniane wymagania estetyczne wyglądu miejscowości, a zeszpecenia, spowodowane nieunormowanym zabudowaniem, powinny być usuwane.

(2) Plany zabudowania powinny czynić zadość wymaganiom obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej, a w szczególności przewidywać przerwy pomiędzy osiedlami i skupieniami budynków oraz takie ukształtowanie ulic, placów, wolnych przestrzeni i podwórzy na działkach, które zapewniłoby dostateczny przewiew.

(3) Szerokość i sposób urządzenia ulic, placów i dróg, najmniejsze dopuszczalne rozmiary działek budowlanych i sposób połączenia ich z ulicą lub drogą, najmniejsze dopuszczalne rozmiary niezabudowanej przestrzeni i podwórz będą uregulowane w drodze przepisów miejscowych (art. 408).

(4) Również w drodze przepisów miejscowych mogą być ustanowione: zakaz wznoszenia w miastach budynków mieszkalnych przy ulicach nieurządzonych, zakaz wznoszenia przy pewnych ulicach i placach o historycznym lub artystycznym znaczeniu takich budynków, które by mogły zmienić odrębny charakter miejscowości, ulicy lub placu, najmniejsza dopuszczalna wysokość budynków przy pewnych ulicach, wreszcie warunki, którym powinny odpowiadać budynki, cofnięte od ustalonej linii zabudowania (art. 410).

Rozdział 2.

Postępowanie przy sporządzaniu planów zabudowania.

Art. 21.

(1) Do sporządzania planów zabudowania są powołane:

a) w miastach wydzielonych z powiatowych związków samorządowych, a nie będących uzdrowiskami, uznanymi za posiadające charakter użyteczności publicznej, — zarządy miejskie,

b) w uzdrowiskach, uznanych za posiadające charakter użyteczności publicznej, — wydziały wykonawcze komisyj uzdrowiskowych, bądź organa, którym wykonywanie powyższych czynności zostanie powierzone na podstawie ustaw szczególnych,

c) na obszarach, dla których plany zabudowania są sporządzane, w związku z przebudową ustroju rolnego, — powiatowe władze administracji ogólnej,

d) na obszarach, nie określonych w pkt a), b) i c) — wydziały powiatowe.

(2) W poszczególnych gminach miejskich, nie wydzielonych z powiatowych związków samorządowych, właściwi wojewodowie mogą upoważnić do sporządzania planów zabudowania zarządy miejskie.

(3) Minister Spraw Wewnętrznych może w drodze rozporządzeń przekazywać sporządzanie planów zabudowania w gminach wiejskich władzom administracji ogólnej.

Art. 22.

W razie, gdy miejscowość została zniszczona wskutek klęski żywiołowej, obowiązane są powołane w art. 21 władze niezwłocznie postanowić, czy i w jakim zakresie zachodzi potrzeba natychmiastowego sporządzenia planu zabudowania, i w razie twierdzącym do sporządzenia tego planu przystąpić.

Art. 23.

(1) Regionalne plany zabudowania i wspólne plany zabudowania sporządza komisja, powołana przez Ministra Spraw Wewnętrznych.

(2) Zadaniem komisji regionalnego planu zabudowania jest oprócz sporządzenia planu przedstawianie Ministrowi Spraw Wewnętrznych oraz za zgodą Ministra Spraw Wewnętrznych innym zainteresowanym ministrom projektów przepisów prawnych i zarządzeń, których wydania wymagać będą interesy całego regionu lub poszczególnych jego części, a których wydanie może mieć wpływ na ukształtowanie opracowywanego planu zabudowania i może przyczynić się do rozwoju racjonalnej akcji budowlanej. Minister Spraw Wewnętrznych może upoważnić przewodniczącego komisji regionalnego planu zabudowania do wydawania opinii dla władz administracji ogólnej i związków samorządowych na terenie, objętym opracowywanym regionalnym planem zabudowania, w sprawach, o których mowa w poprzednim ustępie. W tych przypadkach władze administracji ogólnej i związków samorządowych obowiązane będą do przedstawiania projektowanych decyzji przewodniczącemu komisji regionalnego planu zabudowania w sprawach, objętych upoważnieniem Ministra Spraw Wewnętrznych.

(3) W skład komisji wchodzą:

a) przewodniczący, mianowany przez Ministra Spraw Wewnętrznych,

b) delegaci samorządu terytorialnego, którego obszaru dotyczy plan zabudowania, wybrani przez organa stanowiące miast, wydzielonych z powiatowych związków samorządowych, miast, których zarządy zostały upoważnione do sporządzania planów zabudowania na podstawie art. 21, i uzdrowisk, uznanych za posiadające charakter użyteczności publicznej, oraz przez wydziały powiatowe: po jednym od każdego z wyżej określonych miast, liczących poniżej 100.000 mieszkańców, od każdego wyżej określonego uzdrowiska i od każdego powiatu, jak również po jednym na każde pełne 100.000 mieszkańców miast większych;

c) delegaci terytorialni właściwych izb samorządu gospodarczego po jednym od każdej izby oraz przedstawiciel własności nieruchomej, powołany przez Ministra Spraw Wewnętrznych;

d) delegat Ministra Spraw Wojskowych i delegat właściwego terytorialnie Dowódcy Okręgu Korpusu;

e) członkowie, mianowani przez Ministra Spraw Wewnętrznych, ewentualnie na wniosek zainteresowanych ministrów, w ogólnej ilości, równej ilości członków, wybranych przez wspomniane wyżej organa samorządu terytorialnego.

(4) Minister Spraw Wewnętrznych może upoważnić komisję do sporządzania i uchwalania (art. 21, 29 i 32) planów zabudowania poszczególnych osiedli.

Art. 24.

W mieście Warszawie Minister Spraw Wewnętrznych, a w innych miejscowościach wojewoda, może zarządzić sporządzenie w określonym terminie planu zabudowania, gdy:

a) organa, powołane w art. 21, nie przystępują do sporządzenia planu zabudowania, jakkolwiek zachodzi nieodzowna tego potrzeba,

b) w wypadkach klęski żywiołowej organa te zwlekają z powzięciem postanowienia o przystąpieniu do sporządzenia planu zabudowania, lub

c) powzięte przez nie postanowienie nie odpowiada istotnym potrzebom miejscowości.

Art. 25.

(1) O przystąpieniu do sporządzenia planu zabudowania powinno nastąpić ogłoszenie w sposób, przyjęty w danej miejscowości, oraz ogłoszenie we właściwym „Dzienniku Wojewódzkim" i co najmniej w jednym piśmie miejscowym, jeżeli takie istnieje, a w miejscowościach wiejskich ponadto w drodze wywieszenia obwieszczenia we właściwych zarządach gmin w miejscu widocznym na okres co najmniej jednego tygodnia.

(2) W razie, gdy plan zabudowania obejmuje osiedle, albo część osiedla, zniszczone wskutek klęski żywiołowej, wystarcza trzykrotne ogłoszenie w sposób przyjęty w danej miejscowości.

(3) Za dzień ogłoszenia uważa się ten dzień, w którym nastąpiło ogłoszenie w sposób, przyjęty w danej miejscowości, względnie ostatni dzień wywieszenia obwieszczenia w zarządzie gminy wiejskiej, albo dzień wydania numeru „Dziennika Wojewódzkiego", albo pisma, w którym po raz ostatni umieszczono ogłoszenie, zależnie od okoliczności, jaki z podanych sposobów ogłoszenia nastąpił najpóźniej.

Art. 26.

Ogłoszenie, o którym mowa w art. 25, powinno zawierać:

a) ścisłe oznaczenie obszaru, dla którego ma być sporządzony plan zabudowania,

b) podanie terminu i miejsca, w których interesowani mogą zaznajamiać się z projektem planu zabudowania, i

c) podanie terminu, w którym interesowani mogą zgłaszać wnioski, dotyczące planu zabudowania.

Art. 27.

(1) Jeżeli tereny, objęte zamierzonym planem zabudowania, znajdują się w obrębie strefy nadgranicznej, określonej w przepisach o granicach Państwa, albo mają styczność z obiektami o państwowym znaczeniu, jak wojskowe tereny budowlane lub urządzenia fortyfikacyjne bądź strategiczne, lotniska, porty morskie, rzeki, drogi publiczne, koleje, pola górnicze, pola naftowe i tereny kopalń, prowadzonych na podstawie regalu górniczego itp., wreszcie, jeżeli części obszarów, objętych zamierzonym planem zabudowania, stanowią własność Państwa, lub podlegają przebudowie ustroju rolnego, wówczas o przystąpieniu do sporządzenia planu zabudowania powinny być zawiadomione władze, zarządzające tymi obiektami, albo władze, którym te obiekty podlegają, a w przypadku, gdy chodzi o strefę nadgraniczną, lub o obszary, podlegające przebudowie ustroju rolnego, — właściwe powiatowe władze administracji ogólnej, w celu zapewnienia uwzględnienia w planie zabudowania interesów Państwa.

(2) O przystąpieniu do sporządzenia planu zabudowania należy ponadto zawiadomić: w Warszawie — Ministra Spraw Wewnętrznych, w innych miejscowościach — wojewodę, w celu zapewnienia uwzględnienia w planie zabudowania projektowanych urządzeń o państwowym znaczeniu.

(3) Przeciw zastrzeżeniom władz gmina może wystąpić w toku instancyj do właściwej władzy wyższej.

(4) W razie, gdy teren, objęty sporządzanym planem zabudowania, stanowi część obszaru, dla którego sporządza się regionalny lub wspólny plan zabudowania (art. 23), bądź przylega do takiego obszaru, wówczas organ, sporządzający plan zabudowania, obowiązany jest zasięgnąć opinii przewodniczącego odnośnej komisji co do zamierzeń, będących przedmiotem sporządzanych planów zabudowania.

Art. 28.

Przy sporządzaniu planu zabudowania, wnioski interesowanych osób i gmin powinny być rozpatrzone, zastrzeżenia zaś właściwych władz (art. 27) uwzględnione.

Art. 29.

(1) Sporządzone plany zabudowania osiedla lub jego części powinny być uchwalone:

a) przez radę miejską — w Warszawie, w miastach wydzielonych z powiatowych związków samorządowych, tudzież w gminach miejskich, nie wydzielonych z powiatowych związków samorządowych, w których do sporządzenia planów zabudowania (art. 21 ust. (2)), zostały upoważnione zarządy miejskie;

b) przez wydział powiatowy, po wypowiedzeniu się organu stanowiącego odnośnej gminy, w gminach wiejskich, jeżeli nie chodzi o plany zabudowania, sporządzane w związku z przebudową ustroju rolnego, tudzież w gminach miejskich, nie wydzielonych z powiatowych związków samorządowych, — o ile zarządy miejskie nie zostały upoważnione do sporządzenia planu zabudowania (art. 21 ust. (2));

c) przez komisję uzdrowiskową w uzdrowiskach, uznanych za posiadające charakter użyteczności publicznej, po wypowiedzeniu się organu stanowiącego gminy;

d) przez komisję, wymienioną w art. 23, po wypowiedzeniu się organów stanowiących właściwych gmin, w razie sporządzenia planu zabudowania regionalnego, albo wspólnego dla kilku osiedli, określonego w art. 8 ust. (4) lub wreszcie, gdy komisja ta została upoważniona do sporządzenia planu zabudowania osiedla.

(2) Przy sporządzaniu planów zabudowania w związku z przebudową ustroju rolnego, jako uchwalenie, uważa się zaakceptowanie tych planów przez powiatowe władze administracji ogólnej.

Art. 30.

(1) Plany zabudowania po uchwaleniu (art. 29) powinny być wyłożone w terminie, oznaczonym przez organa stanowiące, do publicznego przeględu na okres co najmniej dwóch tygodni, o czym ma być ogłoszone w sposób, przewidziany w art. 25.

(2) W razie, gdy plan zabudowania obejmuje osiedle, albo część osiedla, zniszczone wskutek klęski żywiołowej, okres wyłożenia planu do publicznego przeglądu wynosi siedem dni.

(3) W ogłoszeniu należy podać okres, miejsce i godziny, w których można te plany przeglądać.

Art. 31.

(1) Osoby interesowane mają prawo zaznajamiać się z treścią planów zabudowania w terminach, oznaczonych w ogłoszeniu. W okresie następnych dwu tygodni po upływie okresu wyłożenia planów mogą być zgłaszane zarzuty przeciw tym planom na ręce organów, wymienionych w art. 21, względnie 23.

(2) W razie, gdy plan zabudowania sporządza się w związku z przebudową ustroju rolnego, albo obejmuje osiedle, albo część osiedla, zniszczone wskutek klęski żywiołowej, termin zgłaszania zarzutów wynosi siedem dni po upływie okresu wyłożenia planu.

Art. 32.

Zarzuty, zgłoszone przeciw planom zabudowania, powinny być rozpatrzone i załatwione przez organa wymienione w art. 29.

Art. 33.

(1) Rozpatrzenie zgłoszonych przeciw planom zabudowania zarzutów, nie uwzględnionych przez organa wymienione w art. 29, tudzież zatwierdzenie tych planów, z wyjątkiem wypadków, przewidzianych niżej w ust. (2) i (3), należy:

a) do Ministra Spraw Wewnętrznych, odnośnie do miasta Warszawy, miast, położonych przy portach morskich, miast wydzielonych z powiatowych związków samorządowych tudzież uzdrowisk, uznanych za posiadające charakter użyteczności publicznej, i to odnośnie do miast, położonych przy portach morskich, — w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu, odnośnie zaś uzdrowisk, uznanych za posiadające charakter użyteczności publicznej — w porozumieniu z Ministrem Opieki Społecznej;

b) do wojewody, gdy plany zabudowania dotyczą miast, nie wydzielonych z powiatowych związków samorządowych i gmin wiejskich.

(2) Minister Spraw Wewnętrznych może zastrzec sobie zatwierdzanie poszczególnych planów zabudowania, określonych w ust. (1) pkt b) niniejszego artykułu, jako też upoważnić wojewodę do zatwierdzania planów zabudowania miast, wydzielonych z powiatowych związków samorządowych.

(3) W razie, gdy przeciw szczegółowemu planowi zabudowania, sporządzonemu na podstawie prawomocnego ogólnego planu zabudowania, zarzutów w przepisanym terminie nie zgłoszono, albo gdy zgłoszone przeciw takiemu planowi zarzuty zostały uwzględnione w trybie, przewidzianym w art. 32, szczegółowy plan zabudowania staje się prawomocnym bez zatwierdzenia.

Art. 34.

O przywróceniu terminu dla wniesienia zarzutów, gdy pominięcie terminu nastąpiło wskutek nieprzezwyciężonych przeszkód lub niezachowania przez władze, powołane do sporządzania planów zabudowania, przepisów art. 25 i 30, tudzież o wznowieniu postępowania w razie wyjścia na jaw nowych istotnych okoliczności faktycznych, gdy odnośny plan zabudowania już się uprawomocnił, — orzekają władze, wymienione w ust. (1) art. 33.

Art. 35.

O zatwierdzeniu, względnie uprawomocnieniu się (art. 33) planu zabudowania powinno nastąpić ogłoszenie w trybie, przewidzianym w art. 25.

Art. 36.

Prawomocny plan zabudowania powinien być przechowywany w zarządzie odnośnej gminy i udostępniony dla osób interesowanych.

Art. 37.

(1) Koszty sporządzenia planów zabudowania ponoszą odnośne gminy.

(2) W razie sporządzania regionalnego lub wspólnego planu zabudowania o podziale kosztów sporządzenia takiego planu pomiędzy poszczególne gminy orzeka Minister Spraw Wewnętrznych na wniosek przewodniczącego właściwej komisji (art. 23) z uwzględnieniem ilości mieszkańców zainteresowanych gmin oraz stopnia korzyści, jakie odnoszą poszczególne gminy z wykonania planu zabudowania.

(3) Koszty sporządzenia planu zabudowania dla obszaru, podlegającego parcelacji (art. 52), o powierzchni co najmniej hektara, a w miastach przy portach morskich — co najmniej $^1/_2$ hektara, ponosi właściciel tego obszaru.

(4) Do kosztów, o których mowa w poprzedzających ustępach, zalicza się: koszty sporządzenia planu pomiarowego, elaboratu technicznego planu zabudowania oraz koszty ogłoszeń, wymaganych w myśl art. 25, 30 i 35.

(5) Przepisów artykułu niniejszego nie stosuje się przy sporządzaniu planów zabudowania w związku z przebudową ustroju rolnego; koszty sporządzenia tych planów wlicza się do kosztów prac scaleniowych lub parcelacyjnych.

Art. 38.

(1) Minister Spraw Wewnętrznych jest upoważniony do wydawania w drodze rozporządzeń:

1) szczegółowych przepisów o sporządzaniu planów zabudowania,

2) przepisów, ustalających odmienny od przewidzianego w art. 25 sposób ogłaszania o przystąpieniu do sporządzenia szczegółowych planów zabudowania (art. 25), o uchwaleniu (art. 30), zatwierdzeniu i uprawomocnieniu się (art. 35) tych planów.

(2) Przepisy, o których mowa w ust. (1), dotyczące planów zabudowania, sporządzanych w związku z przebudową ustroju rolnego, będą wydawane w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Reform Rolnych.

Rozdział 3.

Wznoszenie budynków w okresie sporządzania planów zabudowania.

Art. 39.

(1) W wypadkach, gdy organa, powołane do sporządzania planów zabudowania, przystą-

piły do sporządzania tych planów, właściwe władze są upoważnione na podstawie uchwały organu stanowiącego gminy do zawieszenia rozpatrzenia prośby o pozwolenie na budowę na okres najwyżej dwóch lat od daty zgłoszenia prośby, o ile projektowana budowa, przebudowa lub zmiana budynków stoi w sprzeczności z zamierzeniami regulacyjnymi i może uniemożliwić urzeczywistnienie tych zamierzeń albo spowodować znaczne trudności w ich urzeczywistnieniu.

(2) W razie, gdy plan zabudowania obejmuje osiedle albo część osiedla, zniszczone wskutek klęski żywiołowej, podany w ust. (1) termin zawieszenia rozpatrzenia prośby o pozwolenie na budowę nie może przekraczać okresu jednego roku.

(3) W przypadkach wyjątkowych, usprawiedliwionych szczególnymi warunkami, dwuletni termin zawieszenia rozpatrzenia prośby o pozwolenie na budowę, określony w ust. (1), może być przedłużony o jeden rok — w Warszawie decyzją Ministra Spraw Wewnętrznych, w innych miejscowościach — decyzją wojewody, wydaną przy udziale wydziału wojewódzkiego z głosem stanowczym.

(4) Postanowienia ustępu poprzedniego nie mają zastosowania do budynków na obszarach gmin wiejskich, z wyjątkiem osiedli o charakterze podmiejskim, przemysłowym i uzdrowiskowym.

(5) W razie zawieszenia rozpatrzenia prośby o pozwolenie na budowę na podstawie ustępów poprzedzających, odracza się, na prośbę interesowanego, terminy uiszczenia gminie wszelkiego rodzaju należności, opartych na przepisach niniejszego rozporządzenia, na okres o jeden rok dłuższy od okresu, na który zostało zawieszone rozpatrzenie prośby o pozwolenie na budowę.

Art. 40.

O zawieszeniu rozpatrzenia prośby o pozwolenie na budowę powinny być powiadomione osoby interesowane.

Art. 41.

Od orzeczeń odnośnych władz w przedmiocie zawieszenia rozpatrzenia prośby o pozwolenie na budowę przysługuje interesowanym prawo odwołania do władz wyższych w terminie i trybie, przewidzianym w art. 394—398.

Art. 42.

Jeżeli w okresach, ustalonych w art. 39, licząc od dnia zgłoszenia prośby o pozwolenie na budowę, zatwierdzenie albo uprawomocnienie się planu zabudowania w myśl art. 33 nie nastąpi, natenczas prośba powinna być rozpatrzona, i odmowa pozwolenia na budowę nie może nastąpić z powodu nieuzgodnienia projektowanej budowy z zamierzeniami regulacyjnymi.

Rozdział 4.

Skutki zatwierdzenia planów zabudowania.

Art. 43.

(1) Od dnia ogłoszenia w myśl art. 35 wiadomości o zatwierdzeniu, względnie uprawomocnieniu się planu zabudowania, Państwu oraz gminie przysługuje prawo nabycia w drodze wywłaszczenia:

a) terenów, przeznaczonych: na arterie komunikacyjne razem z urządzeniami pomocniczymi (art. 10 pkt 1) lit. a) i art. 11 pkt a)), na inne urządzenia komunikacyjne, jak lotniska, porty wodne itp., pod budowę budynków, zakładów i urządzeń użyteczności publicznej, na place publiczne, skwery, parki, ogrody, place sportowe i inne podobne urządzenia, przeznaczone do użytku publicznego (art. 10 pkt 1) lit. b) i c)),

b) skrawków gruntów, nie nadających się do zabudowania w myśl przepisów obowiązujących lub według planu zabudowania, o ile takie skrawki przez linię zabudowania zostały utworzone.

(2) Zachowanie warunku zatwierdzenia bądź uprawomocnienia się planu zabudowania nie jest wymagane w tych przypadkach, gdy wywłaszczenie jest dopuszczalne na podstawie ustaw szczególnych.

Art. 44.

Na żądanie interesowanych obowiązana jest gmina nabyć skrawki gruntu, wspomniane w art. 43 pkt b) po cenie, która ma być ustalona, w sposób, określony w art. art. 48—50.

Art. 45.

(1) W wypadkach, gdy pomiędzy prawomocną linią regulacyjną a działkami prywatnymi znajdują się nie nadające się do zabudowania skrawki gruntu, stanowiące własność gminy lub nabyte przez gminę, właściciele poszczególnych działek przed przystąpieniem do nowej budowy, lub powiększenia budynku przy odnośnej ulicy, obowiązani są nabyć od gminy, gmina zaś obowiązana jest im sprzedać grunty, znajdujące się pomiędzy linią regulacyjną, a tymi działkami.

(2) Cena sprzedażna tych gruntów, o ile nie dojdzie do porozumienia pomiędzy gminą a właścicielami odnośnych działek, zostanie ustalona w trybie, przewidzianym w art. 48—50.

Art. 46.

(1) Od dnia podania do publicznej wiadomości w trybie, przewidzianym w art. 35, o za-

twierdzeniu albo uprawomocnieniu się planu zabudowania jest zabronione wznoszenie nowych budynków, jak również powiększanie i gruntowna przebudowa istniejących budynków:

a) na terenach, przeznaczonych na cele, wyszczególnione w art. 10 pkt 1) lit. a) i c) i w art. 11 pkt a),

b) na terenach, przeznaczonych na cele, wymienione w art. 10 pkt 1) lit. d),

c) poza liniami zabudowania, ustalonymi w myśl art. 11 pkt b) i d).

(2) Przy parcelacji (art. 52) nie może być zmienione przeznaczenie terenów, określone w zatwierdzonym albo prawomocnym planie zabudowania.

(3) Na terenach, przeznaczonych w zatwierdzonym albo prawomocnym planie zabudowania na cele budowlane, zabrania się wznoszenia nowych i powiększania istniejących budynków niezgodnie z tym planem.

(4) Znajdujące się pomiędzy liniami zabudowania (art. 11 pkt b)) a liniami regulacyjnymi (art. 11 pkt a)) wolne tereny mogą być użytkowane jedynie na ogródki przed domami.

Art. 47.

Osoby, które ponoszą rzeczywiste szkody wskutek zakazu budowy (art. 46), mają prawo żądać od gminy odszkodowania. Prawo do odszkodowania przysługuje tylko właścicielom nieruchomości, których prawa naruszone zakazem budowy, istniały w chwili ogłoszenia w myśl art. 35 o zatwierdzeniu, względnie uprawomocnieniu się, planu zabudowania, i wygasa, o ile żądanie odszkodowania nie zostało zgłoszone w terminie trzech lat od tego ogłoszenia.

Art. 48.

W razie, gdy pomiędzy gminą, a osobą, która na mocy art. 47 zgłosiła żądanie odszkodowania, nie dojdzie do ugody w okresie 1 roku od dnia zgłoszenia takiego żądania, władze powołane do zatwierdzenia planów zabudowania, na prośbę interesowanych orzekną po wysłuchaniu opinii komisji szacunkowej o przysługującym odszkodowaniu i o jego wysokości.

Art. 49.

(1) Komisje szacunkowe, wspomniane w art. 48, będą powoływane przez władze, upoważnione do zatwierdzenia planów zabudowania.

(2) W skład komisji szacunkowej wchodzą:

a) przedstawiciel rządowej władzy administracyjnej, jako przewodniczący,

b) rzeczoznawca budowlany, o ile możności z wyższym wykształceniem technicznym, w sprawie niezainteresowany,

c) rzeczoznawca spośród niezainteresowanych mieszkańców gminy.

(3) Mają być również powoływani zastępcy członków komisji o takich samych kwalifikacjach.

(4) Uchwały komisji zapadają zwykłą większością głosów.

(5) Członkowie komisji otrzymują wynagrodzenie w wysokości, ustalonej przez władzę, która ich powołała. Odnośne wydatki obciążają gminę.

Art. 50.

W razie, gdy władze, wymienione w art. 33, odmówiły przyznania odszkodowania tudzież w wypadkach, gdy interesowani nie zadowolą się wysokością odszkodowań, przyznanych przez te władze, mogą oni w ciągu trzech miesięcy od dnia doręczenia orzeczenia udać się do właściwego sądu o ustalenie wymiaru odszkodowania w drodze postępowania sądowego.

Rozdział 5.

Zmiany w zatwierdzonych planach zabudowania.

Art. 51.

Wszelkie zmiany w planach zabudowania, które uprawomocniły się zarówno przed, jak i po wejściu w życie niniejszego rozporządzenia, mogą być dokonywane jedynie w trybie, przewidzianym w art. art. 21—38.

TYTUŁ II.

Podział terenów (parcelacja).

Rozdział 1.

Istota parcelacji.

Art. 52.

(1) Podział na dwie lub więcej części terenów, nie stanowiących własności Państwa albo związków samorządowych, a położonych na obszarach, określonych w art. 53, może być dokonywany tylko na podstawie zatwierdzonego planu parcelacji.

(2) Również uprzedniego zatwierdzenia planu parcelacji wymaga przeniesienie na osoby trzecie prawa użytkowania poszczególnych części terenów, określonych w ust. (1), gdy na tych częściach istnieją albo mają być wzniesione budynki o charakterze stałym.

(3) Przed uzyskaniem takiego zatwierdzenia umowy o odstąpieniu części nieruchomości,

lub o przeniesieniu prawa użytkowania części nieruchomości, określonych w ust. (1), nie mają mocy prawnej.

(4) Budowa na części nieruchomości, której użytkowanie przenosi się na osobę trzecią, przed uzyskaniem wspomnianego zatwierdzenia projektu parcelacji jest zabroniona.

Art. 53.

(1) Przepisy art. 52 mają zastosowanie do:

a) terenów, znajdujących się w obrębie granic administracyjnych gmin miejskich;

b) terenów, znajdujących się w obrębie granic ochrony sanitarnej uzdrowisk, uznanych za posiadające charakter użyteczności publicznej;

c) terenów, objętych prawomocnymi szczegółowymi planami zabudowania, znajdujących się poza obszarami osiedli określonych w pkt a) i b);

d) terenów, znajdujących się poza obszarami, określonymi w pkt a), b) i c), uznanych zarządzeniem wojewody za podpadające pod przepisy art. 52.

(2) Zarządzenia, o których mowa w ust. (1) pkt d), będą wydawane po wysłuchaniu opinii właściwej izby rolniczej oraz terytorialnie właściwej komisji, określonej w art. 23, jeżeli taka komisja istnieje.

Art. 54.

Plan parcelacji powinien ustalić ilość, rozmiary, kształt i położenie działek budowlanych.

Art. 55.

(1) Działki budowlane, które mają być utworzone przy podziale terenów, powinny być tak zaprojektowane, aby było możliwe ich zabudowanie zgodnie z przepisami obowiązującymi i z prawomocnym planem zabudowania, jeżeli taki istnieje.

(2) Działki powinny posiadać bezpośredni dostęp do ulicy, placu lub drogi.

(3) Boczne granice działek do głębokości co najmniej 12 metrów od linii zabudowania powinny być prostopadłe do tej linii, względnie do istniejącej linii zabudowania ulicy, placu lub drogi, o ile warunki miejscowe nie stoją temu na przeszkodzie.

Art. 56.

W wypadkach, gdy na terenach, podlegających parcelacji, konieczne jest przeprowadzenie nowych ulic lub dróg albo gdy zachodzi potrzeba zmiany przyległych do tych terenów lub przechodzących przez nie istniejących ulic, placów i dróg lub wreszcie, gdy parcelacja dotyczy terenu o powierzchni co najmniej hektara, a w miastach przy portach morskich co najmniej 1/2 hektara, nie posiadającego prawomocnego szczegółowego planu zabudowania, powinny być sporządzone plany zabudowania odnośnych terenów w trybie, przewidzianym w art. 7—51.

Rozdział 2.

Zatwierdzanie planów parcelacji.

Art. 57.

(1) Do zatwierdzania planów parcelacji są powołane:

a) w miastach, wydzielonych z powiatowych związków samorządowych, a nie będących uzdrowiskami, uznanymi za posiadające charakter użyteczności publicznej, oraz w nie wydzielonych z tych związków miastach, których zarządy zostały upoważnione do sporządzania planów zabudowania na podstawie art. 21, — zarządy miejskie;

b) w uzdrowiskach, uznanych za posiadające charakter użyteczności publicznej, — wydziały wykonawcze komisyj uzdrowiskowych, bądź organa, którym wykonywanie powyższych czynności zostanie powierzone na podstawie ustaw szczególnych;

c) na obszarach, nie wymienionych w pkt a) i b), — wydziały powiatowe.

(2) Dla osiedli, znajdujących się w sferze interesów mieszkaniowych miast, określonej w przepisach szczególnych, plany parcelacji powinny być przed zatwierdzeniem przesłane do wypowiedzenia się zainteresowanemu zarządowi miejskiemu.

(3) Gdy dany teren znajduje się na obszarze, dla którego została powołana komisja, przewidziana w art. 23, plan parcelacji przed zatwierdzeniem powinien być przesłany do wypowiedzenia się przewodniczącemu komisji.

(4) Nieudzielenie odpowiedzi przez zarząd miejski lub przez przewodniczącego komisji w ciągu czterech tygodni będzie traktowane, jako wyrażenie przychylnej opinii.

Art. 58.

(1) W wypadkach, gdy zachodzi konieczność sporządzenia planu zabudowania terenu, którego dotyczy zgłoszony plan parcelacji (art. 56), właściwe władze są upoważnione do zawieszenia rozpatrzenia planu parcelacji do czasu uprawomocnienia się planu zabudowania.

(2) W razie zawieszenia rozpatrzenia planu parcelacji ma zastosowanie przepis art. 39 ust. końcowy.

Art. 59.

O zawieszeniu rozpatrzenia planu parcelacji powinny być zawiadomione osoby interesowane.

Art. 60.

(1) Jeżeli zatwierdzenie albo uprawomocnienie się odnośnego planu zabudowania w myśl art. 33 nie nastąpi w okresie dwóch lat od dnia zgłoszenia planu parcelacji, projekt parcelacji powinien być rozpatrzony, a brak prawomocnego planu zabudowania nie może spowodować odmowy zatwierdzenia planu parcelacji.

(2) W razie, gdy plan parcelacji obejmuje obszar o powierzchni co najmniej hektara, a w miastach, położonych przy portach morskich, co najmniej 1/2 hektara, nie posiadający prawomocnego szczegółowego planu zabudowania, termin, określony w ust. (1), będzie liczony od daty pokrycia przez właściciela gruntu kosztów sporządzenia planu zabudowania.

(3) W przypadkach wyjątkowych, usprawiedliwionych szczególnymi warunkami, gdy chodzi o sporządzenie planu zabudowania ogólnego, dwuletni termin zawieszenia rozpatrzenia planu parcelacji, określony w ust. (1), może być przedłużony o jeden rok — w Warszawie decyzją Ministra Spraw Wewnętrznych, w innych miejscowościach — decyzją wojewody, wydaną przy udziale wydziału wojewódzkiego z głosem stanowczym.

Art. 61.

Od orzeczeń, wydanych w myśl art. 57 i 58, osobom interesowanym przysługuje prawo odwołania do władz wyższych w terminie i trybie, przewidzianych w art. art. 394 — 398.

Art. 62.

Wszelkie zmiany zatwierdzonego planu parcelacji mogą być dokonywane tylko w trybie, przewidzianym w art. art. 52 — 61.

Art. 63.

Minister Spraw Wewnętrznych jest upoważniony do wydawania w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości szczegółowych przepisów, dotyczących trybu postępowania w sprawach parcelacji terenów budowlanych.

Rozdział 3.

Urządzanie ulic, dróg i innych obiektów, przeznaczonych do użytku publicznego, przy tworzeniu nowych osiedli lub nowych dzielnic.

Art. 64.

(1) W razie, gdy plan parcelacji obejmuje obszar o powierzchni co najmniej hektara, a w miastach, położonych przy portach morskich, co najmniej 1/2 hektara, władza, powołana do zatwierdzenia planu parcelacji (art. 57), może zobowiązać właściciela tego obszaru do urządzenia jego kosztem w sposób, przez nią określony, ulic i dróg, oraz placów, skwerów i parków, przeznaczonych do użytku publicznego, przewidzianych w planie zabudowania na wspomnianym obszarze, i do dalszego utrzymywania tych urządzeń. Ogólna powierzchnia terenu, zajętego przez ulice i drogi, place, skwery i parki, do których urządzenia może być zobowiązany właściciel obszaru, podlegającego parcelacji, nie może przekraczać 25% łącznej powierzchni wszystkich działek budowlanych, przewidzianych w planie parcelacji, gdy powierzchnia działek nie przekracza 15 hektarów, i — 35% łącznej powierzchni tychże działek, gdy ta ostatnia przekracza 15 hektarów.

(2) Przy określaniu sposobu urządzenia ulic bądź placów komunikacyjnych stosuje się przepisy, zawarte w art. 174 ust. (3), a jeżeli chodzi o przeznaczone do użytku publicznego place niekomunikacyjne, skwery i parki, koszty nakazanego ich urządzenia nie mogą przekraczać kosztów zniwelowania terenu i urządzenia trawników.

(3) W przypadkach parcelacji terenów, położonych na obszarach gmin wiejskich, władza przed nałożeniem na właściciela obowiązków, określonych w ust. (1), wysłucha opinii właściwej izby rolniczej co do słuszności i wysokości obciążenia obowiązkami, o których wyżej mowa.

(4) Przeniesienie na osoby trzecie prawa własności działek, utworzonych wskutek parcelacji, jest zabronione przed urządzeniem ulic i dróg, placów, skwerów i parków, do których urządzenia właściciel został zobowiązany na podstawie ust. (1).

(5) W przypadkach, zasługujących na uwzględnienie, władza zezwoli na przeniesienie na osoby trzecie prawa własności co najwyżej 50% ogólnej powierzchni działek, utworzonych przy parcelacji, przed urządzeniem ulic i dróg oraz innych urządzeń, jeżeli właściciel przedstawi odpowiednie zabezpieczenie wykonania wspomnianych urządzeń w terminie, przez władzę określonym.

Art. 65.

W razie, gdy na podstawie art. 64 został nałożony obowiązek urządzenia i utrzymywania ulic i dróg, oraz placów, skwerów i parków, przeznaczonych do użytku publicznego, wówczas jednocześnie z przeniesieniem prawa własności poszczególnych działek, utworzonych przy parcelacji, powinno być przeniesione na nabywców tych działek również prawo własności odpowiednich części wspomnianych urządzeń, przy czym w księdze hipotecznej powinny być uwidocznione zarówno przeniesienie na nabywców działek prawa własności odpowiednich części tych urządzeń, jak i obowiązek nabywców do dalszego ich utrzymywania.

Art. 66.

(1) Ulice i drogi, oraz place, skwery i parki, przeznaczone do użytku publicznego, urządzone przez właściciela na obszarze, objętym zatwierdzonym planem parcelacji, powinny być utrzymywane przezeń bądź przez właścicieli działek, utworzonych przy parcelacji, w stanie zdatnym do użytku.

(2) Za korzystanie z urządzeń, o których mowa w ust. (1), właściciel obszaru, objętego zatwierdzonym planem parcelacji, bądź właściciele działek, utworzonych przy parcelacji, nie mogą pobierać żadnych opłat.

(3) Gminie służy prawo umieszczania bez odszkodowania na urządzonych ulicach i drogach oraz przeznaczonych do użytku publicznego placach, parkach i skwerach, bądź pod nimi lub nad nimi, wszelkiego rodzaju przewodów, szyn tramwajowych i innych urządzeń, przeznaczonych do użytku publicznego.

(4) W razie nienależytego utrzymywania urządzeń, wymienionych w ust. (1), w Warszawie — Minister Spraw Wewnętrznych, w innych miejscowościach — wojewoda, może upoważnić zarząd gminy do utrzymywania tych urządzeń na koszt osób, obowiązanych do ich utrzymywania.

Art. 67.

Ulice i drogi oraz place, skwery i parki, przeznaczone do użytku publicznego, urządzone na obszarze, objętym zatwierdzonym planem parcelacji, gmina na żądanie ich właścicieli obowiązana jest przejąć do dalszego utrzymywania po zabudowaniu co najmniej jednej trzeciej działek. W tym przypadku wspomniane urządzenia powinny być przekazane gminie bezpłatnie na własność w stanie wolnym od ciężarów hipotecznych i długów; pisma, stwierdzające to przejście własności na gminę, są wolne od podatku od darowizn.

TYTUŁ III.

Scalenie działek budowlanych.

Rozdział 1.

Istota scalenia.

Art. 68.

(1) W wypadkach, gdy w części osiedla, objętej prawomocnym planem zabudowania, znajdują się działki niezabudowane, które ze względu na ich rozmiary, kształt lub położenie nie mogą być zabudowane zgodnie z wymogami przepisów obowiązujących i planem zabudowania, działki te mogą ulec scaleniu w trybie, przewidzianym niżej w art. 69 — 143.

(2) W razie, gdy osiedle lub jego część zostały zniszczone wskutek klęski żywiołowej, brak planu zabudowania nie może być przeszkodą do dokonania scalenia.

(3) Działki, na których znajdują się budynki, tudzież działki niezabudowane, lecz do zabudowania zgodnie z wymogami przepisów obowiązujących i planu zabudowania zdatne, mogą w całości lub w części ulec scaleniu, gdy to jest konieczne dla dokonania scalenia przyległych do nich działek, niezdatnych do zabudowania z powodów, podanych w ust. (1) i o ile korzyści ze scalenia przewyższają korzyści z dotychczasowego użytkowania. Działki zdatne do zabudowania, zgodnego z przepisami i z planem zabudowania, mogą ulec scaleniu również w tych przypadkach, gdy wskutek ustalenia w prawomocnym planie zabudowania linij regulacyjnych, albo linij zabudowania, działki te stały się niezdatnymi do ekonomicznego lub do celowego zabudowania.

Art. 69.

Działki niezabudowane, które zdatne są do zabudowania zgodnie z przepisami obowiązującymi i planem zabudowania, lecz nie mogą być zabudowane w sposób ekonomiczny i celowy ze względu na ich kształt, mogą poza wypadkami, przewidzianymi w ust. (3) art. 68, również ulec scaleniu, gdy chodzi tylko o zmianę kształtu działek bez zmiany ich obszaru i położenia względem ulic lub dróg.

Art. 70.

Nie podlegają scaleniu:

a) grunty, które w myśl planu zabudowania nie podlegają zabudowaniu, jako przeznaczone na ulice, place, parki, ogrody itp. z wyjątkiem przypadków, określonych w art. 73 ust. (3),

b) grunty, które w myśl planu zabudowania są przeznaczone pod budynki użyteczności publicznej,

c) grunty, zawierające bogactwa mineralne, jak źródła mineralne, pokłady minerałów itp.,

d) grunty, potrzebne dla działalności zakładów przemysłowych, górniczych lub komunikacyjnych,

e) grunty państwowe i przez Państwo użytkowane, z wyjątkiem przypadków, gdy na scalenie wyraziły zgodę władze, do których należy ogólny zarząd tych gruntów,

f) grunty, objęte nadaniami górniczymi, i pola naftowe, gdy rozpoczęto na nich roboty górnicze.

Art. 71.

Nie podlegają scaleniu wbrew woli właścicieli grunty, użytkowane w specjalny sposób, jak grunty, na których znajdują się prowadzone zawodowo ogrody i sady, zbiorniki wody, służące do hodowli ryb itp., z wyjątkiem wypadków, gdy to jest konieczne dla dokonania scalenia przyległych działek, a korzyści ze sca-

lenia przewyższają korzyści z dotychczasowego użytkowania.

Art. 72.

Grunty, objęte nadaniami górniczymi i pola naftowe, na których robót nie rozpoczęto, mogą być poddane scaleniu jedynie za zgodą właścicieli uprawnień górniczych.

Art. 73.

(1) Przyległe działki, które mają ulec scaleniu w myśl art. 68 lub 69, a znajdują się w obrębie ustalonego w planie zabudowania (art. 68 ust. (1)), względnie istniejącego (art. 68 ust. (2)) jednego bloku budowlanego, stanowią obszar scalenia.

(2) Działki, znajdujące się w obrębie kilku przyległych bloków budowlanych, mogą być włączone do jednego obszaru scalenia w wypadkach, gdy za tym przemawiają specjalne warunki miejscowe, w szczególności, gdy działki jednego właściciela znajdują się w obrębie dwóch lub kilku bloków budowlanych.

(3) Grunty, przeznaczone w prawomocnym planie zabudowania na ulice, place, parki, ogrody itp. cele, bezpośrednio przylegające do działek, podlegających scaleniu, a nie będące własnością Państwa lub gminy, powinny być włączone na żądanie ich właścicieli do obszaru scalenia, gdy na obszarze scalenia znajduje się jedna albo kilka działek tegoż właściciela, podlegających scaleniu w myśl art. 68, z tym zastrzeżeniem, że do obszaru scalenia może być włączony co najwyżej taki obszar tych gruntów, którego powierzchnia łącznie z powierzchnią włączonej do obszaru scalenia działki albo działek budowlanych tegoż właściciela, nie przekracza 20% łącznej powierzchni wszystkich działek budowlanych, włączonych do obszaru scalenia. Przeznaczenie gruntów, włączonych do obszaru scalenia na podstawie niniejszego ustępu, nie może być zmienione.

Art. 74.

O ile dla dokonania racjonalnego scalenia działek budowlanych konieczne jest przeprowadzenie nowych ulic lub dróg albo zmiana linij ulic lub dróg istniejących, przeprowadzenie to i zmiana mogą być dokonane tylko po sporządzeniu i zatwierdzeniu, względnie uprawomocnieniu się planu zabudowania i na podstawie tego planu.

Art. 75.

Scalenie polega na połączeniu w jedną całość wszystkich działek, włączonych do obszaru scalenia, i na takim nowym podziale tego obszaru, ażeby działki nowoutworzone nadawały się do zabudowania, zgodnego z przepisami obowiązującymi i z planem zabudowania, względnie do celowego i ekonomicznego zabudowania (art. 68 i 69).

Art. 76.

(1) Na obszarze scalenia utworzone zostają nowe działki w ten sposób, iż na miejsce każdej włączonej do tego obszaru działki wydzielona zostaje nowa działka, której wartość w miarę możności powinna znajdować się w takim stosunku do wartości wszystkich nowoutworzonych działek, w jakim wartość włączonej działki znajdowała się do wartości wszystkich działek istniejących. W razie, gdy do obszaru scalenia zostały włączone grunty, określone w art. 73 ust. (3), grunty te traktuje się jako część działki tegoż właściciela, włączonej do obszaru scalenia.

(2) Przepisu powyższego nie stosuje się do działek, na których miejsce ze względu na ich mały obszar nie mogą być wydzielone działki zdatne do zabudowania, zgodnego z przepisami obowiązującymi i z planem zabudowania.

(3) Położenie każdej nowoutworzonej działki względem ulic lub dróg w miarę możności powinno odpowiadać położeniu tej działki, włączonej do obszaru scalenia, na której miejsce nowa działka została wydzielona.

(4) W przypadkach, gdy na podstawie art. 73 ust. (3) do obszaru scalenia zostały włączone grunty, przeznaczone na ulice, place, parki, ogrody i tym podobne cele, prawo własności tych gruntów przechodzi na właścicieli nowoutworzonych działek, odpowiednio do powierzchni tych działek.

Art. 77.

W wypadkach, gdy do obszaru scalenia włączone zostały działki, na których znajdują się budynki albo urządzenia, wspomniane w ust. (3) art. 68 i w art. 71, a scalenie nie wymaga całkowitego zburzenia budynków lub zniesienia urządzeń, należy przydzielić dotychczasowym właścicielom te nowoutworzone działki, na których pozostają stanowiące ich własność budynki albo urządzenia, bądź części ich zdatne do użytku.

Art. 78.

(1) W wypadkach, gdy na obszarze scalenia znajdują się dwie lub większa ilość działek, należących do jednego właściciela, i gdy na miejsce każdej lub jednej z nich ze względu na mały jej obszar nie może być wydzielona równowartościowa działka zdatna do zabudowania, wówczas na miejsce tych działek powinna być wydzielona jedna nowa działka, stanowiąca ich równoważnik.

(2) Na miejsce kilku działek drobnych, stanowiących własność kilku właścicieli, również powinna być wydzielona jedna zdatna do zabudowania działka, stanowiąca równoważnik tych działek, gdy na utworzenie wspólnej własności

godzą się zarówno właściciele działek, jak i osoby, których prawa obciążają te działki.

(3) W braku zgody interesowanych na wydzielenie w miejsce kilku działek drobnych jednej zdatnej do zabudowania działki zastępczej, należy w miejsce każdej działki drobnej wydzielić działkę zastępczą, umieszczając nowe działki w sposób, umożliwiający ich zabudowanie po ustanowieniu odpowiednich służebności.

Art. 79.

Gdy w miejsce działki drobnej nie może być wydzielona działka zdatna do zabudowania, utworzona w myśl art. 78 część obszaru scalenia, stanowiąca równoważnik tej działki, powinna być użyta na powiększenie innej lub innych działek, właściciel zaś otrzymuje odszkodowanie pieniężne.

Art. 80.

(1) Gdy do obszaru scalenia włączone zostały rozmaicie obciążone działki jednego właściciela, wówczas w miejsce każdej z wyżej określonych działek jednego właściciela rozmaicie obciążonych należy wydzielić jedną działkę równoważną.

(2) Wydzielenie zamiast kilku rozmaicie obciążonych działek jednego właściciela jednej działki zastępczej możliwe jest w wypadku, gdy co do porządku ciężarów nastąpi ugoda pomiędzy właścicielem a osobami, których prawa obciążają poszczególne działki.

Art. 81.

W wypadkach, gdy to jest konieczne dla przeprowadzenia scalenia (art. 78 ust. (3)), mogą być ustanowione odpowiednie służebności, jak wspólne użytkowanie podwórz, prawo widoku i światła itp.

Art. 82.

Boczne granice nowoutworzonych działek powinny być prostopadłe do linij regulacyjnych ulic i placów (art. 68 ust. (1)), względnie do istniejących linij ulic i placów (art. 68 ust. (2)), o ile warunki miejscowe nie stoją temu na przeszkodzie.

Art. 83.

(1) W wypadkach, gdy stosunek wartości działki nowoutworzonej do wartości wszystkich nowoutworzonych działek jest większy lub mniejszy, niż stosunek wartości działki, włączonej do obszaru scalenia, do wartości wszystkich działek, włączonych do tego obszaru, — właściciel w pierwszym wypadku uiszcza, a w drugim otrzymuje stosowną dopłatę pieniężną.

(2) Przy ustaleniu dopłat powinny być wzięte pod uwagę poza wielkością i położeniem również inne okoliczności, wpływające na wartość działek.

Art. 84.

(1) O ile dla przeprowadzenia scalenia nieodzowną staje się konieczność zburzenia budynków lub zniesienia jakichkolwiek urządzeń, powinno być przyznane odszkodowanie za te budynki i urządzenia.

(2) Odszkodowanie to obciąża ogół właścicieli w stosunku do otrzymywanych przez nich przy scaleniu korzyści, przy uwzględnieniu długości frontu, powierzchni, kształtu i położenia nowowydzielonych działek.

Art. 85.

Przy obliczaniu dopłat i odszkodowań (art. art. 79, 83 i 84) nie może być brane pod uwagę ogólne powiększenie wartości gruntów na obszarze scalenia, które może nastąpić wskutek scalenia.

Art. 86.

Służebności, ustanowione w myśl art. 81, powinny być wzięte pod uwagę przy ustalaniu dopłat i odszkodowań (art. 83 i 84).

Art. 87.

Służebności, które wskutek scalenia stają się bezprzedmiotowymi, wygasają bez odszkodowania.

Art. 88.

Za wkłady na roboty budowlane, urządzanie ogrodów, melioracje itp., dokonane po wszczęciu postępowania scaleniowego przez właścicieli działek, włączonych do obszaru scalenia, odszkodowanie się nie należy.

Art. 89.

Prawa do dopłat i odszkodowań, wynikające z mocy niniejszego rozporządzenia, mają pierwszeństwo hipoteczne przed wszelkimi obciążeniami odnośnych działek, którym z mocy ustaw nie przysługuje uprzywilejowane pierwszeństwo.

Art. 90.

Działki, utworzone wskutek scalenia, wolne są od podatków państwowych i samorządowych na przeciąg lat dwóch od daty zatwierdzenia projektu scalenia.

Rozdział 2.

Prawa osób trzecich.

Art. 91.

Wszelkie prawa osób trzecich, którymi obciążone są działki, włączone do obszaru scale-

nia, jak służebności osobiste, prawa użytkowania, używania, zastawu, dzierżawy, najmu, wszelkie długi i zobowiązania hipoteczne itp., nie stanowiące przeszkody do przeprowadzenia scalenia, przechodzą na działki utworzone przy scaleniu, z wyjątkiem wypadku, przewidzianego w art. 79.

Art. 92.

(1) Spory, toczące się w sądach o własność i posiadanie gruntów, podlegających scaleniu, nie ulegają wstrzymaniu z powodu wdrożenia postępowania scaleniowego.

(2) O stanie sporów, dotyczących gruntów scalanych, sądy zawiadamiają z urzędu organa, przeprowadzające scalenie. Organa te powinny dążyć do załatwienia wymienionych sporów w drodze dobrowolnej ugody stron i są uprawnione zwracać się do sądów o dalsze wyjaśnienia co do stanu sporów. O ile dobrowolna ugoda nie nastąpi, należy w planie scalenia tak rozmieścić grunty sporne, aby wynik sporu nie sprzeciwiał się celom scalenia.

Art. 93.

(1) Postępowanie egzekucyjne, w razie przymusowej sprzedaży gruntów, należących do obszaru scalenia, nie ma wpływu na postępowanie scaleniowe, może być wdrożone podczas tego postępowania i nie przerywa swego biegu.

(2) Przedmiot postępowania egzekucyjnego (licytacyjnego) stanowią aż do chwili uprawomocnienia się orzeczenia, zatwierdzającego projekt scalenia, grunty posiadane przed scaleniem.

(3) O ile sprzedaż przymusowa zostanie dokonana przed uprawomocnieniem się orzeczenia w przedmiocie scalenia, nowonabywca wstępuje we wszystkie prawa dotychczasowego właściciela gruntów, które obejmuje w tym stanie, w jakim je nabył na licytacji.

(4) W razie uprawomocnienia się orzeczenia w sprawie scalenia przed dokonaniem sprzedaży przymusowej, przedmiotem sprzedaży będą działki, wydzielone przy scaleniu, a ustanowione w tym orzeczeniu dopłaty i odszkodowania, przyznane właścicielowi działki, podlegającej przymusowej sprzedaży, mają być składane na rzecz masy egzekucyjnej do depozytu sądu. W razie niezłożenia tych dopłat i odszkodowań do depozytu sądu — sąd na żądanie osób uprawnionych ściąga je przymusowo na podstawie powyższego orzeczenia.

Art. 94.

Postępowanie dobrowolnego przetargu (licytacji) gruntów, należących do obszaru scalenia, nie może być wdrożone podczas postępowania scaleniowego, a toczące się w chwili wdrożenia postępowania scaleniowego, może być przez sąd wstrzymane na żądanie któregokolwiek z uczestników postępowania licytacyjnego na czas, aż do uprawomocnienia się orzeczenia w przedmiocie scalenia.

Art. 95.

(1) Postępowanie sądowe o zniesieniu współwłasności przez podział w naturze oraz o wyznaczenie drogi koniecznej (o przyznanie prawa przechodu), o ile tyczy się gruntów, będących przedmiotem scalenia, nie może być wszczęte aż do chwili uprawomocnienia się orzeczenia w przedmiocie scalenia.

(2) W razie, jeżeli takie postępowanie wszczęto przed wdrożeniem postępowania scalenia gruntów, właściwy sąd wstrzymuje je i zawiadamia o tym organa, przeprowadzające scalenie, które powinny załatwić sprawę, będącą przedmiotem postępowania sądowego.

(3) Wyjątek stanowi przymusowe ustanowienie służebności przeprowadzenia przewodów dla ropy, gazu, wody, kanalizacji, albo elektrycznych. Ustanowienie tych służebności następuje niezależnie od postępowania scaleniowego i musi być uwzględnione przy scaleniu, a ustalone za te służebności odszkodowania powinny być przyznane osobom, których grunty według orzeczenia, zatwierdzającego projekt scalenia, będą obciążone tymi służebnościami.

Art. 96.

Dopłaty pieniężne, uiszczane właścicielom w razie zmniejszenia się wartości ich działek przy nowym podziale, oraz odszkodowania, uiszczane tymże właścicielom w razie zniesienia ich działek tudzież w razie zburzenia lub zniesienia budynków albo urządzeń , znajdujących się na nich, — mają być obrócone w pierwszym rzędzie na zaspokojenie praw, obciążających te działki.

Art. 97.

Wierzytelności z tytułu odszkodowań (art. 79) stanowią przedmiot zabezpieczenia dla należytości, ciężarów i praw, obciążających działkę zniesioną.

Rozdział 3.

Postępowanie.

Art. 98.

Do wszczęcia postępowania scaleniowego i do przeprowadzenia scalenia działek budowlanych są powołane:

a) w miastach, wydzielonych z powiatowych związków samorządowych, a nie będących uzdrowiskami, uznanymi za posiadające charakter użyteczności publicznej, oraz w nie wydzielonych z tych związków miastach, których zarządy zostały upoważnione do sporządzania planów zabudowania na podstawie art. 21, — zarządy miejskie;

b) w uzdrowiskach, uznanych za posiadające charakter użyteczności publicznej, — wydziały wykonawcze komisji uzdrowiskowych, bądź organa, którym wykonywanie powyższych czynności zostanie powierzone na mocy ustaw szczególnych;

c) w osiedlach nie wymienionych w pkt a) i b), — wydziały powiatowe.

Art. 99.

(1) Wszczęcie postępowania scaleniowego nastąpić może:

a) na złożony organom, wymienionym w art. 98, wniosek większości zainteresowanych właścicieli, do których należy więcej niż połowa powierzchni gruntów, mających ulec scaleniu, względnie po uzyskaniu przez te organa zgody większości właścicieli określonej wyżej,

b) z urzędu,

gdy w obrębie bloku budowlanego, już istniejącego, lub który ma być utworzony na podstawie prawomocnego planu zabudowania, znajduje się jedna albo kilka działek, nie mających dostępu do żadnej z ulic, otaczających blok,

lub gdy powierzchnia działek, określonych w art. 68 ust. (1) bądź ust. (3) zdaniu końcowym, znajdujących się w obrębie bloku budowlanego, wynosi co najmniej jedną piątą powierzchni całego bloku,

lub gdy zgłoszono prośbę o pozwolenie na budowę na jednej z dwóch lub kilku przyległych do siebie działek budowlanych, określonych w art. 68 ust. (1) bądź ust. (3) zdaniu końcowym,

lub wreszcie, gdy osiedle bądź jego część zostały zniszczone wskutek klęski żywiołowej, a odbudowa na dawnych działkach nie mogłaby być dokonana ze względu na małe rozmiary, wadliwy kształt lub nieodpowiednie położenie poszczególnych działek.

(2) W wypadku, przewidzianym w pkt b), wszczęcie postępowania scaleniowego może również nastąpić: w Warszawie wskutek zarządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych, w innych zaś miejscowościach — wojewody.

Art. 100.

W wypadkach, gdy zaszły określone w art. 99 warunki wszczęcia postępowania scaleniowego, organa, wymienione w art. 98, sporządzają plan obszaru scalenia, uwidoczniający wielkość i położenie działek, oraz wykaz, wyszczególniający urządzenia, istniejące na działkach, sposób użytkowania działek, hipoteczne i katastralne ich określenie, gdy działki stanowią przedmiot ksiąg wieczystych, i nazwiska właścicieli.

Art. 101.

(1) Na podstawie sporządzonych planu i wykazu o potrzebie i obszarze scalenia orzekają w Warszawie — Minister Spraw Wewnętrznych, w innych miejscowościach — wojewoda.

(2) O ile grunty, włączone do obszaru scalenia, stanowią przedmiot ksiąg wieczystych, w orzeczeniu powinno być wyszczególnione ich oznaczenie hipoteczne.

Art. 102.

(1) O treści orzeczenia, które zostało wydane na podstawie art. 101, powinno nastąpić ogłoszenie w trybie, przewidzianym w art. 25.

(2) Ogłoszenie powinno zawierać:

a) podanie granic obszaru scalenia i

b) oznaczenie terminu i miejsca zgłaszania wniosków, dotyczących scalenia.

(3) Osoby interesowane powinny być o powyższym osobno powiadomione.

Art. 103.

(1) Za interesowanych w scaleniu będą uważani wszyscy właściciele działek, włączonych do obszaru scalenia, tudzież wierzyciele hipoteczni i właściciele innych praw, hipotecznie zabezpieczonych. i w ogóle osoby, których prawa obciążają działki, włączone do obszaru scalenia.

(2) W wypadku toczących się sporów sądowych w przedmiocie praw do działki, za interesowanych uważa się obydwie strony.

Art. 104.

Właścicieli działki lub działek, stanowiących wspólną własność, reprezentuje jeden z ich grona, wskazany przez pozostałych, a jeżeli zgoda w tej mierze nie nastąpi, jeden z współwłaścicieli, wyznaczony w tym celu przez organa, powołane do przeprowadzenia scalenia. Ma to zastosowanie przy wszystkich czynnościach objętych postępowaniem scaleniowym.

Art. 105.

Dla właścicieli działek, których miejsce pobytu organom przeprowadzającym scalenie nie jest znane, — tudzież dla właścicieli niewłasnowolnych lub zaginionych, nie posiadających prawnych zastępców, sąd na wniosek tych organów wyznaczy kuratora.

Art. 106.

Z dniem ogłoszenia w myśl art. 102 postępowanie scaleniowe będzie uważane za wszczęte.

Art. 107.

Dla uzyskania funduszów, koniecznych na pokrycie kosztów postępowania, wszczętego na podstawie pkt a) art. 99, organa przeprowadzające scalenie z chwilą wydania orzeczenia o potrzebie i obszarze scalenia (art. 101) mogą

nakładać na właścicieli działek, włączonych do tego obszaru, opłaty w stosunku do powierzchni włączonych działek.

Art. 108.

Na podstawie orzeczenia o potrzebie i obszarze scalenia (art. 101) sąd (wydział hipoteczny) na wniosek organów przeprowadzających scalenie, wpisuje do księgi wieczystej ostrzeżenie (adnotację) o wdrożeniu postępowania scaleniowego, które ma ten skutek, iż wszelkie późniejsze zmiany stanu hipotecznego tak co do własności jak i obciążeń pozostają bez wpływu na przebieg postępowania scaleniowego i zachowują moc o tyle, o ile nie sprzeciwiają się postanowieniom niniejszego rozporządzenia.

Art. 109.

Osobom interesowanym przysługuje prawo zgłaszania organom przeprowadzającym scalenie wniosków co do sposobu scalenia w terminie dwóch tygodni od dnia powiadomienia, względnie ogłoszenia o wszczęciu postępowania scaleniowego (art. 102).

Art. 110.

Dla oszacowania wartości zarówno działek, włączonych do obszaru scalenia, jak i nowoutworzonych działek i służebności tudzież dla ustalenia wysokości dopłat i odszkodowań, przyznanych przy scaleniu, organa, wymienione w art. 101, powołują komisję szacunkową spośród osób niezainteresowanych bezpośrednio ani pośrednio w sprawie danego scalenia.

Art. 111.

(1) W skład komisji szacunkowej, powołanej w myśl art. 110, wchodzą:

a) przedstawiciel rządowej władzy administracyjnej jako przewodniczący,

b) przedstawiciel gminy, w której obrębie znajduje się obszar scalenia, jako zastępca przewodniczącego,

c) rzeczoznawca budowlany,

d) mierniczy przysięgły,

e) dwaj rzeczoznawcy spośród niezainteresowanych mieszkańców gminy.

(2) W wypadkach, gdy gmina jest właścicielką działki lub działek, włączonych do obszaru scalenia, zamiast przedstawiciela gminy w skład komisji wchodzi drugi przedstawiciel rządowej władzy administracyjnej, w charakterze zastępcy przewodniczącego.

(3) Oprócz członków mają być powołani zastępcy członków, wymienionych wyżej w pkt c), d), e) o odpowiednich kwalifikacjach.

(4) W razie potrzeby komisji przysługuje prawo powoływania biegłych o specjalnych kwalifikacjach z głosem doradczym.

Art. 112.

(1) Dla ważności uchwał komisji szacunkowej konieczna jest obecność przewodniczącego lub jego zastępcy oraz członków, wymienionych w pkt c), d) i e) art. 111, lub ich zastępców.

(2) Uchwały zapadają zwykłą większością głosów. W razie równości głosów rozstrzyga głos przewodniczącego.

Art. 113.

Członkowie komisji i zaproszeni biegli otrzymują wynagrodzenie w wysokości, wyznaczonej przez wojewodę, względnie Ministra Spraw Wewnętrznych.

Art. 114.

(1) Organa, przeprowadzające scalenie (art. 98), sporządzają wstępny projekt scalenia na podstawie zgłoszonych wniosków interesowanych (art. 109) i oszacowania, przyjętego przez komisję szacunkową (art. 110), i wyznaczają termin rozprawy.

(2) Gdy scalenie jest potrzebne dla odbudowania zniszczonego wskutek klęski żywiołowej osiedla albo jego części (art. 99 pkt b)), rozprawa powinna odbyć się najdalej w cztery tygodnie po wszczęciu postępowania (art. 106).

Art. 115.

(1) Organa wymienione w art. 98 przeprowadzają rozprawę przez swego delegata, względnie delegatów.

(2) Interesowani powinni być wezwani do stawienia się na termin rozprawy, z podaniem w wezwaniu skutków niestawiennictwa.

Art. 116.

Od dnia wezwania do dnia rozprawy przysługuje interesowanym prawo przeglądania wstępnego projektu scalenia.

Art. 117.

(1) Niestawiennictwo osób interesowanych mimo doręczenia im wezwania nie powoduje odroczenia rozprawy.

(2) Właściciele działek nieobecni, mimo otrzymanego wezwania, uważani będą za zgadzających się na przyjęcie przeznaczonych dla nich działek.

Art. 118.

Przy rozprawie organa przeprowadzające scalenie powinny wysłuchać życzeń interesowanych i dążyć do polubownego załatwienia zachodzących sprzeczności.

Art. 119.

Wszelkie wnioski i sprzeciwy, jako też wyniki ugód pomiędzy poszczególnymi interesowanymi, nie sprzeciwiające się celom scalenia, mają być wniesione do protokołu.

Art. 120.

Ugody, spisane przed organami przeprowadzającymi scalenie, mają moc prawną ugód, zawartych wobec sądów.

Art. 121.

Przed zamknięciem rozprawy podaje się do wiadomości interesowanych, kiedy i gdzie mogą oni zaznajomić się z mającym być sporządzonym projektem scalenia.

Art. 122.

Na podstawie wyników rozprawy tudzież uchwały komisji szacunkowej (art. 110) — organa przeprowadzające scalenie sporządzają projekt scalenia.

Art. 123.

Projekt scalenia powinien zawierać:

1) plan obszaru scalenia, uwidoczniający: a) ilość, wielkość i położenie działek, włączonych do obszaru scalenia, b) oznaczenie hipoteczne i katastralne działek, o ile te stanowią przedmiot ksiąg wieczystych, c) nazwiska właścicieli działek, d) budynki i urządzenia, znajdujące się na działkach, e) obciążenia, służebności, ciężary publiczne i w ogóle wszystkie stosunki, które mogą mieć znaczenie dla nowego podziału obszaru scalenia;

2) plan podziału obszaru scalenia, uwidoczniający zaprojektowany układ stosunków, wspomnianych wyżej w punkcie 1);

3) wykaz wartości wszystkich działek, włączonych do obszaru scalenia, oraz wartości znajdujących się na działkach budynków i urządzeń;

4) wykaz wartości wszystkich działek nowoutworzonych oraz wartości, mających na nich pozostać, względnie podlegających zburzeniu lub usunięciu, budynków i urządzeń lub ich części;

5) wykaz dopłat i odszkodowań, które mają być uiszczone przez poszczególnych właścicieli osobom, którym te dopłaty i odszkodowania mają być przyznane;

6) wykaz kosztów postępowania i ich rozkład na właścicieli poszczególnych działek.

Art. 124.

(1) Osoby interesowane mogą przeglądać projekt scalenia w okresie czterech tygodni od daty, podanej na rozprawie.

(2) W razie, gdy scalenie dotyczy części osiedla, zniszczonej wskutek klęski żywiołowej, okres przeglądania projektu scalenia wynosi 7 dni.

Art. 125.

W terminach, podanych w art. 124, interesowani mogą zgłaszać sprzeciwy przeciw projektowi scalenia na ręce organów, przeprowadzających scalenie.

Art. 126.

Do rozpatrzenia sprzeciwów, zgłoszonych przeciw projektowi scalenia, i do zatwierdzenia tego projektu są powołani: w Warszawie — Minister Spraw Wewnętrznych, w innych miejscowościach — wojewoda.

Art. 127.

W wypadkach, gdy zachodzi potrzeba dokonania istotnych zmian projektu, wymienione w art. 126 władze przed powzięciem decyzji powinny zarządzić przesłuchanie interesowanych, których te zmiany mogą dotyczyć.

Art. 128.

O zatwierdzeniu projektu scalenia interesowani powinni być zawiadomieni.

Art. 129.

Zaniechanie wdrożonego postępowania scaleniowego może nastąpić w drodze orzeczenia: w Warszawie — Ministra Spraw Wewnętrznych, w innych miejscowościach — wojewody:

a) na wniosek co najmniej dwóch trzecich właścicieli działek, włączonych do obszaru scalenia;

b) z urzędu, gdyby po sporządzeniu wstępnego projektu scalenia i po rozprawie okazało się, że przeprowadzenie scalenia ze względu na wysokość koniecznych dopłat i odszkodowań byłoby dla interesowanych zbyt uciążliwym.

Art. 130.

Zgłoszenie wniosku o zaniechanie postępowania (art. 129 pkt a)) powinno nastąpić przed zatwierdzeniem projektu scalenia.

Art. 131.

W wypadkach, gdy dla dokonania scalenia konieczne jest przeprowadzenie nowych ulic lub dróg albo zmiana linij ulic lub dróg istniejących (art. 74), postępowanie scaleniowe do czasu uprawomocnienia się planu zabudowania powinno być zawieszone: w Warszawie — orzeczeniem Ministra Spraw Wewnętrznych, w innych zaś miejscowościach — orzeczeniem wojewody.

Art. 132.

(1) Koszty postępowania ponoszą:

a) ogół właścicieli działek, włączonych do obszaru scalenia, gdy postępowanie zostało wszczęte na podstawie pkt a) art. 99,

b) gmina, gdy postępowanie wszczęte zostało na podstawie pkt b) art. 99.

(2) W wypadku, przewidzianym wyżej w pkt a), koszty postępowania podlegają podziałowi według zasad art. 84.

(3) Koszty postępowania, wszczętego na podstawie art. 99 pkt b), poniesione przez gminę, mogą być przełożone decyzją władzy, powołanej do zatwierdzenia projektu scalenia (art. 126), na właścicieli działek, utworzonych przy scaleniu, stosownie do otrzymanych przez nich wskutek scalenia korzyści, jednak w wysokości nie przekraczającej tych korzyści. Na żądanie interesowanych ściągnięcie przełożonych na podstawie ustępu niniejszego kosztów powinno być odroczone do czasu sprzedaży odnośnych działek lub ukończenia na nich budowy. Przepisy ustępu niniejszego nie dotyczą przypadków, gdy scalenie obejmuje osiedle, lub jego część, zniszczone wskutek klęski żywiołowej.

Art. 133.

Do kosztów postępowania scaleniowego zalicza się:

a) wynagrodzenie członków komisji szacunkowej i powołanych przez komisję biegłych (art. 113),

b) koszty technicznego sporządzenia wstępnego projektu i projektu scalenia (art. art. 114 i 123),

c) należytości pisarzy hipotecznych (art. art. 108 i 137).

Art. 134.

W razie zaniechania postępowania scaleniowego (art. 129), wszczętego na podstawie pkt a) art. 99, koszty postępowania ponoszą:

a) osoby, które spowodowały zaniechanie postępowania, w razie gdy postępowanie zostało zaniechane na podstawie pkt a) art. 129,

b) wszyscy właściciele działek, gdy postępowanie zostało zaniechane na podstawie pkt b) art. 129.

Art. 135.

Zarówno opłaty na pokrycie kosztów wszczętego postępowania (art. 107), jak i koszty zaniechanego (art. 134) lub dokonanego scalenia (art. 132) mogą być ściągnięte w drodze administracyjnej przez organa gminy.

Art. 136.

O ile interesowani nie zadowolą się wysokością dopłat i odszkodowań, przyznanych przez władze, wymienione w art. 126, mogą w ciągu trzech miesięcy od dnia zawiadomienia o zatwierdzeniu projektu scalenia udać się do właściwego sądu o ustalenie tego wymiaru w drodze postępowania sądowego.

Art. 137.

(1) Niezwłocznie po uprawomocnieniu się projektu scalenia organa przeprowadzające scalenie powinny zgłosić do sądu (wydziału hipotecznego) z załączeniem jednego egzemplarza projektu wniosek o wpisanie do ksiąg wieczystych nowego stanu własności działek, które były przedmiotem tych ksiąg.

(2) Sąd wskutek wymienionego w ust. (1) wniosku skreśli ostrzeżenie (adnotację) o wdrożeniu postępowania scaleniowego (art. 108) i zarządzi wpisanie do ksiąg wieczystych nowego stanu własności działek.

Art. 138.

Uzgodnienie dokumentów katastralnych z wynikiem scalenia należy do władz katastralnych.

Art. 139.

(1) O dokonanym sprostowaniu wpisów w księgach wieczystych sądy zawiadamiają właścicieli działek oraz osoby trzecie, na rzecz których są zahipotekowane prawa i wierzytelności.

(2) Wierzyciele hipoteczni mogą żądać natychmiastowego zaspokojenia swych roszczeń z sum, przyznanych właścicielom z tytułu ustalonej projektem scalenia dopłaty do przydzielonej działki (art. 83) albo z tytułu odszkodowania za zburzone budynki lub zniesione urządzenia, bądź za działkę zniesioną (art. art. 84 i 79).

(3) Żądanie to zgłosić należy w ciągu dni czternastu od dnia doręczenia zawiadomienia o sprostowaniu wpisu do tego sądu, który jest właściwy do przeprowadzenia przymusowej sprzedaży danego gruntu. O przyznaniu wierzycielom wymienionych wyżej sum orzekają sądy przy odpowiednim zastosowaniu przepisów, dotyczących podziału licytacyjnej ceny kupna.

Art. 140.

(1) Na podstawie prawomocnego projektu scalenia organa, przeprowadzające scalenie, przekażą właścicielom wydzielone działki na gruncie.

(2) Zwrócenie się osób interesowanych do sądu w myśl art. 136 lub 139 nie wstrzymuje przekazania działek.

Art. 141.

(1) Osoby, które w myśl zatwierdzonego projektu scalenia zobowiązane zostały do uiszczenia dopłat i odszkodowań, powinny uiścić te dopłaty i odszkodowania w terminie trzech miesięcy od dnia zawiadomienia o sprostowaniu wpisów w księgach wieczystych, gdy działki stanowią przedmiot tych ksiąg, od dnia zaś przekazania im nowoutworzonych działek, gdy działki urządzonej hipoteki nie posiadają, — o ile między interesowanymi nie nastąpiła dobrowolna ugoda co do terminu uiszczenia dopłat i odszkodowań.

(2) Uiszczenie dopłat i odszkodowań polega na:

a) wniesieniu odnośnych kwot do depozytu sądowego, gdy działki, których właścicielom

zostały przyznane dopłaty i odszkodowania, są obciążone na rzecz osób trzecich,

b) wypłaceniu odnośnych kwot osobom, którym zostały przyznane, gdy nie zachodzą warunki, podane w pkt a).

Art. 142.

Odpisy orzeczenia, zatwierdzającego projekt scalenia, tudzież odpisy projektu scalenia oraz odrysy planu podziału obszaru scalenia, tak w całości jako też w częściowych wyciągach, powinny być wydawane osobom interesowanym na ich żądanie za zwrotem kosztów sporządzenia tych odpisów i odrysów.

Art. 143.

Pisma, stwierdzające tytuł przejścia własności nieruchomości, przewidziany w art. art. 76, 78, 79, 83, 120 i 126, są wolne od opłaty stemplowej. Wpis nowego stanu własności działek w księdze hipotecznej (art. 137) wolny jest od opłat hipotecznych.

TYTUŁ IV.

Przekształcenie działek zabudowanych wadliwie.

Rozdział 1.

Istota przekształcenia.

Art. 144.

(1) W wypadkach, gdy na dwóch lub kilku przyległych działkach znajdują się budynki, wzniesione w sposób wyraźnie sprzeczny z wymogami bezpieczeństwa lub zdrowia publicznego i nie czyniące zadość wymogom niniejszego rozporządzenia, przepisów miejscowych lub zatwierdzonego planu zabudowania, a rozmiary albo kształt każdej z poszczególnych działek, czynią niemożliwym takie jej zabudowanie, które by czyniło zadość tym wymogom, działki powinny być przekształcone w trybie, przewidzianym niżej w art. art. 145 — 170.

(2) Znajdujące się pomiędzy niezdatnymi w myśl ust. (1) do zabudowania działkami zabudowanymi lub przylegające do takich działek nie nadające się do zabudowania działki niezabudowane mogą również ulec przekształceniu.

(3) Działki niezabudowane, a nadające się do zabudowania zgodnie z wymogami przepisów obowiązujących i zatwierdzonego planu zabudowania, mogą w całości lub w części ulec przekształceniu, o ile to jest konieczne dla dokonania przekształcenia przyległych działek, niezdatnych do zabudowania z powodów, podanych w ust. (1) lub (2).

Art. 145.

Działki, podlegające przekształceniu, powinny być nabyte przez gminę. Gminie przysługuje w takim razie prawo przymusowego opróżnienia lokali w budynkach, znajdujących się na działkach, w drodze administracyjnej za pośrednictwem władz, powołanych do sprawowania nadzoru nad utrzymaniem budynków (art. 380), po dostarczeniu przez gminę osobom, zajmującym te lokale, odpowiednich pomieszczeń zastępczych.

Art. 146.

(1) Przekształcenie polega na:

a) zburzeniu budynków i zniesieniu urządzeń, znajdujących się na działkach i

b) na połączeniu działek w jedną całość i takim podziale utworzonego w ten sposób obszaru, ażeby nowoutworzone działki nadawały się do zgodnego z przepisami obowiązującymi i planem zabudowania oraz ekonomicznego i celowego zabudowania.

(2) Znajdujące się na działkach budynki i urządzenia w całości lub części mogą być pozostawione na nowoutworzonych działkach tylko o tyle, o ile mogą być wykorzystane przy ich zabudowaniu.

Art. 147.

(1) Nowoutworzone działki obowiązana jest gmina odprzedać byłym właścicielom na ich żądanie.

(2) Pierwszeństwo do nabycia działek, na których w całości lub w części pozostają budynki lub urządzenia, zdatne do użytkowania przy zabudowaniu nowoutworzonych działek, przysługuje byłym właścicielom tych działek, na których znajdowały się wspomniane budynki albo urządzenia.

(3) W wypadku, gdy nie zachodzą warunki, podane w ust. (2), a działka jednego właściciela, włączona do nowoutworzonej działki, stanowi więcej niż połowę tejże, pierwszeństwo do nabycia przysługuje byłemu właścicielowi tej działki.

(4) W wypadkach, gdy nie zachodzą warunki, przytoczone w ust. (2) i (3) lub, gdy osoby, podane w cytowanych ustępach, z prawa pierwszeństwa nie korzystają, pierwszeństwo i prawo wyboru przy nabywaniu nowoutworzonych działek przysługuje byłym właścicielom w kolejności, która odpowiada wysokości otrzymanych przez nich za odnośne działki kwot.

(5) O ile prawo do nabycia jednej działki w myśl zasad, podanych w ust. (2) lub (4), przysługuje kilku osobom, wówczas o pierwszeństwie w braku dobrowolnej ugody decyduje los.

Art. 148.

(1) Cena sprzedażna nowoutworzonych działek dla osób, wspomnianych w art. 147, powinna odpowiadać cenie obliczonej według norm oszacowania, zastosowanych przy nabyciu przez gminę gruntu i pozostałych zdatnych do zużytkowania budynków lub ich części.

(2) O ile przekształcenie działek powoduje podniesienie się wartości gruntu, wówczas cena sprzedażna, podana w ust. (1), może być odpowiednio podniesiona, nadwyżka ta jednak dla wszystkich działek nie może przekraczać ceny nabycia budynków i urządzeń i kosztów robót około ich zburzenia, albo zniesienia.

(3) W cenie sprzedażnej w wypadkach, przewidzianych w ust. (2), mogą być również uwzględnione koszty postępowania.

Art. 149.

O ile osoby, wspomniane w art. 147, z prawa pierwszeństwa do kupna nowoutworzonych działek nie skorzystają, gminie przysługuje prawo pozostawienia odnośnych działek w swojej własności lub odprzedania ich osobom postronnym w drodze publicznego przetargu.

Rozdział 2.

Postępowanie.

Art. 150.

Postępowanie o przekształceniu działek, zabudowanych wadliwie, wszczynają i projekt przekształcenia sporządzają:

a) w miastach, wydzielonych z powiatowych związków samorządowych, a nie będących uzdrowiskami, uznanymi za posiadające charakter użyteczności publicznej, oraz w nie wydzielonych z tych związków miastach, których zarządy zostały upoważnione do sporządzania planów zabudowania na podstawie art. 21, — zarządy miejskie;

b) w uzdrowiskach, uznanych za posiadające charakter użyteczności publicznej, — wydziały wykonawcze komisji uzdrowiskowych, bądź organa, którym wykonywanie powyższych czynności zostanie powierzone na podstawie ustaw szczegółowych;

c) w osiedlach, nie wymienionych w pkt a) i b) — wydziały powiatowe.

Art. 151.

(1) O zamierzonym przekształceniu działek powinno nastąpić ogłoszenie w trybie, przewidzianym w art. 25.

(2) Ogłoszenie powinno zawierać:

a) podanie granic obszaru, podlegającego przekształceniu,

b) oznaczenie terminu i miejsca zgłaszania wniosków, dotyczących przekształcenia.

(3) Właściciele odnośnych działek tudzież osoby, których prawa obciążają te działki, powinni być o powyższym osobno powiadomieni, o ile miejsce ich pobytu znane jest organom, przeprowadzającym przekształcenie działek.

Art. 152.

W razie, gdy podlegają przekształceniu działki, stanowiące własność Skarbu Państwa, o wszczęciu postępowania powinny być powiadomione władze, w których zarządzie znajdują się te działki.

Art. 153.

Interesowanym w terminie dwóch tygodni od dnia doręczenia powiadomienia, względnie od dnia podania do publicznej wiadomości o zamierzonym przekształceniu działek przysługuje prawo zgłaszania na ręce organów, wymienionych w art. 150, wniosków o potrzebie, obszarze i sposobie przekształcenia. Zgłoszone wnioski powinny być rozpatrzone przez organa, powołane do sporządzenia projektu przekształcenia.

Art. 154.

Projekt przekształcenia powinien zawierać:

1) plan obszaru, na którym mają być przekształcone działki, uwidoczniający: a) ilość, wielkość i położenie działek, podlegających przekształceniu, b) oznaczenie hipoteczne i katastralne działek, o ile te stanowią przedmiot ksiąg wieczystych, c) nazwiska właścicieli działek, d) budynki i urządzenia, znajdujące się na działkach;

2) plan podziału obszaru, wymienionego w pkt 1), na działki zdatne do zabudowania, uwidoczniający: a) ilość, wielkość i położenie zaprojektowanych nowych działek, b) budynki i urządzenia, względnie ich części, mogące być wykorzystanymi przy zabudowaniu działek.

Art. 155.

W razie, gdy projekt dotyczy działek, stanowiących własność Skarbu Państwa, należy przesłać go władzom, w których zarządzie znajdują się te działki w celu wypowiedzenia się przed jego uchwaleniem w myśl art. 156.

Art. 156.

Projekt przekształcenia działek uchwala:

a) w miastach, wydzielonych z powiatowych związków samorządowych, a nie będących uzdrowiskami, uznanymi za posiadające charakter użyteczności publicznej, oraz w nie wydzielonych z tych związków miastach, których zarządy zostały upoważnione do sporządzania planów zabudowania na podstawie art. 21, — rady miejskie;

b) w uzdrowiskach, uznanych za posiadające charakter użyteczności publicznej, — wydziały wykonawcze komisji uzdrowiskowych, po wypowiedzeniu się organu stanowiącego gminy, bądź organa, którym uchwalanie projektów przekształcenia działek zostanie powierzone na podstawie ustaw szczególnych;

c) w osiedlach, nie wymienionych w pkt a) i b), — wydziały powiatowe, po wypowiedzeniu się organu stanowiącego gminy.

Art. 157.

(1) Uchwalony projekt przekształcenia podaje się w odnośnej gminie do przeglądu interesowanych na przeciąg dwóch tygodni.

(2) O terminie podania projektu do przeglądu interesowani powinni być powiadomieni.

Art. 158.

W okresie, podanym w art. 157, interesowanym przysługuje prawo zgłaszania na ręce organów, wymienionych w art. 150, zarzutów co do potrzeby, granic i zaprojektowanego sposobu przekształcenia działek.

Art. 159.

(1) W razie, gdy projekt przekształcenia dotyczy działek, stanowiących własność Skarbu Państwa, odpis uchwalonego projektu powinien być przesłany władzom, w których zarządzie znajdują się te działki.

(2) Wspomnianym władzom przysługuje prawo zgłoszenia przeciw projektowi zarzutów w terminie dwóch tygodni od dnia otrzymania odpisu projektu.

Art. 160.

Rozpoznanie zarzutów, zgłoszonych przeciw uchwalonemu projektowi przekształcenia, oraz zatwierdzenie tego projektu należy:

a) w Warszawie — do Ministra Spraw Wewnętrznych,

b) w wypadkach, nie objętych pkt a) — do wojewody.

Art. 161.

O zatwierdzeniu projektu przekształcenia działek interesowani powinni być powiadomieni.

Art. 162.

Po uprawomocnieniu się orzeczenia, którym został zatwierdzony projekt przekształcenia działek, przysługuje gminie prawo nabycia działek, objętych projektem, w drodze wywłaszczenia.

Art. 163.

O dokonanym na gruncie przez gminę przekształceniu działek powinni być powiadomieni byli właściciele.

Art. 164.

Byli właściciele działek, którzy zechcą skorzystać z prawa przysługującego im w myśl art. 147, powinni w terminie trzech miesięcy od dnia powiadomienia w myśl art. 163 zgłosić na ręce organów, wymienionych w art. 150, żądanie nabycia nowoutworzonych działek.

Art. 165.

O ile przez jednego lub kilku byłych właścicieli działek w terminie, przewidzianym w art. 164, zostało zgłoszone żądanie nabycia nowoutworzonych działek, organa, wymienione w art. 150, obowiązane są:

a) ustalić przydział działek tym byłym właścicielom, którzy zgłosili takie żądanie i

b) ustalić cenę sprzedażną nowoutworzonych działek w myśl zasad, podanych w art. 148.

Art. 166.

Postanowienia, powzięte w myśl art. 165, powinny być uchwalone w trybie, przewidzianym w art. 156.

Art. 167.

O treści uchwały w sprawie przydziału i cen sprzedażnych nowoutworzonych działek, powinny być powiadomione osoby, które w myśl art. 164 zgłosiły żądanie nabycia nowoutworzonych działek.

Art. 168.

Od uchwał o przydziale i cenie sprzedażnej nowoutworzonych działek przysługuje interesowanym w terminie dwóch tygodni od dnia powiadomienia (art. 167) prawo odwołania do władz, wymienionych w art. 160.

Art. 169.

O ile w terminie trzech miesięcy od dnia powiadomienia o przekształceniu działek na gruncie byli właściciele nie zgłoszą żądania nabycia nowoutworzonych działek, lub o ile w terminie sześciu miesięcy od dnia powiadomienia w myśl art. 167 o przydziale i cenie sprzedażnej nowoutworzonych działek nie wniosą kwoty, odpowiadającej cenie odnośnych działek, do kasy gminnej, — gmina korzysta z praw, przysługujących jej w myśl art. 149.

Art. 170.

Pisma, stwierdzające nabycie przez gminę drogą umowy lub wywłaszczenia działek, podlegających przekształceniu (art. 145 i 162), lub nabycie od gminy przez byłych właścicieli działek nowoutworzonych (art. 147), są wolne od opłaty stemplowej. Wpis do księgi hipotecznej, dokonany na podstawie pisma, wymienionego w zdaniu poprzedzającym, wolny jest od opłaty hipotecznej.

TYTUŁ V.

Wywłaszczenie nieruchomości.

Art. 171.

Wywłaszczenie w wypadkach, przewidzianych w rozporządzeniu niniejszym, następuje w

trybie, określonym w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 września 1934 r., zawierającym prawo o postępowaniu wywłaszczeniowym (Dz. U. R. P. Nr 86, poz. 776).

CZĘŚĆ II.

Przepisy policyjno - budowlane.

TYTUŁ I.

Przepisy dla gmin miejskich i uzdrowisk, uznanych za posiadające charakter użyteczności publicznej.

Rozdział 1.

Ulice.

Art. 172.

(1) Jezdnie ulic powinny posiadać trwałą nawierzchnię, pochyłą ku ściekom.

(2) Wszystkie ulice powinny posiadać ścieki do odprowadzania wody.

(3) Wzdłuż ulic powinny być urządzone chodniki, o ile plan zabudowania nie dopuszcza dla pewnych ulic wyjątków.

Art. 173.

Ulice jako też i place, przeznaczone do użytku publicznego, powinny być według możności zadrzewione.

Art. 174.

(1) Urządzanie i utrzymywanie ulic i placów należy do gminy, z wyjątkiem przypadków, przewidzianych w art. 64 i 66. Jeżeli w myśl przepisów o budowie i utrzymaniu dróg publicznych, do budowy i utrzymania odcinków dróg państwowych, wojewódzkich i powiatowych w obrębie osiedla jest obowiązany Skarb Państwa albo wojewódzki lub powiatowy związek samorządowy, koszty urządzenia i utrzymania tych odcinków obciążają Skarb Państwa, wojewódzki lub powiatowy związek samorządowy tylko w wysokości przeciętnych kosztów budowy lub utrzymania tych dróg poza granicami osiedli.

(2) Koszty pierwszego urządzenia ulic i placów komunikacyjnych do szerokości 20 metrów mogą być na podstawie uchwały organu stanowiącego gminy, zatwierdzonej przez rządową władzę nadzorczą, przekładane przez gminę w całości lub w części:

a) na właścicieli działek, przyległych do tych ulic lub placów, z uwzględnieniem osiąganych przez nich wskutek urządzenia ulicy lub placu korzyści, uwarunkowanych między innymi sposobem i gęstością zabudowania oraz charakterem ulicy lub placu;

b) na właścicieli działek, nie przylegających do urządzonych ulic lub placów, lub właścicieli przedsiębiorstw, albo urządzeń, znajdujących się na tych działkach, gdy wskutek urządzenia ulicy, lub ulic, placu albo placów osiągają szczególne korzyści.

(3) Oprócz zwrotu wartości gruntów, stanowiących własność gminy, lub przez nią nabytych, mogą być przekładane na podstawie ust. (2) na interesowanych właścicieli działek:

a) koszty budowy jezdni i chodników, urządzonych w sposób, stosowany w danej miejscowości, w wysokości jednak nie przekraczającej: w miastach powyżej 75.000 mieszkańców — kosztów wybudowania jezdni z bazaltowej drobnej kostki (półbruczku), z zalaniem spoin masą bitumiczną i kosztów ułożenia chodnika z płyt betonowych na piasku, z zalaniem spoin cementem, i z ułożeniem krawężnika betonowego, lecz bez kosztów urządzenia podłoża jezdni; w uzdrowiskach, uznanych za posiadające charakter użyteczności publicznej, i w miastach od 25.000 do 75.000 mieszkańców — dwóch trzecich, w innych osiedlach — połowy kosztów, obliczonych w sposób określony wyżej;

b) koszty ułożenia przewodu wodociągowego w wysokości, nie przekraczającej kosztów założenia przewodu o średnicy 10 cm i przewodu kanalizacyjnego w wysokości, nie przekraczającej kosztów założenia przewodu kamionkowego o średnicy 30 cm, oraz koszty urządzenia oświetlenia ulicznego wzdłuż działki.

(4) Pierwszym urządzeniem w rozumieniu niniejszego artykułu jest zaopatrzenie ulicy lub placu w jezdnię i chodniki o trwałej lub utrwalonej nawierzchni, odpowiadającej wymaganiom art. 172, i w urządzenia wodociągowe i kanalizacyjne, oraz w urządzenia oświetleniowe, lub w niektóre z tych urządzeń, gdy ulica lub plac wszystkich wymienionych urządzeń jeszcze nie posiada.

(5) Przepisy miejscowe mogą dopuszczać przekładanie na interesowanych właścicieli działek kosztów zamiany trwałej lub utrwalonej nawierzchni ulicy lub placu jak: nawierzchnia szosowana z kamienia polnego itp., gdy ulica lub plac taką nawierzchnię już posiada, na nawierzchnię trwałą z ulepszonego materiału, jak: kostka, klinkier, beton, asfalt itp. Koszty takiej zamiany mogą być przekładane tylko wtedy, gdy koszty już istniejącej nawierzchni nie były przekładane na właścicieli tych działek. Wysokość przekładanych kosztów nie może przekraczać norm, ustalonych w ust. (3) pkt a) i nie może być wyższa od różnicy pomiędzy kosztem urządzenia nowej nawierzchni a kosztem urządzenia nawierzchni istniejącej.

(6) Koszty urządzenia ulicy lub placu mogą być przekładane jednorazowo po zaopatrzeniu ich we wszystkie urządzenia, wymienione w ust. (3), lub też stopniowo, w miarę zaopatrywania ulicy lub placu w poszczególne z tych urządzeń.

(7) Po zatwierdzeniu uchwały organu stanowiącego o przełożeniu kosztów zamierzonego urządzenia ulicy lub placu, jeżeli urządzenie takie jest przewidziane w preliminarzu bud-

żetowym, zarząd gminy przed przystąpieniem do urządzenia ulicy lub placu może żądać od właścicieli działek, na których koszty te mają być przełożone, wniesienia do kasy gminnej, odpowiednio do udziału tych właścicieli w pokryciu wspomnianych kosztów, zaliczki w wysokości, nie przekraczającej wartości gruntu potrzebnego dla urządzenia ulicy. Odstąpienie na rzecz gminy w stanie wolnym od obciążeń hipotecznych i długów, gruntu o obszarze, odpowiadającym udziałowi w pokryciu kosztów urządzenia ulicy lub placu, zwalnia właściciela działki od obowiązku wpłacenia zaliczki. W razie nieprzystąpienia przez gminę do urządzenia ulicy lub placu w ciągu roku, albo nieukończenia urządzenia ich w ciągu trzech lat od pobrania zaliczki, interesowani mogą żądać zwrotu wpłaconej zaliczki.

(8) Zarówno koszty dokonanego urządzenia ulic lub placów, przełożone na właścicieli działek, jak i przypadające od nich zaliczki na zamierzone urządzenie mogą być ściągnięte w drodze administracyjnej.

(9) Koszty urządzenia ulic i placów, przekładane na właścicieli działek na podstawie niniejszego artykułu, nie mogą być nakładane na tych właścicieli działek, których obowiązujące ograniczenia ustawowe pozbawiają całkowicie korzyści, wypływających z urządzenia ulic i placów, dla tych zaś właścicieli działek, których obowiązujące ograniczenia ustawowe pozbawiają częściowo lub czasowo korzyści, wypływających z urządzenia ulic i placów, koszty powyższe powinny być odpowiednio obniżone lub uiszczenie ich odroczone.

(10) Minister Spraw Wewnętrznych w drodze rozporządzenia określi, jakie ustawowe ograniczenia, oparte na niniejszym rozporządzeniu lub na innych przepisach prawnych, powodują zwolnienie od obowiązku ponoszenia powyższych kosztów bądź też powodują i w jakim stopniu zmniejszenie lub odroczenie uiszczenia odnośnych wpłat.

(11) Na zasadach niniejszego artykułu mogą być przełożone na właścicieli działek koszty nabycia po 1 sierpnia 1936 roku przez gminę gruntów pod ulicami i placami, chociażby te ulice i place zostały urządzone przez gminę przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

Rozdział 2.

Zabudowanie działek.

Art. 175.

(1) Zabrania się wznoszenia budynków:

a) na terenach usuwistych,

b) na terenach bagnistych przed ich osuszeniem,

c) na terenach zanieczyszczonych w sposób szkodliwy dla zdrowia, przed usunięciem tych zanieczyszczeń.

(2) W wypadkach, zasługujących na uwzględnienie, właściwa władza może pozwolić na zabudowanie wymienionych wyżej terenów przy zastosowaniu odpowiednich środków zabezpieczających.

Art. 176.

Na każdej działce, z wyjątkiem wypadków, przewidzianych niżej w art. 177, powinna być pozostawiona niezabudowana przestrzeń, wynosząca co najmniej 25% powierzchni całej działki, zapewniająca dostęp powietrza i światła i czyniąca zadość wymogom bezpieczeństwa od ognia.

Art. 177.

Działki specjalnie przy placach i ulicach usytuowane, szczególnie działki narożne, mogą być zabudowane całkowicie, o ile wznoszone budynki mają zapewniony dostateczny dostęp powietrza i światła i o ile względy bezpieczeństwa od ognia nie stoją na przeszkodzie.

Art. 178.

Budynki powinny być wznoszone bezpośrednio przy granicy działki, albo w odległości co najmniej trzech metrów od granicy.

Art. 179.

(1) Budynki, w których mają być urządzone lokale, przeznaczone na pobyt ludzi, a które posiadają jedynie dostęp z podwórza, powinny mieć zapewnione połączenie z ulicą:

a) za pomocą bram, o szerokości co najmniej 2,3 metra i wysokości 2,85 metra w świetle otworu, albo przejazdów, o szerokości 3 metrów, jeżeli znajdują się w odległości powyżej 30 metrów od ulicy, lub

b) za pomocą sieni na wylot domu, o szerokości co najmniej 1,5 metra w świetle otworu, jeżeli znajdują się w odległości mniejszej od 30 metrów od ulicy.

(2) Ściany i stropy bram i sieni, wymienionych w ust. (1) powinny być zbudowane ogniotrwale.

(3) Jeżeli na działce istnieje kilka podwórzy, podwórza te powinny być połączone pomiędzy sobą i z ulicą za pomocą bram, urządzonych zgodnie z wymogami ust. (1), lub przejazdów o szerokości co najmniej 3 metrów.

Art. 180.

W podwórzach powinny być urządzone ścieki do odprowadzania wody deszczowej.

Rozdział 3.

Wysokość budynków.

Art. 181.

Wysokość budynków nie powinna być większa od 22 metrów.

Art. 182.

(1) Wysokość budynków nie powinna przekraczać od strony ulicy jej szerokości albo odległości pomiędzy liniami zabudowania, gdy te ostatnie ustalone zostały prawomocnym planem zabudowania.

(2) Budynki, znajdujące się na rogu ulic różnej szerokości, mogą mieć wysokość, dozwoloną od strony ulicy szerszej, lecz w tej wysokości sięgać mogą w ulicę węższą, mierząc od rogu, na odległość, nie przekraczającą półtorakrotnej jej szerokości albo odległości pomiędzy liniami zabudowania tej ulicy.

(3) Wysokość budynków od strony ulicy mierzy się w połowie długości przedniej ściany frontowej od chodnika do górnej krawędzi gzymsu wieńczącego, albo do podłogi mansardu, w razie zaś, gdy budynek posiada attykę lub szczyt, do górnej krawędzi attyki albo do średniej wysokości szczytu.

Art. 183.

(1) Wysokość budynków od strony podwórza nie powinna przekraczać półtorakrotnej odległości od przeciwległej granicy działki, wysokość zaś każdej z przeciwległych ścian w podwórzu nie powinna przekraczać półtorakrotnej odległości między nimi.

(2) Wysokość budynków mieszkalnych jednotraktowych (otrzymujących światło z jednej strony) w podwórzu nie powinna przekraczać odległości ich od granic, względnie odległości pomiędzy przeciwległymi ścianami.

(3) Wysokość budynków od strony podwórza mierzy się w połowie długości każdej ściany w myśl zasad ust. (3) art. 182.

(4) O ile działka ma prawnie zapewnione korzystanie ze światła na przyległej działce sąsiada, wysokość budynku oblicza się według odległości od przeciwległej ściany sąsiada.

Art. 184.

Nachylenie dachu przy całkowitym wyzyskaniu dozwolonej wysokości nie powinno przekraczać 60 stopni, suma zaś występów mansardowych — połowy długości frontu budynku.

Art. 185.

Do czasu wydania przepisów miejscowych pozostają w mocy przepisy o wysokości budynków, obowiązujące w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

Art. 186.

(1) W wypadkach, zasługujących na uwzględnienie, szczególniej, gdy wznoszony budynek może przyczynić się do upiększenia ulicy lub placu, władza II instancji może pozwolić na przekroczenie przepisanej wysokości.

(2) W wypadkach, usprawiedliwionych warunkami miejscowymi, szczególnie w dzielnicach zabudowanych, właściwe władze mogą zezwolić na zastosowanie do budynków mieszkalnych, wskazanych w ust. (2) art. 183, przepisu ust. (1) cytowanego artykułu.

Art. 187.

Zabrania się urządzania balkonów i wykuszów przy ulicach na wysokości mniejszej od 3 metrów nad poziomem chodnika.

Rozdział 4.

Budynki ogniotrwałe i nieogniotrwałe.

Art. 188.

Za ogniotrwałe uważa się budynki, których ściany zewnętrzne, ściany nośne (kapitalne), filary nośne i pokrycie dachu są wykonane z materiałów niezapalnych, a mianowicie: ściany i filary z kamienia, betonu, cegły i tym podobnych materiałów, a pokrycie dachu — z dachówki, blachy, papy, szkła, kamienia, łupku, cementu itp.

Art. 189.

(1) Wznoszenie budynków nieogniotrwałych jest wzbronione, o ile przepisy miejscowe nie postanowią o dopuszczalności wznoszenia w poszczególnych dzielnicach osiedli budynków o ścianach z materiałów niezapalnych w szkielecie drewnianym (np. mur pruski) lub budynków drewnianych.

(2) Do czasu wydania przepisów miejscowych budynki, wspomniane w ust. (1), mogą być wznoszone w tych osiedlach bądź w tych dzielnicach osiedli, w których w myśl przepisów, obowiązujących w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, wznoszenie takich budynków było dozwolone.

Art. 190.

(1) Pokrywanie dachów materiałem nieogniotrwałym jest wzbronione.

(2) Na okres lat 5 od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, o ile nie chodzi o miasta, wydzielone z powiatowych związków samorządowych, wojewoda na wniosek wydziału powiatowego, oparty na uchwale rady miejskiej bądź gminnej, może zwolnić od obowiązku pokrywania materiałem ogniotrwałym dachów budynków nieogniotrwałych w tych dzielnicach osiedli, w których w myśl przepisów, obowiązujących w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, pokrywanie materiałem nieogniotrwałym było dozwolone.

Art. 191.

Ograniczenia, ustanowione w art. 189 i 190, nie mają zastosowania do wolno stojących drobnych budynków, jak wychodki, altany, gołębniki itp., o ile przepisy miejscowe nie postanowią inaczej.

Art. 192.

(1) Na okres lat 10 od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia zezwala się na nieogniotrwałą naprawę dachów — nieogniotrwałych w tych dzielnicach osiedli, w których w myśl przepisów, obowiązujących w dniu wejścia w życie tego rozporządzenia, naprawa taka była dozwolona.

(2) Wojewoda, gdy chodzi o miasta, wydzielone z powiatowych związków samorządowych, lub miasta, których zarządom miejskim na podstawie art. 386 zostało przekazane wydawanie pozwoleń na budowę, a wydział powiatowy — gdy chodzi o inne osiedla, na wniosek zarządu miejskiego lub gminnego, oparty na uchwale rady miejskiej lub gminnej, może zabronić nieogniotrwałej naprawy dachów nieogniotrwałych.

Art. 193.

Odległość budynków nieogniotrwałych, nie posiadających murów ogniochronnych od strony granicy działki sąsiada lub od innego budynku na tej samej działce, powinna wynosić co najmniej: od granicy działki sąsiada — 4 metry, od budynku—8 metrów i od stodoły—20 metrów.

Art. 194.

(1) Budynki nieogniotrwałe nie mogą posiadać więcej od dwóch kondygnacyj (parter i jedno piętro), z wyjątkiem wypadków, przewidzianych w art. 325.

(2) Urządzanie w budynkach nieogniotrwałych nad piętrem poddaszy mieszkalnych jest zabronione.

Art. 195.

Przepisy art. 189, 190 i 194 nie dotyczą budynków tymczasowych, jak szopy dla widowisk, składy materiałów przy budowie itp. Przy wznoszeniu budynków tego rodzaju właściwe władze są upoważnione do określenia w każdym poszczególnym wypadku warunków, którym te budynki powinny czynić zadość.

Rozdział 5.

Mury ogniochronne.

Art. 196.

Budynki ogniotrwałe, wznoszone bezpośrednio przy granicy sąsiadów, jako też budynki nieogniotrwałe, wznoszone w odległości mniejszej od 4 metrów od tej granicy, powinny być zaopatrzone od strony granicy w mur ogniochronny bez otworów i próżni, grubości równającej się co najmniej długości jednej cegły, wykonany z cegły palonej lub innego materiału ogniotrwałego, wyprowadzony od fundamentów przez wszystkie kondygnacje, a wystający 30 centymetrów ponad dach.

Art. 197.

W razie, gdy zachodzi potrzeba wpuszczenia do muru ogniochronnego drewnianych konstrukcyjnych części, wówczas grubość muru powinna być taka, ażeby od drzewa do zewnętrznej powierzchni muru pozostawał pełny mur grubości co najmniej połowy długości cegły, w wypadkach zaś wspólnej ściany — mur do jej środka również grubości co najmniej połowy długości cegły.

Art. 198.

Urządzenie w murze ogniochronnym otworów, zamurowanych szkłem drutowym, albo szklanymi cegłami, jest uzależnione od uznania właściwej władzy.

Art. 199.

(1) Budynki ogniotrwałe, dłuższe od 25 metrów, powinny być poprzedzielane murami ogniochronnymi w odstępach co najmniej 25-metrowych przy stropach nieogniotrwałych, w odstępach zaś 40-metrowych, przy stropach ogniotrwałych, — z wyjątkiem wypadków, przewidzianych w art. 325.

(2) W wypadkach, podanych w ust. (1), właściwa władza może pozwolić na urządzenie w murze ogniochronnym drzwi. Gdy drzwi te znajdują się na strychu, powinny być żelazne, lub drewniane, obite ze wszystkich stron blachą — i tak urządzone, aby się samoczynnie szczelnie zamykały.

Art. 200.

W budynkach, które ze względu na ich przeznaczenie, jak teatry, kinematografy itp. nie mogą być poprzedzielane na całej wysokości murami ogniochronnymi w odstępach w myśl art. 199, mury ogniochronne powinny być urządzone przynajmniej w obrębie strychów.

Art. 201.

W razie, gdy budynek ma być wykonany wyłącznie z materiałów niezapalnych, a nie mają być w nim przechowywane materiały palne, wznoszenie wewnętrznych murów ogniochronnych nie jest wymagane.

Art. 202.

(1) Budynki nieogniotrwałe, dłuższe od 25 metrów, powinny być — z wyjątkiem wypadków przewidzianych w art. 325 — poprzedzielane w odstępach 25-metrowych murami ogniochronnymi, urządzonymi zgodnie z wymogami art. 196 i 197.

(2) Przepis ust. (1) nie ma zastosowania do budynków tymczasowych, wspomnianych w art. 195.

Art. 203.

Gdy w części budynku mieszkalnego znajdują się składy materiałów łatwopalnych, albo zakłady, używające większych palenisk, a mogące zagrażać wznieceniem pożaru z powodu sposobu dokonywania w nich produkcji lub z powodu materiałów, używanych przy produkcji, — zakłady te i składy powinny być odgraniczone ogniotrwale od pozostałej części budynku.

Art. 204.

Minister Spraw Wewnętrznych jest upoważniony do wydawania przepisów ulgowych co do budowy murów ogniochronnych w domach szeregowych co najwyżej o dwóch kondygnacjach (jednopiętrowych z mieszkalnym poddaszem.

Rozdział 6.

Fundamenty i ściany.

Art. 205.

Wszystkie budynki ogniotrwałe tudzież przeznaczone na pobyt ludzi budynki nieogniotrwałe powinny być stawiane na fundamentach z muru, betonu lub innego trwałego materiału na stałym lub odpowiednio wzmocnionym gruncie.

Art. 206.

Ściany budynków powinny być w sposób skuteczny izolowane od wilgoci.

Art. 207.

Ściany budynków powinny czynić zadość wymogom statycznym. Grubość zewnętrznych ścian budynków, przeznaczonych na pobyt ludzi, powinna być dostosowana do warunków klimatycznych.

Rozdział 7.

Schody.

Art. 208.

W budynkach, w których ponad parterem znajdują się lokale, przeznaczone na pobyt ludzi, powinny być urządzone schody wewnętrzne, bezpośrednio łączące wszystkie kondygnacje z ulicą lub podwórzem.

Art. 209.

Schody powinny mieć zapewnione na wszystkich kondygnacjach bezpośrednie oświetlenie światłem dziennym. Dopuszczalne jest oświetlenie schodów za pomocą górnego światła; w tym wypadku jednak:

a) wielkość otworu świetlnego powinna wynosić co najmniej trzy czwartych części rzutu klatki schodowej, oraz

b) przestrzeń pomiędzy biegami schodów, mierzona w rzucie poziomym, powinna wynosić na pierwsze 8 metrów wysokości co najmniej 2 metry kwadratowe, na każdy zaś dalszy metr wysokości przestrzeń ta powinna być powiększona o 0,25 metra kwadratowego.

Art. 210.

(1) Użytkowa szerokość schodów, prowadzących do pomieszczeń, przeznaczonych na pobyt ludzi, powinna wynosić co najmniej jeden metr.

(2) Wzniesienie stopni schodów nie powinno przekraczać 19 centymetrów, a szerokość podnóżka powinna wynosić co najmniej 25 centymetrów.

(3) Szerokość stopni klinowych, mierzona w odległości 50 centymetrów od ich zewnętrznej krawędzi, powinna wynosić co najmniej 25 centymetrów.

(4) Wysokość sufitów nad schodami i spocznikami powinna wynosić co najmniej 2 metry w świetle.

(5) W domach, przeznaczonych na mieszkania dla jednej rodziny, przepis ust. (1) nie ma zastosowania.

Art. 211.

Urządzanie ognisk i otworów kominowych pod schodami jest zabronione.

Art. 212.

W budynkach o dwu lub więcej kondygnacjach co najmniej jedne schody powinny prowadzić bezpośrednio do strychu.

Art. 213.

(1) W budynkach o trzech i więcej kondygnacjach (parter i dwa piętra) co najmniej jedne schody, bezpośrednio łączące wszystkie lokale, przeznaczone na pobyt ludzi, powinny być urządzone ogniotrwale.

(2) Również ogniotrwale powinny być urządzone schody w budynkach o dwóch kondygnacjach (parter i jedno piętro), o ile odległość tych schodów od środka najdalszego przeznaczonego na pobyt ludzi pomieszczenia (pokoju), znajdującego się powyżej parteru, przekracza 20 metrów.

(3) W wypadkach, przewidzianych w ust. (2), ogniotrwale urządzone schody mogą być zastąpione przez dwoje schodów nieogniotrwałych.

Art. 214.

Schody ogniotrwałe, których urządzenie jest nakazane w wypadkach, przewidzianych

w art. 213, powinny być zbudowane w sposób następujący:

a) konstrukcja schodów i spoczników powinna być wykonana z materiałów ogniotrwałych, żelazne zaś części konstrukcji powinny być należycie zabezpieczone od bezpośredniego działania ognia; stopnie schodów mogą być wyłożone drzewem, szczelnie przylegającym do podłoża z materiału ogniotrwałego;

b) schody powinny być otoczone ścianami ogniotrwałymi grubości co najmniej jednej cegły; urządzanie w tych ścianach otworów, prowadzących bezpośrednio na jakiekolwiek inne schody, jest zabronione;

c) schody powinny łączyć bezpośrednio wszystkie piętra; bezpośrednie połączenie schodów z piwnicami jest zabronione;

d) o ile schody nie prowadzą bezpośrednio na zewnątrz, dostęp do nich powinien być otoczony ścianami ogniotrwałymi grubości co najmniej jednej cegły;

e) zarówno nad schodami jak i nad dostępem do nich powinny być urządzone stropy ogniotrwałe;

f) schody nie powinny znajdować się dalej, jak w odległości 25 metrów od środka najdalszego pomieszczenia (pokoju) przeznaczonego na pobyt ludzi.

Art. 215.

W wypadkach wznoszenia budynków większych, szczególnie przeznaczonych na mieszkania, właściwa władza może żądać urządzenia większej ilości schodów, niżby wynikało z postanowień art. 213 i art. 214 pkt f).

Art. 216.

Właściwa władza może zażądać urządzenia schodów ogniotrwałych w budynkach, nie objętych art. 213, a posiadających nad parterem lokale, przeznaczone na pobyt ludzi, o ile bezpieczeństwo od ognia wymaga urządzenia takich schodów ze względu na sposób użytkowania pomieszczeń, znajdujących się w budynkach.

Rozdział 8.

Świetliki.

Art. 217.

Pomieszczenia, nie przeznaczone na pobyt ludzi, jak śpiżarki, przedpokoje, korytarze, schody, ustępy spłukiwane wodą i tym podobne, mogą być oświetlane za pomocą świetlików.

Art. 218.

(1) Przekrój poziomy świetlika, o ile świetlik nie jest przeznaczony do oświetlenia schodów, powinien wynosić co najmniej 4 metry kwadratowe, a odległość przeciwległych ścian — co najmniej 2 metry.

(2) W wypadku wypuszczenia na świetlik okien schodów, przekrój poziomy świetlika powinien zawierać co najmniej tyle metrów kwadratowych, ile metrów bieżących wynosi wysokość murów, okalających świetlik, licząc tę wysokość od poziomu pierwszego stopnia schodów.

Art. 219.

Ściany świetlików powinny być wyprowadzone ponad pokrycie dachów i powinny być wykonane z materiałów ogniotrwałych.

Art. 220.

Świetliki mogą być pokrywane szklanym dachem. W tym wypadku powinno być zapewnione należyte ich przewietrzanie.

Art. 221.

Otwory do przepuszczania światła na poddasza powinny być zaopatrzone w szyby ze szkła drutowego, głęboko osadzone w ścianach świetlika.

Art. 222.

W dolnej kondygnacji świetlików powinien być urządzony dostęp do czyszczenia; dno świetlika powinno być zaopatrzone w urządzenie, odprowadzające opady atmosferyczne.

Rozdział 9.

Piece i kominy.

Art. 223.

Piece powinny być budowane z materiałów niezapalnych.

Art. 224.

(1) Większe piece i paleniska pod kotłami powinny być zakładane bezpośrednio na fundamentach lub na sklepieniach ogniotrwałych.

(2) Piece, wznoszone na pokładzie nieogniotrwałym, powinny być izolowane od niego warstwą ogniotrwałą grubości co najmniej 15 centymetrów, a piece żelazne bez nóżek — takąż warstwą grubości co najmniej 30 centymetrów.

Art. 225.

Nieogniotrwała podłoga przed ogniskami pieców, jako też pod piecami na nóżkach powinna być w skuteczny sposób zabezpieczona od ognia.

Art. 226.

(1) Nad ogniskami otwartymi, znajdującymi się w lokalach, nie posiadających stropów ogniotrwałych, powinny być urządzone kominki lub ogniotrwałe kapy, wystające co najmniej 30 centymetrów poza krawędzie ogniska.

(2) Ognisk otwartych nie wolno urządzać w odległości mniejszej niż 60 cm od drewnianych konstrukcyjnych części budynku.

Art. 227.

Najmniejsza odległość pieców od drewnianych konstrukcyjnych części budynków powinna wynosić:

a) przy piecach żelaznych — od drewnianych części otynkowanych lub w inny sposób zabezpieczonych od ognia — 25 centymetrów, od niezabezpieczonych od ognia — 50 centymetrów,

b) przy piecach z kamienia, cegły, lub kafli od drewnianych części zabezpieczonych od ognia, — 15 centymetrów, od nie zabezpieczonych od ognia — 25 centymetrów.

Art. 228.

(1) Połączenia palenisk z kanałami dymowymi powinny być szczelnie wykonane z materiałów niezapalnych.

(2) Przy włączaniu kilku palenisk do jednego kanału dymowego połączenia nie powinny być urządzane w jednej wysokości.

(3) Do jednego kanału dymowego mogą być przyłączone co najwyżej trzy piece.

(4) Każde palenisko kuchenne powinno mieć osobny przewód kominowy.

(5) W miejscowościach, gdzie do opału jest używany węgiel, zabrania się urządzania przy piecach przyrządów do zatykania wlotów do kominów.

Art. 229.

(1) Żelazne rury, przeznaczone do połączenia palenisk z kanałami dymowymi, powinny być oddalone od drewnianych konstrukcyjnych części budynków, o ile te części nie są otynkowane lub w inny sposób zabezpieczone od ognia, — o 50 centymetrów, w przeciwnym razie — o 25 centymetrów, w wypadkach zaś, gdy rury są zaopatrzone w pokrycia niezapalne — o 13 centymetrów (szerokość jednej cegły).

(2) Również przy przepuszczaniu rur przez ściany nieogniotrwałe izolacja z cegły na glinie lub z innego odpowiedniego materiału powinna wynosić co najmniej 13 centymetrów (szerokość jednej cegły).

(3) Rury w miejscach załamania powinny być zaopatrzone w szczelnie zasuwane drzwiczki do czyszczenia.

Art. 230.

Kominy powinny być wznoszone na fundamentach albo na murowanych filarach, arkadach, sklepieniach lub żelaznych podporach i budowane z cegły palonej.

Art. 231.

Kominy powinny być tak urządzone, aby należyte oczyszczenie we wszystkich ich częściach było zapewnione.

Art. 232.

Wszystkie kanały dymowe powinny sięgać poniżej połączenia najniżej położonego paleniska i być zaopatrzone na dole w miejscu łatwo dostępnym w żelazne drzwiczki.

Art. 233.

Grubość ścian kominów powinna wynosić: w kominach zwykłych — co najmniej pół cegły, w kominach zaś większych palenisk — jedną cegłę. Również w wypadkach, gdy przewody kominowe są urządzone w zewnętrznych ścianach budynku, w ścianach, otaczających schody, albo w ścianach pomieszczeń, w których znajdują się łatwopalne materiały, — grubość zewnętrznych ścian tych przewodów powinna wynosić co najmniej 1 cegłę.

Art. 234.

Przekrój poprzeczny kanału dymowego powinien być jednakowy na całej wysokości i wynosić co najmniej 13 × 13 centymetrów w kominach kwadratowych i 15 centymetrów średnicy w kominach okrągłych.

Art. 235.

(1) Kanały dymowe powinny być prowadzone w miarę możności pionowo. Dopuszczalne odchylenie kanałów dymowych od pionu nie powinno przekraczać 30 stopni.

(2) W wypadkach, zasługujących na uwzględnienie, właściwa władza może pozwolić na większe odchylenie kanału dymowego od pionu.

(3) W miejscach zmiany nachylenia należy urządzić otwory do czyszczenia.

Art. 236.

Kominy wewnątrz, a na strychach również i zewnątrz powinny być wyprawione.

Art. 237.

Wszelkie konstrukcyjne części budynku z drzewa lub innych materiałów nieogniotrwałych powinny być oddalone od wewnętrznej powierzchni ścian kominowych co najmniej o 25 centymetrów, a od otworów do oczyszczania — o 50 centymetrów.

Art. 238.

(1) Kominy powinny być wyprowadzone ponad powierzchnię dachu.

(2) Przy pokryciu dachu materiałem ogniotrwałym wysokość komina ponad powierzchnią dachu powinna wynosić co najmniej 30 centymetrów, a odległość górnej krawędzi komina w kierunku poziomym od powierzchni dachu — co najmniej 1 metr.

(3) Przy pokryciu dachu materiałem nieogniotrwałym komin powinien być wyprowadzony do wysokości 60 centymetrów ponad kalenicę.

Art. 239.

Na dachach stromych, jeżeli czyszczenie komina ma być dokonywane z dachu, powinny być urządzone ławy kominiarskie.

Art. 240.

W wypadkach urządzania większych pieców i kominów, jako też w wypadkach urządzania palenisk w lokalach, w których są wyrabiane lub przechowywane materiały łatwopalne, właściwa władza w każdym poszczególnym wypadku określi warunki, którym te piece, kominy i paleniska powinny czynić zadość.

Rozdział 10.

Lokale przeznaczone na pobyt ludzi.

Art. 241.

(1) Lokale, przeznaczone na pobyt ludzi, a w szczególności: pomieszczenia (pokoje) mieszkalne, kuchnie, pokoje dla służby, pracownie, kantyny robotnicze, biura, lokale handlowe, lokale dla zebrań itp., powinny być w skuteczny sposób zabezpieczone od wilgoci i ujemnych wpływów atmosferycznych i posiadać należyte urządzenia do ogrzewania i wentylacji.

(2) Lokale te powinny być zaopatrzone w dostateczną ilość okien, wychodzących bezpośrednio na wolną przestrzeń a zapewniających wystarczający dopływ światła i należyte przewietrzanie odnośnych pomieszczeń.

(3) Łączna powierzchnia okien w pomieszczeniach, przeznaczonych na pobyt ludzi, powinna wynosić co najmniej jedną dziesiątą część powierzchni podłogi, z wyjątkiem wypadków, przewidzianych w art. 325.

Art. 242.

Wysokość pomieszczeń, przeznaczonych na pobyt ludzi, z wyjątkiem wypadków, przewidzianych w art. 325, powinna wynosić w świetle co najmniej:

a) w domach parterowych i jednopiętrowych — 2,50 metra,

b) w domach o więcej niż dwóch kondygnacjach — 2,75 metra,

c) na poddaszach — 2,30 metra.

Art. 243.

(1) Podłoga w pomieszczeniach, przeznaczonych na pobyt ludzi, powinna być wzniesiona co najmniej 40 centymetrów ponad najwyższy znany poziom wody zaskórnej.

(2) W wypadkach, zasługujących na uwzględnienie, właściwe władze mogą zezwolić na urządzenie podłogi na wysokości od 25 centymetrów ponad najwyższym znanym poziomem wody zaskórnej, przy zastosowaniu środków, zapewniających odnośnym pomieszczeniom odpowiednie warunki zdrowotne.

Art. 244.

(1) O ile pomieszczenia, przeznaczone na pobyt ludzi, mają być urządzone nad lokalami fabrycznymi i składami, w których mają być wyrabiane lub przechowywane materiały łatwopalne, — wówczas lokale, znajdujące się pod pomieszczeniami, przeznaczonymi na pobyt ludzi, powinny posiadać niepalne stropy.

(2) Gdy pomieszczenia, przeznaczone na pobyt ludzi, mają być urządzone nad stajniami albo lokalami, w których mają być wyrabiane albo przechowywane materiały, wydzielające szkodliwe wyziewy, wówczas stropy tych lokali powinny być zbudowane w sposób zabezpieczający skutecznie wspomniane pomieszczenia od wyziewów.

Art. 245.

(1) Urządzanie lokali, przeznaczonych na pobyt ludzi, w suterenach jest dozwolone tylko o tyle, o ile to jest przewidziane w przepisach miejscowych.

(2) Mieszkania w suterenach mogą być urządzane tylko w wypadkach, gdy przepisy miejscowe na to zezwolą, ze względu na wyjątkowe warunki miejscowe.

(3) Podłoga w suterenach, przeznaczonych na pobyt ludzi, przy zachowaniu warunków, wymienionych w art. 243, powinna znajdować się nie niżej 1,5 metra od poziomu chodnika, okna zaś — wystawać co najmniej 3/4 metra ponad ten poziom.

Rozdział 11.

Studnie.

Art. 246.

Osiedla, nie posiadające wodociągów gminnych, powinny być zaopatrzone w dostateczną ilość studzien.

Art. 247.

(1) Odległość studzien od granic sąsiadów powinna wynosić co najmniej 5 metrów, zaś od obór, stajen, chlewów itp. oraz od gnojowników i dołów ustępowych — co najmniej 10 metrów.

(2) Studnie wspólne mogą być urządzane na granicy działki.

Art. 248.

(1) Studnie i zbiorniki wody, przeznaczonej do picia, powinny być zabezpieczone od zanieczyszczenia.

(2) Przy budowie i przebudowie studzien, mających dostarczyć wody do picia, ściany studni, o ile nie są wykonane z muru na zaprawie cementowej, albo z kręgów betonowych, powinny być obłożone warstwą gliny co najmniej 15 centymetrów grubości, do głębokości półtora metra pod powierzchnią ziemi, przy wyższym zaś stanie powierzchni wody, do głębokości 30 centymetrów poniżej zwierciadła wody.

(3) Ocembrowanie studni otwartej powinno się wznosić nad poziomem otaczającego terenu co najmniej o 1 metr.

Art. 249.

Grunt naokoło studni powinien być wybrukowany lub pokryty ubitą gliną grubości 20 centymetrów do odległości 1 metra od ocembrowania studni i posiadać spadek, zapewniający odpływ od studni.

Art. 250.

(1) Studnie, zaopatrzone w pompę, powinny być nakryte.

(2) Ocembrowanie tych studzien powinno być wzniesione co najmniej o 10 centymetrów ponad poziom otaczającego terenu.

Rozdział 12.

Ustępy.

Art. 251.

(1) W dzielnicach skanalizowanych dla każdego mieszkania powinien być urządzony wewnątrz budynku łatwo dostępny ustęp o wymiarach co najmniej 0.85 x 1.15 m.

(2) W przypadkach, zasługujących na uwzględnienie, szczególnie, gdy chodzi o mieszkania jedno i dwuizbowe, właściwa władza może pozwolić na urządzenie wspólnego ustępu dla dwóch lub większej ilości mieszkań z ewentualnym zastrzeżeniem warunków, jakim taki ustęp powinien odpowiadać.

Art. 252.

(1) W dzielnicach nieskanalizowanych na każdej działce powinny być urządzone osobne ustępy dla każdego mieszkania.

(2) W przypadkach, zasługujących na uwzględnienie, właściwa władza może pozwolić na urządzenie wspólnych ustępów dla kilku mieszkań.

Art. 253.

(1) Każdy ustęp powinien być dostatecznie oświetlony za pomocą okna w ścianie zewnętrznej i zaopatrzony w odpowiednie urządzenie wentylacyjne, wyprowadzone ponad dach.

(2) Powyższy przepis o oświetleniu ustępów za pomocą okien nie ma zastosowania do ustępów, spłukiwanych wodą.

Art. 254.

Przy wznoszeniu budynków, w których mają być urządzone pomieszczenia, przeznaczone na pobyt większej ilości ludzi, jak teatry, sale koncertowe, sale dla zebrań itp., właściwa władza w każdym poszczególnym wypadku określi potrzebną ilość i sposób urządzenia ustępów.

Art. 255.

Urządzane w dzielnicach nieskanalizowanych doły ustępowe powinny posiadać ściany i dno nieprzepuszczalne i być należycie odwietrzane.

Art. 256.

(1) Doły ustępowe powinny być urządzone oddzielnie i izolowane od ścian budynku. Odległość dołu ustępowego od studni powinna wynosić co najmniej 10 metrów, a od granic sąsiada — co najmniej 2 metry.

(2) Dopuszcza się urządzenie na sąsiednich działkach bezpośrednio przy wspólnej granicy tych działek dołów ustępowych, położonych obok siebie.

(3) Doły ustępowe powinny być szczelnie zakryte z pozostawieniem odpowiedniego otworu do czyszczenia, zaopatrzonego w podwójne szczelne zamknięcie.

Art. 257.

Zabrania się urządzania na prywatnych posiadłościach dołów ustępowych przy ulicy lub placu publicznym.

Rozdział 13.

Obory, stajnie i chlewy.

Art. 258.

Obory, stajnie i chlewy powinny być dostatecznie oświetlone i posiadać nieprzepuszczalną podłogę.

Art. 259.

(1) Dla odprowadzania gnojówek (cieczy) do urządzeń oczyszczających, kompostarni, studzienek gnojówkowych lub dołów kloacznych powinny być urządzone kryte ścieki, o ile gnojówka nie może być usuwana za pomocą odpowiednich urządzeń kanalizacyjnych, zabezpieczających sieć kanalizacyjną miejską od zanieczyszczenia.

(2) Ścieki powinny być urządzone w ten sposób, by nie zanieczyszczały gruntu i nie zawilgocały murów.

Art. 260.

(1) Zbiorniki do składania obornika należy urządzać w ten sposób, ażeby teren i powietrze były zabezpieczone od zanieczyszczenia.

(2) Gdy zbiorniki te są zagłębione w ziemi, powinny być nakryte i czynić zadość wymogom art. 255 i 256.

Art. 261.

Przy budowie większych obór, stajen i chlewów właściwe władze w każdym poszczególnym wypadku określą warunki, którym budynki te powinny czynić zadość.

Rozdział 14.

Zewnętrzny wygląd budynków.

Art. 262.

(1) Lica budynków powinny być tak wykonane, iżby nie powodowały zeszpecenia placu, ulicy albo podwórza.

(2) W podobny sposób powinny być wykonane również wszelkie powierzchnie murów, widoczne z wszelkich dróg komunikacji publicznej.

Art. 263.

(1) Budynki nie powinny być malowane w kolorach jaskrawych lub w ogóle rażących.

(2) Do malowania należy używać materiałów nieszkodliwych dla zdrowia.

TYTUŁ II.

Przepisy dla gmin wiejskich.

Rozdział 1.

Budynki przy drogach publicznych.

Art. 264.

W osiedlach, posiadających prawomocne plany zabudowania albo linie regulacyjne, nowe budynki frontowe powinny być wznoszone w linii zabudowania.

Art. 265.

(1) W osiedlach, nie posiadających prawomocnych planów albo linii zabudowania (regulacyjnych), nowe budynki powinny być wznoszone w odległości co najmniej 3,5 metra, ogrodzenia zaś co najmniej 75 centymetrów od dróg publicznych.

(2) Odległość ta powinna być obliczana:

a) od górnej zewnętrznej krawędzi rowu, ścieku lub wykopu, — gdy droga posiada rowy boczne lub płaskie ścieki, albo znajduje się w wykopie;

b) od stopy nasypu drogowego, — gdy droga posiada nasyp bez rowów bocznych;

c) od linii odległej o 2 metry od brzegu drogi, — gdy droga położona jest w poziomie gruntów przyległych.

(3) W dzielnicach istniejących o zwartym charakterze zabudowania właściwe władze mogą pozwolić na wznoszenie budynków w odległości, mniejszej o 3,5 metra od drogi publicznej, o ile budynki te mają być stawiane w linii istniejących budynków.

Art. 266.

(1) Przestrzeń pomiędzy budynkami frontowymi a drogą nie może być użyta na podrzędne budynki gospodarskie, lecz powinna być zużytkowana na ogródki.

(2) Ogródki przed domami powinny być odpowiednio odgraniczone od ulicy.

(3) W wypadkach, zasługujących na uwzględnienie, właściwa władza może zwolnić od obowiązku urządzania ogródków.

Rozdział 2.

Zabudowanie działek.

Art. 267.

Każda działka, na której mają być wzniesione budynki mieszkalne lub przeznaczone na pobyt ludzi, powinna posiadać dostęp od ulicy lub drogi.

Art. 268.

(1) Każda działka, na której mają być wzniesione, oprócz zabudowań frontowych, również budynki boczne lub tylne w odległości ponad 30 metrów od ulicy lub drogi, powinna posiadać dojazd do podwórza o szerokości co najmniej 3 metrów.

(2) Urządzenie dojazdu, wspomnianego w ust. (1) nie jest wymagane, jeżeli budynki tylne i boczne są łatwo dostępne w wypadku pożaru.

Art. 269.

Pomiędzy budynkami, wznoszonymi na tej samej działce, powinno być pozostawione podwórze o powierzchni co najmniej 36 metrów kwadratowych i o szerokości co najmniej 6 metrów.

Rozdział 3.

Budynki ogniotrwałe i nieogniotrwałe.

Art. 270.

(1) Za ogniotrwałe uważa się budynki, których ściany zewnętrzne, ściany nośne (kapitalne), filary nośne i pokrycie dachu są wykonane z materiałów niezapalnych, a mianowicie: ściany i filary — z kamienia, betonu, cegły, gliny itp. materiałów, a pokrycie dachu — z dachówki, blachy, papy, szkła, kamienia, łupku, cementu itp.

(2) Budynki o obustronnie otynkowanych ścianach z materiałów niezapalnych w szkielecie drewnianym (np. mur pruski) i o pokryciu ogniotrwałym uważa się za ogniotrwałe.

Art. 271.

Wydział powiatowy na wniosek zarządu gminy, oparty na uchwale jej organu stanowiącego, może zabronić wznoszenia budynków nieogniotrwałych na obszarze całego osiedla lub jego części.

Art. 272.

Zabrania się pokrywania dachów materiałem nieogniotrwałym w gminach, w których było to zabronione, w myśl przepisów obowiązujących w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

Art. 273.

Wydział powiatowy na wniosek zarządu gminy, oparty na uchwale jej organu stanowiącego, może zabronić pokrywania dachów materiałem nieogniotrwałym w osiedlach, w których w dniu wejścia w życie rozporządzenia niniejszego pokrywanie takie było dozwolone.

Art. 274.

W gminach, w których pokrywanie dachów materiałem nieogniotrwałym jest lub będzie zabronione, wydział powiatowy może w wyjątkowych wypadkach na wniosek organu stanowiącego gminy pozwolić na pokrycie materiałem nieogniotrwałym parterowego budynku nieogniotrwałego.

Art. 275.

Pokrywanie i naprawa dachów budynków piętrowych materiałem nieogniotrwałym są zabronione.

Art. 276.

Zabroniona jest naprawa nieogniotrwałego pokrycia materiałem nieogniotrwałym:

a) budynków istniejacych, a znajdujących się w gminach, w których pokrywanie dachów materiałem nieogniotrwałym jest zabronione i

b) budvnków, które nie czynią zadość przepisom o odległościach od granic sąsiadów i od innych budynków.

Rozdział 4.

Odległość budynków od granic i innych budynków.

Art. 277.

(1) Nowe budynki powinny być wznoszone z zachowaniem co najmniej niżej podanych odległości od granic sąsiadów:

a) budynki nieogniotrwałe — 6 metrów,

b) budynki ogniotrwałe, posiadające od strony granicy otwory, prowadzące do pomieszczeń, przeznaczonych na pobyt ludzi, — 4 metrów,

c) budynki ogniotrwałe, nie posiadające od strony granicy otworów, wspomnianych w pkt b), — 3 metrów.

(2) Przepisy ust. (1) nie będą stosowane w wypadkach, gdy jest prawnie zapewnione niezabudowanie przyległej działki do odległości, wymaganych dla poszczególnych rodzajów budynków w myśl art. 279 i 280.

(3) Przy zakładaniu nowych osiedli odległość wszelkich nieogniotrwale krytych budynków od granic sąsiadów tudzież od środka przyległej drogi powinna wynosić co najmniej 15 metrów.

(4) Przepis ustępu poprzedniego nie ma zastosowania w wypadkach, gdy w związku z przebudową ustroju rolnego właściwe władze orzekną o konieczności zastosowania ze względu na warunki miejscowe, zasługujące na uwzględnienie, — mniejszej odległości, niż wskazana w powołanym ustępie i określą tę odległość.

Art. 278.

W wypadkach, gdy szczupłe rozmiary poszczególnych działek stoją na przeszkodzie zachowaniu odległości, wymienionych w art. 277, budynki mogą być wznoszone bezpośrednio przy granicy sąsiadów pod następującymi warunkami:

a) o ile budynki są wznoszone jednocześnie przez właścicieli przyległych działek, mogą być zbudowane jako bliźniacze i mają być uważane za jedną całość;

b) o ile budynki nie są wznoszone jednocześnie przez właścicieli przyległych działek, budynek, wznoszony przy granicy, powinien posiadać pokrycie ogniotrwałe i powinien być zaopatrzony od strony granicy w mur ogniochronny bez otworów i próżni o grubości, równej co najmniej długości jednej cegły, wyprowadzony 30 centymetrów ponad dach, przy czym, o ile zachodzi potrzeba wpuszczenia do muru ogniochronnego drewnianych konstrukcyjnych części, ma pozostawać od drzewa do zewnętrznej powierzchni muru co najmniej pół długości cegły pełnego muru.

Art. 279.

Odległość zwykłych budynków nieogniotrwałych od wszelkich innych budynków na tej samej działce powinna wynosić co najmniej 12 metrów, odległość zaś budynków otwartych, nie posiadających ścian a przeznaczonych do przechowywania siana, słomy i tym podobnych materiałów łatwopalnych — co najmniej 30 metrów od wszelkich innych budynków zarówno na tej samej działce, jak i na działkach sąsiadów.

Art. 280.

Budynki ogniotrwałe powinny być wznoszone w odległości co najmniej 3 metrów od innych budynków ogniotrwałych, z wyjątkiem wypadków, przewidzianych w art. 278.

Art. 281.

(1) Budynki nieogniotrwałe, w których mają być urządzane kuźnie, suszarnie na owoce, len, konopie, jako też nie czyniące zadość wymogom art. 302 wędzarnie i w ogóle budynki nieogniotrwałe o większych paleniskach, powinny być wznoszone w odległości co najmniej 30 metrów zarówno od granicy sąsiadów, jak i od wszelkich innych budynków.

(2) Budynki, wspomniane w ust. (1), mogą być wznoszone w odległości mniejszej niż 30 metrów od granicy w razie, gdy jest prawnie zapewnione niezabudowanie przyległego do granicy terenu do odległości 30 metrów od projektowanego budynku.

Art. 282.

(1) Cegielnie i piece do wypalania wapna powinny być urządzane jedynie poza obrębem zabudowanego obszaru osiedla, w odległości co najmniej 60 metrów od budynków mieszkalnych i od granic sąsiadów.

(2) W wypadkach, zasługujących na uwzględnienie, szczególniej w miejscowościach, posiadających większą ilość zakładów przemysłowych, właściwa władza może — ewentualnie z zastrzeżeniem pewnych warunków — zezwolić na złagodzenie wymogów, zawartych w ust. (1), gdy względy bezpieczeństwa publicznego nie stoją temu na przeszkodzie.

Rozdział 5.

Fundamenty.

Art. 283.

(1) Wszystkie budynki ogniotrwałe powinny być stawiane na fundamentach.

(2) Fundamenty powinny być pokryte tekturą smołowcową lub innym materiałem izolacyjnym na wysokości 20 centymetrów poniżej podłogi.

Rozdział 6.

Schody.

Art. 284.

(1) W budynkach, posiadających nad parterem pomieszczenia (pokoje), przeznaczone na pobyt ludzi, powinny być urządzone schody.

(2) W domach o dwóch kondygnacjach (parter i jedno piętro) powinny być urządzone schody ogniotrwałe, czyniące zadość wymogom art. 214, o ile odległość tych schodów od środka najdalszego, przeznaczonego na pobyt ludzi pomieszczenia (pokoju), znajdującego się powyżej parteru, przekracza 20 metrów. Schody ogniotrwałe mogą być zastąpione przez dwoje schodów nieogniotrwałych.

Art. 285.

(1) Użytkowa szerokość biegów schodów powinna wynosić co najmniej 80 centymetrów.

(2) Wzniesienie schodów nie powinno przekraczać 19 centymetrów, a szerokość podnóżka powinna wynosić co najmniej 25 centymetrów.

(3) Szerokość stopni klinowych, mierzona w odległości 40 centymetrów od ich zewnętrznej krawędzi, powinna wynosić co najmniej 25 centymetrów.

Art. 286.

Wysokość sufitów nad schodami i spocznikami powinna wynosić co najmniej 2 metry.

Art. 287.

Urządzanie ognisk i otworów kominowych pod schodami jest zabronione.

Rozdział 7.

Piece i kominy.

Art. 288.

(1) Piece powinny być budowane z materiałów niezapalnych.

(2) Piece, wznoszone na pokładzie nieogniotrwałym, powinny być izolowane od niego warstwą ogniotrwałą grubości co najmniej 15 centymetrów, a piece żelazne bez nóżek—taką warstwą grubości co najmniej 30 centymetrów.

Art. 289.

(1) Nieogniotrwała podłoga przed ogniskami pieców powinna być pokryta blachą o wymiarach co najmniej 40 × 50 centymetrów.

(2) Również za pomocą blachy lub w inny skuteczny sposób powinna być zabezpieczona od ognia nieogniotrwała podłoga pod piecami żelaznymi na nóżkach, do odległości co najmniej 40 centymetrów od nóżek pieca.

Art. 290.

Nad ogniskami otwartymi, znajdującymi się w lokalach, nie posiadających stropów ogniotrwałych, powinny być urządzone kominki lub ogniotrwałe kapy, wystające o 30 centymetrów poza krawędzie ogniska.

Art. 291.

Zabrania się urządzania pieców żelaznych i otwartych palenisk w znajdujących się w obrębie osiedli pomieszczeniach, w których są wyrabiane lub przechowywane materiały łatwopalne.

Art. 292.

Najmniejsza odległość pieców od drewnianych konstrukcyjnych części budynków powinna wynosić:

a) przy piecach żelaznych, od drewnianych ścian, sufitów i innych drewnianych części budynku, o ile te ściany, sufity i części są otynkowane lub w inny sposób zabezpieczone od ognia — 25 centymetrów, w przeciwnym razie — 50 centymetrów;

b) przy piecach z kamienia, cegły lub kafli od wymienionych w pkt a) otynkowanych lub w inny sposób zabezpieczonych od ognia drewnianych części budynku — 15 centymetrów, od nieotynkowanych zaś 25 centymetrów.

Art. 293.

W miejscowościach, gdzie do opału jest używany węgiel, zabrania się urządzania przy piecach przyrządów do zatykania wylotów do kominów.

Art. 294.

W budynkach, posiadających paleniska, muszą być zbudowane kominy. Kominy powinny być stawiane na fundamentach i budowane z cegły palonej.

Art. 295.

Połączenia palenisk z kanałami dymowymi powinny być szczelnie wykonane z materiałów niezapalnych.

Art. 296.

(1) Żelazne rury, przeznaczone do połączenia palenisk z kanałami dymowymi, powinny być oddalone od drewnianych ścian, sufitów i innych drewnianych części budynku, o ile te ściany, sufity i części są otynkowane lub w inny sposób zabezpieczone od ognia — o 25 centymetrów, w przeciwnym razie — o 50 centymetrów, w wypadku zaś, gdy rury są zaopatrzone w pokrycie niezapalne — o 13 centymetrów (szerokość jednej cegły).

(2) Również przy przepuszczaniu rur przez ściany nieogniotrwałe, izolacja z cegły na glinie lub z innego ogniotrwałego materiału powinna wynosić co najmniej 13 centymetrów (szerokość jednej cegły).

(3) Rury w miejscach załamania powinny być zaopatrzone w szczelnie zasuwane drzwiczki dla oczyszczania.

Art. 297.

Grubość ścian kominów powinna wynosić co najmniej pół cegły. Przekrój poprzeczny kanału dymowego powinien być jednakowy na całej wysokości i wynosić co najmniej 13 × 13 centymetrów w kominach kwadratowych i 15 centymetrów średnicy w kominach okrągłych.

Art. 298.

Kanały dymowe powinny być prowadzone w miarę możności pionowo. Dopuszczalne odchylenie kanałów dymowych od pionu nie powinno przekraczać 30 stopni.

Art. 299.

Kominy wewnątrz, a na strychu i zewnątrz powinny być wyprawione.

Art. 300.

Wszelkie konstrukcyjne części budynków z drzewa, słomy i tym podobnych materiałów nieogniotrwałych powinny być oddalone: od wewnętrznej powierzchni ścian kominowych — co najmniej o 25 centymetrów, od otworów do czyszczenia — o 50 centymetrów.

Art. 301.

(1) Kominy powinny być wyprowadzone ponad powierzchnię dachu.

(2) Przy pokryciu dachu materiałem ogniotrwałym wysokość komina ponad powierzchnią dachu powinna wynosić co najmniej 30 centymetrów, a odległość górnej krawędzi komina w kierunku poziomym od powierzchni dachu co najmniej 1 metr.

(3) Przy pokryciu dachu materiałem nieogniotrwałym, komin powinien być wyprowadzony do wysokości 60 centymetrów ponad kalenicę.

Art. 302.

(1) Ściany, podłogi i sufity w wędzarniach, urządzanych w budynkach, znajdujących się w odległości mniejszej niż 30 metrów od innych budynków i od granic sąsiadów, powinny być zbudowane z materiału ogniotrwałego; drzwi zaś powinny być żelazne lub drewniane, obite blachą.

(2) Zabrania się urządzania wędzarni w poddaszach i w budynkach o pokryciu dachu nieogniotrwałym.

Art. 303.

Przy urządzaniu większych palenisk i kominów mają zastosowanie prócz art. art. 288 — 302 także przepisy ust. (1) art. 224 i art. art. 230, 233, 239 i 240.

Rozdział 8.

Lokale przeznaczone na pobyt ludzi.

Art. 304.

Wysokość pomieszczeń mieszkalnych w budynkach parterowych powinna wynosić co najmniej 2,2 m, wysokość zaś pomieszczeń mieszkalnych w domach o dwóch i więcej kondygnacjach oraz wysokość wszelkich innych pomieszczeń, przeznaczonych na pobyt ludzi, — co najmniej 2,5 m, a na poddaszach 2,2 m.

Art. 305.

(1) Okna pomieszczeń, przeznaczonych na pobyt ludzi, powinny być zaopatrzone w odpowiednie urządzenia do otwierania.

(2) W każdym takim pomieszczeniu (pokoju) co najmniej jedno okno powinno posiadać lufcik.

(3) Powierzchnia okien powinna wynosić co najmniej jedną dziesiątą część powierzchni podłogi lokalu.

(4) Przepisy artykułu niniejszego nie mają zastosowania w wypadkach, przewidzianych w art. 325.

Art. 306.

Podłoga we wszystkich budynkach, przeznaczonych na pobyt ludzi, powinna być wzniesiona co najmniej 30 centymetrów nad powierzchnią otaczającego terenu.

Art. 307.

W razie, gdy pomieszczenie dla żywego inwentarza ma być urządzone pod jednym dachem z domem mieszkalnym, pomieszczenie to powinno być oddzielone od pomieszczeń mieszkalnych wyprawioną wapnem albo gliną szczelną ścianą i powinno posiadać podłogę z materiału nieprzepuszczalnego, z odpowiednio urządzonymi ściekami do odprowadzania nieczystości, szczelny strop, uniemożliwiający przenikanie wyziewów na poddasze, tudzież należytą wentylację.

Rozdział 9.

Studnie.

Art. 308.

Każde osiedle powinno posiadać dostateczną ilość studzien, o ile w inny sposób nie jest zaopatrzone w wystarczającą ilość wody, zdatnej do picia.

Art. 309.

(1) Odległość studzien od granic sąsiadów powinna wynosić co najmniej 5 metrów, a od obór, stajen, chlewów itp., oraz od gnojowników i dołów ustępowych — co najmniej 10 metrów.

(2) Studnie wspólne mogą być urządzane na granicy działki.

Art. 310.

(1) Studnie i zbiorniki wody, przeznaczonej do picia, powinny być zabezpieczone od zanieczyszczenia.

(2) Przy budowie i przebudowie studzien, mających dostarczać wody do picia, ściany studni, o ile nie są wykonane z muru na zaprawie cementowej albo z kręgów betonowych, powinny być obłożone warstwą gliny co najmniej 15 centymetrów grubości, do głębokości $1^1/_2$ metra pod powierzchnią ziemi, przy wyższym zaś stanie powierzchni wody, do głębokości 30 centymetrów poniżej zwierciadła wody.

(3) Ocembrowanie studni otwartej powinno się wznosić nad poziom otaczającego terenu co najmniej o 1 metr.

Art. 311.

Grunt naokoło studni powinien być wybrukowany lub pokryty ubitą gliną grubości 20 cm do odległości 1 metra od ocembrowania studni i posiadać spadek, zapewniający odpływ od studni.

Art. 312.

(1) Studnie zaopatrzone w pompę powinny być nakryte.

(2) Ocembrowanie tych studzien powinno być wzniesione co najmniej o 10 centymetrów ponad poziom otaczającego terenu.

Rozdział 10.

Ustępy, gnojowniki i odprowadzanie nieczystości.

Art. 313.

Na każdej działce, na której znajdują się budynki, przeznaczone na pobyt ludzi, powinien być urządzony ustęp.

Art. 314.

Doły ustępowe powinny być urządzone na zewnątrz budynków, przeznaczonych na pobyt ludzi, i stale nakryte.

Art. 315.

(1) Doły ustępowe i gnojowniki powinny być urządzone co najmniej w odległości:

a) od studzien — 10 metrów,

b) od granic sąsiadów — 2 metrów,

c) od dróg publicznych — 5 metrów, licząc odległość od drogi w myśl zasad, podanych w art. 265.

(2) Dopuszcza się urządzenie na sąsiednich działkach bezpośrednio przy wspólnej granicy tych działek dołów ustępowych, położonych obok siebie.

(3) Spód i ściany tych dołów i gnojowników powinny być wykonane nieprzepuszczalnie dla cieczy i izolowane od ścian budynków, przeznaczonych na pobyt ludzi.

Art. 316.

Zabrania się urządzania odpływów lub ścieków płynów cuchnących bądź szkodliwych tudzież wszelkich nieczystości na ulice i drogi albo do rowów ulicznych lub drogowych.

Rozdział 11.

Większe budynki.

Art. 317.

Wznoszone w obrębie osiedli budynki dłuższe od 25 metrów, w których mają być urządzane pomieszczenia, przeznaczone na pobyt ludzi, powinny być poprzedzielane murami ogniochronnymi w myśl art. 199 — 202, z wyjątkiem wypadków, przewidzianych w art. 325.

Art. 318.

(1) Budynki nieogniotrwałe nie mogą posiadać więcej od dwóch kondygnacyj (parter i jedno piętro), z wyjątkiem wypadków, przewidzianych w art. 325.

(2) Urządzanie w budynkach nieogniotrwałych nad piętrem poddaszy mieszkalnych jest zabronione.

Art. 319.

W budynkach o więcej niż dwóch kondygnacjach, mieszczących lokale, przeznaczone na pobyt ludzi, powinny być urządzone schody ogniotrwałe, czyniące zadość wymogom art. 214.

TYTUŁ III.

Budynki przeznaczone na szczególne cele.

Rozdział 1.

Budynki przeznaczone do użytku publicznego.

Art. 320.

(1) Minister Spraw Wewnętrznych jest upoważniony do wydawania w drodze rozporządzeń w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami szczegółowych przepisów o budowie: świątyń, teatrów, kinematografów, strzelnic, cyrków, szkół, hoteli, hal targowych, szpitali, budynków, przeznaczonych na zebrania publiczne, i w ogóle budynków, przeznaczonych do użytku publicznego.

(2) Do czasu wydania w myśl ust. (1) odnośnych przepisów właściwe władze w każdym poszczególnym wypadku określą warunki, którym powinny czynić zadość wspomniane wyżej budynki.

Rozdział 2.

Budynki przemysłowe.

Art. 321.

Zakłady, podlegające przepisom prawnym o prawie przemysłowym (zakłady przemysłowe), które z powodu wykonywanego w nich przemysłu mogą zagrażać bezpieczeństwu publicznemu, a przede wszystkim życiu i zdrowiu sąsiadów, lub też mogą ich narazić na szkody i specjalne uciążliwości z powodu hałasu, wyziewów itp., powinny być wznoszone w przeznaczonych na ten cel dzielnicach lub poza obrębem osiedli.

Art. 322.

W miastach, nie posiadających prawomocnych planów zabudowania, wznoszenie zakładów, wymienionych w art. 321, jest dopuszczalne w dzielnicach, przeznaczonych na ten cel w drodze uchwały rady miejskiej, zatwierdzonej przez władzę, powołaną do zatwierdzania planu zabudowania. W braku takiej uchwały o dopuszczalności wzniesienia wymienionych zakładów w dzielnicach miejskich orzekają władze, właściwe do wydawania odnośnych pozwoleń.

Art. 323.

Przebudowa i rozszerzanie zakładów, określonych w art. 321, istniejących w mieszkalnych dzielnicach, są zabronione, o ile mogłyby pogorszyć dotychczasowy stan rzeczy pod względem bezpieczeństwa i zdrowia publicznego lub uciążliwości dla sąsiadów.

Art. 324.

(1) Wykaz rodzajów zakładów przemysłowych, które należy uważać za szkodliwe w myśl artykułu 321, zostanie ustalony w drodze rozporządzenia przez Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrami: Przemysłu i Handlu i Opieki Społecznej.

(2) Do czasu wydania i wejścia w życie rozporządzenia, wspomnianego w ust. (1), do orzekania o szkodliwości zakładów przemysłowych w myśl art. 321 są upoważnione władze, właściwe do wydawania odnośnych pozwoleń.

Art. 325.

(1) Przepisy, zawarte w art. 194 ust. (1), 199, 202, 241 ust. (3), 242, 245, 279, 317 i 318 ust. (1), nie mają zastosowania do budynków przemysłowych, o ile zachowanie przytoczonych przepisów jest niemożliwe lub zbyt uciążliwe ze względu na przeznaczenie odnośnych budynków.

(2) Wypadki, w których stosowanie przepisów, zawartych w artykułach, wyszczególnionych w ust. (1), będzie uważane za niemożliwe albo zbyt uciążliwe, określi rozporządzenie, wydane na podstawie art. 327.

Art. 326.

(1) W ogniotrwałych budynkach przemysłowych, w których nie są wyrabiane albo przechowywane materiały łatwopalne, ogniotrwałe schody, wymagane w myśl art. 213, 214, 284

i 319, mogą być zastąpione przez zbudowane z materiałów niezapalnych schody otwarte.

(2) W wypadkach, zasługujących na uwzględnienie, właściwe władze mogą zwolnić budującego od obowiązku urządzenia w budynku przemysłowym o więcej niż dwóch kondygnacjach schodów ogniotrwałych, wymaganych w myśl art. art. 213, 214, 284 i 319, o ile w budynku ma być zatrudniona niewielka ilość ludzi,— pod warunkiem jednak urządzenia, niezależnie od schodów nieogniotrwałych, również otwartych schodów zewnętrznych, zbudowanych z materiałów niezapalnych, a znajdujących się co najwyżej w odległości 20 metrów od najdalszego punktu każdego piętra.

Art. 327.

Ministrowie Spraw Wewnętrznych, Przemysłu i Handlu oraz Opieki Społecznej są łącznie upoważnieni do wydawania w drodze rozporządzeń szczegółowych przepisów o sposobie budowy i przebudowy budynków przemysłowych.

Rozdział 3.

Budynki państwowe i kolejowe.

Art. 328.

Minister Spraw Wewnętrznych jest upoważniony do wydawania w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami w drodze rozporządzeń szczegółowych przepisów o budowie budynków państwowych, z wyjątkiem budynków strategicznych, kolejowych, lotniczych, pocztowo - telegraficznych i górniczych.

Art. 329.

(1) Szczegółowe przepisy o budowie budynków kolejowych państwowych i budynków kolei prywatnych użyteczności publicznej zostaną wydane w drodze rozporządzenia przez Ministra Komunikacji w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

(2) Za budynki kolejowe w myśl niniejszego rozporządzenia uważa się:

a) wszelkie budynki, znajdujące się lub wznoszone na terenie, przeznaczonym do utrzymania ruchu kolejowego,

b) kolejowe budynki administracyjne tudzież budynki, w których znajdują się kolejowe zakłady pomocnicze, jak warsztaty, parowozownie, elektrownie itp., niezależnie od okoliczności, czy budynki te znajdują się na terenie, przeznaczonym do utrzymania ruchu kolejowego.

(3) Szczegółowe przepisy o budowie państwowych budynków pocztowo-telegraficznych wydane zostaną w drodze rozporządzenia przez Ministra Poczt i Telegrafów w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

(4) Za budynki pocztowo - telegraficzne, w myśl niniejszego rozporządzenia, uważa się wszelkie budynki, przeznaczone do utrzymania i obsługi ruchu pocztowego, telegraficznego, telefonicznego i radiowego.

(5) Szczegółowe przepisy o budowie budynków i urządzeń lotniczych zostaną wydane przez Ministra Komunikacji w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych i Ministrem Spraw Wojskowych.

(6) Za budynki i urządzenia lotnicze w rozumieniu rozporządzenia niniejszego uważa się:

a) wszelkie budynki, znajdujące się lub wznoszone na terenie lotnisk;

b) urządzenia, potrzebne dla utrzymania ruchu lotniczego, niezależnie od tego, czy znajdują się one na terenie lotnisk, czy poza tym terenem.

TYTUŁ IV.

Przepisy sanitarne.

Art. 330.

Ministrowi Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami przysługuje prawo wydawania w drodze rozporządzeń szczegółowych przepisów, określających wymogi sanitarne, które powinny być przestrzegane przy wykonywaniu postanowień niniejszego rozporządzenia.

TYTUŁ V.

Budynki podlegające odrębnym przepisom.

Art. 331.

(1) Przy wznoszeniu, przebudowie i zmianach budynków w granicach obszarów warownych i w rejonach umocnionych, tudzież w strefie nadgranicznej, określonej w przepisach o granicach Państwa oraz w pobliżu lotnisk, powinny być zachowane specjalne obowiązujące na wspomnianych obszarach przepisy.

(2) Przy wznoszeniu, przebudowie i zmianach urządzeń i budynków, potrzebnych dla ruchu zakładów, podlegających władzom górniczym, obowiązują postanowienia ustaw górniczych, naftowych i o władzach górniczych oraz wydanych na podstawie tych ustaw rozporządzeń władz górniczych.

(3) Przepisy o wznoszeniu, przebudowie i zmianach budynków i urządzeń w pobliżu lotnisk wydają w drodze rozporządzenia Ministrowie: Spraw Wewnętrznych, Komunikacji i Spraw Wojskowych.

(4) Przepisy rozporządzenia niniejszego tudzież przepisy miejscowe nie mają zastosowania do urządzeń i budynków, podpadających pod postanowienia ustępów poprzedzających, o ile są sprzeczne ze specjalnymi przepisami, o których mowa w tych ustępach.

Art. 331-a.

(1) Wznoszenie, przebudowa i zmiana wszelkich budynków w pobliżu wytwórni, zakładów oraz składów amunicji i materiałów wybuchowych są dopuszczalne po uprzednim uzyskaniu pozwolenia właściwej władzy, wydanego na podstawie wiążącej opinii władzy wojskowej.

(2) Właściciele nieruchomości lub prawa z nieruchomością stale związanego, którzy z powodu odmowy pozwolenia na wzniesienie, przebudowę lub zmianę budynku ponoszą rzeczywistą szkodę, mają prawo do odszkodowania ze Skarbu Państwa. Roszczenie o odszkodowanie należy zgłosić w terminie 1 roku od dnia doręczenia decyzji o odmowie pozwolenia do władzy, która wydała decyzję. W sprawie rozpoznania roszczenia stosuje się odpowiednio przepisy art. 49 i 50.

(3) Pozwolenie na wzniesienie, przebudowę lub zmianę budynku jest warunkowe; w szczególności może być ono uzależnione od zrzeczenia się przez interesowanego prawa do odszkodowania z tytułu szkód i strat, powstałych skutkiem wybuchu amunicji lub materiałów wybuchowych.

(4) Prawo do odszkodowania nie służy w przypadkach, gdy szkody i straty wywołane wybuchem dotyczą budynku, położonego w promieniu 100 metrów od ogrodzenia wytwórni, zakładu i składu amunicji lub materiałów wybuchowych.

TYTUŁ VI.

Przystąpienie do budowy i oddanie budynków do użytku.

Rozdział 1.

Pozwolenie na budowę.

Art. 332.

Na wykonanie robót, wyszczególnionych niżej w art. 333 i 334, o ile roboty te nie dotyczą budynków państwowych, wymagane jest uzyskanie pozwolenia właściwej władzy.

Art. 333.

Dla uzyskania pozwolenia na wykonanie niżej wymienionych robót konieczne jest przedstawienie przez budującego właściwej władzy projektu (planu) do zatwierdzenia:

a) na wzniesienie nowych budynków stałych i tymczasowych, tudzież na nadbudowę ich i powiększenie, z wyjątkiem budynków, podanych niżej w pkt a) i d) art. 334 i w pkt a) i c) art. 335,

b) na przebudowę, przeróbki i w ogóle takie zmiany wspomnianych w pkt a) istniejących budynków, przy których zostają zmieniane, dodawane lub usuwane części nośne lub konstrukcyjne tych budynków bądź części, wpływające na bezpieczeństwo budynków od ognia lub stan zdrowotny, wreszcie, gdy ulega zmianie wygląd zewnętrzny budynków, ich części lub szczegółów architektonicznych,

c) na zmianę przeznaczenia wspomnianych w pkt a) budynków lub ich części, a w szczególności na przeróbkę na pomieszczenia dla pobytu ludzi takich lokali, które uprzednio miały inne przeznaczenie lub były budowane dla innego celu,

d) na ustawienie silników mechanicznych o sile powyżej 2 koni mechanicznych, tudzież na wykonanie i gruntowne zmiany urządzeń pomocniczych, związanych z budynkami, a mianowicie: dźwigów wszelkiego rodzaju, ogólnych domowych urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych, ogólnych urządzeń centralnego ogrzewania, dołów kloacznych itp., z wyjątkiem urządzeń wspomnianych w pkt c) art. 334 i w pkt d) art. 335,

e) na wykonanie stałych ogrodzeń murowanych i w ogóle z trwałego materiału, wznoszonych od strony ulic i placów publicznych, wszelkich innych stałych ogrodzeń o wysokości, przekraczającej 3 metry, robót ziemnych o stałym technicznym przeznaczeniu, tudzież murów oporowych o wysokości powyżej 80 centymetrów, z wyjątkiem urządzeń wspomnianych w pkt d) art. 335.

Art. 334.

Przedstawienie projektu (planu) nie jest wymagane dla uzyskania pozwolenia na wykonanie niżej wymienionych robót:

a) na wzniesienie nowych parterowych budynków mieszkalnych i gospodarskich, na ich powiększenie oraz na przeróbkę parterowych budynków gospodarskich na mieszkalne w miejscowościach wiejskich poza obszarem województw: poznańskiego i pomorskiego,

b) na rozebranie budynków albo ich części, nie wpływających na moc, trwałość, zdrowotność, bezpieczeństwo od ognia lub wygląd pozostałych części budynków, z wyjątkiem rozebrania w miejscowościach wiejskich parterowych budynków mieszkalnych i gospodarskich,

c) na ustawienie silników mechanicznych o sile do 2 koni mechanicznych, przewodów gazowych i stałych przewodów elektrycznych dla prądów o wysokim napięciu, piorunochro-

nów, studzien, ustępów i gnojowników, z wyjątkiem urządzeń, wspomnianych w pkt d) art. 335,

d) na urządzenie ogrodzeń, wznoszonych od strony ulic i placów publicznych, a nie podpadających pod postanowienia pkt e) art. 333 i rusztowań od strony ulic i placów publicznych tudzież na wzniesienie wykraczających poza linię regulacyjną tymczasowych budynków, niezbędnych przy budowie, z wyjątkiem ogrodzeń w miejscowościach wiejskich.

Art. 335.

(1) Przed przystąpieniem do wykonania niżej wymienionych robót, wymagane jest uprzednio zgłoszenie ich do właściwej władzy:

a) wzniesienia i powiększenia parterowych, nie położonych od strony ulicy altan, szop, składzików i tym podobnych budynków bez palenisk o powierzchni, nie przekraczającej 12 metrów kwadratowych i nie wyższych od 3 metrów, — z wyjątkiem podrzędnych budynków gospodarskich, wznoszonych w miejscowościach wiejskich, jak kurniki, budki i tym podobne,

b) wykonywanie robót, wyszczególnionych w art. 333 pkt b) i c), a dotyczących parterowych budynków mieszkalnych i gospodarskich w miejscowościach wiejskich, poza obszarem województw poznańskiego i pomorskiego, z wyjątkiem przeróbek budynków gospodarskich na mieszkalne,

c) urządzenie ogrodzeń i rusztowań, tudzież tymczasowych budynków, niezbędnych przy budowie, o ile urządzenie tych ogrodzeń, rusztowań lub budynków nie wymaga uzyskania pozwolenia w myśl pkt e) art. 333 lub pkt d) art. 334 — z wyjątkiem ogrodzeń, wznoszonych w miejscowościach wiejskich,

d) wykonanie robót, wyszczególnionych w pkt d) i e) art. 333 i w pkt c) art. 334, a dotyczących zwykłych gospodarskich urządzeń wiejskich.

(2) Wykonanie wyżej wyszczególnionych robót jest dozwolone, o ile w terminie dni siedmiu od dnia zgłoszenia właściwa władza nie zakaże ich wykonania.

(3) W miejscowościach wiejskich przebudowa budynków wymienionych w ust. (1) pkt a), nie połączona z ich powiększeniem. wznoszenie, powiększenie i zmiany podrzędnych budynków gospodarskich, jak kurniki, budki itp. o rozmiarach nie przekraczających norm, podanych w ust. (1) pkt a), wznoszenie i zmiana ogrodzeń, nie podpadających pod przepisy art. 333 pkt e) oraz rozebranie parterowych budynków mieszkalnych i gospodarskich nie wymagają ani pozwolenia ani zgłoszenia.

Art. 336.

Udzielenie pozwolenia na budowę nie może być uzależnione od uprzedniego uiszczenia gminie przez właściciela działki należności tytułem zwrotu kosztów urządzenia ulicy.

Art. 337.

(1) W miejscowościach, w których krajobraz zasługuje na ochronę, właściwa władza może odmówić pozwolenia na budowę, przebudowę lub zmianę budynków, o ile by te roboty spowodowały zeszpecenie krajobrazu, a dałoby się tego uniknąć przez wybór innego miejsca lub też przez inne ukształtowanie budynku albo jego części.

(2) Określenie miejscowości, w których ma być stosowany przepis tego artykułu, przysługuje właściwemu wojewodzie.

Art. 338.

(1) Właściwa władza może zakazać dokonywania wszelkich zmian w zewnętrznym wyglądzie budynków i ich części lub otoczenia, szczególnie przez umieszczenie szyldów reklamowych, jako też napisów, plakatów, obrazów, malowideł, szafek wystawowych itp., o ile te zmiany mogą spowodować zniekształcenie lub zeszpecenie ulicy, placu, wyglądu miejscowości albo krajobrazu.

(2) Z tych samych względów władza może nakazać usunięcie urządzeń, wymienionych w ust. (1).

Art. 339.

Pozwolenie na roboty, dotyczące budynków, a wymagające uzyskania pozwolenia także w myśl ustawy wodnej z dnia 19 września 1922 r. (Dz. U. R. P. z 1928 r. Nr 62, poz. 574), nie może być udzielone przed uzyskaniem przez osoby interesowane pozwolenia w myśl wymienionej ustawy.

Art. 340.

Pozwolenie na wzniesienie w miejscu publicznym pomnika lub figury albo na wmurowanie lub zawieszenie tablicy pamiątkowej, jako też na roboty, związane ze wzniesieniem, zawieszeniem lub zmianą tego rodzaju pomników, figur lub tablic — o ile roboty te wymagają pozwolenia w myśl rozporządzenia niniejszego, — może być udzielone tylko po uprzednim uzyskaniu przez osobę interesowaną pozwolenia w myśl obowiązujących przepisów o zatwierdzaniu projektów pomników ze stanowiska artystycznego.

Art. 341.

(1) Pozwolenie na roboty, polegające na burzeniu, przerabianiu, odnawianiu, rekonstruowaniu, zdobieniu lub uzupełnianiu budynków zabytkowych, jako też na roboty, powodujące zmiany w najbliższym otoczeniu tych budynków, może być udzielone tylko po uprzednim uzyskaniu przez osoby interesowane pozwolenia, wymaganego w myśl obowiązujących przepisów o opiece nad zabytkami sztuki i kultury.

(2) Odnosi się to także do nowych budynków, wznoszonych przy ulicach i placach, uznanych za zabytkowe.

Art. 342.

Pozwolenie na wzniesienie, przebudowę albo zmianę budynku w granicach obszarów warownych, bądź w rejonie umocnionym (art. 331) może być udzielone tylko po uprzednim uzyskaniu przez osoby interesowane pozwolenia władzy wojskowej.

Art. 343.

Po rozpatrzeniu zgłoszonej prośby o pozwolenie na budowę (art. 333, 334) właściwa władza:

a) udziela pozwolenia, ewentualnie po zatwierdzeniu złożonego projektu (art. 333), uzależniając w razie potrzeby wykonanie robót budowlanych od zachowania pewnych warunków, wynikających z postanowień niniejszego rozporządzenia, przepisów, wydanych na jego podstawie, oraz ze względów bezpieczeństwa lub zdrowia publicznego, — albo

b) odmawia pozwolenia, podając powody takiej odmowy.

Art. 344.

(1) Prośba o udzielenie pozwolenia na budowę, przebudowę lub zmianę budynku powinna być rozpatrzona przez właściwą władzę w terminie:

a) trzech tygodni, gdy chodzi o parterowe budynki mieszkalne i gospodarskie w miejscowościach wiejskich,

b) sześciu tygodni, gdy chodzi o budynki, nie wymienione w pkt a), na których budowę, przebudowę i zmianę udzielają pozwoleń starostowie, zarządy miejskie, wydziały powiatowe i wydziały wykonawcze komisji uzdrowiskowych,

c) dziesięć tygodni, gdy chodzi o budynki, na których budowę, przebudowę i zmianę udzielają pozwoleń wojewodowie.

(2) Przepis ustępu pierwszego nie ma zastosowania:

a) w wypadkach, gdy dla udzielenia pozwolenia wymagane jest zasięgnięcie opinii innych władz (art. 345, 346, 347 i 349);

b) w wypadkach, przewidzianych w art. 337 i 338;

c) w wypadkach, gdy zostało zarządzone sporządzenie planu zabudowania danej miejscowości.

Art. 345.

(1) Przed wydaniem pozwolenia na wzniesienie, przebudowę albo zmianę budynku lub urządzenia w pobliżu istniejącej lub będącej w budowie kolei żelaznej na obszarze, ustanowionym w specjalnych w tej mierze przepisach, władza powinna zasięgnąć opinii właściwej dyrekcji kolei państwowej lub zarządu kolei prywatnej.

(2) Jeżeli kolej jest dopiero w budowie, należy zasięgnąć opinii zarządu kolei państwowej, względnie kolei prywatnej.

Art. 346.

Przed wydaniem pozwolenia na budowę lub przebudowę w miejscowości wiejskiej, nie posiadającej prawomocnego planu zabudowania, budynku w odległości mniejszej od $3^{1/2}$ metrów od drogi publicznej, władza powinna zasięgnąć opinii właściwego zarządu drogowego.

Art. 347.

Przed wydaniem pozwolenia na wzniesienie, przebudowę albo zmianę budynku, przeznaczonego na pomieszczenie szkoły powszechnej, powinna właściwa władza zasięgnąć opinii władzy szkolnej.

Art. 348.

(1) Przy wznoszeniu, przebudowie i zmianach budynków o specjalnym charakterze technicznym i urządzeń technicznych w zakładach, podlegających władzom górniczym, jako też przy wznoszeniu, przebudowie i zmianach budynków pomocniczych, potrzebnych dla ruchu tych zakładów, uzyskanie przewidzianego w rozporządzeniu niniejszym pozwolenia nie jest wymagane.

(2) Władzą, powołaną do udzielania pozwoleń na budowę, przebudowę i zmiany budyn-

ków i urządzeń, wskazanych w ust. (1), jest właściwa władza górnicza, stosownie do przepisów ustaw górniczych, naftowych i ustaw o władzach górniczych oraz wydanych na ich podstawie rozporządzeń.

Art. 349.

Przed wydaniem pozwolenia na wzniesienie, przebudowę albo zmianę budynku, nie podpadającego pod postanowienie art. 348, a znajdującego się albo wznoszonego na terenie zakładów, wymienionych w tym artykule, lub na terenie objętym polami górniczymi, polami naftowymi lub kopalniami, prowadzonymi na podstawie regalu górniczego, właściwa władza powinna uprzednio zasięgnąć opinii władzy górniczej.

Art. 350.

Udzielenie pozwolenia na budowę nie narusza praw osób trzecich, które im służą w zakresie prawa prywatnego i dochodzenia ich praw na drodze sądowej.

Art. 351.

Udzielone pozwolenie traci swoją ważność, jeżeli w ciągu dwóch lat od udzielenia pozwolenia roboty nie zostały rozpoczęte lub po rozpoczęciu przez dwa lata były zawieszone.

Rozdział 2.

Zmiana warunków pozwolenia.

Art. 352.

Od postanowień i warunków udzielonego pozwolenia, jako też zatwierdzonego projektu, odstępować nie wolno.

Art. 353.

W wypadkach, gdy zachodzi potrzeba wykonania robót, nie przewidzianych w udzielonym pozwoleniu, wymagających uzyskania pozwolenia w drodze zatwierdzenia projektu w myśl art. 333, lub uzyskania pozwolenia w myśl art. 334 — roboty te mogą być wykonane tylko po uzyskaniu pozwolenia odnośnej władzy.

Art. 354.

O ile chodzi o roboty, wymagające zgłoszenia, roboty te powinny być zgłoszone do właściwej władzy.

Rozdział 3.

Zatwierdzanie projektów budynków państwowych.

Art. 355.

Roboty, wymienione w art. 333, a dotyczące budynków państwowych, mogą być wykonywane tylko po sporządzeniu, względnie zatwierdzeniu odnośnych projektów przez właściwe władze.

Art. 356.

(1) Przy wznoszeniu nowych tudzież powiększaniu istniejących budynków państwowych w miastach, z wyjątkiem budynków strategicznych, właściwe władze przed zatwierdzeniem projektu, powinny zasięgnąć opinii odnośnych zarządów miejskich.

(2) W razie nieuwzględnienia takiej opinii gminie przysługuje prawo odwołania do władzy wyższej.

Rozdział 4.

Pozwolenie na użytkowanie budynków.

Art. 357.

Bez uprzedniego uzyskania pozwolenia właściwej władzy zabronione jest użytkowanie budynków i urządzeń, wymagających uzyskania pozwolenia w myśl art. 333 niniejszego rozporządzenia.

TYTUŁ VII.

Wykonywanie robót budowlanych i utrzymywanie istniejących budynków.

Rozdział 1.

Plany budynków i kierowanie robotami budowlanymi.

Art. 358.

(1) Roboty, wymienione w art. 333, powinny być wykonywane pod nadzorem technicznego kierownika.

(2) Roboty, dotyczące budynków większych o skomplikowanych konstrukcjach żelaznych,

żelazo-betonowych i innych, które w razie potrzeby określi rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych, powinny być wykonywane pod nadzorem kierownika architektonicznego, posiadającego uprawnienie, przewidziane w art. 361, i kierownika robót konstrukcyjnych, posiadającego uprawnienie, przewidziane w art. 362, albo uprawnienie do kierowania robotami konstrukcyjnymi, uzyskane na podstawie art. 361 ust. (2). Ogólne kierownictwo sprawuje wówczas kierownik architektoniczny. Osoby, posiadające uprawnienia do kierowania robotami budowlanymi z mocy art. 369 lub 370, mogą być kierownikami architektonicznymi lub kierownikami robót konstrukcyjnych, gdy wykażą się wyższym wykształceniem technicznym, zakończonym przepisanymi egzaminami, nabytym w uczelniach, odpowiadających uczelniom, określonym odpowiednio w art. 361 lub w art. 362.

Art. 359.

(1) Właściwe władze mogą żądać ustanowienia technicznego kierownika robót budowlanych również w wypadkach, gdy te roboty wymagają uzyskania pozwolenia w myśl art. 334 niniejszego rozporządzenia, — o ile jest to konieczne ze względu na bezpieczeństwo publiczne.

(2) W wypadkach, gdy roboty budowlane, wymagające pozwolenia w myśl art. 333, dotyczą budynków parterowych, mieszkalnych i gospodarskich, przeznaczonych na własny użytek właścicieli, — właściwe władze mogą zwolnić budującego od obowiązku ustanowienia technicznego kierownika, o ile w danej miejscowości daje się odczuwać brak osób, uprawnionych do kierowania robotami.

Art. 360.

Projekty (plany), wymagane dla uzyskania pozwolenia na budowę w myśl art. 333, z wyjątkiem projektów budynków, wspomnianych w ust. (2) art. 359, wznoszonych poza obrębem granic administracyjnych miast, wydzielonych z powiatowych związków samorządowych, i uzdrowisk, uznanych za posiadające charakter użyteczności publicznej, mogą sporządzać tylko osoby do tego uprawnione.

Art. 361.

(1) Do kierowania robotami budowlanymi, z wyjątkiem kierowania robotami konstrukcyjnymi, dotyczącymi budynków, określonych w art. 358 ust. (2), są uprawnione osoby, które:

a) posiadają wyższe wykształcenie techniczne, ukończone przepisanymi egzaminami, nabyte w jednej z państwowych politechnik w kraju na wydziale architektonicznym albo na odpowiadającym mu wydziale uczelni zagranicznych,

b) wykażą się dostateczną, co najmniej trzyletnią praktyką, przy robotach budowlanych w służbie państwowej, samorządowej lub prywatnej, zaświadczoną przez odnośny urząd lub przez osoby, uprawnione do kierowania robotami, i

c) złożą egzamin z ustawodawstwa budowlanego i z tych przepisów ustawodawstwa administracyjnego, których znajomość przy wykonywaniu zawodu jest potrzebna.

(2) Wspomnianym osobom przysługuje prawo do sporządzania projektów robót, do kierowania którymi są upoważnione.

(3) Osoby te mogą uzyskać uprawnienie do kierowania robotami konstrukcyjnymi, dotyczącymi budynków, określonych w art. 358 ust. (2) po wykazaniu się praktyczną umiejętnością kierowania takimi robotami.

Art. 362.

(1) Do kierowania robotami budowlanymi z wyjątkiem architektonicznego kierowania robotami, dotyczącymi budynków zabytkowych, pomników, budynków monumentalnych i budynków, określonych w art. 358 ust. (2), są uprawnione osoby, które:

a) posiadają wyższe wykształcenie techniczne, ukończone przepisanymi egzaminami, nabyte w jednej z państwowych politechnik w kraju na wydziałach inżynierii lądowej lub wodnej, z wyjątkiem oddziałów mierniczego (geodezyjnego) i melioracyjnego, albo na odpowiadających im wydziałach uczelni zagranicznych,

b) wykażą się dostateczną praktyką, określoną w pkt b) artykułu 361 i

c) złożą egzamin, określony w pkt c) art. 361.

(2) Wspomnianym osobom przysługuje uprawnienie do sporządzania projektów (planów) robót konstrukcyjnych i instalacyjnych. Osoby te mogą uzyskać uprawnienie do sporządzania projektów architektonicznych dla robót, do kierowania którymi są uprawnione, po wykazaniu się praktyczną umiejętnością sporządzania takich projektów.

Art. 363.

(1) Osoby, posiadające wyższe wykształcenie techniczne, zakończone przepisanymi egza-

minami, a uzyskane w jednej z państwowych politechnik w kraju na wydziale mechanicznym tudzież w akademii górniczej, albo na odpowiadających im wydziałach uczelni zagranicznych, uprawnione są do kierowania robotami budowlanymi w takim zakresie, w jakim roboty te wchodzą, jako czynności pomocnicze, w zakres głównego ich zawodu, o ile nie chodzi o roboty, dotyczące budynków większych o skomplikowanych konstrukcjach żelaznych, żelazo-betonowych i innych, które w razie potrzeby określi rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych.

(2) Osoby te poza tym powinny posiadać dostateczną, co najmniej trzyletnią, praktykę budowlaną przy budowie fabryk i zakładów przemysłowych, związaną z wykonywaniem głównego zawodu, w służbie państwowej, samorządowej lub prywatnej, zaświadczoną przez odnośny urząd lub przez osoby, uprawnione do kierowania robotami, tudzież powinny złożyć egzamin, określony w pkt c) art. 361.

(3) Osoby, określone w ust. (1), są również uprawnione do kierowania robotami budowlanymi przy budowie ogólnych domowych urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych, ogólnych urządzeń centralnego ogrzewania, wreszcie ogólnej domowej instalacji gazowej, o ile wykażą się odpowiednią, co najmniej trzyletnią praktyką budowlaną przy tych robotach w służbie państwowej, samorządowej lub prywatnej, zaświadczoną przez właściwy urząd lub przez osoby, uprawnione do kierowania robotami budowlanymi, i złożą egzamin określony w art. 361 pkt c).

(4) Wymienionym osobom przysługuje również uprawnienie do sporządzania projektów (planów) według zasad i na warunkach określonych w ust. (2) art. 362.

Art. 364.

(1) Do kierowania robotami budowlanymi— z wyjątkiem robót, dotyczących budynków zabytkowych, pomników i budynków monumentalnych, jak również budynków większych o skomplikowanych konstrukcjach żelaznych, żelazo-betonowych i innych, które w razie potrzeby określi rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych — są uprawnione osoby, które:

1) ukończyły w kraju państwową lub prywatną, uznaną przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za równorzędną: a) średnią szkołę budowlaną, albo b) wydział budowlany innej średniej szkoły zawodowej, lub c) szkołę budownictwa naziemnego stopnia licealnego, zorganizowaną na podstawie ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr 38, poz. 389),

2) mają dostateczną, co najmniej pięcioletnią, praktykę przy robotach budowlanych w służbie państwowej, samorządowej lub prywatnej, zaświadczoną przez właściwy urząd lub przez osoby, upoważnione do kierowania robotami, i

3) złożą egzamin, określony w art. 361 pkt c).

(2) Osoby, wymienione w tym artykule, otrzymują razem z odnośnymi uprawnieniami tytuł budowniczego.

(3) Osoby te uprawnione są do sporządzania projektów (planów) robót budowlanych, do kierowania którymi są one uprawnione, z wyjątkiem planów robót budowlanych w miastach: Warszawie, Bydgoszczy, Częstochowie, Grudziądzu, Krakowie, Lublinie, Lwowie, Łodzi, Poznaniu, Toruniu i Wilnie.

(4) Wykaz miast, w których nie mogą sporządzać projektów (planów) osoby, uzyskujące uprawnienia na podstawie artykułu niniejszego, może być uzupełniony w drodze rozporządzenia przez Ministra Spraw Wewnętrznych.

(5) Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w drodze rozporządzenia może uznać, iż ukończenie określonej średniej szkoły budowlanej lub szkoły stopnia licealnego, upoważnia do uzyskania na podstawie niniejszego artykułu prawa sporządzania projektów bez ograniczeń, o których mowa wyżej w ust. (3) i (4).

Art. 365.

(1) Do kierowania robotami budowlanymi przy budowie, przebudowie i zmianach budynków, określonych w art. 348, i do sporządzania projektów tych robót są uprawnione osoby, które:

a) uzyskały prawo kierowania robotami budowlanymi i sporządzania projektów tych robót na podstawie art. 361, 362, 363 lub 364, w zakresie, przewidzianym w tych artykułach, lub

b) ukończyły akademicką szkołę górniczą i posiadają kwalifikacje na kierownika ruchu zakładu górniczego.

(2) Minister Przemysłu i Handlu może wyjątkowo udzielić uprawnień do kierowania robotami, o których mowa w ust. (1), i do sporządzania projektów tych robót, w zakresie przezeń dozwolonym, osobom, które ukończyły z ostatecznym świadectwem średnią szkołę górniczą lub szkołę górniczą stopnia gimnazjalnego.

Art. 366.

(1) Uprawnień do kierowania robotami budowlanymi, przewidzianych w art. 361 — 365, nie mogą otrzymać osoby, które:

a) nie władają językiem polskim w słowie i piśmie,

b) były sądownie karane za czyny, wynikające z chęci zysku, lub

c) utraciły prawo kierowania robotami budowlanymi na mocy obowiązujących ustaw.

(2) Cudzoziemcom uprawnienia przewidziane w art. 361 — 365, mogą być udzielone tylko w wypadkach, gdy w państwie, którego są obywatelami, obywatele polscy — w zakresie tych uprawnień — traktowani są na równi z obywatelami tego państwa.

(3) Dyplomy uczelni zagranicznych, o których mowa w art. 361, 362 i 363, powinny być nostryfikowane w Państwie Polskim.

(4) Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może uznać świadectwa szkół zagranicznych za równorzędne ze świadectwami szkół, wymienionych w art. 364.

Art. 367.

Uprawnień, wymienionych w art. 361, 362, 363 i 364, udziela Minister Spraw Wewnętrznych.

Art. 368.

(1) Egzamin, przewidziany w art. 361, 362, 363 i 364, odbywa się w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych.

(2) Minister Spraw Wewnętrznych może upoważnić wojewodę do przeprowadzenia egzaminu, wymienionego w ustępie pierwszym.

(3) Egzamin powyższy można składać tylko po ukończeniu studiów i po upływie przepisanej praktyki przy robotach budowlanych.

(4) Szczegółowe postanowienia co do sposobu przeprowadzenia i terminów egzaminu, wysokości taksy egzaminacyjnej, składu komisji egzaminacyjnej, okresów, po upływie których można ponawiać egzamin, zostaną wydane przez Ministra Spraw Wewnętrznych w drodze rozporządzenia.

(5) Stwierdzenie praktycznej umiejętności w projektowaniu i wykonywaniu robót konstrukcyjnych, przewidzianej w art. 361 ust. (3) i praktycznej umiejętności sporządzania projektów (planów) architektonicznych, przewidzianej w art. 362 ust. (2) będzie uskuteczniane przez komisję kwalifikacyjną, powołaną przez Ministra Spraw Wewnętrznych.

(6) Szczegółowe przepisy co do sposobu stwierdzania praktycznej umiejętności, o której mowa w ustępie poprzedzającym, składu komisji i wysokości opłat na rzecz komisji, zostaną wydane przez Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 369.

(1) Osoby, które uzyskały prawo kierowania robotami budowlanymi przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia, zachowują nadal w dotychczasowych granicach zarówno to prawo, jak i prawo sporządzania projektów (planów) robót budowlanych.

(2) W razie, gdy osoby, o których mowa w ust. (1), razem z prawem kierowania robotami budowlanymi otrzymały właściwe tytuły, wówczas zachowują również prawo do używania tych tytułów z tym zastrzeżeniem, że osoby, które na podstawie przepisów b. państwa rosyjskiego nabyły tytuł „architekta", „architekta-artysty" lub „architekta-akademika", korzystają z tytułu „architekta", a osoby, które nabyły tytuł „technika budowlanego ministerstwa spraw wewnętrznych" korzystają z tytułu „budowniczego".

Art. 370.

Osobom, które w okresie co najmniej 3 lat przed dniem 5 marca 1928 r. wykonywały zawód kierowników robót budowlanych na obszarach województw poznańskiego i pomorskiego, a które mogą wykazać się zakończonym wykształceniem, uzyskanym na uczelniach, odpowiadających uczelniom wyszczególnionym w art. 361 ust. (1) pkt a), art. 362 ust. (1) pkt a), art. 363 ust. (1) i art. 364 ust. (1) pkt 1), służą uprawnienia do kierowania robotami budowlanymi i sporządzania projektów (planów) tych robót, określone w jednym z wymienionych artykułów, odpowiednio do otrzymanego wykształcenia.

Art. 371.

(1) W wypadkach wyjątkowych w okresie lat 10 od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, Minister Spraw Wewnętrznych może wydawać uprawnienia, określone art. 361, 362, 363 i 364 osobom, które nie posiadają kwalifikacyj, wymaganych w myśl przytoczonych artykułów, a które wykażą się praktyką i umiejętnością oraz złożą egzamin, przepisany w pkt c) art. 361.

(2) Minister Spraw Wewnętrznych w okresie do dnia 5 marca 1940 r. może ponadto wydawać uprawnienia, określone w ust. (1) na zasadach w tym ustępie wyłuszczonych, osobom, nie czyniącym zadość art. 370, które w okresie co najmniej 6 lat wykonywały zawód kierowników robót na obszarze województw poznańskiego lub pomorskiego.

Rozdział 2.

Wykonywanie budowy i zachowanie warunków bezpieczeństwa.

Art. 372.

Rusztowania, potrzebne dla wykonywania budowy, powinny być tak urządzone, iżby nie narażały na niebezpieczeństwo życia i zdrowia osób, pracujących przy budowie lub mających dostęp do niej, bądź osób, które mogą znajdować się w pobliżu budowy, oraz nie tamowały ruchu na przyległej ulicy lub drodze.

Art. 373.

Wykopy, doły i wszelkie urządzenia przy budowie, które ze względu na ich charakter albo na rodzaj wykonywanych robót mogą narazić na niebezpieczeństwo życie lub zdrowie ludzkie, powinny być w sposób należyty zabezpieczone lub zaopatrzone w zrozumiałe dla wszystkich znaki ostrzegawcze.

Art. 374.

Zabrania się wykonywania robót murarskich i betoniarskich w czasie mrozów poniżej 5 stopni C, o ile przy wspomnianych robotach nie są zastosowane środki, przy których użyciu zaprawa murarska i beton nie tracą wskutek mrozu własności spajania.

Art. 375.

Minister Spraw Wewnętrznych jest upoważniony do wydawania w drodze rozporządzeń:

a) przepisów o materiałach zastępczych, używanych przy budowie,

b) przepisów o granicach wytrzymałości materiałów i konstrukcyj budowlanych,

c) przepisów o budowie i utrzymywaniu osobowych i ciężarowych dźwigów, ogrzewania centralnego, piorunochronów itp. urządzeń, o ile do wydawania przepisów o tych lub innych urządzeniach nie są upoważnione w myśl obowiązujących ustaw inne władze.

Art. 376.

(1) Minister Spraw Wewnętrznych jest upoważniony do wydawania szczegółowych przepisów, zapewniających bezpieczeństwo osobom, mającym dostęp do budowy bądź znajdującym się w jej pobliżu.

(2) Ministrowie: Spraw Wewnętrznych oraz Opieki Społecznej wydadzą łącznie w drodze rozporządzeń przepisy, zapewniające bezpieczeństwo i higieniczne warunki pracy osobom, zatrudnionym przy budowie, oraz przepisy o używanych przy budowie dźwigach i maszynach.

(3) Sprawę uprawnień do samoistnego wykonywania rzemiosła, wchodzącego w zakres robót, podpadających pod postanowienie niniejszego rozporządzenia, regulują przepisy prawa przemysłowego.

Rozdział 3.

Utrzymywanie budynków.

Art. 377.

Właściciele budynków lub osoby, w ich imieniu działające, obowiązani są utrzymywać budynki w stanie dobrym, czysto i porządnie i nie powinni dopuszczać, aby budynki wskutek zaniedbania zagrażały bezpieczeństwu osobistemu lub publicznemu, oddziaływały szkodliwie na zdrowie mieszkańców lub szpeciły ulice i place publiczne.

TYTUŁ VIII.

Nadzór nad wykonywaniem robót i utrzymaniem budynków.

Art. 378.

Władze, powołane do wykonywania nadzoru policyjno-budowlanego, powinny czuwać nad tym, aby roboty budowlane były wykonywane zgodnie z obowiązującymi przepisami tudzież z ogólnie uznanymi zasadami sztuki budowlanej i by przy wykonywaniu tych robót nie było narażone na niebezpieczeństwo życie i zdrowie ludzkie.

Art. 379.

(1) Właściwe władze, niezależnie od prawa pociągnięcia winnych do odpowiedzialności, mają prawo wstrzymać roboty budowlane, o ile te roboty:

a) są prowadzone bez uzyskania przepisanego pozwolenia,

b) są prowadzone ze zmianami, nie przewidzianymi w udzielonym pozwoleniu, a polegającymi na wykonaniu robót, wymagających uzyskania pozwolenia w drodze zatwierdzenia projektu w myśl art. 333, lub

c) są prowadzone w sposób, mogący spowodować niebezpieczeństwo dla życia albo zdrowia ludzkiego.

(2) O ile roboty zostały wstrzymane w myśl pkt a) lub b) ust. (1), dalsze ich wykonywanie uzależnione jest od uzyskania pozwolenia właściwej władzy. W wypadku wstrzymania robót w myśl pkt c) tegoż ustępu władza określa warunki, od których dalsze wykonywanie robót jest uzależnione.

Art. 380.

(1) Jeżeli wzniesiono nowe budynki lub urządzenia, związane z budynkami albo dokonano nadbudowy, powiększenia lub przebudowy budynków i urządzeń istniejących — bez wymaganego pozwolenia, względnie niezgodnie z udzielonym pozwoleniem i jeżeli ponadto budynki te:

a) zostały wzniesione niezgodnie z istniejącymi przepisami lub planem zabudowania osiedla, albo

b) zagrażają bezpieczeństwu osobistemu lub publicznemu, albo

c) oddziaływują szkodliwie na zdrowie mieszkańców, bądź wreszcie

d) zniekształcają lub szpecą ulice, place, wygląd miejscowości lub krajobrazu — właściwe władze, niezależnie od wstrzymania robót budowlanych w myśl art. 379 i pociągnięcia winnych do odpowiedzialności karnej, są upoważnione zawezwać właściciela do dokonania zmian lub przeróbek w celu doprowadzenia budynków do stanu, zgodnego z planem zabudowania i przepisami obowiązującymi, względnie w celu usunięcia niebezpieczeństwa albo zniekształcenia lub zeszpecenia, o których wyżej mowa, o ile zaś bezpieczeństwo nie może być zapewnione, albo zniekształcenie lub zeszpecenie nie może być usunięte w drodze dokonania zmian lub przeróbek, lub wreszcie, gdy nowowzniesiony budynek lub urządzenie wykracza poza linię regulacyjną, ustaloną w prawomocnym planie zabudowania, — do rozebrania budynku albo urządzenia w całości lub w części.

(2) W wypadkach uchybień w utrzymywaniu budynków i urządzeń związanych z budynkami, zarówno istniejących, jak i nowowznoszonych, właściwe władze są upoważnione zawezwać właściciela do dokonania robót, mających na celu doprowadzenie budynku do stanu należytego, o ile zaś bezpieczeństwo osobiste lub publiczne nie może być zapewnione w drodze przeróbek lub użycia środków zapobiegawczych, — do rozebrania budynku albo urządzenia w całości lub części.

(3) Gdy zachodzi potrzeba niezwłocznego zastosowania środków, mających na celu usunięcie niebezpieczeństwa, zagrażającego życiu lub zdrowiu ludzkiemu, właściwe władze upoważnione są przedsięwziąć na koszt właściciela potrzebne środki, jak opróżnienie, ogrodzenie lub uniedostępnienie budynku, albo urządzenia, w całości lub części, itp.

(4) W wypadkach nie cierpiących zwłoki do przedsięwzięcia kosztem właściciela środków, przewidzianych w ustępie poprzednim niniejszego artykułu, upoważnione są również organa wykonawcze, powołane do utrzymania publicznego bezpieczeństwa, spokoju i porządku. Organa te działają na zasadach postępowania przymusowego w administracji i o czynnościach swych powiadomią natychmiast właściwe władze budowlane, celem ewentualnego wydania dalszych zarządzeń.

(5) W wypadkach niezastosowania się właściciela do zarządzenia władzy, wydanego w myśl ust. (1) albo (2) niniejszego artykułu, w terminie przez nią wyznaczonym, władza jest upoważniona do wykonania potrzebnych napraw, albo rozbiórki budynku lub urządzenia, w całości lub części, kosztem właściciela.

(6) Koszty robót, wykonywanych i środków stosowanych w myśl niniejszego artykułu przez władze, podlegają egzekucji w trybie postępowania przymusowego w administracji.

Art. 381.

(1) Minister Spraw Wewnętrznych jest upoważniony do wydawania szczegółowych przepisów o sporządzaniu i zatwierdzaniu projektów (planów), o trybie postępowania przy wydawaniu pozwoleń na budowę i na użytkowanie budynków, tudzież o nadzorze policyjno-budowlanym zarówno nad wykonywanymi robotami budowlanymi, jak i nad istniejącymi budynkami.

(2) W stosunku do budynków i urządzeń, wymienionych w art. 348, uprawnienia z art. 378 — 381 przysługują Ministrowi Przemysłu i Handlu i właściwym władzom górniczym.

TYTUŁ IX.

Władze.

Rozdział 1.

Właściwość władz.

Art. 382.

(1) Do Ministra Spraw Wewnętrznych należy sporządzanie, względnie zatwierdzanie, projektów budynków państwowych:

a) wznoszonych według projektów, sporządzonych przez władze centralne,

b) wznoszonych na obszarze miasta Warszawy.

(2) Przepisu powyższego nie stosuje się do budynków strategicznych, kolejowych, lotniczych, portowych, wznoszonych na terenach handlowych portów morskich, i budynków, związanych z żeglugą morską, jak latarnie morskie itp.

Art. 383.

(1) Minister Spraw Wewnętrznych jest upoważniony do zarządzenia, aby projekty większych budynków, zarówno państwowych, jak i niepaństwowych, nie zastrzeżonych do zatwierdzenia Ministrowi Spraw Wewnętrznych, były przez odnośne władze przesyłane temu Ministrowi do zatwierdzenia.

(2) Minister Spraw Wewnętrznych jest upoważniony do przekazywania Komisarzowi Rządu na m. st. Warszawę zatwierdzania projektów budynków, podpadających pod postanowienia pkt b) art. 382.

Art. 384.

(1) Do wojewody należy:

a) wydawanie pozwoleń na budowę, przebudowę i zmiany świątyń, pomników wznoszonych i tablic pamiątkowych, przeznaczonych do zawieszania w miejscach publicznych, tudzież wszelkich budynków, przeznaczonych do użytku publicznego, jak teatry, kinematografy, cyrki, szkoły, hotele, hale targowe, szpitale, strzelnice itp., z wyjątkiem wypadków, przewidzianych niżej w art. 386,

b) wydawanie pozwoleń na użytkowanie budynków, podpadających pod postanowienia pkt a),

c) zatwierdzanie projektów budynków państwowych, z wyjątkiem budynków strategicznych, górniczych, kolejowych, lotniczych, portowych, wznoszonych na terenie handlowych portów morskich i budynków, związanych z żeglugą morską, jak latarnie morskie itp. tudzież wypadków, gdy projekt budynku został sporządzony przez władzę naczelną.

(2) Wojewoda jest upoważniony do przekazania staroście wydawania pozwoleń na budowę, przebudowę, zmiany i użytkowanie budynków, wspomnianych w pkt a).

Art. 385.

Do zarządów miast, nie będących uzdrowiskami, uznanymi za posiadające charakter użyteczności publicznej, należy:

a) wydawanie pozwoleń na budowę, prze budowę i zmianę budynków prywatnych i samorządowych w miastach, z wyjątkiem pozwoleń na roboty, wymienione w pkt a) art. 384 i w art. 390 i 392;

b) udzielanie pozwoleń na użytkowanie budynków, podpadających pod postanowienia pkt a);

c) wykonywanie w miastach nadzoru nad wszelkimi budynkami zarówno nowowznoszonymi, jak i istniejącymi z wyjątkiem budynków państwowych,

d) wykonywanie w miastach czynności, poprzedzających udzielenie pozwoleń przez wojewodę w myśl art. 384 i 392.

Art. 386.

(1) Do zarządów miejskich miast: Warszawy, Bydgoszczy, Częstochowy, Grudziądza, Krakowa, Lublina, Lwowa, Łodzi, Poznania, Torunia i Wilna poza czynnościami, wyszczególnionymi w art. 385, należy wydawanie pozwoleń na budowę, przebudowę, zmiany i użytkowanie świątyń, pomników wznoszonych i tablic pamiątkowych, przeznaczonych do zawieszenia w miejscach publicznych, tudzież wszelkich budynków, przeznaczonych do użytku publicznego (art. 384 pkt a)).

(2) Minister Spraw Wewnętrznych może przekazać załatwianie czynności, przewidzianych w ust. (1), zarządom nie wymienionych w tym ustępie miast, posiadającym należycie zorganizowaną służbę techniczną.

Art. 387.

(1) Zarządzenia i orzeczenia, wydawane na podstawie art. 385 i 386, powinny być oparte na opinii rzeczoznawców budowlanych, posiadają-

cych uprawnienia do kierowania robotami budowlanymi.

(2) Rzeczoznawcami budowlanymi w miastach, wydzielonych z powiatowych związków samorządowych, mogą być tylko osoby, które uzyskały uprawnienia na podstawie art. 361 lub 362, bądź też posiadają uprawnienia z mocy art. 369, a mogą wykazać się wyższym wykształceniem technicznym, zakończonym przepisanymi egzaminami, nabytym w uczelniach, określonych w art. 361 i 362.

(3) Rzeczoznawców budowlanych zatwierdza na wniosek odnośnych zarządów miejskich, po stwierdzeniu należytych kwalifikacji zawodowych, w Warszawie — Minister Spraw Wewnętrznych, w innych zaś miejscowościach — właściwa rządowa władza nadzorcza.

Art. 388.

(1) W uzdrowiskach, uznanych za posiadające charakter użyteczności publicznej, załatwianie czynności, wymienionych wyżej w art. 385, należy do wydziałów wykonawczych komisji uzdrowiskowych.

(2) Zarządzenia i orzeczenia, wydawane na podstawie ust. (1), powinny być oparte na opinii rzeczoznawców, czyniących zadość wymaganiom, określonym w art. 387 ust. (2), i zatwierdzonych przez wojewodę.

Art. 389.

(1) Do wydziałów powiatowych należy:

a) wydawanie pozwoleń na budowę, przebudowę i zmiany budynków prywatnych i samorządowych w miejscowościach wiejskich, z wyjątkiem pozwoleń na roboty, wspomniane w pkt a) art. 384, w pkt a) art. 391 i w art. 390 i 392,

b) wydawanie pozwoleń na użytkowanie budynków, podpadających pod postanowienia pkt a),

c) wykonywanie w miejscowościach wiejskich nadzoru nad budową i utrzymaniem budynków szkół powszechnych,

d) wydawanie w miejscowościach wiejskich zarządzeń na podstawie art. 337, 338 i 380 oraz zarządzeń, dotyczących wstrzymywania robót, prowadzonych w sposób, mogący spowodować niebezpieczeństwo dla życia albo zdrowia ludzkiego (art. 379 ust. (1) pkt c)),

e) wykonywanie czynności, poprzedzających udzielenie pozwolenia przez wojewodę w myśl art. 384 i 392, a dotyczących budynków, znajdujących się lub wznoszonych poza obrębem miast i uzdrowisk, uznanych za posiadające charakter użyteczności publicznej.

(2) Zarządzenia i orzeczenia, wydawane na podstawie ust. (1), powinny być oparte na opiniach rzeczoznawców, czyniących zadość wymaganiom, określonym w art. 387 ust. (2), i zatwierdzonych w sposób, przewidziany w tymże art. 387. W przypadkach, usprawiedliwionych warunkami miejscowymi, rzeczoznawcami budowlanymi mogą być za zgodą Ministra Spraw Wewnętrznych osoby, posiadające uprawnienia, przewidziane w art. 364.

Art. 390.

Do starosty należy wydawanie pozwoleń na budowę, przebudowę i zmianę budynków prywatnych, znajdujących się w strefie nadgranicznej, określonej w przepisach o granicach Państwa, tudzież na użytkowanie tych budynków.

Art. 391.

Do zarządów gmin wiejskich należy:

a) wydawanie pozwoleń na budowę, przebudowę i zmiany parterowych budynków mieszkalnych i budynków gospodarskich z wyjątkiem pozwoleń na roboty, wspomniane w art. 390,

b) wydawanie pozwoleń na użytkowanie budynków, podpadających pod postanowienia pkt a), o ile takie pozwolenia wymagane są w myśl przepisów obowiązujących,

c) wykonywanie nadzoru, o ile nie chodzi o zarządzenia wymienione w pkt d) art. 389, nad wszelkimi budynkami zarówno istniejącymi, jak i nowowznoszonymi z wyjątkiem budynków państwowych, tudzież szkół powszechnych.

Art. 392.

(1) Wydawanie pozwoleń na budowę, przebudowę, zmianę i użytkowanie budynków, przeznaczonych na zakłady przemysłowe, których urządzenie wymaga zatwierdzenia w myśl przepisów o prawie przemysłowym, należy do władz, powołanych w charakterze władz przemysłowych, do zatwierdzania projektów urządzenia tych zakładów przemysłowych.

(2) Wydawanie pozwoleń na budowę, przebudowę, zmianę i użytkowanie budynków portowych, bezpośrednio związanych z eksploatacją portów i położonych na terenach handlowych portów morskich, należy do urzędu morskiego.

(3) Wydawanie pozwoleń na budowę, przebudowę, zmianę i użytkowanie budynków, przeznaczonych na zakłady elektryczne, należy do wojewody, a w m. st. Warszawie — do Komisarza Rządu.

(4) Przed wydaniem pozwolenia na wzniesienie w mieście nowego budynku lub powiększenie bądź zmianę zewnętrznego wyglądu istniejącego budynku, gdy udzielenie takiego pozwolenia nie należy do zarządu miejskiego, władze, określone w ust. (1), (2) i (3) powinny zasięgnąć opinii właściwego zarządu miejskiego.

Art. 393.

Wydawanie pozwoleń na budowę, przebudowę i zmiany budynków kolejowych (art. 329) kolei prywatnych użyteczności publicznej tudzież na użytkowanie tych budynków należy do Ministra Komunikacji i do organów przezeń upoważnionych.

Art. 393-a.

(1) Przewidziane przez niniejsze rozporządzenie uprawnienia władz i organów samorządu terytorialnego oraz wydziałów wykonawczych komisji uzdrowiskowych służą im odwołalnie.

(2) Minister Spraw Wewnętrznych może w drodze rozporządzenia w całości lub w części wszystkim lub niektórym władzom i organom samorządu terytorialnego, jak również wydziałom wykonawczym komisyj uzdrowiskowych odjąć funkcje, powierzone im mocą postanowień niniejszego rozporządzenia.

(3) Minister Spraw Wewnętrznych może przy tym bądź to zastrzec funkcje powyższe wyłącznej kompetencji władz administracji ogólnej, albo przekazać je władzom i organom samorządowym wyższego rzędu, bądź to funkcje te odpowiednio podzielić pomiędzy rządowe władze administracji ogólnej a organa samorządowe, względnie wydziały wykonawcze komisji uzdrowiskowych.

Rozdział 2.

Odwołania.

Art. 394.

Od orzeczeń, wydanych przez zarządy gmin wiejskich w myśl art. 391, jako też od orzeczeń zarządów miejskich, wydanych w myśl art. 385, o ile nie chodzi o miasta wydzielone z powiatowych związków samorządowych, przysługuje osobom interesowanym prawo odwołania do wydziału powiatowego.

Art. 395.

Od orzeczeń:

a) starosty, wydanych w myśl art. 390;

b) wydziału powiatowego, wydanych w myśl art. 389 w pierwszej instancji, lub w myśl art. 394 w instancji drugiej,

c) zarządów miast, wydzielonych z powiatowych związków samorządowych, z wyjątkiem miasta Warszawy, wydanych w myśl art. 385 i 386, wreszcie

d) wydziałów wykonawczych komisyj uzdrowiskowych, wydanych w myśl art. 388, —

przysługuje osobom interesowanym prawo odwołania do wojewody.

Art. 396.

(1) Od orzeczeń zarządu miejskiego miasta Warszawy, wydanych w myśl art. 385 pkt a) i art. 386, oraz od orzeczeń wojewody, wydanych w myśl art. 384, przysługuje osobom interesowanym prawo odwołania do Ministra Spraw Wewnętrznych.

(2) Od orzeczeń zarządu miejskiego m. st. Warszawy wydanych w myśl art. 385 pkt b) i c) służy osobom interesowanym prawo odwołania do Komisarza Rządu na m. st. Warszawę.

Art. 397.

Od orzeczeń, wydanych w myśl art. 392 przez wojewodę, komisarza rządu lub przez urząd morski, osobom interesowanym służy prawo odwołania do Ministra Przemysłu i Handlu, który rozstrzyga je w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Art. 398.

Nieaktualny.

Art. 398-a.

Minister Spraw Wewnętrznych przy wykonaniu art. 393-a może w granicach jego postanowień odpowiednio zmienić właściwość władz, powołanych do rozstrzygania odwołań.

TYTUŁ X.

Postanowienia karne.

Art. 399.

(1) Kto:

1) wznosi, przebudowuje, użytkuje lub znosi budynek albo inne urządzenie bez pozwolenia, wymaganego przez przepisy rozporządzenia niniejszego lub przepisy, wydane na jego podstawie;

2) nie stosuje się przy prowadzeniu robót budowlanych do przepisów rozporządzenia niniejszego lub przepisów, wydanych na jego podstawie;

3) nie stosuje się do zarządzeń władzy, wydanych na podstawie art. 338, 379 i 380, —

podlega karze aresztu do 3 miesięcy lub grzywny do 3.000 złotych.

(2) Jeżeli sprawca jest kierownikiem robót lub przedsiębiorcą, prowadzącym roboty budowlane, można w razie powtórnego skazania na karę pozbawienia wolności orzec nadto utratę prawa do wykonywania robót budowlanych lub kierowania nimi na czas, nie przekraczający lat pięciu.

Art. 400.

Kto wykracza przeciw przepisowi art. 377 podlega, jeżeli nie ma zastosowania art. 36 prawa o wykroczeniach, karze aresztu do 2 tygodni lub grzywny do 500 złotych.

Art. 401.

Sprawy o przestępstwa, określone w rozporządzeniu niniejszym, należą do właściwości powiatowej władzy administracji ogólnej, a co do budynków i urządzeń, przewidzianych w art. 348, — do właściwości odpowiednich władz górniczych.

Art. 402.

(1) Niezależnie od ewentualnego pociągnięcia do odpowiedzialności karnej, na podstawie art. 399 — 401, Minister Spraw Wewnętrznych może udzielać upomnień osobom, uprawnionym do kierowania robotami budowlanymi i do sporządzania projektów tych robót, gdy osoby te przy kierowaniu robotami budowlanymi lub przy sporządzaniu projektów:

a) nie stosują się do przepisów obowiązujących, bądź

b) nie stosują się do ogólnie uznanych zasad sztuki budowlanej, albo do zasad wiedzy technicznej.

(2) W razie, gdy pomimo dwukrotnie udzielonych upomnień osoba, uprawniona do kierowania robotami budowlanymi i do sporządzania projektów tych robót, ponownie dopuściła się naruszenia określonego w ust. (1), albo gdy wskutek takiego naruszenia, popełnionego chociażby po raz pierwszy, zostało narażone na niebezpieczeństwo życie i zdrowie ludzkie, Minister Spraw Wewnętrznych może orzec odebranie na czas do lat trzech odnośnych uprawnień, przy czym może uzależnić ponowne udzielenie uprawnienia od złożenia egzaminu, przewidzianego w art. 361 ust. (1) pkt c), albo od stwierdzenia praktycznej umiejętności fachowej przez komisję kwalifikacyjną (art. 368 ust. (5) i (6)).

(3) Decyzje, określone w ustępach poprzedzających, będą wydawane po wysłuchaniu opinii uczelni, instytucji lub organizacji fachowych, które określi rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych.

Art. 403 — 407.

Uchylone.

TYTUŁ XI.

Przepisy miejscowe.

Art. 408.

W ramach niniejszego rozporządzenia przepisy miejscowe mają uregulować:

1) szerokość i sposób urządzenia ulic, placów i dróg w osiedlach tudzież zasady przełożenia kosztów urządzania ulic na właścicieli działek;

2) najmniejsze dopuszczalne rozmiary działek budowlanych i sposób połączenia działek z ulicą lub drogą;

3) najmniejsze dopuszczalne rozmiary niezabudowanej przestrzeni i podwórzy na poszczególnych działkach budowlanych, sposób zabudowania działek, sposób urządzenia podwórzy;

4) sprawę dopuszczalności wznoszenia i naprawy budynków nieogniotrwałych w miastach tudzież warunki, którym takie budynki powinny czynić zadość;

5) sposób budowy fundamentów, ścian i innych części budynków;

6) sposób budowy wystających przed lico wszelkich części budynków, jak ganki, wykusze, balkony itp., sposób urządzenia otworów w ścianach zewnętrznych i sposób zawieszania i wystawiania szyldów, witryn, napisów reklamowych itp.;

7) szczegółowe warunki, którym powinny czynić zadość budynki, wznoszone przy ulicach, drogach i placach, tudzież sposób wykonywania części budynków, widocznych z ulic, dróg i placów;

8) sposób krycia dachów tudzież urządzanie okapów i rynien;

9) warunki, którym powinny czynić zadość pomieszczenia, przeznaczone na pobyt ludzi;

10) sprawę dopuszczalności budowy suteren, przeznaczonych na pobyt ludzi, granice dopuszczalności w drodze wyjątku urządzania mieszkań w suterenach i sposób budowy suteren i piwnic;

11) sposób urządzania obór, stajen, chlewów, składów na drzewo itp. budynków gospodarskich;

12) sposób urządzania łazienek, ustępów, dołów ustępowych, gnojowników itp. urządzeń;

13) sposób odgradzania posiadłości i działek od strony ulic i placów tudzież od przyległych posiadłości i działek;

14) sposób budowy studzien tudzież urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych na poszczególnych działkach;

15) warunki należytego utrzymywania budynków ze względu na bezpieczeństwo od ognia oraz warunki czyszczenia kominów;

16) warunki zajęcia w czasie wykonywania robót budowlanych części ulic i dróg, przyległych do budowy.

Art. 409.

(1) W drodze przepisów miejscowych mogą być ustanowione obostrzenia przepisów niniejszego rozporządzenia, które normują:

1) odległość budynków od ulic, tudzież dróg, od granic sąsiadów i od innych budynków (art. 178, 193, 265, 277, 279, 280, 281, 282);

2) połączenie podwórzy i budynków z ulicą lub drogą (art. 179, 268);

3) rozmiary niezabudowanej przestrzeni i podwórzy (art. 176, 269);

4) wysokość budynków (art. 181—184);

5) długość i wysokość budynków nieogniotrwałych tudzież inne warunki, którym budynki te powinny czynić zadość (art. 191, 194, 195, 318);

6) budowę schodów i świetlików (art. 208—213, 217—222, 284—286);

7) budowę fundamentów (art. 205, 283);

8) budowę pieców i kominów (art. 223—239, 288—302);

9) budowę pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi (art. 241—245, 304—307);

10) budowę studzień, ustępów, dołów ustępowych, gnojowników (art. 246—250, 251—256, 308—312, 313—315);

11) budowę obór, stajen i chlewów (art. 258—260).

(2) Przepisy miejscowe ze względu na specjalne warunki miejscowe mogą zezwolić na przekroczenie w pewnych dzielnicach miast ustanowionych w art. 181—183 wysokości budynków, o ile względy bezpieczeństwa od ognia i względy zdrowotne nie stoją temu na przeszkodzie.

Art. 410.

W drodze przepisów miejscowych mogą być ustanowione:

1) zakaz wznoszenia budynków mieszkalnych przy ulicach nieurządzonych;

2) zakaz wznoszenia przy pewnych ulicach i placach o historycznym lub artystycznym znaczeniu takich budynków, które mogłyby zmienić odrębny charakter miejscowości, ulicy lub placu;

3) najmniejsza dopuszczalna wysokość budynków w pewnych dzielnicach lub przy pewnych ulicach miast;

4) warunki, którym powinny odpowiadać budynki, cofnięte od zatwierdzonej linii zabudowania, tudzież budynki, przekraczające normalną wysokość;

5) obowiązek udziału właścicieli działek w pokryciu kosztów zamiany trwałej lub utrwalonej nawierzchni ulic i placów na nawierzchnię z ulepszonego materiału, jak: kostka, klinkier, beton, asfalt itp.;

6) obowiązek urządzania dźwigów w domach o większej ilości kondygnacyj i obowiązek urządzania w domach o więcej niż dwóch kondygnacjach na parterze skrzynek listowych dla doręczenia mieszkańcom korespondencji pocztowej;

7) zakaz pokrywania dachów materiałem nieogniotrwałym w miejscowościach wiejskich;

8) zakaz wznoszenia obór, stajen i chlewów w pewnych dzielnicach osiedli;

9) obowiązek przyłączenia poszczególnych działek do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej gminnej, sposób pokrycia kosztów takiego przyłączenia, zasady i warunki ogólne i techniczne takiego przyłączenia, opłaty za pobór wody z wodociągu gminnego i za korzystanie z kanalizacji, względnie opłaty za prawo przyłączenia działek do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej gminnej, i za prawo pobierania wody z wodociągu gminnego i korzystania z kanałów gminnych, a gdy nie ma wodociągu, — obowiązek urządzenia studzien;

10) obowiązek uzyskiwania pozwolenia w sposób, przewidziany w art. 333 lub w art. 334, na wykonanie robót, nie wymienionych odpowiednio w jednym z tych artykułów, obowiązek zgłaszania do właściwej władzy w sposób przewidziany w art. 335 robót, nie wymienionych w tym artykule, i obowiązek wykonywania pod nadzorem technicznego kierownika robót, nie wymienionych w art. 333;

11) obowiązek poddania budynków w czasie budowy sprawdzeniu w surowym stanie;

12) opłaty za czynności, wykonywane przez organa samorządowe przy wydawaniu pozwoleń na roboty budowlane i na użytkowanie budynków, oraz przy zatwierdzaniu planów parcelacji;

13) obowiązek urządzania i utrzymywania na działkach skarp i rowów, potrzebnych ze względu na spadzistość lub odwodnienie terenu, i sposób ich urządzania oraz obowiązek urządzania i utrzymywania ogródków przed domami;

14) obowiązek urządzania w budynkach schronów przeciwgazowych, warunki, jakim te schrony powinny odpowiadać, i w ogóle warun-

ki, jakim powinny odpowiadać budynki ze względu na obronę przeciwlotniczą i przeciwgazową, wreszcie obowiązek i sposób urządzenia dzwonków alarmowych;

15) odmienne od określonych w art. 196 warunki, jakim powinny odpowiadać mury ogniochronne przy wznoszeniu przy granicy działek budynków szczytem do ulicy w dzielnicach istniejących, zabudowanych domami, położonymi w opisany sposób;

16) zmniejszenie do 21 cm przewidzianych w art. 237 i 300 odległości nieogniotrwałych konstrukcyjnych części od wewnętrznej powierzchni ścian kominów, z równoczesnym określeniem odpowiedniego sposobu oddzielenia tych konstrukcji od kominów;

17) sposób wykonywania robót budowlanych, mogących narazić sąsiadów na uciążliwości z powodu hałasu, przykrych wyziewów itp.;

18) najmniejszą dopuszczalną odległość budynków od ulic i dróg.

Art. 411.

Przepisy miejscowe mogą uznać za ogniotrwałe: drzewo, słomę, trzcinę, szuwar i tym podobne materiały nieogniotrwałe, używane do krycia dachów, po stosownym uodpornieniu ich przeciw pożarowi.

Art. 412.

Przepisy miejscowe mogą przewidywać możność stosowania ulg od wymogów, ustanowionych w tychże przepisach.

Art. 413.

Przepisy miejscowe nie mogą być sprzeczne z przepisami wydanymi w drodze rozporządzeń na mocy niniejszego rozporządzenia.

Art. 414.

(1) Przepisy miejscowe, wydane dla odznaczających się odrębnym charakterem zabudowania osiedli, położonych w obrębie gmin wiejskich, jak osady fabryczne, osiedla robotnicze, uzdrowiska, nie uznane za posiadające charakter użyteczności publicznej, letniska, osady podmiejskie i tym podobne, mogą postanowić o rozciągnięciu na wspomniane osiedla w całości lub w części przepisów dla gmin miejskich (art. 172—263).

(2) Do czasu wydania przepisów miejscowych przepisy dla gmin miejskich mogą być rozciągnięte na osiedla, wspomniane w ustępie pierwszym, w drodze rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych.

Art. 415.

(1) Przepisy miejscowe wydaje Minister Spraw Wewnętrznych,—w Warszawie na wniosek zarządu miejskiego, oparty na uchwale rady miejskiej, w innych zaś miejscowościach na wniosek wojewody, oparty:

a) na uchwale rady miejskiej, gdy chodzi o przepisy dla miast wydzielonych z powiatowych związków samorządowych;

b) na uchwale komisji uzdrowiskowej, gdy chodzi o przepisy dla uzdrowisk, uznanych za posiadające charakter użyteczności publicznej;

c) na uchwale organu stanowiącego powiatowego związku samorządowego, gdy chodzi o przepisy dla miast, nie wydzielonych z powiatowych związków samorządowych i gmin wiejskich, nie będących uzdrowiskami, określonymi w pkt b).

(2) Przepisy miejscowe o szerokości i urządzaniu ulic, dróg i placów komunikacyjnych wydaje Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Komunikacji.

(3) Przepisy miejscowe dla miasta Warszawy będą ogłaszane w „Monitorze Polskim", zaś dla innych miejscowości — we właściwym „Dzienniku Wojewódzkim".

(4) Przed ogłoszeniem w sposób wyżej podany, przepisy miejscowe nie mają mocy obowiązującej.

Art. 416.

(1) W razie, gdy zachodzi potrzeba wydania przepisów miejscowych, a organa stanowiące, wymienione w art. 415, w terminie, wyznaczonym przez rządową władzę nadzorczą, uchwał w sprawie wspomnianych przepisów nie powezmą, przepisy miejscowe może wydać Minister Spraw Wewnętrznych, nie oczekując powzięcia takich uchwał.

(2) Minister Spraw Wewnętrznych może regulować w drodze rozporządzeń poszczególne zagadnienia spośród wymienionych w art. 408—411.

(3) Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrami Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Opieki Społecznej może wydawać w drodze rozporządzeń dla całego Państwa lub jego części ulgowe przepisy policyjno-budowlane dla wsi, dopuszczające odchylenia od wymagań, zawartych w art. 264—316, oraz ulgowe przepisy dla obszarów rolnych, znajdujących się w granicach administracyjnych miast, nie wydzielonych z powiatowych związków samorządowych, dopuszczające odchylenia od wymagań, zawartych w art. 172—263.

Art. 417.

Minister Spraw Wewnętrznych może w drodze rozporządzenia przekazać wojewodom uprawnienia, przesługujące w myśl art. 415 i 416.

C Z Ę Ś Ć III.

Przepisy końcowe.

Art. 418.

Rozporządzenie niniejsze obowiązuje na całym obszarze Rzeczypospolitej, z wyjątkiem województwa śląskiego, i wchodzi w życie z

dniem ogłoszenia, z wyjątkiem przepisów, zawartych w art. 1 pkt 1), w art. 2 i w art. od 172 do 407 oraz art. 421, które wchodzą w życie:

a) przepisy, zawarte w art. 1 pkt 1), w art. 2 i art. od 172 do 357, od 372 do 407 oraz 421 — w trzy miesiące od dnia ogłoszenia niniejszego rozporządzenia;

b) przepisy, zawarte w art. od 358 do 371— z wyjątkiem przepisu o ograniczeniu prawa do sporządzania projektów (planów), zawartego w ust. (3) art. 364, — na obszarach województw poznańskiego i pomorskiego — po upływie lat 10, na pozostałych zaś obszarach — w trzy miesiące od dnia ogłoszenia niniejszego rozporządzenia;

c) przepis o ograniczeniu prawa do sporządzania projektów (planów), zawarty w ust. (3) art. 364, na obszarach województw poznańskiego i pomorskiego — po upływie lat 10, na pozostałych zaś obszarach po upływie lat 5 od dnia ogłoszenia niniejszego rozporządzenia.

Art. 419.

Z dniem wejścia w życie przepisów niniejszego rozporządzenia tracą moc obowiązującą przepisy z nimi sprzeczne, wydane zarówno w drodze ustaw jak i rozporządzeń. W szczególności tracą moc następujące przepisy:

1) Ustawy budowlanej rosyjskiej (Zbiór praw ces. ros. tom XII część I według wydania 1900 r. i uzupełnień z 1906, 1908, 1909, 1910 i 1912 r.), z wyjątkiem artykułów 165, 170, 174, 176, 194 zdania pierwszego, 195, 196, 200 zdania pierwszego, 201 i 205;

2) Ustawy budowniczej dla królewskiego stołecznego miasta Lwowa z dnia 21 kwietnia 1885 r., w brzmieniu ustawy z dnia 26 lipca 1909 r. (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Kr. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr 31 z 1885 r. i Nr 111 z 1909 r.):

§§ 1, 2, 3, 4; § 5 ustępy: 1, 3, 4; § 6; § 11 ustęp 4 od wyrazów „pozostawiając budującemu, by się przeciw podniesionym zarzutom...", ustęp 5; § 12 z wyjątkiem ustępu 1; §§ 13, 14, 15, 17; § 18 ustęp 1, zdanie 1, ustępy 4, 5; § 20 ustęp 5 zdanie 2; § 21 punkt d) liczba 4, punkt e) liczba 2 wyrazy „pod warunkami zawartymi w ustępie d) 4", tudzież ustęp końcowy; § 27 ustępy 3, 4; §§ 30, 33, 34, 38, 39; § 41 punkty c), d), e) i f); § 42; § 44 ustępy 2, 3, 4, ustęp 8 w odniesieniu do ognisk i otworów kominowych; § 46 punkt c) ustęp 7 wyrazy: „lub cztery dymy", ustęp 9, punkt e) ustępy 1 i 2; § 47 ustęp 1; § 50 ustępy 1, 2, 3; § 51 punkt a) ustęp końcowy; § 54 ustępy 2 i 3; § 55; § 59 punkt m) zdanie 2 i 3; § 63; § 67 ustęp 2; § 68 ustęp 1; § 70 ustępy 3 i 4; §§ 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83;

3) Ustawy budowniczej dla królewskiego stołecznego miasta Krakowa z dnia 18 lipca 1883 r. w brzmieniu ustaw z dnia 28 marca 1905 r. i z dnia 28 marca 1910 r. (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Kr. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr 63 z 1883 r., Nr 57 z 1905 r. i Nr 89 z 1910 r.):

§§ 1, 2, 3; § 7 ustęp 1 wyrazy „a najdalej w dniach 30", ustęp 5; § 8 ustęp 1, ustęp 2 zdanie 2 i ustępy 3, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12; §§ 9, 10, 12; § 13 z wyjątkiem zdania ostatniego; § 16; § 16 — a), ustępy 1, 2, 4, 7; § 16 — b) ustępy 2, 5, ustęp 7, w odniesieniu do zmian chodników istniejących, ustęp 8 w części, dotyczącej powołania się na ustęp przedostatni paragrafu 16—a); § 16 — d) z wyjątkiem ustępu 1, zdania trzeciego; § 16—e) wyrazy „o zezwolenie na otwarcie ulic względnie", „regulacji ulicy i", „ulic i", punkty c) i d) i zdanie końcowe; § 16 — f) wyrazy „otwarcie ulicy względnie" tudzież punkt b); § 16 — g); § 16—h) ustęp 1 wyrazy „otwarcie ulicy względnie" i zdanie drugie, ustęp 4 wyrazy „i 16— g)"; § 16—i); § 18 ustęp 6; §§ 30, 31; § 33 z wyjątkiem ustępów 1 i 2; § 34; § 36 ustęp 3; § 37 ustęp 3; § 38 ustęp 5 i w ustępie 9 wyrazy „lub blachą obite"; § 42; § 47 ustęp 1 zdanie drugie i ustęp 9; § 48 ustęp 3; § 50 punkt i) zdanie pierwsze; § 52 ustęp 3; §§ 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67;

4) Ustawy z dnia 28 kwietnia 1882 r., zawierającej przepisy budowlane dla gmin miejskich w brzmieniu ustawy z dnia 15 maja 1907 r. (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Kr. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr 77 z 1882 r. i Nr 55 z 1907 r.):

§§ 1, 2, 3, 4; § 5 z wyjątkiem ustępu 7; § 8 ustęp 1 wyrazy „w przeciągu ośmiu dni", ustęp 2 zdanie pierwsze; § 9 ustęp 3, ustęp 4 zdanie końcowe; § 10 ustępy 2 i 3; §§ 11, 12, 13; §§ 14, 15, 16, 17; § 18 z wyjątkiem ustępu 2 zdania 1 i 2; § 21 z wyjątkiem ustępu 5; § 22 z wyjątkiem ustępu 1; § 23; § 24 w części, dotyczącej wysokości pokoi; § 27; § 28 ustęp 2; §§ 30, 34, 39; § 40 ustęp 1 zdanie 1; §§ 44, 45, 46, 47, 48; § 50 ustępy 1, 2, ustęp 4 zdanie 1; §§ 55, 57; § 61 ustęp 1 od wyrazów „a spisany protokół", ustępy 2, 3, 4, 5; §§ 62, 63; § 66 ustęp 1; §§ 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83;

5) Ustawy budowniczej dla znaczniejszych miejscowości w Królestwie Galicji i Lodomerii wraz z Wielkim Księstwem Krakowskim z dnia 4 kwietnia 1889 r. w brzmieniu ustaw z dnia 14 lipca 1898 r. i z dnia 15 maja 1907 r. (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Kr. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr 31 z 1889 r., Nr 70 z 1898 r. i Nr 56 z 1907 r.):

§§ 1, 2, 3, 4, 5, 6; § 7 ustęp końcowy; § 8 ustęp 1 wyrazy „w przeciągu ośmiu dni", ustęp 2 zdanie 1; § 9 ustęp 5 i końcowy; § 10 ustęp 1 zdanie końcowe, ustęp 2; §§ 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17; § 18 ustęp 1 od wyrazów „a spisany protokół...", ustępy 2, 3, 4; §§ 19, 20; § 21 ustępy 1, 2, 4, 5; § 24; § 25 ustępy 3, 4, 5, 6; § 26; § 27 w części, dotyczącej wysokości pokoi; § 30; § 31 ustęp 4; § 33; § 37 zdanie końcowe; §§ 42, 47, 48, 49, 50; § 52 ustępy 1, 2, 4; §§ 57, 59; § 63 w odniesieniu do wysokości ocembrowania studzień; § 66 ustęp 1; §§ 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85; § 86 punkty a), d), e), f), g);

6) Ustawy budowniczej dla wsi i pomniejszych miast i miasteczek z dnia 13 październi-

ka 1899 r. w brzmieniu ustaw z dnia 15 maja 1907 r. i z dnia 22 czerwca 1909 r. (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Kr. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr 133 z 1899 r., Nr 57 z 1907 r. i Nr 91 z 1909 r.):

§§ 1, 2; § 3 trzy ustępy końcowe w odniesieniu do gmin miejskich; § 4 ustęp 1 od wyrazów „w przeciągu sześciu..." do wyrazów „prośby (§ 3)" włącznie, ustępy 4 i 7, ustęp 8 od wyrazów „w wypadkach zaś..."; § 5 ustępy 1 i 2; § 6 ustępy 2 i 3; §§ 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18; § 19 z wyjątkiem ustępu 4; § 20 z wyjątkiem punktów 10 i 11; § 21 ustępy 4, 5, 6 i końcowy; §§ 22, 23; § 24 ustępy 6, 7; § 25 ustępy 1 i 2 w części, dotyczącej wysokości izb mieszkalnych; § 28 ustępy 2 i 4; § 32 ustępy 2, 3 i 7; § 35 z wyjątkiem ustępu 5; § 36 ustęp 1 wyrazy „cegielnie i piece do wypalania wapna"; §§ 37, 39 w części, dotyczącej wysokości ocembrowania studzien; § 41 ustęp 1, ustęp 3 od wyrazów: „w przeciągu trzech dni"; ustępy 5, 6, 7; §§ 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57;

7) Dekretu z dnia 7 lutego 1919 r. w przedmiocie tymczasowych przepisów budowlanych na obszarach byłego zaboru rosyjskiego (Dz. P. P. P. Nr 14, poz. 176):

art. 1 ust. (1) odnośnie do: a) rozporządzenia z dnia 29 listopada 1916 r. dotyczącego sporządzania planów zabudowy (Dz. Rozp. Gen. Gub. Warsz. Nr 58), b) rozporządzenia budowlano-policyjnego dla wsi z dnia 20 listopada 1917 r. (Dz. Rozp. dla Gen. Gub. Warsz. Nr 99), z wyjątkiem §§ 6, 7, 8, 9, 10 tego rozporządzenia; artykuł 2;

8) Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 kwietnia 1924 r. w sprawie przekazania zarządom gmin miejskich i wiejskich zatwierdzania projektów budowli i wydawania pozwoleń na budowę na obszarze województw: warszawskiego, łódzkiego, lubelskiego, kieleckiego, białostockiego, nowogródzkiego, poleskiego, wołyńskiego, wileńskiego okręgu administracyjnego i miasta stołecznego Warszawy (Dz. U. R. P. Nr 36, poz. 383), z wyjątkiem § 5;

9) Ustawy z dnia 18 lipca 1924 r. w sprawie zmiany niektórych przepisów budowlanych na obszarze b. zaboru rosyjskiego (Dz. U. R. P. Nr 73, poz. 715);

10) Ustawy, dotyczącej zakładania i zmiany ulic i placów w miastach i miejscowościach wiejskich z dnia 2 lipca 1875 r. (Zbiór Ust. Kr. Prus. str. 561) w brzmieniu artykułu 1) ustawy mieszkaniowej z dnia 28 marca 1918 r. (Zbiór Ustaw Prus. str. 23);

11) Ustawy z dnia 7 października 1921 r. o przepisach porządkowych na drogach publicznych (Dz. U. R. P. Nr 89, poz. 656):

art. 15 ust. 2 w odniesieniu do gmin miejskich i uzdrowisk użyteczności publicznej;

12) Ustawy z dnia 30 maja 1897 r. o obowiązku właścicieli domów w mieście Białej wybudowania kanałów domowych, połączenia tych kanałów z kanałami miejskimi publicznymi i prawach gminy miasta Białej pobierania taksy za połączenie (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Kr. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr 33):

§ 3 ustęp 2 i § 13;

13) Ustawy z dnia 11 sierpnia 1906 r. o obowiązku właścicieli domów w król. mieście Tarnopolu wybudowania kanałów domowych, połączenia tych kanałów z kanałami miejskimi publicznymi i o prawach gminy król. miasta Tarnopola pobierania taksy za połączenie (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Kr. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr 126):

§ 3 ustęp 2, § 13;

14) Ustawy z dnia 19 lipca 1908 r. o obowiązku właścicieli domów w gminie miasta Bochni wybudowania kanałów domowych, połączenia tych kanałów z kanałami miejskimi i zezwalająca gminie na pobór podatku gminnego od czynszów najmu (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Kr. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr 81):

§ 3 ustęp 2;

15) Ustawy z dnia 20 lipca 1909 r. o obowiązku właścicieli domów w gminie miasta Nowego Sącza wybudowania kanałów domowych, połączenia tych kanałów z kanałami miejskimi i zezwalająca tej gminie na pobór podatku gminnego od czynszów najmu (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Kr. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr 119):

§ 3 ustęp 2;

16) Ustawy z dnia 11 lipca 1914 r. o obowiązku właścicieli domów w stoł. Król. m. Krakowie wybudowania kanałów domowych, połączenia tychże z miejskimi kanałami ulicznymi, oraz o opłatach gminnych za to połączenie (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Kr. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr 2 z 1915 r.) w brzmieniu ustawy z dnia 26 października 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr 103, poz. 683):

§ 10;

17) Ustawy z dnia 26 grudnia 1893 r., tyczącej się uregulowania koncesjonowanego przemysłu budowlanego (Dz. Ust. P. austr. Nr 193);

18) Kodeksu karnego z 1903 r.:

art. 37, o ile dotyczy tego, co zbudowano i przebudowano, art. 230 p. 5, o ile dotyczy budowy lub studni; art. art. 378, 379 i 381;

art. 382, o ile dotyczy robót budowlanych i budownictwa; art. 561;

19) Ustawy karnej o zbrodniach, występkach i przekroczeniach z dnia 27 maja 1852 r.:

§§ 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 435, 436, 437, 438, 439, 440 i 441;

20) Kodeksu karnego z 1871 r.:

§ 367 p. 13, p. 14, o ile dotyczy budynków oraz p. 15; § 330;

21) Ustawy z dnia 1 sierpnia 1895 r., zaprowadzającej ustawę o postępowaniu sądowym w cywilnych sprawach spornych (Dz. U. P. austr. Nr 112):

art. XXXVII;

22) Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 kwietnia 1927 r. o rozbudowie miast (Dz. U. R. P. Nr 42, poz. 372):

art. 30 ust. (2).

Art. 420.

(1) Do czasu wydania w myśl art. 408 — 417 przepisów miejscowych zachowują moc obowiązującą w charakterze takich przepisów przepisy, obowiązujące w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, a regulujące kwestie, wyszczególnione w tych artykułach w sposób w nich podany.

(2) Również zachowują moc obowiązującą w charakterze rozporządzeń, do czasu wydania w myśl niniejszego rozporządzenia powszechnie obowiązujących rozporządzeń, przepisy, regulujące kwestie, których uregulowanie w myśl tego rozporządzenia powinno nastąpić w drodze rozporządzeń władz administracyjnych.

(3) W szczególności zachowują moc obowiązującą na zasadach podanych w ust. (1) i (2):

1) nieuchylone przepisy ustaw i rozporządzeń, wymienionych wyżej w art. 419 pkt 1), 2), 3), 4), 5), 6), 7), 8), 12), 13), 14), 15) i 16);

2) Ustawa z dnia 8 grudnia 1903 r. o obowiązku właścicieli domów w król. stoł. m. Lwowie połączenia domowych zbiorników kloacznych z kanałami miejskimi publicznymi oraz o opłatach gminnych za to połączenie (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Kr. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr 139);

3) Ustawa z dnia 6 listopada 1900 r. obowiązująca w gminie miasta Białej o obowiązku właścicieli połączenia swoich domów z miejskim wodociągiem tudzież o zezwoleniu gminie na pobór podatku gminnego od czynszów najmu i opłat gminnych (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Kr. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr 7 z 1901 r.);

4) Ustawa z dnia 25 listopada 1900 r. o obowiązku właścicieli domów w Królewskim stołecznym mieście Lwowie połączenia swoich domów z miejskim wodociągiem, tudzież o zezwoleniu tej gminie na pobór podatku gminnego od czynszów najmu i opłat gminnych na urządzenie, utrzymanie i rozszerzenie wodociągu miejskiego (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Król. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr 16 z 1901 r.);

5) Ustawa z dnia 19 lipca 1908 r. obowiązująca właścicieli domów w gminie miasta Bochni połączenia swoich domów z miejskim wodociągiem tudzież o zezwoleniu gminie na pobór podatku gminnego od czynszów najmu i opłat gminnych (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Król. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr 80);

6) Ustawa z dnia 20 lipca 1909 r. o obowiązku właścicieli domów w gminie miasta Nowego Sącza połączenia swych domów z miejskim wodociągiem tudzież o zezwoleniu tej gminie na pobór gminnego podatku od czynszów najmu oraz opłat gminnych na urządzenie, utrzymanie i odnowienie wodociągu miejskiego (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Król. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr 120);

7) Ustawa z dnia 20 lipca 1909 r. o obowiązku właścicieli domów w gminie miasta Tarnowa połączenia swych domów z miejskim wodociągiem tudzież o zezwoleniu tej gminie na pobór gminnego podatku od czynszów najmu oraz opłat gminnych na urządzenie, utrzymanie i rozszerzenie wodociągu miejskiego (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Kr. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr 121);

8) Ustawa z dnia 20 lipca 1909 r. o obowiązku właścicieli domów w Król. Woln. mieście Rzeszowie połączenia swych domów z miejskim wodociągiem tudzież o zezwoleniu tej gminie na pobór podatku gminnego od czynszów najmu i opłat gminnych na urządzenie, utrzymanie i rozszerzenie wodociągu miejskiego (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Król. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr 122).

Art. 421.

Na obszar Spisza i Orawy, należący do Rzeczypospolitej Polskiej, rozciąga się do czasu wydania przepisów miejscowych tudzież odnośnych rozporządzeń moc obowiązującą nieuchylonych przepisów ustawy budowniczej dla wsi i pomniejszych miast i miasteczek z dnia 13 października 1899 r. w brzmieniu ustaw z dnia 15 maja 1907 r. i z dnia 22 czerwca 1909 r. (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Król. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr 133 z 1899 r., Nr 57 z 1907 r. i Nr 91 z 1909 r.).

Art. 422.

Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami tudzież innym ministrom stosownie do zakresu ich działania.

II. Przedruki z Monitora Polskiego.

z 12 kwietnia Nr 84 Rok 1939

Poz. 188. Ogłoszenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 30 marca 1939 r. o utracie Krzyża i Medalu Niepodległości.

Poz. 189. Ogłoszenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 5 kwietnia 1939 r. o utracie Krzyża i Medalu Niepodległości.

Poz. 190. Zarządzenie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 4 kwietnia 1939 r. Nr AA. 17 f 103 o odebraniu debitu komunikacyjnego.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych na podstawie art. 8 ustępu 1 Prawa prasowego z dnia 21 listopada 1938 r. (Dz. U. R. P. Nr 89, poz. 608) niniejszym odbiera debit komunikacyjny i zakazuje rozpowszechniania na obszarze Państwa:

książki p. t. **„Polska kraj piękny i bogaty“** — wydanej w języku polskim w New-Yorku;

plakatu reklamowego **„Wystawa Ogrodnictwa Stuttgart 1939“** — wydanego w Niemczech.

---

z 13 kwietnia Nr 85 Rok 1939

Poz. 191. Zarządzenie o nadaniu Złotego Krzyża Zasługi.

Poz. 192. Obwieszczenie Ministerstwa Skarbu z dnia 4 kwietnia 1939 r. o wylosowaniu obligacji serii I 4% państwowej renty złotej.

Poz. 193. Obwieszczenie Ministerstwa Skarbu z dnia 4 kwietnia 1939 r. o wylosowaniu Bonów Funduszu Inwestycyjnego.

Poz. 194. Zarządzenie Ministra Skarbu z dnia 1 kwietnia 1939 r. o stwierdzaniu kraju pochodzenia towarów przy odprawie celnej.

z 14 kwietnia Nr 86 Rok 1939

Poz. 195. Zarządzenie o nadaniu Złotego Krzyża Zasługi.

Poz. 196. Obwieszczenie Ministra Opieki Społecznej z dnia 6 kwietnia 1939 r. w sprawie ławników Brackiego Sądu Rozjemczego.

Poz. 197. Obwieszczenie Ministra Opieki Społecznej z dnia 6 kwietnia 1939 r. w sprawie ławników Wyższego Sądu Rozjemczego dla spraw górnośląskich Bractw Górniczych.

z 15 kwietnia Nr 87 Rok 1939

Poz. 198. Zarządzenie Ministra Opieki Społecznej z dnia 6 kwietnia 1939 r. o zmianie wykazu ekspozytur wojewódzkich biur Funduszu Pracy.

Poz. 199. Zarządzenie Ministra Skarbu z dnia 31 marca 1939 r. o zmianie czasu urzędowania urzędów celnych.

z 17 kwietnia Nr 88 Rok 1939

Poz. 200. Obwieszczenie Ministerstwa Skarbu z dnia 4 kwietnia 1939 r. L. D. VI. 4106/3/39 w sprawie wydania Spółce Handlowej Cukrowni Związkowych w Warszawie zezwolenia na prowadzenie wolnego składu cukru w Warszawie.

Poz. 201. Decyzja Ministra Przemysłu i Handlu po porozumieniu z Ministrami: Spraw Wojskowych, Skarbu, Spraw Wewnętrznych oraz Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 29 marca 1939 r. ustalająca prawo do ulg przedsiębiorstwa „Okręgowy Zakład Elektryczny w Tarnowie, Spółka Akcyjna“.

z 18 kwietnia Nr 89 Rok 1939

Poz. 202. Zarządzenie Ministra Komunikacji z dnia 7 kwietnia 1939 r. o kolejności obowiązkowego dostarczania samolotów na rzecz wojska w czasie pokoju przez właścicieli prywatnych statków powietrznych.

Poz. 203. Zarządzenie Ministrów: Spraw Wewnętrznych i Skarbu z dnia 31 marca 1939 r. w sprawie zwolnienia Stowarzyszenia Wyższej Użyteczności „Towarzystwo Przyjaciół Młodzieży Akademickiej“ od podatku od lokali.

Poz. 204. Zarządzenie Ministrów: Spraw Wewnętrznych i Skarbu z dnia 12 kwietnia 1939 r. w sprawie zwolnienia Stowarzyszenia Wyższej Użyteczności „Związek Straży Pożarnych R. P.“ od podatku od lokali.

z 19 kwietnia Nr 90 Rok 1939

Poz. 205. Zarządzenie o nadaniu Srebrnego i Brązowego Krzyża Zasługi.

z 20 kwietnia Nr 91 Rok 1939

Poz. 206. Zarządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 7 kwietnia 1939 r. o ustaleniu statutu Państwowego Instytutu Geologicznego.

Poz. 207. Zarządzenie Ministra Skarbu z dnia 5 kwietnia 1939 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych o odstąpieniu gminie m. Radomia gruntu państwowego na ogólne potrzeby gminy.

z 21 kwietnia Nr 92 Rok 1939

Poz. 208. Zarządzenie Ministra Skarbu z dnia 4 kwietnia 1939 r. o sposobie obliczenia rezerwy składek przy zaspokojeniu roszczeń z umów ubezpieczenia do upadłego Zakładu Ubezpieczeń „Allgemeene Maatschappij van Levensverzekering en Lijfrente“ w Amsterdamie.

z 22 kwietnia Nr 93 Rok 1939

Poz. 209. Zarządzenie o nadaniu Srebrnego i Brązowego Krzyża Zasługi.

Poz. 210. Postanowienie Ministra Skarbu z dnia 15 kwietnia 1939 r. w sprawie ulg dla Państwowych Zakładów Tele- i Radiotechnicznych w Warszawie.

z 24 kwietnia Nr 94 Rok 1939

Poz. 211. Zarządzenie Ministra Opieki Społecznej z dnia 23 marca 1939 r. o zmianie instrukcji z dnia 1 czerwca 1931 r. dla wojewódzkich władz administracji ogólnej w sprawie udzielenia koncesyj na zakładanie aptek na obszarze b. zaboru rosyjskiego.

Poz. 212. Obwieszczenie Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 15 kwietnia 1939 r. o zmianie taryfy niektórych opłat portowych.

Poz. 213. Zarządzenie Ministra Opieki Społecznej z dnia 6 kwietnia 1939 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych i Ministrem Skarbu w sprawie zaliczenia niektórych miejscowości województwa śląskiego do klasy A. w zakresie zaopatrzenia inwalidzkiego.

Poz. 214. Zarządzenie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 19 kwietnia 1939 r. Nr AA. 17-e-37, w sprawie odebrania debitu komunikacyjnego.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych na podstawie art. 8 ustępu 1 Prawa prasowego z dnia 21 listopada 1938 r. (Dz. U. R. P. Nr 89, poz. 608) niniejszym odbiera debit komunikacyjny niżej wymienionym drukom i zakazuje ich rozpowszechniania na obszarze Państwa:

czasopismu **„Der oberschlesische Wanderer“** — wydawanemu w języku niemieckim w Gliwicach;

książce p. t. **„Za Ukrajinu“** — opys podoroży hetmanycza Danyła Skoropadskoho do złuczennych derżaw i Kanady 1937 — 1938 Iwana Isaiwa, wydanej w języku ruskim w Edmonten, Alberta (Kanada);

mapie niemieckiej p. t. **„Deutschland physisch“** — wydanej w Gotha.

---

z 25 kwietnia Nr 95 Rok 1939

Poz. 215. Zarządzenie o nadaniu Krzyża Kawalerskiego Orderu Odrodzenia Polski.

Poz. 216. Zarządzenie o nadaniu Złotego Krzyża Zasługi.

Poz. 217. Zarządzenie o nadaniu Srebrnego i Brązowego Krzyża Zasługi.

z 26 kwietnia Nr 96 Rok 1939

Poz. 218. Zarządzenie o nadaniu Srebrnego i Brązowego Krzyża Zasługi.

Poz. 219. Zarządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 25 kwietnia 1939 r. Nr BP-9693/39 o nadaniu odznaczenia „Wawrzyn Akademicki“.

Poz. 220. Obwieszczenie Pierwszego Prezesa Najwyższego Trybunału Administracyjnego z dnia 19 kwietnia 1939 r. o wolnym stanowisku sędziowskim w Najwyższym Trybunale Administracyjnym.

z 27 kwietnia Nr 97 Rok 1939

Poz. 221. Postanowienie Ministra Skarbu z dnia 18 kwietnia 1939 r. w sprawie ulg dla firmy Towarzystwo Starachowickich Zakładów Górniczych Sp. Akc. w Warszawie.

III. Inne wydawnictwa.

Pismo okólne Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 31 marca 1939 r. o podziale czynności przy załatwianiu spraw melioracyjnych w urzędzie wojewódzkim (Nr FM. I-12).

Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych stwierdziło, że gospodarka finansowa publicznych przedsiębiorstw melioracyjnych jest niejednolita, przy czym wydana przez Min. Roln. i Ref. Rolnych instrukcja rachunkowo kasowa, normująca tę gospodarkę, nie jest ściśle przez Urzędy Wojewódzkie wykonywana.

W związku z powyższym Min. Rolnictwa i Reform Rolnych w porozumieniu z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych zarządza co następuje:

1) Urzędy Wojewódzkie, które dotychczas nie wykonały postanowienia § 2 wspomnianej wyżej instrukcji rachunkowo - kasowej, zwrócą się do Min. Skarbu o otwarcie w kasie miejscowego Urzędu Skarbowego osobnego rachunku funduszu specjalnego pod nazwą „Państwowy Fundusz Melioracyjny — Urząd Wojewódzki w . . . .“, na który należy przelać całą gotówkę na cele melioracyjne z dotychczasowego rachunku ogólnego funduszów specjalnych.

2) Rachunkowość „Państwowego Funduszu Melioracyjnego Urzędu Wojewódzkiego“ będą prowadzić Oddziały Budżetowo - Gospodarcze, przechowując u siebie przychodowe i rozchodowe dowody rachunkowo - kasowe.

3) Dowodami rachunkowo - kasowymi, o których mowa w p. 2 niniejszego zarządzenia, będą:

a) Zawiadomienia kasy urzędu skarbowego o wpływach (wpłatach) gotówkowych.

b) Dyspozycje Naczelnika Wydziału Rolnictwa i Reform Rolnych o przelaniu odnośnych kwot z rachunku „Państwowego Funduszu Melioracyjnego Urzędu Wojewódzkiego“

na właściwe rachunki Publicznych Przedsiębiorstw Melioracyjnych.

c) Rachunki przedsiębiorców, dostawców i urzędników pokryte wyjątkowo przez Urząd Wojewódzki na koszt właściwego Publicznego Przedsiębiorstwa Melioracyjnego.

W tym ostatnim wypadku właściwe Przedsiębiorstwo Melioracyjne powinno otrzymać uwierzytelniony odpis rachunku przy piśmie Wydziału Rolnictwa i Reform Rolnych.

4) Rachunki, o których mowa w p. 3 lit. c, powinny być sprawdzone pod względem merytorycznym przez Wydział Rolnictwa i Reform Rolnych oraz pod względem formalnym i rachunkowym przez Oddział Budżetowo - Gospodarczy, a to zgodnie z § 21 przepisów rachunkowo - kasowych dla władz i urzędów państwowych (załącznik do Dz. Urz. Min. Skarbu Nr 9 z 1935 roku).

5) Sumami, pozostającymi na rachunku specjalnym p. t. „Państwowy Fundusz Melioracyjny Urzędu Wojewódzkiego" dysponuje Naczelnik Wydziału Rolnictwa i Reform Rolnych zgodnie z § 8 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 13.VIII 31 r. (Dz. U. R. P. Nr 76, poz. 611).

6) Dowody rachunkowo - kasowe Publicznych Przedsiębiorstw Melioracyjnych są przechowywane w Wydziale Rolnictwa i Reform Rolnych, który sprawuje nadzór nad tymi przedsiębiorstwami.

(—) W. Michalski
NACZELNIK WYDZIAŁU

Otrzymują:
wszystkie Urzędy Wojewódzkie oprócz Urzędu Wojew. Śląskiego.

Okólnik Nr 9 Ministerstwa Opieki Społecznej z dnia 16 marca 1939 r. w sprawie zmiany instrukcji do rozporządzenia Ministrów Opieki Społecznej i Spraw Wewnętrznych o wodzie do picia i potrzeb gospodarczych (Nr Zn. 17/143-9).

Do

Urzędów Wojewódzkich (wszystkich prócz Śląskiego), Komisariatu Rządu na m. st. Warszawę, Starostw i Państwowego Zakładu Higieny.

Rozdział IV instrukcji do rozporządzenia Ministrów Opieki Społecznej i Spraw Wewnętrznych o wodzie do picia i potrzeb gospodarczych (okólnik nr 6 Ministerstwa Opieki Społecznej z dnia 1 marca 1934 r. Pol. Pr. San. t. I. str. 770) *) otrzymuje następujące brzmienie:

„W związku z wytycznymi powyższej instrukcji, dotyczącymi sprawy kontroli wody, powinny być sporządzane sprawozdania o stanie wody na danym terenie według załączonych schematów i w następującym trybie:

a) gminy wiejskie i miejskie przedkładają powiatowej władzy administracji ogólnej sprawozdania roczne w terminie do 1 lutego każdego roku posprawozdawczego, według schematu sprawozdań podanych w załączniku 2; miasta wydzielone składają w tym samym terminie sprawozdania roczne Urzędowi Wojewódzkiemu;

b) powiatowe władze administracji ogólnej przedkładają Urzędom Wojewódzkim sprawozdania roczne w dwóch egzemplarzach w terminie do 1 kwietnia każdego roku posprawozdawczego, zestawione ze sprawozdań gmin wiejskich i miejskich według schematu sprawozdań rocznych podanych w załączniku 3;

c) Urzędy Wojewódzkie (Komisariat Rządu na m. st. Warszawę) przedkładają Ministerstwu Opieki Społecznej w terminie do 1 czerwca każdego roku posprawozdawczego, jeden egzemplarz rocznego sprawozdania, opracowanego, w myśl zarządzeń okólnika Nr 11/37 Ministerstwa Opieki Społecznej z dnia 13 marca 1937 r. Nr Zn. 17/47-7 (Dz. Urz. Min. Op. Społ. Nr 6/37 str. 188, poz. 61), przez Urząd Wojewódzki (Komisariat Rządu na m. st. Warszawę), według schematu sprawozdań rocznych, podanego w załączniku 3, na podstawie materiałów nadesłanych przez powiatowe władze administracji ogólnej oraz przez zarządy miejskie miast wydzielonych".

W związku z powyższym w schemacie sprawozdań kwartalnych podanych w załączniku 2 powołanej instrukcji wyraz „kwartalnych" zmienia się na wyraz „rocznych" oraz skreśla wyraz „kwartał".

(—) Dr J. Adamski
DYRETOR DEPARTAMENTU

Sprostowanie.

W okólniku Nr 8 z dn. 13 lutego 1939 r. (Dz. Urz. Min. Spraw Wewn. Nr 4, poz. 21, str. 48) w punkcie 2) zamiast powołanego „art. 388" należy wstawić: „art. 338".

*) Przedruk w Dz. Urz. M. S. Wewn. z r. 1934 Nr 9 str. 276.

Drukarnia Gaz. Adm. i P. P., Warszawa, Trębacka 11.

NAKŁADEM STOWARZYSZENIA ELEKTRYKÓW POLSKICH

została wydana książka z cyklu „Biblioteka praktyczna S. E. P."

praca inż. EDWARDA KOBOSKO

pod tytułem:

INSTALACJE ELEKTRYCZNE

PRĄDU SILNEGO W BUDYNKACH

Książka powyższa zawiera praktyczne wskazówki o projektowaniu i wykonywaniu instalacji elektrycznych. Między innymi książka podaje sposoby obliczania przewodów, wykonywania planów instalacyjnych i kosztorysów, układania różnego rodzaju przewodów i kabli, budowę przyłączy i pionów oraz podaje środki ochronne przeciw porażeniu, sposoby wykonywania uziemień itp.

„INSTALACJE ELEKTRYCZNE prądu silnego w budynkach" — to książka dla każdego elektryka.

Objętość książki 212 stron, 182 rysunki
Cena książki wraz z przesyłką zł 4.10
bez przesyłki „ 3.60

Zamówienia pisemne są zbędne—wystarczy wpłata na konto P. K. O. Nr 625 STOW. ELEKTRYKÓW POLSKICH (adres: **Warszawa, ul. Moniuszki 7**) z zaznaczeniem na odwrocie blankietu nazwy książki.

Prawo karne sądowe i administracyjne

wyd. III

(str. 592) Podręcznik dla instytucji państwowych i samorządowych, zawierający kompletną, przejrzystą i szczegółową całość prawodawstwa sądowego i administracyjnego jak np.: kodeks karny, prawo o wykr., postępowanie karno-admin., postęp. adm., post. przymus., część k. p. k., wszystkie przepisy drogowe, sanitarne, budowlane, aprowizac., przemysłowe, rolne, leśne itp. Przepisy materialne ujęte zostały w formę tabelaryczną przejrzyście wyszczególniającą odnośne przepisy, rodzaj wykroczenia, sankcje karne, postanowienia szczególne i sposób ścigania, władzę powołaną do karania (np: sąd grodzki, władza administracyjna, inspektor pracy itp.). Książka zawiera kompletną całość obowiązującego ustawodawstwa karnego materialnego i formalnego

Cena książki zł 6.50. W ozdobnej oprawie i ze złoceniami zł 9

Prawo karne sądowe i administracyjne

wyd. IV (1939 r.)

jako uzupełnienie wydania III powyższej książki, stanowiące łącznie z wyd. III zaktualizowaną całość

Cena zł 2.75

Ustawa o szkodnictwie leśnym i polnym

z komentarzami i objaśnieniami

Cena zł 1.60

Druki doniesień nakazów karnych

w oprawnych blokach po 50 podwójnych kart zostały opracowane tak, że każdy blankiet jest doniesieniem (górna część) i nakazem karnym (część dolna) równocześnie. Używanie tych druków przez instytucje powołane do karania nakazowego, bądź też do sporządzenia doniesień daje wielką oszczędność na czasie i uproszczenie procedury

Komplet (30 sztuk) bloków, wystarczający dla jednostki samorządowej co najmniej na rok czasu kosztuje zł 28.50. Cena 10 bloków zł 9

Wymienione wyżej podręczniki oraz druki można zamawiać pod adresem autora:

Franciszek Daniluk, Referent Urzędu Wojewódzkiego
WARSZAWA, Filtrowa Nr 57.

Ostatnio wydane zalecone przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych książki

GUSTAWA SZYMKIEWICZA

Naczelnika Wydziału Administracyjno-Budowlanego
w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych

PRAWO BUDOWLANE I ZABUDOWANIE OSIEDLI

W NOWYM BRZMIENIU

(tekst według obwieszczenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 28 lutego 1939 r.
Dz. U. R. P. Nr 34 poz. 216)

Książka zawiera: jednolity tekst prawa budowlanego z równoległym tekstem ustawy budowlanej śląskiej; przepisy wydane od 1934 r. do czerwca 1936 r.; nowy wzór przepisów o zewnętrznym wyglądzie budynków i ich otoczenia wreszcie uwagi do ważniejszych przepisów. Stron 272.

Cena z przesyłką 5 zł., za pobraniem 5 zł. 50 gr.

PRAWO BUDOWLANE I ZABUDOWANIE OSIEDLI

W NOWYM BRZMIENIU

dodatek 1937 — 1938 r.

Książka zawiera: rozporządzenia wykonawcze do prawa budowlanego, inne przepisy z dziedziny budownictwa oraz okólniki wydane od lipca 1936 r. do maja 1938 r., a wszczególności: **przepisy z 29.V.1938 r., o przystosowaniu budynków i osiedli do potrzeb obrony powietrznej, z komentarzem,** przepisy o sporządzaniu planów zabudowania, o przekładaniu kosztów urządzania ulic, o budynkach kolejowych, o uzyskiwaniu uprawnień do sporządzania projektów budowlanych, **o ogrodzeniach, o obowiązku urządzania w domach skrzynek do listów,** o rozbudowie miast, o mieszkaniach pracowników rolnych i td., wzór przepisów miejscowych o udzielaniu pozwoleń na budowę itd. Stron 168.

Cena z przesyłką 5 zł., za pobraniem 5 zł. 50 gr.

KOMENTARZ DO PRAWA BUDOWLANEGO

W NOWYM BRZMIENIU

Książka zawiera szczegółowe omówienie przepisów prawa budowlanego, oparte na judykaturze N. T. A. i wyjaśnieniach oraz orzecznictwie władz centralnych. Stron 568.

Cena 12 zł., z przesyłką 13 zł., w oprawie płóciennej 14 zł., z przesyłką 15 zł., pobranie 50 gr.

Uprzednio wydane książki zawierające przepisy wydane do 1934 r.: Prawo budowlane t. I (razem z Prawem budowlanym w nowym brzmieniu) 12 zł., Prawo budowlane t. II — 9 zł. 50 gr.; Prawo budowlane t. III — 10 zł. Przesyłka bezpłatna, pobranie 50 gr.

Książki nabywać można u autora Gustawa Szymkiewicza: Warszawa 1 skrzynka pocztowa 395, albo: Warszawa 22 ul. Mianowskiego 24 m. 7. Konto czekowe w P. K. O. w Warszawie Nr 7854.